

הוכן מתוכנת תורת אמת, מותר להפיץ בכפוף לתנאי רשיון - [CC BY-NC-SA 2.5](#) אסור
בשימוש מסחרי

וספרי ויקיטקסט תחת רשיון [GNU Free Doc. License](#)
בס"ד - כל הזכויות שמורות (c) ל' פנחס ראובן שליט"א

משנה - כלים - רע"ב

[פרק א](#) • [פרק ב](#) • [פרק ג](#) • [פרק ד](#) • [פרק ה](#) • [פרק ו](#) • [פרק ז](#) • [פרק ח](#) • [פרק ט](#) • [פרק י](#) • [פרק יא](#) • [פרק יב](#) • [פרק יג](#) • [פרק יד](#) • [פרק טו](#) • [פרק טז](#) • [פרק יז](#) • [פרק יח](#) • [פרק יט](#) • [פרק כ](#) • [פרק כא](#) • [פרק כב](#) • [פרק כג](#) • [פרק כד](#) • [פרק כה](#) • [פרק כו](#) • [פרק כז](#) • [פרק כח](#) • [פרק כט](#) • [פרק ל](#)

[פרק א](#)

[פרק ב](#)

[פרק ג](#)

[פרק ד](#)

[פרק ה](#)

[פרק ו](#)

[פרק ז](#)

[פרק ח](#)

[פרק ט](#)

[פרק י](#)

[פרק יא](#)

[פרק יב](#)

[פרק יג](#)

[פרק יד](#)

[פרק טו](#)

[פרק טז](#)

[פרק יז](#)

[פרק יח](#)

[פרק יט](#)

[פרק כ](#)

[פרק כא](#)

[פרק כב](#)

[פרק כג](#)
[פרק כד](#)
[פרק כה](#)
[פרק כו](#)
[פרק כז](#)
[פרק כח](#)
[פרק כט](#)
[פרק ל](#)

[א](#)

[פרק](#)

[א](#)

[משנה](#)

-

[א](#)

[פרק](#)

אבות הטמאות. השׁרץ. שׁמנה שׁרצים הכתובים בפרשת ויהי ביום השמיני, החלד והעכבר וכי, הן אבות הטמאות לטמא אדם וכלים **[ב]** הנוגעים בהם במותם, ושעורן לטמא בכעדשה, שכן החמט תחלת ברייתו בכעדשה **[ג]**. אבל האברים אין להם שעור, אפלו פחות מכעדשה מן השׁרץ מטמאין. ודוקא כשהוא לח השׁרץ מטמא, ואינו מטמא יבש, דכתיב (ויקרא יא) וכל אשר יפל עליו מהם במותם, כעין מותם: **ושכבת זרע.** דוקא שכבת זרע דישראל וגדול, אבל דנקרי אינה מטמאה אפלו מדרבנן, דקרו של נקרי טהור גמור **[ה]**. וכן שכבת זרע של קטן נמי לא מטמאה, דכתיב (שם טו) ואיש כי תצא ממנו שכבת זרע, איש ולא קטן פחות מכן תשע שנים ויום אחד **[ו]**, דאין ביאתו ביאה. ושעורה לרואה, במשהו, אפלו כעין חרדל. ולנוגע, בכעדשה **[ז]**. ודוקא שכבת זרע לחה מטמאה, דכתיב שכבת זרע, בראייה להזריע. ומדלא קחשיב תנא דידן בעל קרי בהדי אבות הטמאות, שמע מנה דאינו אלא ראשון לטמאה, והכי תנן בסוף מסכת זבים, בעל קרי כמגע שׁרץ, דלא הוי אלא ראשון: **וטמא מת.** אדם שנטמא במת. אבל כלים שנגעו במת הן כמת עצמו, והנוגע בהן נעשה אב הטמאה. וכלים שנגעו באדם שנטמא במת או באדם שנגע בכלים שנגעו במת, הוי אב הטמאה וטמאים טמאת שבעה כאדם, כדתנן פרק קמא

דְּאֶהְלוֹת. אָבֵל כְּלֵי חָרֶס וְאֶכְלִים וּמִשְׁקִים שֶׁנִּגְעוּ בְּמַת אֵין נַעֲשִׂים אֵב הַטְּמֵאָה. וְדוֹקָא יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה אֵב הַטְּמֵאָה כְּשֶׁנִּגַּע בְּמַת, אָבֵל לֹא נִכְרִי, וְכֵן נִפְל שֶׁנוֹלַד בֶּן שְׁמֹנֶה אֵינוֹ מְקַבֵּל טְמֵאָה אִם נִגַּע בְּמַת [ח]: **וּמִצְרַע בְּיָמֵי סִפְרוֹ**. מִצְרַע שֶׁהִחֲלִט בְּאֶחָד מִן הַנִּגְעִים וְנִתְרַפָּא, וְהִכְשֵׁר בְּצַפְרִים וְעַץ אֲרִז וְאִזּוֹב וּשְׁנֵי תוֹלַעַת וְתַגְלַחַת, וַיֵּשֶׁב מִחוּץ לְאֹהֶלוֹ שִׁבְעַת יָמִים וּבִשְׁמִינֵי מִבֵּיא קִרְבָּנוֹתָיו, וְאוֹתָם שִׁבְעַת יָמִים קְרוּיִין יָמֵי סִפְרוֹ, וּמִטְמֵא אָדָם, דְּנֶאֱמַר כְּבוֹס בְּגָדִים בְּיָמֵי חֲלוּטוֹ וְנֶאֱמַר כְּבוֹס בְּגָדִים בְּיָמֵי סִפְרוֹ, מַה לְהֵלֵן מִטְמֵא אָדָם אִף כָּאֵן מִטְמֵא אָדָם: **וּמִי חֲטָאת שְׂאִין בְּהֵם כְּדֵי הַזָּיָה**. מִטְמֵאוֹ בְּמַגַּע. וְאִם יֵשׁ בְּהוֹן כְּדֵי הַזָּיָה, מִטְמֵאוֹ אִף בְּמִשְׂא, לְטְמֵא אָדָם לְטְמֵא בְּגָדִים. דְּכַתִּיב (בְּמִדְבָר יט) וּמִזֶּה מִי הַנִּדָּה יִכַּבֵּס בְּגָדָיו וְהִנוֹגַע בְּמֵי הַנִּדָּה יִטְמֵא עַד הָעָרֶב, וְרַבּוֹתֵינוּ לְמַדּוֹ שֶׁהַמִּזֶּה טְהוֹר, וְלֹא בֹא הַכְּתוּב אֶלָּא לְתַן שְׁעוֹר לְנוֹשֵׂא שְׂצָרִיד שְׂיִהְיֶה בּוֹ כְּדֵי הַזָּאָה. וְחֵלֶק הַכְּתוּב בֵּין מֵיִם לְמֵיִם, לֹאמַר לָךְ מֵיִם שְׂיֵשׁ בְּהוֹן כְּדֵי הַזָּיָה מִטְמֵאִים אָדָם לְטְמֵא בְּגָדִים, וְשְׂאִין בְּהוֹן כְּדֵי הַזָּיָה מִטְמֵאִים אָדָם לְטְמֵא אֶכְלִים וּמִשְׁקִין וְלֹא לְטְמֵא בְּגָדִים [ט]: **וּכְלֵי חָרֶס בְּאוֹר**. כְּשֶׁנִּפְלָה טְמֵאָה בְּאוֹר כְּלֵי חָרֶס, בֵּין נִגְעָה בְּכֵלֵי בֵּין לֹא נִגְעָה, נְטֵמָא הַכְּלֵי. וְאִם נִגְעָה הַטְּמֵאָה בְּכֵלֵי מִבְּחוּץ, לֹא נְטֵמָא בְּנִגְיַעָה זֹו, דְּכַתִּיב (ויקרא יא) וְכֹל כְּלֵי חָרֶס אֲשֶׁר יִפֹּל מֵהֶם אֶל תּוֹכוֹ וְגוֹי יִטְמֵא, מִתּוֹכוֹ נְטֵמָא וְאֵינוֹ נְטֵמָא מֵאַחוֹרָיו: **וְאֵינִם מִטְמֵאִין בְּמִשְׂא**. דְּכֹל הַנִּדָּה אֲבוֹת הַטְּמֵאוֹת דְּחֻשִׁיבֵי הֶכָא כְּתִיב בְּהוֹ הַנּוֹגַע וְלֹא כְּתִיב בְּהוֹ הַנוֹשֵׂא:

פרק א - משנה ב

מִטְמֵאִים אֶת הָאָדָם בְּמִשְׂא. מִשְׁהַגְּבִיָּה אֶחָד מֵהוֹן, בֵּין בְּיָדוֹ בֵּין שֶׁהַגְּבִיָּהוּ חִבְרוּ עַל כְּתִפּוֹ. וְאֶפְלוֹ שְׁלֹא נִגַּע הוּא בְּטְמֵאָה, אוֹ שֶׁהִיָּתָה הַטְּמֵאָה קְשׁוּרָה בְּחָבֵל וְהַגְּבִיָּה הַטְּמֵאָה עַל יְדֵי הַחָבֵל, כֵּינּוֹן שֶׁהִנִּיעַ כְּבֵד הַדְּבָר הַטְּמֵא בְּעֶצְמוֹ נְטֵמָא הָאָדָם טְמֵאָת מִשְׂא לְטְמֵא בְּגָדִים שְׁעֵלִיו, אוֹ כֹּל בְּגָדִים וְכֵלִים שֶׁהוּא נוֹגַע בְּהוֹן, חוּץ מְכֵלֵי חָרֶס [יב], כֹּל זְמַן שֶׁהַטְּמֵאָה עַל גְּבִיָּו. אָבֵל לְאַחַר שְׁפָרֶשׁ מִן הַטְּמֵאָה אֵינוֹ מִטְמֵא כֵלִים בְּנִגְיַעָה [יג], לְפִי שֶׁהַנוֹשֵׂא אֶת הַטְּמֵאָה, לְאַחַר שְׁפָרֶשׁ מִמֶּנָּה אֵינוֹ אֶלָּא רֵאשׁוֹן לְטְמֵאָה, וְאֵין כֵּלִים מְקַבְּלִים טְמֵאָה אֶלָּא מֵאֵב הַטְּמֵאָה. וְאֶפְלוֹ בְּזְמַן שֶׁהוּא נוֹשֵׂא אֶת הַטְּמֵאָה אֵינוֹ מִטְמֵא אָדָם וְכֵלֵי חָרֶס, אֶלָּא שְׂאֵר כֵּלִים בְּלִבָּד. וְאֵין לָךְ טְמֵאָת מִטְמֵאָת מִשְׂא אֶלָּא הָאָדָם בְּלִבָּד, וְלֹא כֵלִים וְלֹא אֶכְלִים וּמִשְׁקִים, שְׂאֵם הֵיוּ כֵלִים רַבִּים זֶה עַל גֵּב זֶה וּנְבִלָּה אוֹ מִי נִדָּה בְּכֵלֵי הָעֵלְיוֹן, לֹא נְטֵמָאוֹ הַכֵּלִים הַתְּחִתּוֹנִים בְּמִשְׂא כֹּל זְמַן שְׁלֹא נִגְעוּ בְּנְבִלָּה אוֹ בְּמֵי הַנִּדָּה. וְכֵן אֶכְלִים וּמִשְׁקִים אֵין טְמֵאִים טְמֵאָת מִשְׂא, דְּגַבֵּי טְמֵאָת מִשְׂא כְּתִיב לָכֶם, וְדָרְשִׁינוּ לָכֶם הֵם מִטְמֵאִים בְּמִשְׂא וְאֵין מִטְמֵאִים לֹא כֵלִים וְלֹא אֶכְלִים וּמִשְׁקִים בְּמִשְׂא. וְכִשְׁם שֶׁהַנְּבִלָּה מִטְמֵאָה בְּמִשְׂא, כֹּךְ מִטְמֵאָה בְּהֶסֶט, שֶׁהֶסֶט מִמִּין מִשְׂא הוּא, כְּגוֹן שֶׁהִיָּה עַץ מִנַּח בְּרֵאשׁ הָאֵילָן אוֹ בְּרֵאשׁ הַכְּתֵל וּנְבִלָּה בְּקֶצֶה

אָחַד שֶׁל הַעֵץ וּבָא אָדָם וְהִכְרִיעַ בְּקֶצֶה הַשָּׁנִי, כִּיּוֹן שֶׁהַגְּבִיחַ הַקֶּצֶה **[יד]** שָׁבוּ הַנְּבִלָה מִחֲמַת הַכְּרָעָתוֹ, נִטְמָא טְמֵאת הַסֵּט, דְּהוּי כְּנוּשָׂא : **וְחִשּׁוּכֵי בְּגָדִים בְּמַגַּע**. כְּלוּמַר מְנוּעִים הַבְּגָדִים מִטְמֵאָה אִי אֵיכָא מַגַּע בְּלֹא מִשָּׂא, שֶׁהַנוּגַע בְּנִבְלָה אוֹ בְּמֵי הַנְּדָה וְאִינוּ נוֹשָׂאִים אִינוּ מְטַמְּא אֶפְלוּ בְּגָדִים שְׁעָלָיו, כְּדַכְתִּיב (ויקרא יא) הַנוּגַע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד הָעָרֵב, וְלֹא נִזְכָּר שָׁם כְּפֹס בְּגָדִים, וּבְמֵי הַנְּדָה נִמְי כְּתִיב (במדבר יט) וְהִנֵּפֶשׁ הַנוּגַעַת תִּטְמָא עַד הָעָרֵב **[טו]**. חִשּׁוּכֵי, לְשׁוֹן מְנִיעָה. כְּמוֹ וְלֹא חִשְׁכָת אֶת בְּנֵךְ (בראשית כב) :

פרק א - משנה ג

בוֹעֵל נְדָה. כְּתִיב בֵּיהּ (ויקרא טו) וַתְּהִי נְדָתָה עָלָיו, לְמַדְּנוּ שֶׁהוּא מְטַמְּא מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב כְּנְדָה, וּכְתִיב בְּתַרְיֵיהּ וְכָל הַמְּשֻׁכָּב אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עָלָיו יִטְמָא, וְאִין צְרִיךְ לֹמַר, אֶלְא לְפָרוּשֵׁי וַתְּהִי נְדָתָה עָלָיו דְּרִישָׂא אַתָּא, וְהָכִי קְאָמַר, הָאִי וַתְּהִי נְדָתָה עָלָיו שְׁאִמְרַתִּי לָךְ, לֹא אֲמַרְתִּי אֶלְא לְעִנְיָן שְׁיִהְיֶה אֵב הַטְּמֵאָה כְּנְדָה, מַה הִיא מְטַמְּאָה אָדָם וְכָלִי חֶרֶס אִף הוּא מְטַמְּא אָדָם וְכָלִי חֶרֶס, אֲבָל לְעִשׂוֹת מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב כָּל אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עָלָיו יִטְמָא הוּא, וְלֹא יִטְמָא אָדָם וְכָלִים כְּמִשְׁכָּב הַנְּדָה שְׁמִטְמָא אָדָם וְכָלִים, אֶלְא דִּין רֵאשׁוֹן לְטְמֵאָה יֵשׁ לוֹ שְׁמִטְמָא אֶכְלִים וּמִשְׁקִין בְּלִבָּד : **מִשְׁכָּב תַּחְתּוֹן כְּעִלְיוֹן**. כְּלוּמַר, מִשְׁכָּב תַּחְתּוֹן שֶׁל בּוֹעֵל נְדָה כְּעִלְיוֹנוֹ שֶׁל זָב, מַה עִלְיוֹנוֹ שֶׁל זָב הֵינּוּ כְלִים שְׁעַל גְּבִי הַזָּב כְּגוֹן עֶשֶׂר מִצְעוֹת זוֹ עַל גֵּב זוֹ וְכָלּוֹן עַל גְּבִי הַזָּב, בֵּין שְׁנַגְעַת בְּהוֹן הַזָּב בֵּין שְׁלֹא נִגַּע, טְמֵאִין וּמְטַמְּאִין אֶכְלִין וּמִשְׁקִין אֲבָל לֹא אָדָם וְכָלִים **[יז]**, אִף תַּחְתּוֹנוֹ שֶׁל בּוֹעֵל נְדָה דְּהֵינּוּ הַמִּצְעוֹת שֶׁתַּחְתּוֹ מְטַמְּאִין אֶכְלִים וּמִשְׁקִין וְלֹא אָדָם וְכָלִים. דְּאֵלוּ תַּחְתּוֹנוֹ שֶׁל זָב וְזָבָה וְנְדָה וְיֹולְדָת, אֶפְלוּ עֶשֶׂר מִצְעוֹת זוֹ עַל גֵּב זוֹ וְאֶחָד מִן הַטְּמֵאִין הִלְלוּ בְּעִלְיוֹן, כְּלָן שֶׁתַּחְתּוֹ טְמֵאִין וּמְטַמְּאִין אָדָם וְכָלִים : **לְמַעַלָּה מֵהוֹן זֹבּוֹ שֶׁל זָב וְכוּ'**. מִשׁוּם דְּהִנְךָ דְּחִשִּׁיב וְאִזִּיל מְטַמְּאִין בְּכָל שְׁהוֹ **[יח]** בְּמַגַּע וּבְמִשָּׂא, וּבוֹעֵל נְדָה אִין מְטַמְּא עַד שִׂישָׂא אֶת כְּלוֹ, מִשׁוּם הָכִי קִתְּנִי לְמַעַלָּה מֵהוֹן, כְּלוּמַר דְּהִנְךָ דְּחִשִּׁיב הוֹ לְמַעַלָּה מְבוֹעֵל נְדָה, לְפִי שְׁהוֹ מְטַמְּאִין בְּכָל שְׁהוֹ, מַה שְׁאִין כֵּן בְּבוֹעֵל נְדָה : **שְׁהוֹ מְטַמְּאִין בְּמַגַּע וּבְמִשָּׂא**. שְׁשׁוּה מַגְעוֹ לְמִשָּׂאן, דְּבִין בְּמַגַּע בֵּין בְּמִשָּׂא מְטַמְּאִין אָדָם לְטְמָא בְּגָדִים וְכָלִים חוּץ מֵאָדָם וְכָלִי חֶרֶס : **מֵרֶכֶב**. הַתְּפֹס שֶׁל אֶכְפִּי קְרוּי מֵרֶכֶב **[כא]**. שְׁהֶאֶכְפִּי עֲצָמוֹ שְׁאָדָם רוֹכֵב עָלָיו טְמָא מִשׁוּם מוֹשָׁב, וְהַתְּפֹס שֶׁלוֹ טְמָא מִשׁוּם מֵרֶכֶב : **שְׁהוּא מְטַמְּא תַּחַת אֶבֶן מִסְמָא**. אֶבֶן גְּדוֹלָה וְכַבֵּדָה. כְּדַכְתִּיב (דניאל ו) וְהִיתִית אֶבֶן חֲדָא וְשִׁמַּת עַל פִּסְ גְּבָא. וְאִם הִיתָה אֶבֶן גְּדוֹלָה עַל גְּבִי הַתְּפֹס שֶׁל מֵרֶכֶב וְהַזָּב תּוֹפֵס בָּהּ **[כב]**, אִף עַל פִּי שְׁאִין כְּבָדוֹ שֶׁל זָב נִכְרַע עַל הַמֵּרֶכֶב, נִטְמָא הַתְּפֹס **[כג]** שֶׁתַּחַת הָאֶבֶן מִשׁוּם מֵרֶכֶב : **לְמַעַלָּה מִן הַמֵּרֶכֶב מִשְׁכָּב**. דְּבִאֶבֶן מְטַמְּא מְטַמְּא מִשְׁכָּב כְּמוֹ מֵרֶכֶב, וְעוֹד חֲמוּר מִמֶּנּוּ דְּשׁוּה מַגְעוֹ לְמִשָּׂאוֹ לְטְמָא אָדָם לְטְמָא בְּגָדִים. מַגְעוֹ בְּהַדְיָא כְּתִיב בֵּיהּ (ויקרא טו) וְאִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּמִשְׁכָּבוֹ יִכַּבֵּס בְּגָדָיו.

וּמִשְׂאוֹ, דְּלֹאֲחַר שֶׁהִזְכִּיר הַפְּתוּב דִּין מִגַּע הַמִּשְׁכָּב וְדִין מִגַּע שֶׁל מְרֻכָּב נֶאֱמַר וְהַנּוֹשֵׂא אוֹתָם יִכְבֵּס בְּגָדָיו, אֲלֵמָּא בְּמִשְׁכָּב בֵּין מִגַּע בֵּין מִשְׂא טְעוּנִים כְּבוּס בְּגָדִים, אֲבָל בְּמִרְכָּב חֵלֶק הַפְּתוּב בֵּין מִגַּע לְמִשְׂא, דְּכָתִיב (ש) וְכָל הַמְּרֻכָּב אֲשֶׁר יִרְכַּב עָלָיו הִזָּב יִטְמָא, וְאֵלּוֹ יִכְבֵּס בְּגָדָיו לֹא כְּתִיב: **וְאִין מִשְׁכָּב עוֹשֶׂה מִשְׁכָּב.** דְּכָתִיב (ש) כָּל הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עָלָיו הִזָּב יִטְמָא, זָב עוֹשֶׂה מִשְׁכָּב וְאִין מִשְׁכָּב עוֹשֶׂה מִשְׁכָּב. וְהִלְכָּד אִם נִגַּע מִשְׁכָּב הִזָּב בְּכָלִים אֵינִם אֶלָּא רֵאשׁוֹן לְטַמְאָה. נִמְצָא זָב לְמַעְלָה מִמִּשְׁכָּב:

פרק א - משנה ד

שֶׁהִיא מִטְמְאָה אֶת בּוֹעֵלָהּ. טַמְאָת שְׁבַעַה. דְּגִבֵּי נִדָּה כְּתִיב (ש) וְתִהְיֶינָה נִדְתָּה עָלָיו וְטַמְא שְׁבַעַת יָמִים, וְכָתִיב נָמִי גִבֵּי זָבָה (ש) כִּימִי נִדְתָּה תִּהְיֶינָה טַמְאָה הִיא. וְדַרְשִׁינָן תִּהְיֶינָה טַמְאָה, לְרִבּוּת אֶת בּוֹעֵלָהּ. הִיא, הִיא מִטְמְאָה אֶת בּוֹעֵלָהּ וְאִין הִזָּב מִטְמְאָה אֶת מַה שְׁבוֹעֵל **[כח]** טַמְאָת שְׁבַעַה, אֶלָּא טַמְאָת מִגַּע וּמִשְׂא: **לְמַעְלָה מִן הִזָּבָה מִצְרַע.** דְּמִצְרַע עוֹשֶׂה מִשְׁכָּב וּמוֹשֵׁב כְּזָבָה **[כז]**, וְחִמּוּר מִמְּנָה, שֶׁהוּא מִטְמָא בְּבִיאַה, כְּשֶׁבֵּא אֶל הַבַּיִת טַמְא כָּל מַה שְׁבַּבִּית וְאִף עַל פִּי שְׁלֵא נִגַּע, דְּכָתִיב (ש) מִחוּץ לְמַחֲנֶה מוֹשְׁבוֹ, מִלְּמַד שְׁמוֹשְׁבוֹ טַמְא **[כז]**. מִכָּאן אָמְרוּ מִצְרַע שְׂיֹשֵׁב תַּחַת הָאֵילָן וְטָהוֹר עוֹבֵר, נִטְמָא הַטָּהוֹר. וְאִם טָהוֹר יוֹשֵׁב תַּחַת הָאֵילָן וּמִצְרַע עוֹבֵר, לֹא נִטְמָא הַטָּהוֹר. וְכֹן בְּבִגְדֵי הַמְּנַגֵּעַ וּבְאֵבָן הַמְּנַגֵּעַ. וְדוֹקָא מִצְרַע בִּימֵי חִלוּטוֹ **[כח]**, אֲבָל בִּימֵי סִפְרוֹ, דְּהֵינּוּ לְאַחַר תְּגַלְחַת וּצְפָרִים, אֵינּוּ מִטְמָא בְּבִיאַה וְאֵינּוּ מִטְמָא בְּמִשְׁכָּב וּמוֹשֵׁב: **לְמַעְלָה מִן הַמִּצְרַע עֵצִים כְּשֶׁעוֹרָה שֶׁהוּא מִטְמָא טַמְאָת שְׁבַעַה.** דְּכָתִיב (בְּמִדְבָר לֹא) וְכִבְסֹתֶם בְּגִדְכֶם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְטָהַרְתֶּם **[כט]**, כָּל הַטְּמְאוֹת שֶׁאַתֶּם מִטְמְאִין בְּמַת לֹא יִהְיוּ פְּחוּתִים מִשְׁבַּעַה. וְאִף עַל גֵּב דְּמִצְרַע חִמּוּר מִעֵצִים כְּשֶׁעוֹרָה, דְּמִצְרַע מִטְמָא כָּל אֲשֶׁר בְּאֵהָל כְּשֶׁבֵּא אֶל הָאֵהָל, וְעֵצִים כְּשֶׁעוֹרָה אֵינּוּ מִטְמָא בְּאֵהָל, מִכָּל מְקוֹם בְּמַעְלָה זֶה מִיָּהָא עֵצִים כְּשֶׁעוֹרָה חִמּוּר, שְׁמִטְמָא טַמְאָת שְׁבַעַה. וְכֹן כָּל הַנִּי לְמַעְלָה לְמַעְלָה דְּחֻשִׁיב, לֹא לְכָל מְלִי קְאָמַר דְּחִמּוּר בְּשַׁנִּי מִן הָרֵאשׁוֹן, דְּהִרְבֵּה מִהֵן יֵשׁ שְׂיֵשׁ חִמְרָא בְּרֵאשׁוֹן שְׂאִינָה בְּשַׁנִּי, אֶלָּא לְאוֹתָהּ מַעְלָה שֶׁהוּא מוֹנֶה בְּלִבָּד קְאָמַר שֶׁהַשַּׁנִּי חִמּוּר: **חִמּוּר מִכָּלִם מֵת.** יֵשׁ מִהֵן חִמּוּרִים מֵמַת, שְׁזָב וְזָבָה עוֹשִׂים מִשְׁכָּב וּמוֹשֵׁב וּמִטְמְאִין בְּאֵבָן מִסְמָא, וּמֵת אֵינּוּ עוֹשֶׂה מִשְׁכָּב וּמוֹשֵׁב וְאֵינּוּ מִטְמָא בְּאֵבָן מִסְמָא, וּמִכָּל מְקוֹם בְּמַעְלָה זֶה מֵת חִמּוּר מִכָּלִן, שְׁמִטְמָא בְּאֵהָל. וּמַה שְׁמִצְרַע מִטְמָא בְּבִיאַה, אֵין טַמְאָתוֹ כְּטַמְאָת אֵהָל, דְּאִם הַכְּנִיס יָדוֹ לְבַיִת הַמְּנַגֵּעַ, טָהוֹר, וְאֶפְלוּ נִכְנַס כָּלוּ חוּץ מִחֻטְמוֹ, טָהוֹר, דְּבִיאַה בְּמִקְצַת לֹא שְׂמָה בִיאַה. וְאֶפְלוּ מִחֻצָּה מְצֻלַת בַּבַּיִת שֶׁהַמִּצְרַע שָׁם, כְּדִתְנִן בְּנִגְעִים סוּף פֶּרֶק י"ג נִכְנַס לְבַיִת הַכְּנִסָּת עוֹשִׂים לוֹ מִחֻצָּה גְבוּהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים, נִכְנַס רֵאשׁוֹן וְיוֹצֵא אַחֲרוֹן. וְכָל כְּהַאי גוֹנָא בְּמַת מִטְמָא בְּאֵהָל. אִי נָמִי יֵשׁ חִלּוּק בֵּין מִצְרַע יוֹשֵׁב לְמִצְרַע עוֹבֵר כְּדַפְרֵישְׁנָא לְעִיל, מַה

פרק א - משנה ה

עֶשֶׂר טַמְאוֹת פּוֹרְשׁוֹת מִן הָאָדָם. עֶשֶׂר מַעֲלוֹת זֹ לַמַּעֲלָה מִזֹּ [לא] יֵשׁ בְּטַמְאוֹת הַפּוֹרְשׁוֹת מִן הָאָדָם: **מַחְסַר כְּפוּרִים**. כְּגוֹן [לב] מִצְרַע מַחְלָט, וְזָב בְּעַל שְׁלֹשׁ רְאִיּוֹת, וְזָבָה, וְיוֹלְדֵת, שְׁטָבְלוֹ וְהֶעֱרִיב שְׁמֶשֶׁן, אֲסוּרִין לֶאֱכֹל קִדְשִׁים עַד שְׂיָבִיאוּ כִפְרָתָן. וּמִתְרִין בַּתְרוּמָה: **חֲזֵר לַהֲיִוֹת טָבוּל יוֹם**. טַמְא שְׁטָבֵל וְלֹא הֶעֱרִיב שְׁמֶשֶׁן: **אֲסוּר בְּקִדְשׁ וּבַתְרוּמָה**. וּפּוֹסֵל אוֹתָם אִם נִגַע בָּהֶן: **חֲזֵר לַהֲיִוֹת בְּעַל קָרִי**. שְׂיֵצָא מִמֶּנּוּ שְׂכַבַת זָרַע וְלֹא טָבֵל: **חֲזֵר לַהֲיִוֹת בּוֹעַל נְדָה**. וְהָא דְלֹא תִנִּי חֲזֵר לַהֲיִוֹת טַמְא מִת שֶׁהוּא חָמוּר מִבְּעַל קָרִי, דְטַמְא מִת אַב הַטַּמְאָה וּבְעַל קָרִי אֵינּוּ אֶלָּא רֵאשׁוֹן, וְהִדְר לְתַנִּי חֲזֵר לַהֲיִוֹת בּוֹעַל נְדָה דְחָמוּר מִטַּמְא מִת, שְׁמִטְמָא מִשְׁכָּב הַתְּחַתּוֹן כְּעֵלְיוֹן, מִשּׁוּם דְהִנְדֵּי עֶשֶׂר טַמְאוֹת פּוֹרְשׁוֹת מִן הָאָדָם, וְזֹ טַמְאֵת מִגַּע הִיא [לג]: **מִשְׁכָּב תְּחַתּוֹן כְּעֵלְיוֹן**. מִשְׁכָּב הַתְּחַתּוֹן שֶׁל בּוֹעַל נְדָה כְּעֵלְיוֹנוֹ שֶׁל זָב, מֵה עֵלְיוֹנוֹ שֶׁל זָב טַמְא לְטַמְא אֲכָלִים וּמִשְׁקִין אֲבָל לֹא אָדָם וְכָלִים, אִף תְּחַתּוֹנוֹ שֶׁל בּוֹעַל נְדָה טַמְא לְטַמְא אֲכָלִים וּמִשְׁקִין לֹא אָדָם וְכָלִים: **שְׂרָאָה שְׁתֵּי רְאִיּוֹת מִטַּמְא מִשְׁכָּב וּמוֹשֵׁב**. וְצָרִיךְ לְסַפֵּר שְׁבַעָה נְקִיִּים. דְהִכִּי תִנֵּן פֶּרֶק קָמָא דְמַגְלָה (מִשְׁנָה ג) אִין בֵּין זָב הַרְוָאָה שְׁתֵּי רְאִיּוֹת לְזָב שְׂרָאָה שְׁלֹשׁ רְאִיּוֹת אֶלָּא קָרְבָן: **וְצָרִיךְ בִּיאַת מִים חַיִּים**. דְכַתִּיב בְּזָב (וַיִּקְרָא טו) וְרַחֵץ בְּשָׂרוֹ בְּמִים חַיִּים. אֲבָל שְׂאָר כָּל הַטַּמְאִים סָגִי לְהוּ בְּמִי מִקּוּהָ: **חֵיב בְּקָרְבָן**. הָאָמוּר בְּפִרְשֵׁת מִצְרַע גִּבִּי זָב. וְכָל זָמַן שֶׁלֹּא הִבִּיא קָרְבָן הוּי מַחְסַר כְּפוּרִים: **מִצְרַע מִסְגֵּר**. שְׁמִסְגִּירוֹ הִכְהֵן שְׁבַעַת יָמִים לְרֵאוֹת אִם יוֹלְדוּ בּוֹ סִימְנֵי טַמְאָה: **מִטַּמְא בְּבִיאָה**. אִם בָּא אֶל הַבַּיִת נְטַמָּא כָּל אֲשֶׁר בַּבַּיִת: **וּפְטוּר מִן הַפְּרִיעָה וּמִן הַפְּרִימָה**. דְלֹא אָמְרָה תּוֹרָה בְּגִדְיוֹ יִהְיוּ פְרוּמִים וְרֵאוֹ שׁוֹ יִהְיֶה פְרוּעַ, אֶלָּא בְּמִצְרַע מַחְלָט: **וּמִן הַתְּגַלְחַת וּמִן הַצְּפָרִים**. דְמַחְלָט שְׁנִתְרַפָּא מִבִּיא צְפָרִים וּמַגְלַח אֶת כָּל שְׁעָרוֹ, וּמִסְגֵּר לֹא: **שְׂאִין עֲלִיו בְּשָׂר כְּרָאוּי**. כְּדַמְפָּרֵשׁ בְּסִיפָא כִּדִּי לְהַעֲלוֹת אַרוּכָה: **מִטַּמְא בְּמַגַּע וּבְמִשָּׂא וְאֵינּוּ מִטַּמְא בְּאֵהֶל**. דְבְּמַגַּע כְּתִיב (בְּמִדְבָר יט) [וְעַל] הַנִּגַּע בְּעֵצִים, מִשְׁמַע בֵּין יֵשׁ בּוֹ בְּשָׂר כְּרָאוּי בֵּין אִין בּוֹ בְּשָׂר כְּרָאוּי. וּבְטַמְאֵת אֵהֶל כְּתִיב, אוֹ בְּעֵצִים אָדָם אוֹ בְּקִבְר, וְעֵצִים אָדָם מִשְׁמַע עַד שְׂיִהְיֶה בּוֹ בְּשָׂר וְגִידִים וְעֵצָמוֹת: **בְּמִקּוּם אֶחָד כְּדִי לְהַקִּיפוֹ בְּחוּט עָרֵב**. שְׂאִם יַחְתְּנֵד הַבְּשָׂר שֶׁעַל הָאֲבָר לְחוּטִים שְׂיֵשׁ בְּעֵבֶן כְּחוּט עָרֵב, שֶׁהוּא יוֹתֵר עַב מְחוּט הַשְּׂתֵי כְּפָלִים [לה], וְיִהְיֶה בָּהֶן כְּדִי לְהַקִּיף אֶת הָאֲבָר, בְּיָדוּעַ דְּבַהֲכִי הוּא מַעֲלָה אַרוּכָה. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

פרק א - משנה ו

עֵשׂוֹ קִדְשׁוֹת הָיוּ. אִיִּדֵי דְאִירֵי לְעִיל בְּמַעְלוֹת שֶׁל טְמֵאוֹת זֶה לְמַעַלָּה מִזֶּה, תִּנְאָ נְמִי הֵכָא מַעְלוֹת שֶׁל קִדְשׁוֹת זֶה לְמַעַלָּה מִזֶּה: **שְׂמֵבִיאִין מִמְּנַה הָעֵמֶר**. דְּכִתִּיב (ויקרא כג) וּקְצַרְתֶּם אֶת קְצִירָהּ וְהִבֵּאתֶם אֶת עֹמֶר, קְצִירָהּ וְלֹא קְצִיר חוּצָה לְאֶרֶץ: **וְהַבְּכוֹרִים**. דְּכִתִּיב (דברים כו) וְלִקְחֹתָ מִרְאשֵׁית כָּל פְּרֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תִּבְיֵא מֵאֶרֶץ: **וְשֵׁתֵי הַלֶּחֶם**. דְּכִתִּיב (ויקרא כג) מִמּוֹשְׁבוֹתֵיכֶם תִּבְיֵאוּ לֶחֶם:

פרק א - משנה ז

עִירוֹת הַמִּקְפּוֹת חוּמָה. מִימּוֹת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן. דְּבִמְצַרְעַ כְּתִיב (שם יג) מִחוּץ לְמַחֲנֶה מוֹשְׁבוֹ, חוּץ לְמַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל. וְכִשְׁכַּבֵּשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת הָאֶרֶץ קִדְשׁ הָעִירוֹת שֶׁהָיוּ מִקְפּוֹת חוּמָה בְּיָמָיו שִׁיְהִיו כְּמַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל לְהִשְׁתַּלַּח מִשָּׁם מְצַרְעִים: **וּמִסְבָּבִים לְתוֹכָן מֵת**. מֵתָר לְנִשְׂאֹו בְּעִיר מִמְּקוֹם לְמְקוֹם עַד מְקוֹם שִׁירְצוֹ טוֹבֵי הָעִיר לְקַבְּרוֹ שָׁם **[לח]**: **יֵצֵא**. הֵמֵת מִן הָעִיר: **אֵין מַחְזִירִים אוֹתוֹ**. בְּעִיר לְקַבְּרוֹ שָׁם, וְאֶפְלוּ רְצוֹ טוֹבֵי הָעִיר, דְּכִינּוּן דְּיִצְאָה טְמֵאָה מִן הָעִיר אֵין מְכַנְיִסִין אוֹתָהּ בְּתוֹכָהּ:

פרק א - משנה ח

לְפָנִים מִן הַחוּמָה. מִחוּמַת יְרוּשָׁלַיִם: **שְׂאוּכָלִים שֶׁם קִדְשִׁים קָלִים וּמַעֲשֵׂי שְׁנִי**. דְּכִתִּיב (דברים יב) וּבֵאתָ שָׁמָּה וְהִבֵּאתֶם שָׁמָּה וְגו', וְכִתִּיב (שם) לֹא תוּכַל לֶאֱכֹל בְּשַׁעְרֶיךָ וְגו': **הַר הַבֵּית**. חֲמֵשׁ מֵאוֹת אָמָה עַל חֲמֵשׁ מֵאוֹת אָמָה הָיָה, וּבֹה הָיָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּנוֹי, וּמִשָּׁם מִתְחִיל מַחֲנֶה לְוִיָּה וְשַׁעוּרוֹ עַד שַׁעַר נִיקְנוֹר, מִשַׁעַר נִיקְנוֹר וְלְפָנִים **[מ]** מַחֲנֶה שְׂכִינָה, וּמִהַר הַבֵּית וְלַחוּץ עַד חוּמַת יְרוּשָׁלַיִם מַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל: **שְׂאִין זָבִים וְזָבוֹת נְדוּת וְיוֹלְדוֹת נְכַנְסִים לְשָׁם**. דְּכִתִּיב (במדבר ה) וַיִּשְׁלְחוּ מִן הַמַּחֲנֶה כָּל צְרוּעַ וְכָל זָב וְכָל טְמֵא לְנֶפֶשׁ, שׁוֹמֵעַ אָנִי שֶׁשָּׁלַשְׁתָּן יוֹצְאִים לְמְקוֹם אֶחָד, תִּלְמוּד לומר בְּמִצְרַע בְּדָד יֵשֵׁב, אֲלֵמָּא אֵינוּ מְשַׁלַּח לְמְקוֹם שֶׁזָּב וְטְמֵא מֵת מְשַׁלְּחִים. וּמָה מְצַרְעַ שֶׁטְמֵאָתוֹ חֲמוּרָה חֲמוּר שְׁלוּחוֹ מְשַׁלְּחֵי חֲבֵרוֹ דְּכִתִּיב (ויקרא יג) מִחוּץ לְמַחֲנֶה מוֹשְׁבוֹ, לְפִיכָד מְשַׁלַּח חוּץ לְיְרוּשָׁלַיִם **[מא]**, אֶף זָבִים וְזָבוֹת נְדוּת וְיוֹלְדוֹת שֶׁטְמֵאָתָן חֲמוּרָה מְטַמְּאֵת מֵת, שְׁעוֹשׂוֹת מְשַׁכָּב וּמוֹשֵׁב וּמְטַמְּאוֹת בְּאֶבֶן מְסָמָא, מָה

שָׁאִין כּוֹן בְּטִמְאַת מֵת, חֲמוּר שְׁלוּחַן מְשֻׁלוּחַ חֲבֵרוֹן. נִמְצְאָתָּ אוֹמֵר, מְצָרַע מְשֻׁלַּח חוּץ לִירוּשָׁלַיִם שֶׁהִיא כְּנֶגֶד מַחְנֵה יִשְׂרָאֵל, וְזָבִים וְזָבוֹת נְדוֹת וְיוֹלְדוֹת מְשֻׁלָּחוֹת מֵהַר הַבַּיִת, שֶׁהוּא מַחְנֵה לוֹיָהּ, וּמִתְרוֹת בִּירוּשָׁלַיִם. טִמְאָ מֵת וְאַפְלוּ מֵת עֲצָמוֹ מִתֵּר בְּהַר הַבַּיִת **[מב]**, וּמְשֻׁלַּח מְשַׁעַר נִיקְנוֹר וְלִפְנֵים, שֶׁהוּא מַחְנֵה שְׂכִינָה: **הַחִיל**. לִפְנֵים מַחוּמַת הַר הַבַּיִת הָיָה כְּתֹל גְּבֵה עֲשָׂרָה טַפְחִים, וְהוּא נִקְרָא סוּרְגַּ, וְלִפְנֵים מִמֶּנּוּ הַחִיל עֲשָׂרָ אַמּוֹת: **שָׁאִין נְכָרִים וְטִמְאֵי מֵתִים נִכְנָסִים לְשָׁם**. אֵף עַל גֵּב דְּרַבָּנָן גְּזוּר עַל הַנְּכָרִים שֶׁהָיוּ כְּזָבִים לְכָל דְּבָרֵיהֶם, לְעֵנָן שְׁלוּחַ מַחְנוֹת לֹא גְזוּר עָלֵיהֶוּ אֶלָּא כְּטִמְאֵי מֵתִים. וְהָאֵי דְטִמְאֵי מֵתִים אֵין נִכְנָסִים מִן הַחִיל וְלִפְנֵים, הָיְנוּ מִדְּרַבָּנָן. דְּמִדְּאוּרִיתָא אֶפְלוּ בְּעִזְרַת נָשִׁים שָׂרִי, שֶׁכָּל זֶה מַחְנֵה לוֹיָהּ עַד עִזְרַת יִשְׂרָאֵל שֶׁשָׁם שַׁעַר נִיקְנוֹר: **עִזְרַת נָשִׁים**. לִפְנֵים מִן הַחִיל הָיְתָה, אַרְבֵּי מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים וְחֲמִשׁ עַל רַחֵב מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים וְחֲמִשׁ: **שָׁאִין טְבוּל יוֹם נִכְנָס לְשָׁם**. יְהוֹשֻׁפֵט וּבֵית דִּינּוֹ גְזָרוּ עַל טְבוּל יוֹם שֶׁלֹּא יִכְנָס לְעִזְרַת נָשִׁים, דְּכְתִיב (דְּבָרֵי הַיָּמִים ב כ) וַיַּעֲמֵד יְהוֹשֻׁפֵט בְּקֹהֶל יְהוּדָה וְגוֹ' לִפְנֵי הַחֲצֵר הַחֲדָשָׁה, וְאָמְרוּ בְּגִמְרָא מֵאֵי הַחֲצֵר הַחֲדָשָׁה, שֶׁחֲדָשׁוּ בָּהּ דְּבָרִים וְאָמְרוּ טְבוּל יוֹם **[מג]** אֵל יִכְנָס בְּמַחְנֵה לוֹיָהּ. וְלֹא בְּכָל מַחְנֵה לוֹיָהּ גְזָרוּ, אֶלָּא בְּעִזְרַת נָשִׁים בְּלִבָּד. וְגְזָרוּ עַל טְבוּל יוֹם וְלֹא גְזָרוּ עַל מַחְסֵר כְּפוּרִים, לְפִי שֶׁטְבוּל יוֹם אֲסוּר בְּתַרוּמָה וּמַחְסֵר כְּפוּרִים מִתֵּר בְּתַרוּמָה, וְכָל שֶׁטְמֵאתוֹ חֲמוּרָה מִחֲבֵרוֹ חֲמוּר שְׁלוּחוֹ מְשֻׁלוּחַ חֲבֵרוֹ: **עִזְרַת יִשְׂרָאֵל**. לִפְנֵים מִעִזְרַת נָשִׁים הָיְתָה, אַרְבֵּי מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים וְחֲמִשׁ עַל רַחֵב אַחַת עֲשָׂרָה. וְכֵן עִזְרַת כְּהֻנִים הָיְתָה אַרְבֵּי מֵאָה שְׁלֹשִׁים וְחֲמִשׁ עַל רַחֵב אַחַת עֲשָׂרָה, וְרֵאשֵׁי פְסָפְסִין הָיוּ מִבְּדִילִים בֵּין עִזְרַת יִשְׂרָאֵל לְעִזְרַת כְּהֻנִים: **שָׁאִין מַחְסֵר כְּפוּרִים נִכְנָס לְשָׁם**. הוּא הַדִּין דְּהוּי מְצִי לְמַתְנֵי שָׁאִין טְהוֹר נִכְנָס לְשָׁם עַד שֶׁיִּטְבֹּל, דְּהָכִי תֵּנוּ בְּפָרֶק אָמַר לְהוֹן הַמְּמֻנָה, אֵין אָדָם טְהוֹר נִכְנָס לְעִזְרָה עַד שֶׁיִּטְבֹּל: **וְחִיבִין עָלֶיהָ חֲטָאת**. הַטִּמְאִים שֶׁנִּכְנָסוּ שָׁם בְּשִׁגְגָה **[מד]**: **לְסַמִּיכָה**. לְסַמֵּךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ קֶרְבָּנוֹ. וְאֵי אֶפְשָׁר אֶלָּא בְּבַעֲלִים, דְּכְתִיב וְסַמֵּךְ אֶת יָדוֹ, וְלֹא יָד שְׁלוּחוֹ: **לְשַׁחֲיטָה**. שֶׁהַשַּׁחֲיטָה כְּשֶׁרָה בְּזֹר. וְאֵף עַל פִּי שֶׁאֶפְשָׁר בְּכַהֲנִים, וְאֶפְשָׁר נְמִי לְזֹר לְשַׁחַט בְּעִזְרַת יִשְׂרָאֵל, אֶפְלוּ הָכִי לֹא אֲסוּרוֹ לְיִשְׂרָאֵל לִכְנָס בְּעִזְרַת כְּהֻנִים לְשַׁחַט הַקֶּרְבָּן: **וְלִתְנוּפָה**. דְּכַהֵן מִנִּיחַ יָדוֹ תַּחַת יָד הַבְּעָלִים וּמִנִּיחַ:

ט **משנה** - **א** **פרק**

בֵּין הָאוּלָם וְלִמְזִבְחַ מְקַדָּשׁ מִמְּנֵה שָׁאִין פְּרוּעֵי רֹאשׁ וּבַעֲלֵי מוּמִין נִכְנָסִים לְשָׁם. בְּגִמְרָא בְּהַקְמָץ רַבָּה [מִנְחוֹת דף כז] מוֹכִיחַ דְּכָל הַנִּי מַעֲלוֹת דְּתַנִּי הַשְּׁתָא כְּגוֹן הַנְּכָנָס לְעִזְרַת כְּהֻנִים שֶׁלֹּא לְצַרְךָ וְכֵן בַּעֲלֵי מוּמִין וּפְרוּעֵי רֹאשׁ שֶׁנִּכְנָסוּ בֵּין הָאוּלָם וְלִמְזִבְחַ, כְּלֵהוּ מַעֲלוֹת דְּרַבָּנָן הוּן. וְכֵן קַבְּלַתִּיהָ מִרְבוּתֵי. אֲבָל רַמְבַּ"ם סְבִירָא לִיהָ דְּכַלְהוֹ מִדְּאוּרִיתָא. בַּעֲלֵי מוּמִין דְּכְתִיב (ויקרא כא) כִּי כָל

איש אשר בו מום לא יקרב. ופרועי ראש, דאמר רחמנא לאהרו וילבניו שהיו במשכן (שם ט) ראשיכם אל תפרעו. ואף על פי שלשון התוספתא מסייע לדברי הרמב"ם, קבלת רבותי נראית לי עקר. והאי דלא חשיב תנא קמא שתויי יין ושלא רחוץ ידים ורגלים בהדי בעלי מומים ופרועי ראש כדחשיב להו רבי יוסי בסיפא, משום דבעלי מומין ופרועי ראש פסולין בגופן, הלכך שלוחן חמור, אבל שתויי יין ושלא רחוץ ידים ורגלים פסולין מחמת דבר אחר, הלכך לא החמיר בשלוחן כל כך (מו): **אלא כהן גדול ביום הכפורים**. דכתיב (שם טו) ואל יבא בכל ית אל הקדש בזאת יבא וכיו: **בשעת העבודה**. ארבע פעמים נכנס שם, אחת להקטיר קטרת, שניה להזות מדם הפר, שלישית להזות מדם השעיר, רביעית להוציא הכף והמחתה. ואם נכנס חמש פעמים חיב מיתה: **ופורשין מבין האולם ולמזבח בשעת הקטרה**. בין בשעה שמקטירים קטרת במזבח הזָהב שבהיכל, בין בשעה שפָּהו גָּדוֹל מקטיר קטרת לפני ולפנים, כל העם פורשים מבין האולם ולמזבח, ואין צריך לומר מן ההיכל. ותנא קמא פליג (ג) אדרבי יוסי וסבר דבשעה שמקטירין קטרת בהיכל הוא דפרשי מבין האולם ולמזבח, אבל כשמקטיר קטרת לפני ולפנים אין העם פורשים אלא מן ההיכל בלבד ולא מבין האולם ולמזבח. והלכה כתנא קמא. ועשר קדשות דתנן במתניתין והנך אחד עשר נינהו, פרשו הגאונים דארץ ישראל אינה ממנן הקדשות, לפי שבשאר קדשות יש בהן כבוד למקום שמונעים ממנו קצת טמאות או שמונעים מקצת בני אדם לכנס אליו, ואין בסתם ארץ ישראל קדשה זו. והבאת בכורים ועמר ושתי הלחם ולחם הפנים (נא) אינם כקדשות הללו. ואית דמפרשי דתנא קמא דחשיב עשר קדשות רבי יוסי היא, דאית ליה דבין האולם ולמזבח שוה להיכל בחמשה דברים, ולדידיה לא הוו אלא עשר:

ב

פרק

א

משנה

-

ב

פרק

פלי עץ פלי עור פלי עצם. בכפרשת מטות כתיב וכל בגד וכל פלי עור וכל מעשה עזים וכל פלי עץ ותחטאו, ומרבינו מוכל מעשה עזים לרבות דבר הבא מן העזים מן הקרנים ומן הטלפים (א), דהינו פלי עצם, ואתקש לכלי עור וכלי עץ. ובפרשת שמייני אתקוש פלי עור וכלי עץ לשק, דכתיב

מְכַל כְּלֵי עֵץ אֹז בְּגֹד אֹז עוֹר אֹז שֶׁק. הִלְכָּךְ פְּשׁוּטֵיהֶן טְהוּרִים, דְּבַעֲיָנוּ דּוּמְיָא דְשֶׁק דְּמִטְלִטֵל מְלֵא וְרִיקוֹן. וּכְלֵי חֶרֶס אֵף עַל גַּב דְּפְשׁוּטֵיהֶן טְהוּרִים לֹא מְצִי לְמִתְנֵי בְּהַדֵּי הַנֶּדֶךְ, מְשׁוּם דְּכָל הַנֵּי טְהוּרִים כְּשָׂאִין לְהֵם בֵּית קַבּוּל אֵף עַל פִּי שְׂיֵשׁ לְהֵן תּוֹדֶךְ, כְּגוֹן חֲבִית שֶׁל עֵץ שְׂאִין לָהּ שׁוּלִים וּמְפַלְשֶׁת מַעְבֵּר אֶל עֵבֶר טְהוּרָה, וּבְכֵלֵי חֶרֶס כְּהֵאִי גֹנָא טְמָא, מְשׁוּם דְּבִתּוֹכּוּ תִּלְהָ רַחֲמֵנָא וְהָרִי יֵשׁ לוֹ תּוֹדֶךְ אֵף עַל פִּי שְׂאִין לוֹ בֵּית קַבּוּל **[ב]**. וּפְשׁוּטֵיהֶן טְהוּרִים דְּתַנּוּ הֶכָא, הֵינּוּ מְדֹאֲרִיתָא, אֲבָל חֲכָמִים גְּזָרוּ טְמָאָה עַל פְּשׁוּטֵי כְּלֵי עֵץ וְעוֹר וְעַצִּים, כְּדַמּוּכַח בְּגִמְרָא בְּבֵא בִּתְרָא **[דף טו]**. וּמְדֹאֲרִיתָא נְמִי אֵינּוּ טְהוּרִים אֲלֵא מִטְמָאָת מֵת אֹז טְמָאָת שְׂרָץ, אֲבָל טְמָאִים טְמָאָת מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב אִם הֵן רְאוּיִין לְמִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב: **וּכְלֵי זְכוּכִית**. רַבְּנָן גְּזָרוּ עֲלֵיהֶן טְמָאָה, הוּאִיל וְתַחֲלַת בְּרִיתָן מִן הַחֹל הוּוּ כְּכֵלֵי חֶרֶס, וְחֲמִירֵי מְכַלֵּי חֶרֶס שְׂאִינוּ מְקַבְּלִי טְמָאָה מִגִּבּוֹ, וּכְלֵי זְכוּכִית מִטְמָאִין מִגִּבּוֹ הוּאִיל וְנִרְאָה תּוֹכָן כְּבָרוֹ **[ג]**. וּפְשׁוּטֵיהֶן שֶׁל כְּלֵי זְכוּכִית טְהוּרִים אֲפֵלוּ מְדֻרְבָּנוּ, דְּעֵבְדוּ רַבְּנָן הִפְרָא כִּי הֵיכִי דְלֵא לְשָׂרָף עֲלֵיהֶן תְּרוּמָה וְקֻדְשִׁים: **מְקַבְּלִין טְמָאָה מִכָּאן וּלְהֵבֵא**. אֲבָל לֹא חֲזָרוּ לְטְמָאָתָן יִשְׁנָה, דְּלֹא גִזְרוּ רַבְּנָן שְׂאֵם עֲשֵׂה מֵהֵם כְּלִים חֲזָרוּ לְטְמָאָתָן יִשְׁנָה אֲלֵא בְּכֵלֵי מִתְכּוֹת בְּלִבְד: **כְּלֵי נִתְר**. כְּלִים הָעֲשׂוּיִין מֵאֲדָמָה שְׁחוּפְרִים מִמְּנַה צְרִיף, אֵלּוּמִי בְּלַעֲזָ **[ד]**: **מִטְמָאִין וּמִטְמָאִין בְּאוּר**. אִם נִתְלִית טְמָאָה בְּאוּר הַכְּלֵי, נִטְמָא הַכְּלֵי. חֲזָרוּ וְתִלְהָ אֲכָלִים בְּאוּרָן, מִטְמָאִין אֵת הָאֲכָלִים אֵף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִגְעוּ, דְּכִתִּיב (וַיִּקְרָא יֵא) כָּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא. וְאֲפֵלוּ מְלֵא חֲרָדֵל שְׂאִינוּ נוֹגַע בְּדַפְנוֹת הַכְּלֵי **[ה]**: **וּמִטְמָאִין מֵאַחֲזֵרֵיהֶן**. כְּלִים שְׁחָקַק בֵּית מוֹשֶׁבִם מִבְּחוּץ כְּדָרָךְ שְׂעוֹשִׂים לְכוֹסוֹת שֶׁל כֶּסֶף, וּפְעָמִים כּוֹפִין אוֹתָן עַל פִּיהֶן וּמִשְׁתַּמְּשִׁין בְּבֵית קַבּוּל שְׁבִאַחֲזֵרֵיהֶן. אִם נִגְעָה טְמָאָה בְּאוֹתוֹ בֵּית קַבּוּל, נִטְמָא הַכְּלֵי חֶרֶס. וּמִדְּלֵא עֲרַבְיָנְהוּ וְתַנְיָנְהוּ, מִטְמָאִין וּמִטְמָאִין מֵאַחֲזֵרֵיהֶן וְאַחֲזֵרֵיהֶן, שְׂמַע מְנַה דְּאִין מִטְמָא מֵאוּר אֲחֻרָיו, דְּלֵא חֲשִׁיב תּוֹדֶךְ שֶׁל אֲחֻרָיו תּוֹדֶךְ גְּמוּר דְּאוּרִיתָא לְטְמָא מֵאוּרוֹ, אֲבָל מִטְמָא אִם נִגְעָה טְמָאָה בְּאוֹתוֹ חֲקַק שֶׁל אֲחֻרָיו: **וְאִין מִטְמָאִין מִגְּבִיָּהֶן**. דְּכִתִּיב (שֵׁם) וּכְלֵי חֶרֶשׁ אֲשֶׁר יִפֹּל מֵהֵם אֶל תּוֹכוֹ, מִתּוֹכוֹ הוּא מִטְמָא וְאִינוּ מִטְמָא מִגִּבּוֹ. וּשְׂאֵר כָּל הַכְּלִים חוּץ מְכַלֵּי חֶרֶס וּכְלֵי נִתְר אִין מִטְמָאִין מֵאוּרָן עַד שֶׁתִּגַּע הַטְּמָאָה בְּעֲצָמוֹ שֶׁל כְּלֵי, וּכְשֶׁנִּגְעָה הַטְּמָאָה בְּעֲצָמוֹ שֶׁל כְּלֵי בֵּין מִגִּבּוֹ בֵּין מִתּוֹכוֹ טְמָא. וְהֵינּוּ דְּתַנּוּ בְּפָרָק קָמָא דְּחַלְלוֹן, הִטְהוּר בְּכֵלֵי חֶרֶס טְמָא בְּכָל הַכְּלִים, הִטְהוּר בְּכָל הַכְּלִים טְמָא בְּכֵלֵי חֶרֶס: **וּשְׁבִירָתוֹ הִיא טְהוּרָתוֹ**. וּכְלָהוּ כְּלִים נְמִי שְׁבִירָתוֹ הִיא טְהוּרָתוֹ. אֲלֵא כְּלֵי חֶרֶס וּכְלֵי נִתְר שְׁבִירָתוֹ בְּלִבְד מִטְהַרָתוֹ, שְׂאִין לְהֵם טְהַרָה בְּטְבִילָה אֲלֵא בְּשִׁבְרָה

פרק ב - משנה ב

הדקין שבכלי חרס. כלי חרס הדקין וקטנים, בין שהו עצמן אינו

מחזיקין אלא כדי סיכת קטן (ו), בין שנשברו ונשארו קרקרותיהן, פרוש, כמו קרקעותיהן דהינו שולים שכלפי הקרקע, או נשארו דפנותיהן ויכולים לבדן לישוב בלא סמיכה, עדן כלים הן. ואם מחזיקין שמון כדי סיכת קטן, פלומר כדי סיכת אצבע קטנה של קטן בן יומו, טמאין. והכי מפרש במסכת שבת, סיכת קטן, אבר קטן של קטן בן יומו: **עד לג**. שעור זה של סיכת קטן, לשברי כלי שלא היה מתחלתו אלא לג. דאם היה תחלתו יותר מלג (ח), בעינן שעור גדול לשבריו יותר מכדי סיכת קטן: **מלג ועד סאה**. כלי שהיה מתחלתו מחזיק מלג ויותר מלג עד סאה, שעור שבריו ברביעית הלג. וליתר מסאה עד סאתים, שעור שבריו בחצי לג. וכן כלם: **אני איני נותן בהם מדה**. לפי גדל הכלי וקטנו, אלא לפי המקומות שרגילין לעשותן ולפי צורת הכלים: **אלא הדקין שבכלי חרס וכו'**. שאין להם צורת קדרות והם קטנים ביותר, שעור שבריהן כדי סיכת קטן. ומשהגיעו להיות כתבנית קדרות קטנות, שעורן ברביעית: **חביות לודיות**. חביות שנעשות בלוד: **לחמיות**. שנעשות בבית לחם. והן גדולות מאותן שנעשות בלוד: **חצבים גדולים**. פדות גדולות כל מה שאפשר: **הפפין הגלילים**. שנעשים בארץ הגליל: **והחביונות**. חביות קטנות. והינו דקין שבכלי חרס: **ואין להן דפנות**. דדוקא השולים טמאות אם נשאר בהן כדי סיכת קטן, אבל הדפנות טהורות. והלכה כרבי עקיבא:

פרק ב - משנה ג

הטהורים שבכלי חרס. פשוטי כלי חרס שהן טהורים, דכתוב בהו עיקרא (א) אשר יפל מהם אל תוכו, את שיש לו תוף טמא, את שאין לו תוף טהור: **טבלה שאין לה לזבז**. לוח חלק שאין לו שפה סביב: **ומחתה**. שחותים בה גחלים: **פרוצה**. שאין לה דפנות: **אבוב של קלאים**. כלי חרס שקולים בו קטניות על גבי האש. ופשוט הוא בלא בית קבול, ומנקב ככברה בשוליו כדי שתהא האור שולטת בו: **קלאים**. כמו קלוי באש: **וסילונות**. מרזבות: **אף על פי כפופין**. אף על פי שכפופין משני צדיהן (יג). והוא שלא חקק בהן בית קבול צרורות: **כבכב**. כלי שמכסים בו סלים של פת. ויש גורסין כפכפ. שכופין אותו על גבי הסל. ואפלו יש לו בית קבול, טהור. שכל המשמש כפוי בכלי חרס, טהור: **והטפי**. הוא כלי חרס שיש לו בית קבול ומקבל טמאה, דהכי מוכח לקמן באידך פרקא. והאי דטהור הקא, משום דהתקינו לענבים ועשה בו שנוי, מוכיח דלכסות בו ענבים קא בעי ליה ולא נעשה לקבלה: **חבית של שיטין**. כמין חבית חלולה, וסתומה היא ואין לה פה, כדי שלא תהא נשקעת במים. ונשענים עליה ולמדן לשוט בה. ואף על פי שיש לה בית קבול, אינה עשויה לקבלה. וכל שאינו עשוי לקבלה אף על פי שיש לו בית קבול אינו מקבל טמאה: **וחבית דפונה בשולי המחץ**. מחץ הוא כלי גדול של חרס, וכעין חבית עשוי לו בשוליו

שָׁאֲדָם מְשִׁים יָדוּ לְתוֹכָהּ כְּשֶׁרוֹצֶה לְהַגְבִּיחַ הַמַּחֲ. וּלְפִי שֶׁלֹּא נַעֲשִׂית חֲבִית
 זֹ לְקַבְּלָהּ, אֵינָהּ מְקַבֶּלֶת טְמֵאָה: **דְּפוּנָה**. טְמוּנָה **{יז}**: **וְהַמָּטָה וְהַכֶּסֶּא**
וְהַסִּפְסֵל. כָּל אֵלוֹ אֵין עֲשׂוּיִין לְקַבְּלָהּ: **וְהַסְפִּינָה**. אָף עַל פִּי שֶׁעֲשׂוּיָהּ
 לְקַבְּלָהּ וְאֵפְלוֹ הִיא שֶׁל חֶרֶס **{טו}**, טְהוּרָה. וּבְמַסְכֶּת שֶׁבֶת יִלְפִינָן לֵה דְכַתִּיב
 (מִשְׁלִי ל) דֶּרֶךְ אֲנִיָּה בְּלֵב יָם, וּפְשִׁיטָא דְאֲנִיָּה בְּיָם הִיא, אֶלָּא לֹאמַר לָךְ מָה יָם
 טְהוּר אָף אֲנִיָּה טְהוּרָה: **כָּל שְׂאִין לֹא תוֹדַ בְּכָלִי חֶרֶס אֵין לֹא אַחֲוָרִים**.
 חֲכָמִים גָּזְרוּ עַל מְשַׁקִּין טְמֵאִין שְׂיִטְמָאוּ כְּלִים, וְאָף עַל פִּי שֶׁלֹּא נְטֵמָאוּ
 הַמְשַׁקִּין אֶלָּא מִחֲמַת שֶׁרֶץ, דְּהַשְׁתָּא הֵן רֵאשׁוֹן לְטְמֵאָה, מְטֵמָאִים כְּלִים
 מִדְּבָרֵי סוּפְרִים, וְאִם נִגְעוּ בְּאַחֲוָרֵי הַכְּלִי נְטֵמָאוּ אַחֲוָרֵי וְלֹא נְטֵמָא תוֹכוֹ.
 וְהַשְׁתָּא קָא מְשַׁמַּע לָן דְּאֵין טְמֵאֵת אַחֲוָרִים נוֹהֶגֶת אֶלָּא בְּכָלִי חֶרֶס שְׂיֵשׁ לֹא
 תוֹדַ **{יז}**. אָבֵל כָּל שְׂאִין לֹא תוֹדַ אֵין לֹא טְמֵאֵת אַחֲוָרִים, וְאִם נִגְעוּ מְשַׁקִּין
 טְמֵאִים מְאַחֲוָרֵי לֹא נְטֵמָאוּ אַחֲוָרֵי הַכְּלִי:

פרק ב - משנה ד

פְּנִס. כְּמִין עֲשִׂשִׁית שֶׁל חֶרֶס עֲשׂוּיָה נְקֻבִים בְּדְפוּנוּתֵיהּ שְׁמֵהּ הַאוּרָה
 יוֹצֵאת, וּמִנִּיחִים הֵנֶר בְּתוֹכָהּ שֶׁלֹּא יִכְבְּנָה הַרוּחַ: **שְׂאִין לֹא**. בֵּית קַבּוּל שְׁמֹן.
 אָף עַל פִּי שְׂיֵשׁ לֹא בֵּית קַבּוּל נֶר: **טְהוּר**. שְׁבִית קַבּוּל נֶר אֵין לֹא תוֹדַ, אֶלָּא
 הֵנֶר מִנְחָה עָלָיו **{יח}**: **מְגוּפַת הַיּוֹצֵרִים**. כְּעִין אֲבָנִים שֶׁל חֶרֶס **{יט}** שֶׁהַיּוֹצֵרִים
 עוֹשִׂים הַכְּלִים עֲלֵיהֶן: **אֵת שֶׁהוּא פּוֹתַח בָּהּ**. כְּלוּמַר הַמְּגוּפָה שֶׁהַיּוֹצֵר
 מְשַׁלֵּךְ עָלֶיהָ הַטֵּיט וּמְפַתַּח עָלֶיהָ בְּיָדוֹ צוּרַת הַכְּלִי: **טְהוּרָה**. לְפִי שְׂאִין לֵה
 שְׁפָה סְבִיב וְאֵין כָּאן תוֹדַ: **וְשֶׁהוּא גּוֹמֵר בָּהּ**. וְהַמְּגוּפָה שְׁמַעְמִיד עָלֶיהָ הַכְּלִי
 לְאַחַר שֶׁנִּגְמְרָה צוּרַתוֹ יֵשׁ לֹא תוֹדַ, וְלִכְךָ הִיא טְמֵאָה. וּרְבוּתֵי פְרָשׁוּ שְׂיֵשׁ כְּלִי
 לַיּוֹצֵרִים שֶׁנִּקְרָא מְגוּפָה, וַיֵּשׁ מֵהֶן שֶׁפְּתַחֲיָהּ צֵר וַיֵּשׁ שֶׁפְּתַחֲיָהּ רָחֵב, אֵת
 שֶׁהוּא פּוֹתַח בָּהּ, כְּלוּמַר שֶׁעֲתִיד לְהִרְחִיב פְּתַחָהּ, טְהוּרָה, שֶׁעֲדִין לֹא נִגְמְרָה
 מְלֵאכְתָּהּ וְהוּא כְּגִלְמֵי כְּלִי חֶרֶס. וְשֶׁהוּא גּוֹמֵר בָּהּ, שְׁמִנִּיחָה כְּךָ בְּפִתַח צֵר,
 טְמֵאָה. וּמִתְנִיתִין רַבִּי מֵאִיר הִיא דְאָמַר כְּלִי חֶרֶס מְאִימְתֵי מְקַבְּלִים
 טְמֵאָה מְשַׁעָה שֶׁנִּגְמְרָה מְלֵאכְתָּהּ. וְלֹא כְּרַבְּנָן דְאָמְרֵי מְשִׁיחְרָפוּ בְּכַבְּשׁוֹן.
 וּפְרוּשׁ רֵאשׁוֹן נִרְאָה לִי עֶקֶר: **מְשַׁפֵּךְ**. כְּלִי שֶׁנוֹתְנִין עַל פִּי חֲבִית אוֹ עַל פִּי
 הַנּוֹד כְּשֶׁרוֹצִין לְמֵלֵאוֹתוֹ יֵין אוֹ שְׁמֹן: **וְשֶׁל רוֹכְלִין**. שֶׁהוּא קֶטָן וְעֲשׂוּי
 לְהַכְנִיס שְׁמֹן לְפִכִּין קִטְנִים, וּמְחִזִּיק לֵג אוֹ שְׁנֵי לְגִים, וְהַרוֹכֵל מִנִּיחַ אֶצְבְּעוֹ
 מִתְחַתָּיו כְּנֶגֶד הַנֶּקֶב וּמוֹדֵד בּוֹ שְׁמֹן, וּמִסִּיר אֶצְבְּעוֹ וְהַשְׁמֹן יוֹרֵד לְכָלִי שֶׁל
 לֹקַח. וְעֲשׂוּי לְקַבְּלָהּ הוּא וּמְקַבֵּל טְמֵאָה: **רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר מְפָנִי שֶׁהוּא**
מְטָהוּ עַל צְדוֹ. כְּלוּמַר אֶפְלוֹ אֵינּוּ שֶׁל מְדָה, מְשַׁפֵּךְ שֶׁל רוֹכְלִים לְעוֹלָם
 [מְטָמָא], מְפָנִי שְׁמֵטָהוּ עַל צְדוֹ לְקַבֵּל בּוֹ מְעַט כְּדֵי שְׁיָרִיחַ בּוֹ הַלֹּקַח, וְנִמְצָא
 עֲשׂוּי לְקַבְּלָהּ. וְהִלְכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא:

פרק ב - משנה ה

כסוי פדי יין וכו'. וְכָל הַמְשַׁמֵּשׁ כֶּסוּי בְּכָלֵי חֶרֶס, טְהוֹר, דְּתוֹכוֹ כְּתִיב, וְהָאִי לֹא תִנְדֹּף דִּידִיהָ הוּא: **וְכִסוּי חֲבִיּוֹת נִירִיּוֹת.** עַל שֵׁם מְקוֹמָן. וְלִרְבוּתָא נִקְטִינָהוּ, מִפְּנֵי שֶׁהִיא לְכִסוּי חֲבִיּוֹת שֶׁלְּהֶן בֵּית קַבּוּל. וְאֵית דְּגֵרְסֵי וְהַנִּירִיּוֹת, כְּלוּמַר, הַנִּירִיּוֹת שֶׁמְכַסִּים בָּהֶן פִּי הַצְּלוּחִית **[כא]**: **הַלְפָס.** כְּמוֹ אֶלְפָס. מִחֲבַת גְּדוּלָה שֶׁמְבַשְּׁלִים בָּהּ בֶּשֶׂר וְיֶרֶק, וְעוֹשִׂים לָהּ כֶּסוּי שֶׁל חֶרֶס. וְכִשְׁהוּא נִקּוּב אֵינּוּ רְאוּי לְכָלוּם, וְאֶפְלוּ אֵינּוּ נִקּוּב וַיֵּשׁ לוֹ חֲדוּד אֵין יָכוֹל לֵישֵׁב מִפְּנֵי הַחֲדוּד, אֲבָל כְּשֶׁאֵינּוּ נִקּוּב וְאֵין לוֹ חֲדוּד, טַמְא, שֶׁרְאוּי לְהַפְכוֹ וּלְהוֹשִׁיבוֹ, וְאִשָּׁה נוֹתֶנֶת בְּתוֹכוֹ יֶרֶק לְסַנְנֹו לְהַמְצוֹת מִמֶּנּוּ הַמַּיִם: **הַרוּנְקִי.** הַיֶּרֶקוֹת לְאַחַר שֶׁנִּתְבַּשְּׁלוּ וְדְבוּקִים זֶה בְּזֶה וְנִעְשִׂים גּוּף אֶחָד נִקְרָאִים רוּנְקִי. וְהִיא מְלָה יוֹנִית:

פרק ב - משנה ו

גסטרוא. שֶׁבֶר כְּלֵי חֶרֶס. וְדָבָר שֶׁנֶּחֱלַק לְשָׁנַיִם קְרוּי גִּסְטְרָא. וּלְשׁוֹן גִּסְטְרָא, גִּיּוֹסִי תֵרִי: **שְׁנַמְצָאֵת בְּכַבְּשׁוֹ.** וְלֹא יִדְעִינָן אִם נִשְׁבֵּר קִדָּם שֶׁנִּצְרַף בְּכַבְּשׁוֹ וּבִשְׁעָה שֶׁנִּגְמְרָה מְלֹאכְתּוֹ לֹא הִיא תוֹרַת כְּלֵי עֲלִיו וְתוֹ לֹא מְטַמָּא מִשׁוּם גִּסְטְרָא, אוֹ אַחַר כֶּךָ נִשְׁבֵּר וּמְטַמָּא. וְכִיצַד מְבָרְרִים אֶת הַדְּבָר, רוֹאִין אִם הֵיז שֶׁבְרִיהָ שׁוּיָן וְתוֹכָהּ מְאָדִים, בִּידוּעַ שֶׁנִּגְמְרָה מְלֹאכְתָּהּ וְאַחַר כֶּךָ נִשְׁבְּרָה **[כג]**, וּמְטַמָּאָה, דְּעֵבִיד לְקַבּוּל, שֶׁדָּרְךָ לְתַת גִּסְטְרָא תַחַת הַחֲבִיּוֹת לְקַבֵּל הַמְּשָׁקָה הַנוּטָף מִמֶּנָּה: **טִיטְרוּס.** כְּלֵי שֶׁהוּא מְנַקֵּב מִלְמַטָּה נִקְבִים הַרְבֵּה דְקִיָּם כְּמֵלֵא נִקְבַּ מַחֲט וּמִלְמַעְלָה נִקְבַּ אֶחָד כְּמֵלֵא כּוּשׁ, דְּהֵינּוּ פִלְךָ שֶׁהַנְּשִׂים טוֹוֹת בּוֹ, וְכִשְׁמִמְלָאִים אוֹתוֹ מִיָּם וְאָדָם מִשִּׁים אֲצַבְעוּ בְּנִקְבַּ מִלְמַעְלָה שֶׁלֹּא יִשְׁלַט בּוֹ הַרוּחַ **[כד]** אֵין טְפָה אַחַת יוֹצֵאת מִן הַנִּקְבִים דְקִיָּם שֶׁלְמַטָּה, וְכִשְׁמִסִּיר אֲצַבְעוּ הַמַּיִם יוֹצֵאִים: **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֵּר צְדוּק מְטָהֵר.** לְפִי שֶׁנִּקּוּב בְּכוֹנֵס מִשְׁקָה **[כה]**: **וְרַבִּי יוֹסִי מְטַמָּא.** שֶׁכֶּךָ הוּא דָּרְךָ תִּשְׁמִיּוּ, וְחֲשִׁיב בֵּית קַבּוּל הוּאִיל וְהַמַּיִם עוֹמְדִים עַל יְדֵי הַנְּחַת אֲצַבְעַע, וְאֶפְלוּ בְּלֹא הַנְּחַת אֲצַבְעַע אֵין הַמַּיִם יוֹצֵאִים אֶלָּא כְּמוֹצִיא פְרוּטוֹת מֵעַט מֵעַט טְפָה אַחַר טְפָה **[כו]**, וּמִשׁוּם הֵכִי לֹא חֲשִׁיב נִקּוּב כְּכוֹנֵס מִשְׁקָה לְטָהֵר בְּכֶךָ. וְהַלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי:

טבלה שיש לה לזבז ומחטה שלמה. שיש לה דפנות, טמאים, שיש להן בית קבול. ומרישא דהטהורים שבכלי חרס הוי שמעינן דהנדן טמאים, אלא אורחיה דתנא הכי, כדתנן בפרק ואילו טרפות [דף מג] ואילו כשרות, והכי איכא טובא במשנה: **טבלה**. של חרס: **שהיא מלאה קערות**. שהיא עשויה קערות קערות, והקערות הן מגופה ומחברין בה [כז]: **ואם יש לה לזבז עודף**. אם שפת הטבלא סביב עודף ועולה למעלה יותר מפיהן של קערות: **נטמאה אחת מהן נטמאו כלן**. דכשנכנס השרץ בפי הקערה כבר נכנס באויר הלזבז העודף סביב, ונטמאת כל הטבלא, דכלי חרס מטמא מאוירו, וכשנטמאת הטבלא כלה נטמאו כל הקערות שהן מגופה: **בית התבלין**. כלי חרס עשוי רבועים רבועים, לתת בכל רבוע ורבוע מין אחד של תבלין ולא יתערבו זה בזה: **קלמרים המתאמות**. כלי עשוי לתת בתוכו הדיו והקלמוס והכלים הצריכים לסופר. ועשוי גם הוא רבועים רבועים תאומים, ובארצנו מהם הרבה, וקורים להם בלע"ז קלמריי: **בית תבלין של עץ**. שעשוי גם הוא רבועים רבועים ואין לו לזבז עודף: **שנטמא אחד מהן במשקה**. דרבנן גזרו על המשקים הבאים מחמת שרץ לטמא כלים, גזרה משום משקה זב וזבה, שהם מטמאים כלים דאורייתא. ודוקא כשנטמא במשקה לא נטמא חברו, שכלי שנטמאו אחריו במשקים לא נטמא תוכו, הלכך כשנטמא אחד מהן במשקין הוי דפן של הטמא אחריו של חברו ולא נטמא חברו. אבל בטמאת שרץ דאורייתא דכל היכא דנגע בכלי עץ בין מאחוריו בין מתוכו נטמא כלו, אם נטמא אחד מהן נטמא חברו, שהטמאה נוגעת בו מאחוריו. ובכלי חרס דאינו מקבל טמאה מגבו אלא מתוכו, אפלו בטמאת שרץ אם נטמא אחד מהן לא נטמא חברו, דתוכו של זה נעשה גב לחברו, וכלי חרס אין מטמא מגבו. אבל כלי עץ מטמא מגבו בטמאת שרץ, אבל לא בטמאת משקין להיות נטמא כלו: **חולקים את עביו**. דפן עב ורחב שבין שני הרבועים, רמינן פלגא להאי גיסא ופלגא להאי גיסא בטמאת משקים דרבנן, וחצי עבי הדפן שלצד הטהור טהור. ואין הלכה כרבי יוחנן בן נורי:

הלפיד. כעין קערה של חרס מחדדת מלמטה ותוחבים חדודה בראש קונדס, ובתוך אותה קערה נותנים חתיכות בגד ושמן ועטרן, ומדליקין ומגביהין למעלה והיא מאירה למרחוק. ומפני שהיא מחדדת ואינה

יכולה לעמוד בפני עצמה סלקא דעתך אמינא שלא תטמא, קא משמע לן
דהואיל ומקום מושבה מתקן ומיחד להושיבה בראש הקונדס הרי זו
מטמאה: **ובית שקעו של נר**. כלי חרס עשוי להיות הנר יושב ומשקע בו:
מטמא באויר. דחשיב כתוד לטמא באויר, אף על פי שאין כל הנר משקע
בו כי אם מעט ממנו: **המסרק של צרצור**. כלי חרס שעושים על פיו שבכה
[ל] כמין מכבר מעשה רשת והמעה ממנו מטיל המים ממקומות הרבה,
ורב הכלים ששותין בהם מים בארץ ישמעאל עשויים כך, וסביב אותה
שבכה בולטים שנים פשני המסרק, שעושים אותן לנוי. ואם נתלה שרץ
באויר אותן שנים **[לא]**, פליגי בה רבי אליעזר ורבנן אי חשיב תוד כלי
חרס אי לא. והלכה כחכמים דחשבי לה תוד ומטמאין:

ג

פרק

א

משנה

-

ג

פרק

שעור כלי חרס לטהר. דתו לא מקבל טמאה, ואם היה טמא טהור כאלו
נשבר פלו, דתו לא חזי למלתיה ולא חשוב תוד דידיה. אפלו היתה חבית
זו מיחדת לגרוגרות ולאגוזים, ונקבה במוציא זית, טהורה, כל זמן שלא
חזר ויחדה אחר כך לקבל בה רמונים וכיוצא בהו, אבל חזר ויחדה לקבל
בה רמונים, טמאה עד שתנקב במוציא רמון, ומשנקבה במוציא רמון שוב
אינה מקבלת טמאה: **שעורו במשקין**. בנקב שכשמשמין הכלי על גבי
משקין נכנסין המשקין דרך אותו נקב לתוד הכלי, והוא נקב גדול
ממוציא משקה: **לכך ולכך**. כגון קדרה שמבשלים בה בשר, אף על פי
שאינו מניחין בה אכל בלא משקה, ולמשקה לא חזיא שהרי נקבה בכונס
משקה, אפלו הכי אזלינן בה לחמרא, ואינה טהורה עד שתנקב במוציא
זיתים:

ב

משנה

-

ג

פרק

חֲבִית שְׁעוּרָה בְּגִרוּגְרוֹת. רְגִילִים הָיוּ לְהַנִּיחַ גְּרוּגְרוֹת בְּחֲבִית: רַבִּי מֵאִיר אָמַר בְּזִיתִים. כְּסֹתֶם מִתְנִיתִין דְּלַעִיל. וְהוּי סֹתֶם וְאַחַר כֶּד מַחְלֶקֶת וְאִין הֶלְכָה כְּסֹתֶם. וְהֶלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה [ב]: הֶלְפֵס וְהַקְדָּרָה שְׁעוּרֵן בְּזִיתִים. לְהַחֲמִיר. כְּדַפְרֵישְׁנָא לַעִיל: הַפֶּד וְהַטְפִי. כְּלִי שֶׁמֶן הוּן. אֶלָּא שְׁהַטְפִי פִּיּו צַר מֵאֵד, לְכֶד נִקְרָא טְפִי שְׁאִין יוֹרֵד מִמֶּנּוּ אֶלָּא טְפִין טְפִין. וְטְפִי דִתְנַן בְּפִרְקִין דְּלַעִיל שְׁהוּא טְהוּר, הֵינּוּ כְּשֶׁהִתְקִינוּ לְכִסּוֹת בּוֹ סַל שֶׁל עֲנָבִים כְּדַפְרֵישְׁנָא לַעִיל: בְּשֶׁמֶן. הֵינּוּ כּוֹנֵס מִשְׁקָה שֶׁל שֶׁמֶן. וְאִין שְׁעוּרוֹ שׁוֹה לְמִים, דְּשֶׁל שֶׁמֶן דֵּק, שְׁהָרִי כְּלִי שְׁמַחְזִיק מִים אוֹ יֵין אֵינוֹ מַחְזִיק שֶׁמֶן: הַצְרָצוּר. כְּלִי עֲשׂוּי לְשִׁתּוֹת בּוֹ מִים וְעַל פִּיּו שְׁבֻכָה כְּמַעֲשֵׂה רֶשֶׁת שֶׁלֹּא יִכְנַס לְתוֹכוֹ דְּבַר רַע וְיִטְנַפּוּ הַמִּשְׁקִין: שְׁלִשְׁתָּן. הַפֶּד וְהַטְפִי וְהַצְרָצוּר, שְׁעוּרֵן בְּנֻקָּב מוֹצִיא זְרַעוֹנִים, כְּגוֹן הָאֶפּוֹנִים [ד]. דְּסַבֵּר רַבִּי שְׁמַעוֹן דְּלִזְרַעוֹנִים נְמִי עֲבִידִי, וְהוּוּ כְּמוֹ הָעֲשׂוּי לְכֶד וּלְכֶד דְּלַעִיל דְּמִטְיִלִין אוֹתוֹ לְחַמְרוֹ. וְאִין הֶלְכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן: נֵר שְׁעוּרוֹ בְּשֶׁמֶן. בְּכוֹנֵס מִשְׁקָה שֶׁל שֶׁמֶן. דְּסֹתֶם נֵר לְשֶׁמֶן עֲבִיד: רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר בְּפִרוּטָה קִטְנָה. דְּסַבֵּר עֲבִיד נְמִי לְאַנוּחֵי בֵּיה פְּרוּטוֹת, וּמִטְיִלִין אוֹתוֹ לְחַמְרוֹ. וְאִין הֶלְכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן: נֵר שְׁנַטֵּל פִּיּו. בְּטַל שֶׁם נֵר מִמֶּנּוּ: וְשֶׁל אֲדָמָה. אֵינוֹ מְקַבֵּל טַמְאָה כֹּל זְמַן שֶׁלֹּא נֶצְרַף בְּכַבֵּשׁוֹ [ה]. וְאִף עַל פִּי שְׁהַסֵּק פִּי הַנֵּר בְּפִתְיֶלְהָ הַדּוֹלְקָתָהּ, לֹא חָשִׁיב בְּכֶד כְּאֵלוֹ נֶצְרַף בְּכַבֵּשׁוֹ, וְטְהוּר:

פרק ג - משנה ג

חֲבִית שְׁנֻקְבָה. בְּמוֹצֵיא זֵית [ז], וְטְהַרְהָ, כְּשֶׁחֲזַר וְעֲשָׂאָהּ בְּזֶפֶת, מְקַבֵּלֶת טַמְאָה מִכָּאן וּלְהֵבֵא: חֲזָרָה וְנִשְׁבְּרָה. לְשִׁבְרִים הַרְבֵּה. וְאוֹתוֹ הַשֶּׁבֶר שֵׁישׁ בּוֹ הַזֶּפֶת מַחְזִיק רְבִיעִית וְיֹשֵׁב שֶׁלֹּא מִסְמָד, טַמֵּא. וּבְחֲבִית הַמְחֻזְקֶת מִלֵּג וְעַד סָאָה עֶסְקִינוּ, כְּדִתְנַן בְּפִרְקִין דְּלַעִיל מִלֵּג וְעַד סָאָה [ח] בְּרְבִיעִית. וְאִף עַל פִּי שְׁאִין סְתִימָה מוֹעֵלֶת לְנֻקָּב הֵבֵא לְאַחַר שְׁבִירָה, שְׁאֵנִי הֵד סְתִימָה, שְׁנַעֲשִׂית קֹדֶם שְׁבִטֵל שֶׁם כְּלִי מִמֶּנָּה. דְּחֲבִית שְׁנֻקְבָה שֶׁם חֲבִית עֲלֶיהָ אִף עַל פִּי שְׁטְהַרְהָ, אֲבָל חֶרֶס הַפּוֹרֵשׁ מִן הַחֲבִית בְּטַל שֶׁם כְּלִי מַעֲלִיו אִף עַל פִּי שֶׁלֹּא נֻקְבָה, לְפִיכֶד אֵין מוֹעֵלֶת סְתִימָה בְּנֻקָּב שְׁלוֹ:

פרק ד - משנה ד

חֲבִית שְׁנִתְרוּעָעָה. כְּמוֹ כֶּתֶל רְעוּעַ. שֶׁלֹּא נָפְלוּ חֶרְסִיהָ אֲבָל הִיא רְעוּעָה כֹּל כֶּד שְׂאֵם יִטְלָטְלוּהָ וְחֻצֵי קַב גְּרוּגְרוֹת בְּתוֹכָהּ תִּשְׁבֵּר לְגַמְרִי. וְטְהוּרָה הִיא

כְּדָאֵמְרִינָן לְקַמּוֹן בְּאִידֵךְ פְּרָקִין [מְשַׁנָּה ב]: וְטַפְּלָהּ. שְׂטַח [י] פְּנִיָּה: בְּגִלְלִים.
כְּדִי שְׂלֵא יִפְּלוּ הַחֲרָסִים: נִשְׁבְּרָה. שְׁנַפְּלוּ הַחֲרָסִים וְדַבֵּק הַשְּׁבָרִים בְּקוֹלָן
שֶׁל סוּפְרִים, אוֹ שֶׁהֵבִיא חֲרָסִים מִמְּקוֹם אַחֵר וְדַבְּקוֹן וְאַחֵר כֶּד טַפְּלוֹן
בְּגִלְלִים, טְהוּרָה. וְהוּא הַדִּין טַפְּלוֹן בְּטִיט, כָּל זְמַן שְׂלֵא חִזֵּר וְצָרְפָה בְּכַבְּשׁוֹן
[יב]: חֲרָס מַחְזִיק רְבִיעִית. וְכַגּוֹן שֶׁהַחֲרָס בָּאָה מִחֲבִית הַמַּחְזֶקֶת מִלֵּג וְעַד
סָאָה, דְּשַׁעוּרָה בְּרְבִיעִית כְּדַפְרִישְׁנָא לְעִיל: כָּלָן מִטְּמֵאִין בְּמַנְעָה. דְּכָלָן
נַעֲשִׂים יָד לְאוֹתוֹ חֲרָס, וּמִטְּמֵאִין מְשׁוּם יָד. וְכַנְגְּדוֹ בְּלִבְד מִטְּמֵא בְּאוֹר,
דְּאִין אֹרִיר לִיד כְּלִי חֲרָס:

פרק ג - משנה ה

כְּלִי חֲרָס הַבְּרִיא. שְׂאִינוּ לֹא רְעוּעַ וְלֹא שְׁבוּר: מִטְּמֵאִין. אִם נִטְמָא הַכְּלִי
מִאוֹרִיר, טְמֵאִים אַכְּלִים וּמִשְׁקִים שְׁנַנְעוּ בְּטַפְּלָהּ, מִפְּנֵי שֶׁהִיא חֲשׁוּבָה כְּכָלִי
עֲצָמוֹ: הַטּוֹפֵל אֶת הַבְּרִיא טְהוּר. דְּדוֹקָא הַכְּלִי רְעוּעַ שְׁצָרִיד לְאוֹתָהּ טַפְּלָהּ
הוּא דַחְשִׁיבָה הַטַּפְּלָהּ כְּכָלִי וְנִטְמָאוּ הָאֲכָלִים הַנּוֹגְעִים בָּהּ כִּשְׁהַכְּלִי טְמֵא,
אַבְל טַפְּלַת הַבְּרִיא אֵינָה חֲשׁוּבָה כְּכָלִי. וְהִלְכָה כְּחֲכָמִים: וְכֵן בְּחֻדְיוֹק
קְרוּיָהּ. כְּשֵׁם שֶׁנַּחְלְקוּ רַבֵּי מְאִיר וְרַבֵּי שְׁמַעוֹן עִם חֲכָמִים בְּטַפְּלַת הַבְּרִיא
כֶּד נַחְלְקוּ בְּחֻדְיוֹק קְרוּיָהּ, וְהִיא דְלַעַת יְבִשָּׁה וְחִלּוּלָה שְׁשׁוּאָבִין בָּהּ מִים,
וְרִגְלִים לְהַדִּק סְבִיבוֹתֶיהָ בְּעִגּוּל שֶׁל עֵץ אוֹ שֶׁל בְּרִזָּל כְּדִי שְׂלֵא תִשְׁבֵּר אִם
תִּגָּף בְּאָבֹן. דְּרַבֵּי מְאִיר וְרַבֵּי שְׁמַעוֹן דְּמִטְּמֵאִין בְּטַפְּלַת הַבְּרִיא מִטְּמֵאִין אָף
בְּזוֹ, וְאִפְּלוּ הִיתָה הַקְרוּיָהּ בְּרִיאָה. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים, אִם הִיתָה הַקְרוּיָהּ
בְּרִיאָה וְאֵינָה צְרִיכָה לְעִגְלָה זֶה לֹא חֲשִׁיב הָעִגְלָה כְּגוֹפָה שֶׁל קְרוּיָהּ, וְאִם
נִטְמָאת הַקְרוּיָהּ לֹא נִטְמָא הָעִגְלָה:

פרק ו - משנה ו

יְבִלִית. מִין עֵשֶׂב שְׁשֻׁמוּ יְבִלָא. וְרִגְלִין לְטוּחַ בּוֹ הַפְּדוֹת הַגְּדוּלוֹת שְׂלֵא
יִפְּלוּ הֵינּוּ שְׁמִזְיָעִין: פְּטָסִין. פְּדוֹת גְּדוּלוֹת. כְּמוֹ הַלְלוּ בְּעִלֵי פְּטָסִין
דְּבַמְסַכְתָּ בִּיצָה [דף טו:]:

מחם. כלי שמחממים בו המים: **בחמור.** טיט עב: **חרסית.** דק כחרס [טו]. ויש מפרשים, כתישת חרסים: **הנוגע בחמור טמא.** לפי שהוא נדבק ומתחבר במחם וחשוב כעצמו של כלי, הלכך אם נטמא המחם נטמא החמור שסביבו כמותו, והאכלים הנוגעים בחמור טמאים: **ובחרסית טהור.** דחרסית אינו נדבק ומפריד ונפיל, ולא חשיב כעצמו של כלי: **קומקום.** יותר גדול ממחם [טז]. ובלע"ז קוראין לו קומקומ"ו: **שאינו יכול לקבל את החמין.** שהזפת נתד ונמס במים חמין. ואף על פי שיכול לקבל את הצונן אינו חשוב כלי וטהור: **וכן היה אומר בכלי זפת.** כלים העשויין מן הזפת עצמו, שהן טהורין, הואיל ואין יכולין לקבל את החמין בצונן. ורבותי פרושו בכלי זפת, בכלים הזפותים, ומפרש ואזיל כיצד, כלי נחשת שזפתו טהורים. אם היו הכלים טמאים ונגע אדם או אכלין ומשקין בזפת, טהורים, דאין הזפת חבור ואינו נחשב כעצמו של כלי [יז]: **ואם ליין.** ואם זפתו מתחלה לשום בתוכו יין ואין דעתו להשתמש בהן בחמין כלל [יח]: **טמאין.** דאז הוי הכלי צריך לזפת והוי זפת חבור:

יותר מצרפה. כנגד הנקב הוא צרפה, ומה שהוא שלא כנגד הנקב הוי יותר מצרפה, ולא חשיב חבור, כיון דלא צריך לחבית. ורמב"ם פרוש, יותר מצרפה כגון שעשה הסתימה עבה ביותר עד שיוכל להנטל ממנה ותשארו סתומה, ואפלו הפל כנגד הנקב: **זפת שנטפה על החבית.** שאינה נקובה: **הנוגע בה.** בטפת הזפת: **טהור.** אף על פי שהחבית טמאה. שאין הזפת חבור לחבית כיון שאין החבית צריכה לה: **שפקו בזפת.** שסתם פי הנקב של המשפך העשוי להכניס ממנו יין לחבית: **רבי אלעזר בן עזריה מטמא דחשיב ליה סתימה,** בין בשל עץ בין בשל חרס [כא]: **ורבי עקיבא מטמא בשל עץ.** מפני שהזפת הוא מינו, שהזפת יוצא מן העץ: **ומטהר בשל חרס.** שאינו מינו ולא חשיב חבור. ולא דמי סתימת פי המשפך לסתימת נקב החבית דחשיב חבור, לפי שהנקב שבפי המשפך שעשאו היוצר מתחלה חלק הוא ונקלף הזפת ממנו ואינו מתקיים, אבל חבית שנקבה לאחר שהסקה בכבשן אי אפשר לנקב להיות חלק ושוה ואין הזפת נקלף ממנו, אי נמי, נקב שבפי המשפך סופו להסיר סתימתו כשירצה לשפך יין בחבית, הלכך לא חשיבא סתימה אלא במשפך של עץ לפי שהוא מינו, אבל חבית שנקבה אין סופו להסיר הסתימה: **רבי יוסי מטהר בשניהם.** דסתימת פי המשפך לא חשיבא סתימה, והרי הוא כאילו לא נסתם ואין לו בית קבול. והלכה כרבי עקיבא:

פרק ד - משנה א

הַחֶרֶס שְׂאִינוֹ יָכוֹל לַעֲמֹד. כְּגוֹן חֶרֶס הַפּוֹרֵשׁ מִן הַחֲבִית וּמִן הַקְּדָרָה בְּמָקוֹם הָאֵזוֹ, וְאִינוֹ יָכוֹל לַעֲמֹד בְּלֹא סְמִיכָה מִפְּנֵי כְּבֹד הָאֵזוֹן שֶׁמְכַבֵּיד וּמְכַרְיֵעוֹ, אוֹ מִפְּנֵי שֶׁהִיָּה בּוֹ חֲדוּד שֶׁהוּא חֵד בְּתַחֲתִיתוֹ וְאִינוֹ יָכוֹל לְשַׁבֵּת שְׁלֹא מִסְמָךְ: **נִטְלָה הָאֵזוֹן טְהוֹר.** דְּכָלִי חֶרֶס כִּיּוֹן שֶׁטְהַר שְׁעָה אַחַת שׁוֹב אֵין לוֹ טְמֵאָה לְעוֹלָם [ב]: **וְרַבֵּי יְהוּדָה מְטַמְּא.** דְּלִית לִיהַּ הֵךְ סְבָרָא: **אוֹ שֶׁנֶּחֱלַקָה.** לְאַרְכָּה כַּמִּין שְׁתֵּי עֲרָבוֹת, וְאִינָהּ יָכוֹלָה לִישֵׁב עַל תַּחֲתִיָּהּ [ה] אֶלָּא עַל דְּפְנוֹתֶיהָ: **רַבֵּי יְהוּדָה מְטַהֵר.** דְּסָבַר רַבֵּי יְהוּדָה דְּהָא דְתַנְּנֵן הַדְּקִים שֶׁבְּכָלִי חֶרֶס יוֹשְׁבִים שְׁלֹא מִסְמָכִים שְׁהוֹן טְמֵאִים, הֵינּוּ מִן הַשּׁוֹלִים וְלֹא מִן הַדְּפְנוֹת, שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיְהִיָּה שֶׁבֶר הַכָּלִי יוֹשֵׁב עַל שׁוֹלְיוֹ כְּדָרְךְ שֶׁיּוֹשֵׁב כְּשֶׁהוּא שְׁלֵם: **וְחַכְמַיִם מְטַמְּאִין.** דְּסָבְרֵי כְּלִים עֲשׂוּיִין לְהוֹשִׁיבֵן עַל דְּפְנוֹתֶיהוֹן לְפָרְקִים:

פרק ד - משנה ב

וְאִינָהּ יָכוֹלָה לְהַטְלִיטַל בְּחֲצֵי קַב גְּרוֹגְרוֹת. מִתּוֹךְ שֶׁהִיא רְעוּעָה וְהַגְּרוֹגְרוֹת מְכַבֵּידִים נִשְׁפָּרֵת לְגַמְרֵי בְּטַלְטוּלָה. וּלְכַךְ שֶׁעָרוּ בְּחֲצֵי קַב, דְּהוּא שְׁעוֹר סְעוּדָה אַחַת. דְּקַב גְּרוֹגְרוֹת הוּא שְׁעוֹר שְׁתֵּי סְעוּדוֹת, כְּדַמוּכַח בְּסוּף מְסַכֵּת פֶּאֶה גְּבִי אֵין פּוֹחֲתִין לַעֲנֵי בַּגְּרוֹן מִקַּב גְּרוֹגְרוֹת. וְכָל דְּלֹא חֲזִיא לְטַלְטַל בָּהּ שְׁעוֹר סְעוּדָה אַחַת, כְּשֶׁבוֹרָה דְּמִיא: **גִּסְטָרָא.** כְּלִי חֶרֶס שֶׁנֶּחֱלַק לְשִׁנִּים, וְנִעֲשָׂה גִיסֵי תְרֵי: **שְׂאִין שְׁיָרִים לְשְׁיָרִים.** כְּלִי שְׁלֵם חֲסִים עָלָיו וּמִשּׁוּם סְדָק פּוֹרְתָא לֹא שְׂדוּ לִיהַּ, וּמִבִּיאֵין שְׁיָרִים שֶׁל כְּלִי דְהֵינּוּ שֶׁבֶר כְּלִי וּמִשְׁמִינִין תַּחֲתָיו, אֲבָל שֶׁבֶר כְּלִי מְכִי נְסִדָּק בְּמוֹצֵיא מִשְׁדָּא שְׂדוּ לִיהַּ, שְׂאִין אוֹמְרִים הֵבֵא שֶׁבֶר כְּלִי אַחַר לְהַנִּיחַ תַּחַת שֶׁבֶר כְּלִי זֶה:

כָּל שְׁנֵטְלוֹ אֲזוּנִיהָ. חֲשׂוּבָה גִסְטָרָא, וְאֶפְלוּ הִיא שְׁלֵמָה, הוֹאִיל וְאִין לָהּ אֲזוּנִים לְטַלְטְלָהּ מִמְקוֹם לְמְקוֹם. וְאִם נִתְרוּעָעָה, שְׁעוּרָה כְּמוֹצִיא מִשְׁקָה: **הִיוּ בָּהּ חֲדוּדִים.** סִתְּם חָרֵס שְׁנֵשְׁבֵר יוֹצֵאִין מִמֶּנּוּ חֲדוּדִים **[ז]**. כְּמוֹ [אִיּוֹב מֵא] חֲדוּדֵי חָרֵס: **כָּל הַמְקַבֵּל עִמָּה בְּזִיתִים.** אִם אִין כְּזִית יוֹצֵא בֵּין חֲדוּד לְחֲדוּד, חָשׂוּב תוֹךְ כְּמוֹ הַגִּסְטָרָא עֲצָמָה וּמִטְמָא אֶפְלוּ בְּאֹוִיר. אֲבָל אִם יוֹצֵא זֵית מִבֵּינֵתִים, אִינוּ מִטְמָא בְּאֹוִיר. אֲבָל מִטְמָא בְּמַגֵּעַ מִטְעַם יָד: **הִיְתָה מִטָּה עַל צְדָה.** שְׁנַחֲלָקָה לְאַרְכָּה כְּמִין עֲרֵבָה וְאִינָה יוֹשֶׁבֶת אֶלָּא עַל דְּפָנוּתֶיהָ וַיֵּשׁ לָהּ חֲדוּדִים: **כָּל הַמְקַבֵּל עִמָּה בְּזִיתִים.** כְּדָרְךָ שְׁמִטְמָאָה כְּשִׁיוֹשֶׁבֶת עַל שׂוּלְיָהּ כְּדִ מִטְמָאָה יוֹשֶׁבֶת עַל צְדָה. וְסִתְּם מִתְּנִיתִין כְּחֻכְמִים דְּלַעִיל דְּמִטְמָאִין בְּחֻבִּית שְׁנַחֲלָקָה כְּמִין שְׁנֵי עֲרֵבוֹת: **קִתְדָרָא.** כִּסָּא שֶׁל נָשִׁים הַהֹלְכוֹת עַל הָעֵגְלָה **[ט]**: **קוֹרְפִּיּוֹת.** עַל שֵׁם מְקוֹמוֹ. וְהוּן כְּלִים חֲדִים שְׂאִין יוֹשְׁבִים שְׁלָא מְסַמְכִין: **וְקוֹסִים.** לְשׁוֹן קִשׁוֹת הַנָּסֻךְ [בְּמִדְבַּר ה], וּבִסְנַהֲדָרִין הַגּוֹנֵב אֶת הַקִּסּוֹא, וְהוּא שֵׁם לְכָלִי שָׂרֵת. וְקוֹסִין הוּן מִינֵי כְלִים שְׁשׂוּלְיָהוּן חֲדִין וּכְשִׁמְבִשְׁלִים בְּהוּן מְנִיחִין אוֹתָן עַל כְּלֵי בְרוֹזַל שְׁקוֹרִין טְרִיפִידִי בְּלַעֲזָא, וּכְשִׁמְוִרִידִים אוֹתָן סוּמְכִין אוֹתָן בְּאַפְרָה הַכִּפְרָה: **הַצִּידוּנִין.** שְׁנַעֲשִׂים בְּצִידוֹן:

שְׁפִיּוֹת. מְלָשׁוֹן שְׁפָה. שְׁיֵשׁ לוֹ שְׁלֹשׁ שְׁפָתוֹת לְפִיו, וְאֹוִיר בֵּינֵתִים בֵּין שְׁפָה לְשְׁפָה: **הַפְּנִימִית עוֹדְפַת הַכֹּל טְהוֹר.** כָּל מָה שֶׁהוּא חוּץ מִמֶּנָּה נְחָשֵׁב כְּגַבּוֹ שֶׁל כְּלֵי וְאִין כְּלֵי חָרֵס מִטְמָא מְגַבּוֹ. אֲבָל מָה שֶׁבְּתוֹךְ הַפְּנִימִית טְמָא: **הַחִיצוֹנָה עוֹדְפַת הַכֹּל טְמָא.** דְּהוּי חוּצָה לָהּ כְּגַבּוֹ שֶׁל כְּלֵי וְלִפְנֵים מִמֶּנָּה חָשׂוּב תוֹךְ. וְכֵן אִם אֶמְצָעִית גְּבוּהָה, מִמֶּנָּה וְלַחוּץ חָשׂוּב גַּב וְלִפְנֵים חָשׂוּב תוֹךְ, שֶׁהַכְּלֵי מִתְּמַלֵּא עַד הַגְּבוּהָה: **הִיוּ שְׁוֹת.** שְׂאִין אַחַת מִן הַשְּׁפָתוֹת עוֹדְפַת עַל חֲבֵרְתָּהּ: **וְחֻכְמִים אוֹמְרִים הַכֹּל טְהוֹר.** הַשְּׁפָה שְׁנִפְלָה הַטְּמָאָה בְּאֹוִירָה בְּלִבָּד הִיא טְמָאָה, וְהַשְּׂאֵר הַכֹּל טְהוֹר. וְכֵן הִלְכָה: **מְשִׁי צָרְפָּם בְּכַבֵּשׁוֹן.** וְקִדְּם צָרוּף הוּן כְּלֵי אֲדָמָה וְאִין מִטְמָאִין: **וְהוּא גָמֵר מְלֹאכְתָּן.** וְאִף עַל גַּב דְּלֹא חָר צָרוּף הַכַּבֵּשׁוֹן צָרִיכִין תְּקוּן לְמַרְחוֹן לְהַחֲלִיקוֹן וְלַהֲשׂוֹת שְׁפָתָן, אִף עַל פִּי כֵן מְשִׁי צָרְפָּם בְּכַבֵּשׁוֹן חָשִׁיב נְגַמְרָה מְלֹאכְתָּן וּמִטְמָאִין:

פרק ה - משנה א

תנור תחלתו ארבעה. סתם תנור עשוי כמין קדרה גדולה שאין לה שוליים, ומחברים אותו בטיט על גבי קרקע, ורצפת הקרקע היא תחתיתו של תנור **[א]**. ואף על פי שמעצמו אין לו בית קבול, אף על פי כן טמא, דבתוכו תלה רחמנא ויהי יש לו תוך: **תחלתו ארבעה.** אין גבהו של תנור פחות מארבעה טפחים: **ושיריו.** אם היה גדול ונטמא ואחר כך נשבר, לא טהר עד שלא יהיה בשבריו ארבעה: **במה דברים אמורים.** דתחלתו ושיריו ארבעה: **בגדול.** העשוי לאפות ולצלות בו כדרך התנורים: **אבל בקטן.** העשוי לתינוקות לצחק בו: **תחלתו כל שהוא.** ולא דוקא כל שהוא, דבציר מטפח לא הוי **[ב]**: **ושיריו ברבו.** בגמרא בפרק העור והרטב נחלו דף קכד] מקשה על מתניתין דהקא, ובציר מטפח למאי חזי. ומשני, האי ושיריו ברבו אגדול קאי, ולא אתנור קטן. ומותבינו, בגדול, הא קאמר ושיריו ארבעה, דהא קתני במה דברים אמורים בגדול משמע דלא פליגי חכמים על תנא קמא בגדול כלל. ומשני, הא בתנור בר שבעה הא בתנור בר תשעה, כלומר בר שבעה שיריו ברבו, ואף על פי דלא הוי ארבעה ואין תנור פחות מארבעה, הואיל ומתחלתו היה כלי חשוב משתמשין בשיריו אף על פי שאינן ראיין כל כך. ובתנור של תשעה דרבו הוי שעור גדול, מטמא בשיריו בארבעה, כתחלתו: **משתגמר מלאכתו.** אתחלת תנור קאי. מאימתי התנור מטמא, משתגמר מלאכתו: **משיסיקנו.** אף על גב דשאר כלי חרס סגי להו בצרוף כבשן, תנור דבעי לדבק בו טיט לעבותו להחזיק חמו לא נגמרה מלאכתו עד שיסיקנו **[ג]**. ומיהו לא בעי הסק גדול כדי לאפות בו פת, אלא כדי לאפות בו ספגנים, פת שבלילתה רכה העשויה כספוג, דבהסק מעט סגי לה: **משיסיק את החדש כדי לאפות בישן.** דחדש כדי לאפות בו ספגנים בעי הסק מרבה מן הישן. ואם הסק החדש הסק מעט דבהסק כזה היה ישן ראוי לאפות בו ספגנים, הינו גמר מלאכתו. ואין הלכה כרבי יהודה:

פירה. מקום שפיתת שתי קדרות. ופעמים שנותנים הקדרות לבשל בתוכה ופעמים על גבה: **תחלתה שלש.** גבהה אין פחות משלש אצבעות: **משתגמר מלאכתה.** מאימתי מטמאה תחלתה, משתגמר מלאכתה: **ביצה קלה.** ביצת תרנגולת. ואמאי קרי לה ביצה קלה, שהיא קלה לבשל יותר מכל הביצים: **טרופה.** כשהיא טרופה ושבורה בקערה: **ונתונה באלפס.** שהוחם כבר, שהיא ממהרת להתבשל: **הפפח.** שעור שפיתת קדרה אחת. וחמו רב מחם הפירה. ופעמים שאופין בו פת: **שעורו פתנור.** כדי לאפות ספגנים **[ד]**: **שעורו כפירה.** לבשל בו ביצה קלה: **האבן היוצא.** רגילים לחבר אבן פתנור שבולטת ממנו לחוץ כדי שיהיה לו לבית אחיזה, וכתנור דמיא. ואם נטמא התנור נטמאת האבן, ונטמא הפת שנגע בה, מפני שהוא יד לתנור, וכתוב (ויקרא יא) תנור וכירים יתץ וגוי טמאים יהיו לכם, לכל שבצרכיכם, לרבות את הידות שהן צרף לכלי: **לא אמרו.** דיותר מטפח פתנור ומשלש אצבעות בפירה לא הוי חבור, אלא כשהאבן בין התנור ולפתל, מפני שמעפבת שאין יכולין לקרב התנור לפתל ודוחק את הבית, הלכך יותר מטפח עומדת לנטל היא. אבל לצד הבית, אפלו גדולה הרבה, יד היא לתנור. ואין הלכה כרבי יהודה: **והשאור טהור.** דתנא בתורת כהנים, יכול שאני מרבה יותר מפשעור, תלמוד לומר טמאים הם:

עטרת פירה. בנן עגל עשוי על ראש הפירה כדי לשמר חמה: **טהורה.** ואם נטמאת הפירה לא נטמאת העטרת, דלא חשיבא עטרת חבור לכירה: **טירת התנור.** חצר התנור, לשון בחצריהם ובטירותם. מקום לפני התנור מקף מחצות שנותנים בו הלחם כשרודין אותו מן התנור: **בזמן שהיא גבוהה ארבעה.** כשעור גבהו של תנור שתחלתו ארבעה: **אפלו על שלש אבנים.** שלא היתה מחברת חבור יפה אלא מנחת על שלש אבנים בלבד ודבקה לתנור, חשיבא חבור: **בית הפד.** מקום עשוי בצדי הפירה שמניחין בו פד שמן להפשיר: **בית התבלין.** מקום שמניחין בו את התבלין: **בית הנר.** מקום שמניחין בו הנר: **מטמאין במגע.** אם נגע שרץ בתוך הפירה נטמאוי המקומות הללו בטמאת הפירה. וכן אם נטמא אחד מן המקומות הללו במגע שרץ נטמאת הפירה עמהם, דחשיבי ככירה והם דבר אחד לענין טמאת מגע: **ואין מטמאין באויר.** אם נתלה שרץ באויר, פירה **[ו]** ולא נגע בה, אף על פי שהיא טמאה, דכלי חרס מטמא באויר, הו טהורין, שאינם חבור לה אלא לענין מגע. משום דמן התורה אינם חבור לה, ורבינו הוא דגזיר עליהו טמאה, ועבדו רבנו הכהן דלא לטמאו באויר, כי היכי דלא לשרפו עליהו תרומה וקדשים: **ורבי שמעון מטהר.**

אָפּלוּ בַמָּגֶע, כָּל מְקוֹם שֶׁלֹּא נִגְעָה בּוֹ טְמֵאָה, דְּכָל חַדּוּ וְחַד כְּלֵי בְּאֲנָפֵי נַפְשִׁיהָ
וְהִלְכָה. הוּא. כָּרְבִי

פרק ה - משנה ד

תִּנּוּר שֶׁהֵסֵק מֵאַחוּרָיו. שֶׁאֵין הַתִּנּוּר מְקַבֵּל טְמֵאָה עַד שֶׁיִּסְיֻקְנוּ, וְאִם לֹא
הֵסֵק מִבְּפָנָיִם אֶלֶּא מִבְּחוּץ, חָשִׁיב הֵסֵק: **אוֹ שֶׁהֵסֵק שֶׁלֹּא לְדַעְתּוֹ.** [אָפּלוּ
מִבְּפָנָיִם]: **אוֹ שֶׁהֵסֵק בְּבֵית הָאֱמֹן.** קִדְּם שֶׁנִּגְמַר מְלֹאכֶת עֲשִׂיתוֹ: **טְמֵא.**
גְּרָסִינָן. וְיֵשׁ סְפָרִים שֶׁגּוֹרְסִין טְהוֹר, וְשִׁבּוּשׁ הוּא **[ז]**:

פרק ה - משנה ה

מוֹסָף הַתִּנּוּר. תּוֹסַפְתּוֹ שֶׁל תִּנּוּר שֶׁמוֹסִיפִין בְּגָבְהוֹ כְּדִי לְשַׁמֵּר חֲמוֹ: **מִפְּנֵי**
שֶׁהוּא סוֹמֵךְ עָלָיו אֶת הַשְּׁפּוֹד. שֶׁל בֶּשֶׂר, שֶׁרְגִילִים לְצִלוֹת בּוֹ בֶּשֶׂר, וְהוּי
דָּבָר צָרָךְ לְתִנּוּר. וְרַחֲמָנָא אָמַר וְיִטְמְאִים יִהְיוּ לָכֶם, לְכֹל שֶׁבְצַרְכֵיכֶם,
כְּדִדְרָשִׁינָן לְעִיל **[בְּמִשְׁנָה ב]: מִפְּנֵי שֶׁהוּא אוֹפֶה בּוֹ כְּשֶׁהוּא נֹדָחַק.** כְּשִׁישׁ לוֹ
אֶכְלוּסִין מְרַבִּין וְצָרִיךְ לְפַת מְרַבָּה. וְרַבִּי יוֹחֲנָן לֹא סָגִי לִיהָ בְּטַעֲמָא דְתַנָּא
קָמָא מִפְּנֵי שֶׁהוּא סוֹמֵךְ עָלָיו אֶת הַשְּׁפּוֹד, דְּסָבִירָא לִיהָ דְּבַעֲיָנָן שִׁיְהֵא
תִּשְׁמִישׁ הַתּוֹסַפֶּת כְּעִין תִּשְׁמִישׁ גּוֹפּוֹ שֶׁל תִּנּוּר: **מוֹסָף הַיּוֹרָה שֶׁל שׁוֹלְקֵי**
זֵיתִים. דָּרָךְ שׁוֹלְקֵי זֵיתִים וְצַבְעִים שִׁישׁ לָהֶם יוֹרוֹת גְּדוֹלוֹת וְעוֹשִׂים לָהֶם
תּוֹסַפֶּת טֵיט עַל שִׁפְתָם שֶׁיַּעֲלוּ בָּהֶם הַמַּיִם בְּעֵת רְתִיחָתָם. וְשֶׁל שׁוֹלְקֵי זֵיתִים
טְמֵא, לְפִי שֶׁאוֹתָהּ תּוֹסַפֶּת צָרִיכָה לְכֹלֵי וּמִשְׁתַּמְשִׂים בָּהּ: **וְשֶׁל צַבְעִים**
טְהוֹר. דְּלֹא מִשְׁתַּמְשִׂים בָּהֶם כִּי הֵיכִי דְלֹא לְפָסִיד צַבְעִיָּה. וְאֵין הִלְכָה כְּרַבִּי
יוֹחֲנָן

פרק ה - משנה ו

מַעֲפָר וּלְמִטָּן מִטְמֵא בַמָּגֶע. אִם נִגַּע שְׂרָץ בְּתִנּוּר מִתּוֹכּוֹ לְמַעְלָה מִן הָעֶפֶר
נְטֵמָא מַה שֶׁלְמַטָּה מִן הָעֶפֶר. אֲבָל אִם נִתְלָה הַשְּׂרָץ בְּאֹוִיר וְלֹא נִגַּע בְּדַפְּנֵי

הַתְּנוּרָה מֵתוֹכוֹ, לֹא נִטְמָא אֶלָּא מֵהַשְּׁלֵמַעְלָה מִן הָעֶפֶר : בּוֹר . חֲפִירָה לְמִטָּה
בְּאֶרֶץ : דּוֹת . כְּבוֹר הוּא עֲשׂוּי, אֶלָּא שֶׁהוּא בְּנִין לְמַעְלָה מִן הַקֶּרֶקַע : וְנִתְּנוּ
שֵׁם אֲבֹן . בֵּין הַבוֹר וּבֵין דָּפֵן הַתְּנוּרָה, לְהַחֲזִיק הַתְּנוּרָה שֶׁלֹּא יִפֹּל לְתוֹךְ הַבוֹר :
אִם מְסִיק מְלִמְטָה . אִם כְּשֶׁמְסִיק הָאוֹר מְלִמְטָה בְּתוֹךְ הַבוֹר, הַתְּנוּרָה נֹסֵק
מֵתוֹכוֹ לְמַעְלָה דֶּרֶךְ שׂוּלְיוֹ [ח], טִמָּא . וְאִם לֹא, שְׂאִינוֹ נֹסֵק מִהֶסֶק הָאוֹר
שֶׁלִּמְטָה בְּתוֹךְ הַבוֹר, טָהוֹר . וּפְלִגְתָּא דְרַבִּי יְהוּדָה וּרְבִּנּוּ דְיֹקָא בְּהֶסֶק
רִאשׁוֹן שֶׁהוּא גָמַר מְלִאכְתּוֹ שֶׁל תְּנוּרָה וְעַל יְדֵי אוֹתוֹ הֶסֶק הוּא מְקַבֵּל
טִמָּאָה, רַבִּי יְהוּדָה סָבַר צְרִיךְ שֶׁיְהִי הַתְּנוּרָה מְחַבֵּר לְאֶרֶץ בְּהֶסֶק רִאשׁוֹן,
דְּכִתִּיב תְּנוּרָה וְכִירִים יִתְּץ, וְאִין שִׁיךְ לְשׁוֹן נְתִיבָה אֶלָּא בְּמַחְבֵּר לְקֶרֶקַע,
דְּבִמְטַלְטַל נוֹפֵל לְשׁוֹן שְׁבִירָה לֹא לְשׁוֹן נְתִיבָה, הַלְכָּךְ אִם הַתְּנוּרָה נֹסֵק דֶּרֶךְ
שׂוּלְיוֹ מִהֶסֶק שֶׁבְּתוֹךְ הַבוֹר, חָשִׁיב כְּמַחְבֵּר לְבוֹר וְקָרִינָן בֵּיהּ יִתְּץ, וְאִם אֵינוֹ
נֹסֵק מִהֶסֶק הַבוֹר הָרִי הוּא נִתְּץ וְעוֹמֵד וְאִי אֶפְשָׁר לְקַיֵּם בּוֹ תוֹ יִתְּץ :
וְחֻכְמַיִם אוֹמְרִים הוֹאִיל וְהוּא נֹסֵק מִכָּל מְקוֹם טִמָּא . דְּאָמַר קְרָא וְטִמָּאִים
יְהִיו לָכֶם, מִכָּל מְקוֹם, וְאֶפְלוּ אִם מְסִיקוֹ כְּשֶׁהוּא תְלוּי בְּצוּאָר הַגָּמֶל הוּי
הֶסֶק וְנִגְמְרָה מְלִאכְתּוֹ בְּכָךְ . וְהַכֹּל מוֹדִים בְּהֶסֶק שְׁנֵי [ט] לְאַחַר שֶׁנִּגְמְרָה
מְלִאכְתּוֹ שֶׁהוּא מְטַמָּא אֶפְלוּ בְּצוּאָר הַגָּמֶל . וְהַלְכָּה כְּחֻכְמַיִם :

פרק ה - משנה ז

תְּנוּרָה שֶׁנִּטְמָא . הַתְּנוּרָה עֲשׂוּי כְּקִדְרָה גְדוֹלָה שְׂאִין לָהּ שׂוּלִיִּם וּמְטַלְטֵל,
וְכִשְׁבָּא לְקַבְעוֹ מְחַבְּרוֹ בְּאֶרֶץ וּמְדַבֵּק טִיט מִבְּחוּץ וּמַעֲבִיחוֹ כִּדִּי שְׂיִשְׁמַר חֲמוֹ,
וְקָרִי לָהּ טִפְלָה, שֶׁמְטַפְּלָה וּמְחַבְּרָה לוֹ : פִּינֵצַד מְטַהְרִים אוֹתוֹ . כִּמָּה תִּהְיֶה
שְׁבִירָתוֹ וְתִהְיֶה מְטַהְרָתוֹ : חוֹלְקוֹ לְשִׁלְשָׁה . לְכָלִּי עֲצָמוֹ מִבְּפָנִים . דְּאִי
לְשָׁנִים, הַגְּדוֹל טִמָּא, דְּאִיכָּא רַבָּא [יא] : וְגוֹרֵר אֶת הַטִּפְלָה . שֶׁדָּבַק עָלָיו,
שְׁגָם הִיא מְחַבְּרָתוֹ : עַד שֶׁיְהִי בְּאֶרֶץ . כְּלוּמַר מִפִּילָה עַד הַקֶּרֶקַע . אִי נָמִי,
אֲחוּלְקוֹ קָאִי, דְּלֹא סָגִי בְּחִלְקָה עַד רְבוּ, אֶלָּא חוֹלֵק עַד שֶׁיִּגְיַע לְקֶרֶקַע [יג] :
וְלֹא עַד שֶׁיְהִי בְּאֶרֶץ . וְלֹא לְחִלְקוֹ עַד לְמִטָּה סָמוּךְ לְאֶרֶץ : אֶלָּא מִמַּעַטוֹ
מִבְּפָנִים . עַד שֶׁלֹּא יִשְׂאָר אַרְבָּעָה טַפְחִים שֶׁהוּא שְׁעוֹר תְּחִלְתּוֹ שֶׁל תְּנוּרָה .
וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי מְאִיר : צְרִיךְ לְהַסִּיעוֹ . אֵף עַל פִּי שְׁחִלְקוֹ, לֹא טָהַר עַד
שֶׁיִּפְרִיד הַחִלְקִים זֶה מִזֶּה . וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן : הַגְּדוֹל טִמָּא . מְשׁוּם
דְּאִיכָּא רְבוּ שֶׁל תְּנוּרָה :

פרק ה - משנה ח

חֲתָכוּ חֲלִיּוֹת לְרַחְבוֹ. כְּמוֹ שְׁחוֹתֶךָ שְׁפוּפֶרֶת שֶׁל קָנָה: **פְּחוֹת מְאַרְבָּעָה טֶפְחִים.** אִם יֵשׁ בְּחֻלְיָא פְּחוֹת מְאַרְבָּעָה טֶפְחִים וּבָאָה מִתְנַנּוֹר גְּדוֹל דְּלִיכָא רַבָּא, טְהוֹר. אֲבָל אִיכָא אַרְבָּעָה טֶפְחִים, טְמֵא, אָף עַל גַּב דְּהוּי מְעוּט: **מִרְחוּ בְּטִיט.** בְּעֵי הֶסֶק כְּתַנּוֹר חֲדָשׁ: **הִרְחִיק מִמֶּנּוּ אֶת הַטְּפֵלָה.** טְפוּל שֶׁל טִיט שְׁעָשָׂה, לֹא חִבְרוּ לְתַנּוֹר אֶלָּא רְחוּק מִמֶּנּוּ: **וְנָתַן חֵל אוֹ צְרוּר.** בֵּין הַטְּפֵלָה לְתַנּוֹר, וְעַל יְדֵי כֶּךָ הַתְנַנּוֹר מְקַיֵּם חֲמוּ וְאוֹפִים בּוֹ: **הַנְּדָה וְהַטְּהוּרָה אוֹפוֹת בּוֹ.** דְּלָא חֲשִׁיבָא הַטְּפֵלָה חִבּוּר לְתַנּוֹר, כִּיּוֹן שֶׁהִיא מְרַחֶקֶת מִמֶּנּוּ: **וְהוּא טְהוֹר.** שְׂאִינּוּ מְקַבֵּל טְמֵאָה:

פּרֻק ה' - מִשְׁנָה ט

תַּנּוֹר שְׂבָא מְחַתֵּךְ. שְׁעָשָׂאוּ הָאֲמֹן דְּפִים דְּפִים כְּדִי לְחַבְרֹן יַחַד עַל יְדֵי מְסַגְרוֹת, הֵן זִירִים שְׁקוֹרִין צִירְקֵלֵא"שׁ, כְּעִין שְׂאֵנּוּ עוֹשִׂים לְחֻבִּיּוֹת שְׁנוֹתָנִים בְּהוֹן יִין. וְלֹאֲוֹתָן זִירִים וּמְסַגְרוֹת קוֹרָא הַתְּנָא לְמוֹדִין {יז}: **וְנָתַן עָלָיו וְהוּא טְהוֹר נְטֵמָא.** לְאַחַר שְׁנָתָן עָלָיו הַלְמוּדִים וְהִיָּה הַתְנַנּוֹר טְהוֹר מִתְחִלָּה לְפִי שֶׁהִיָּה דְפִים דְּפִים וְלֹא הִיָּה מְחַבֵּר, חֲזַר לְהִיּוֹת מְקַבֵּל טְמֵאָה עַל יְדֵי הַלְמוּדִים הַלְלוּ שְׁמִחְבָּרִים אוֹתוֹ: **סִלַּק אֶת לְמוּדֵיו.** וְנִתְפָּרְקוּ הַדְּפִין זֶה מִזֶּה, אִין לָךְ נְתִיבָה גְדוֹלָה מִזֵּו, וְנִטְהַר הַתְנַנּוֹר. וְאָף עַל פִּי שֶׁהַחֲזִיר הַלְמוּדִים פְּעַם שְׁנִיָּה שׁוּב אִינּוּ מְקַבֵּל טְמֵאָה, שְׂאִין הַלְמוּדִים מְבִיאִין לוֹ הַטְּמֵאָה אֶלָּא בְּפַעַם רֵאשׁוֹנָה בְּלִבְד כְּשֶׂבָא מְחַתֵּךְ מִבֵּית הָאֲמֹן: **מִרְחוּ בְּטִיט.** לְתַנּוֹר זֶה שְׂאִין הַלְמוּדִים מְבִיאִין לוֹ הַטְּמֵאָה, טְמֵא עַל יְדֵי מְרִיחַת הַטִּיט. וְאִין צְרִיךְ לְהַסִּיקוֹ. כְּשֶׂאָר כָּל תְּנַנּוֹרִים שְׂאִין מְקַבְּלִין טְמֵאָה עַד שִׁיסִיקֵם, לְפִי שֶׁכְּבָר הֶסֶק בְּפַעַם רֵאשׁוֹנָה כְּשֶׂבָא מְחַתֵּךְ מִבֵּית הָאֲמֹן:

פּרֻק ה' - מִשְׁנָה י

חֲתָכוּ חֲלִיּוֹת. שְׁחַתְכוּ לְתַנּוֹר בְּרַחְבוֹ לְחֻלִּיּוֹת {יח}, וְהִנִּיחַ חֻלְיָא עַל גְּבִי חֻלְיָא: **וְנָתַן חֵל בֵּין חֻלְיָא לְחֻלְיָא.** וְטַח אוֹתוֹ בְּטִיט וְעָשָׂה לוֹ טְפֵלָה כְּדָרְךָ שְׁעוֹשִׂין לְתַנּוֹרִים {יט}: **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטַהֵר.** דְּכִיּוֹן דִּישׁ חֵל בֵּין הַסְּדָקִים, כְּשֶׁבוֹר דְּמִי: **וְחֻכְמִים מְטַמְּאִין.** שֶׁהַטְּפֵלָה עוֹשָׂה אֶת כְּלוֹ אֶחָד וּמְחַבֵּרֶת אֶת הַסְּדָקִים, וְאָף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ חֵל בֵּין חֻלְיָא לְחֻלְיָא: **וְזֶהוּ תַנּוּרוֹ שֶׁל עֶכְנָאִי.** לְכֶךָ נִקְרָא תַנּוּרוֹ שֶׁל עֶכְנָאִי, שֶׁהַקִּיפּוּהוּ הַלְכוֹת כְּעֶכְנָא זֵו וְטַמְּאוּהוּ. עֶכְנָא, נָחַשׁ שֶׁדָּרְכוֹ יַעֲשׂוֹת כְּעַגְלָה לְהַכְנִיס זָנְבוֹ לְתוֹךְ פִּיו, כֶּךָ הַקִּיפּוֹ בְּתִשׁוּבָה וְרֵאיוֹת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְחֻכְמִים זֶה אֶת זֶה, עַל תַּנּוֹר זֶה. וְלִבְסוּף מִפְּנֵי שֶׁהִיָּה

רבי אליעזר יחיד כנגד רבים, נפסקה ההלכה כרבים דלא כרבי אליעזר. והביאו כל טהרות שטהר רבי אליעזר ושרפום באש ונמנו וברכוהו, מפני שהיה מחזיק במחלקת כנגד רבים: **יורות הערביין**. לאפות פת הן עשוין. כדמפרש ואזיל: **של בן דינאי**. רבותי פרשו שם אדם שהיה עושה תנורים הללו. ואני שמעתי על שם שדנו בו דינים הרבה **[כ]**:

פרק ה - משנה יא

של אבן ושל מתכת טהור. של אבן טהור לגמרי. ושל מתכת טהור מדין כלי חרס, שאינו מטמא מאורו, ויש לו טהרה במקוה: **וטמא משום כלי מתכות**. שמקבל טמאה מגבו ונעשה אב הטמאה **[כא]**. ואם הוא מחבר לקרקע אינו מטמא, דכל המחבר לקרקע הרי הוא כקרקע, חוץ מתנור וכירים של חרס דכתיב בהו (ויקרא יא) תנור וכירים יתץ, את שיש בו נתיצה: **נקב נפגם נסדק**. ועשה טפול של סיד לסתם הנקב והפגם והסדק **[כב]**, או שעשה על פיו תוספת של טיט, טמא, כדן תנור של חרס: **וכן בכירה**. וכן שעור נקב של כירה, כדי שיצא ממנו האור, כשעור נקב של תנור: **ועשה לה פטפוטין**. הקא לא תני ועשה לה טפלה, [לפי] שאין עושין טפלה לכירה שנקבה או נפגמה כמו שעושין לתנור, אלא כשנקבה או נפגמה הכירה במקום מושבה רגילין במקום הנקב לעשות פטפוטין, הן רגלי הכירה, כמו טריפיי"ד בלע"ז, שהכירה יושבת על אותן פטפוטין **[כג]**: **מרחה בטיט**. טהורה. שאין מרוח של טיט מועיל אלא בתנור שאופין הלחם בתוכו, אבל לא בכירה, לפי שאין אופין ומבשלין בתוך הכירה עצמה אלא מניחין בתוכה או על גבה הקדירה **[כד]**. ואין הלכה כרבי יהודה:

פרק ו

פרק ו - משנה א

העושה שלשה פטופטים. שלשה רגלים יושבים בארץ [א]: וחברם בטיט. למעלה בראשם, כעין כלי ברזל שקורין טריפייז: קבע שלשה מסמרים. שנעץ אותם בקרקע: טהורה. דכלי מתכות המחברים לקרקע כקרקע דמו ואין מקבלים טמאה: וחברם בטיט טמאה. ככירה של חרס, שהטיט שבראשן נותן להן תורת חרס [ז]: עד שיעשה שלישית. כעין שלשה פטופטין: או עד שישמך לכתל. שהכתל יסמך את הקדרה מצד אחד: אחת בטיט. אחת חבר לחברתה בטיט בראשה: ואחת שלא בטיט. שהשלישית לא חבר. ורבי יהודה היא [ח], ואין הלכה כרבי יהודה:

פרק ו - משנה ב

האבן שהיה שופת עליה ועל התנור. והאבן מחברת בטיט: עליה ועל האבן. הינו אחת בטיט ואחת שלא בטיט [ט]: ועל הסלע. המחבר מששת ימי בראשית: טהורה. דכתוב יתץ טמאים הם, את שיש לו נתיצה יש לו טמאה, את שאין לו נתיצה אין לו טמאה. מכאן אמרו, אבן שהיה שופת עליה ועל התנור, עליה ועל הכירה, עליה ועל הכפח, טמאה, מפני שיש להן נתיצה. עליה ועל האבן, עליה ועל הסלע, עליה ועל הכתל, טהורה, מפני שאין להן נתיצה: פירת הנזירים. לבשל שלמי נזיר שלוקח מהן הכהן הזרוע בשלה: פירת הטבחים. שמוכרים לרבים, ומסדרים הרבה אבנים זו אחר זו ושופתין עליהן קדרות הרבה, שנמצאת אבן אחת לשתי קדרות [יא], וכשנטמאת האחת האחרות טהורות, מידי דהוה אקלמרון המתאמות דתנן לעיל בפרק ב' [משנה ז] שאם נטמאה אחת מהן לא נטמאו כלן:

פרק ו - משנה ג

שלש אבנים שעשאן שתי כירים. שהאבן האמצעית משמשת לזו ולזו: האמצעית המשמשת לטמאה. חציה של האמצעית [יד] המשמשת לחיצונה שהיא טמאה, טמאה. וחציה המשמשת לחיצונה שהיא טהורה, טהורה: נחלטה האמצעית לטמאה. וכלה טמאה: לשפת עליהן. על שתי החיצונות: החזירה. לאמצעית: טהורה. שבטלה כירה ראשונה וכאלו נתץ פירת היורה הגדולה: מקבלת טמאה משיסיקנה. דבעי הסק ככירה חדשה:

פרק ו - משנה ד

סמך לזו אבן אחת מכאן ולזו אבן אחת מכאן. ונמצאו עכשיו שלש פירות, האמצעית טמאה והחיצונות טהורות. הלכך שתי אבנים אמצעיות חציה של זו וחציה של זו [של צד הטהור] טהור, שמשמש לטהור: **נטלו החיצונות הטהורות**. חזרו אמצעיות לטמאתן כבתחלה וכלן טמאות, שהרי אין כאן משמש לטהור:

פרק ז

פרק ז - משנה א

הקלות של בעלי בתים. בסיס העשוי לכירה, ומקום מושבה נקרא קלת **[א]**: **שנפחתה**. קרקעיתה. והיה למק הפחת פחות משלשה טפחים, הרי הכירה מקבלת טמאה, שאם יסיק בפחת מלמטה תתבשל הקדירה שבכירה מלמעלה: **יתר מכאן**. אם היה הפחת עמקה יותר משלשה טפחים **[ב]**: **טהורה**. שהרי האש רחוקה מן הקדירה שבכירה ואינה מתבשלת: **נתן אבן או צרור**. על מקום הפחת כדי שלא יהיה למק הפחת שלשה טפחים, טהורה, לפי שאינה חשובה מקרקעית הכירה: **מרהה**. לאבן זו בטיט: **מקבלת טמאה**. הכירה, מכאן ולהבא. שאבן זו מקרקעית הכירה היא נחשבת, והרי אין למק הפחת שלשה טפחים: **וזו היא תשובת רבי יהודה**. כשנחלקו רבי יהודה ונחכמים לעיל בפרק תנור תחלתו ארבעה: **בתנור שנתנו על פי הבור או על פי הדות**. מכאן הביא רבי יהודה ראיה לדבריו, דכי היכי דבעינן הכא שיהא מסיק מלמטה וקדירה בשלה מלמעלה, הכי נמי בעינן התם:

דָּכוּן. לְשׁוֹן מְקוֹם. כְּמוֹ דוּדָּךְ פֶּלֶן [ד] [בְּרִכוֹת יח.]. וְהוּא מְקוֹם בּוֹלֵט מִן הַפִּיָּרָה שֶׁכְּשֶׁמוֹצִיאִין הַקְּדָרָה מִן הַפִּיָּרָה מוֹשִׁיבִין אוֹתָהּ עַל אוֹתָהּ הַבְּלִיטָה, וּפְעָמִים יֵשׁ לוֹ בֵּית קְבוּל שְׁתֵּי קְדָרוֹת אוֹ שְׁלֹשׁ [ה]: **טְהוֹר מְשׁוּם פִּיָּרָה**. דָּאִם נִטְמְאֵת הַפִּיָּרָה לֹא נִטְמָא הוּא. אִי נִמְי, אִינוּ מְטַמָּא בְּמַחְבֵּר כַּפִּיָּרָה [ו]: **הַצְּדָדִים שְׁלוֹ**. כְּתָלֵיו שֶׁל דָּכוּן שְׂאִינָן מִן הַפִּיָּרָה: **הֶרְחַב שְׁלוֹ**. הוּא כְּתָל הַפִּיָּרָה עֲצָמָה לְצַד בֵּית קְבוּלוֹ שֶׁל דָּכוּן. וּלְפִי שֶׁהַדְּכוּן מֵרְחִיב וְהוֹלֵךְ לְצַד הַפִּיָּרָה קָרִי לָהּ רְחֵב: **רַבִּי מֵאִיר מְטַהֵר**. דְּלֹא חָשִׁיב כַּפִּיָּרָה: **וְרַבִּי יְהוּדָה מְטַמָּא**. דְּחָשִׁיב כַּפִּיָּרָה. וְהִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה: **וְכֹן הַכּוֹפֶה אֶת הַסֵּל**. וּבִנְיָה עַל גְּבִיּוֹ פִיָּרָה, וּבּוֹלֵט חוּץ לַפִּיָּרָה. וְהַסֵּל הוּא מְטַמָּא מְשׁוּם כְּלִי עֵץ, וּכְשֶׁבָּנָה עָלָיו פִּיָּרָה וְרְחֵב הַסֵּל בּוֹלֵט חוּץ לְדַפְּנֵי הַפִּיָּרָה וְשׁוֹפְתִים קְדָרוֹת עַל אוֹתָהּ הַבְּלִיטָה, דִּינוֹ: כְּדָכוּן:

פרק ז - משנה ג

פִּיָּרָה שֶׁנִּחְלְקָה לְאַרְכָּה טְהוֹרָה. פִּיָּרָה מְקוֹם שְׁפִיתָת שְׁתֵּי קְדָרוֹת. וּכְשֶׁנִּחְלְקָה לְאַרְכָּה בְּטָלוּ שְׁתֵּי שְׁפִיתוֹת, וְאִם נִחְלְקָה לְרְחֵבָהּ, שְׁתֵּי שְׁפִיתוֹת קִיָּמוֹת זֹו לְבִדָּה וְזֹו לְבִדָּה [ז]: **כִּפְח**. מְקוֹם שְׁפִיתָת קְדָרָה אַחַת. וּבֵין שְׁנֵסִדֵּק לְאַרְכּוֹ בֵּין שְׁנֵסִדֵּק לְרְחֵבּוֹ בְּטַל מְקוֹם הַשְּׁפִיתָה: **חֲצַר הַפִּיָּרָה**. כְּעִין מַחְבַּת גְּדוֹלָה שֶׁל חָרֶס וְהַפִּיָּרָה יוֹשֶׁבֶת בְּאֲמָצַע מַחְבַּרְתָּ לְחֲצַר [ח]: **שְׁלֹשׁ אֲצָבָעוֹת**. שְׁפִתְלֵי הַחֲצַר גְּבוּהִים שְׁלֹשׁ אֲצָבָעוֹת. כְּשֶׁם שֶׁשְּׁעוֹר פִּיָּרָה תִּחְלָתָה שְׁלֹשׁ, כְּדָתְנָן לְעִיל בְּפֶרֶק הַתְּנוּר, כִּדְ שְׁעוֹר חֲצַר הַפִּיָּרָה גְּבֹהוּ אִין פְּחוֹת מְשֻׁלֵּשׁ, וּפְחוֹת מְשֻׁלֵּשׁ אִין אֲוִיר שְׁלָה חָשׁוּב. וּמִיָּהוּ מְטַמָּאָה בְּמַגַּע מְדַרְבָּנָן [ט]. אִי נִמְי, מְשׁוּם דְּהוּי כְּמוֹ יָד לַפִּיָּרָה [י], וְיָד יֵשׁ לוֹ מַגַּע וְאִין לוֹ אֲוִיר: **כִּיצַד מְשַׁעְרִין אוֹתָהּ**. מְשׁוּם דְּכִיָּרָה גְּבוּהָה מַחְצֵר הַרְּבֵה וּצְרִיכִים אָנוּ לְשַׁעַר מַה נִּחְשָׁב אֲוִיר הַחֲצַר: **נוֹתֵן אֶת הַשְּׁפוּד**. רֵאשׁוּ אַחַד עַל כְּתָל הַחֲצַר הַנְּמוּדָּ וְרֵאשׁוּ אַחַר עַל כְּתָל הַפִּיָּרָה הַגְּבֵהָ, וְכָל שְׁלֵמְטָה מִן הַשְּׁפוּד אִם נִתְּלָה שֶׁם שְׂרָץ אָף עַל פִּי שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִכְּתָלֵי הַחֲצַר כְּאֵלוֹ נִתְּלָה לְמַטָּה, דְּכָל זֶה נִחְשָׁב אֲוִיר הַחֲצַר: **לֹא נִטְמְאֵת הַפִּיָּרָה**. דְּחֲצַר טְפִלָּה לַפִּיָּרָה, וְאִין פִּיָּרָה טְפִלָּה לְחֲצַר. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב:

היתה מפרשת. שלא בנה האמן מתחלה החצר והכירה מחברים יחד, אלא זו לעצמה וזו לעצמה: חלקה. בלא בית קבול כלל. וזו ואין צריך לומר זו קתני [טו]: פטופטי כירה. רגלי הכירה [יז], שהם שלשה רגלים והם גבוהים שלש אצבעות, נחשבים ככירה ומטמאים במגע ובאור ככירה עצמה, וכל שכן אם הן פחותים משלש אצבעות שהם נדונים ככירה: ואפלו הן ארבעה. רגלים, נדונים ככירה:

נטל אחד מהן. היו שלשה ונטל אחד מהן, אפתי חזו קצת להיות שופת עליהם את הקדרה וחשיב כנתוץ ולא כנתוץ, הלכך מטמאים במגע ואין מטמאין באור: ורבי שמעון מטהר. שהיה רבי שמעון אומר כל פטופטי כירה שאין מטמאין באור אין מטמאין במגע. ואין הלכה כרבי שמעון: עשה שנים. עשה האמן מתחלתה הכירה בשני פטופטין: מטמאים במגע ובאור. דהווי להו כשתי אבנים שעשאן כירה, דתנן לעיל שהיא טמאה: היו גבוהים. הפטופטים: ורבי שמעון מטהר. אותו העודף על שלש אצבעות ולמעלה, בין במגע בין באור. דכל פטופט למעלה משלש אצבעות לא חשיב ככירה [יח]: היו משוכים מן השפה. כמין בליטות עשויות בגוף הכירה, ומאותן בליטות נמשכין הפטופטין [יט] שהן רגלי הכירה, והשתא נמצאים הפטופטים חוץ מן השפה, ומה שיש מהן בתוך שלש לשפה נחשב ככירה עצמה ומטמא במגע ובאור, ובמה שיש מהן מחוץ לשלש, בהא פליגי רבי מאיר ורבי שמעון. ובכלהו הלכה כרבי מאיר:

פיצד משערין אותן. לפי שהפטופטים רחוקים זה מזה, וכשנמצא שרץ ביניהם אין אנו יכולים לדעת אם הוא בתוך שלש לשפה וטמא, או חוץ לשלש וטהור, לרבי מאיר באור ולרבי שמעון בין במגע בין באור, הלכך מודד לפטופט זה שלש אצבעות מן השפה וכן לשני, ונותן האמה שמסרגלים בה את הספרים בינתים מזה לזה, והיא נקראת פנה,

ומסרָגל, ומן הסרָגל ולפָנים טמא, דְהִינוּ נְמִי מְקוֹם הַכְּנָה, ומן הסרָגל ולחוץ
טהור:

ח

פרק

א

משנה

-

ח

פרק

התנור שֶׁחֲצוּ. שְׁעָשָׂה מְחֻצָּה בְּאִמְצָעֵיתוֹ וְחִלְקוּ עַד לְמַעְלָה מִפּוֹ: **הכל טמא.** אֲפֵלוּ אֲכָלִים שֶׁבַעֲבָר הַשְּׁנִי שֶׁל מְחֻצָּה: **כְּוֹרֵת פְּחוּתָה וּפְקוּקָה בְּקֶשׁ.** לְהַכִּי נֶקֶט פְּחוּתָה, דְּלֹאוּ כְּלֵי הַיָּא, דְּאִי הָוָה שְׁלֵמָה הִיתָה מְצֻלָּת עַל אֲכָלִים שְׁבִתוּכָה, דְּאֲפֵלוּ כְּלֵי שְׁטוֹף מְצֻל **[א]**, אֲבָל הַשְּׁתֵּא דְּלֹאוּ כְּלֵי הַיָּא הִיוּא כְּמֻחֻצָּה בְּעֵלְמָא. וּפְקוּקָה בְּקֶשׁ לְרַבּוּתָא נֶקֶטָה, דְּאָף עַל גַּב דְּפְחִיתָתָה פְּקוּקָה בְּקֶשׁ לֹא הִיוּא כְּלֵי וְאִין מְצֻלָּת עַל אֲכָלִים שְׁבִתוּכָה: **ומשלשלת.** תְּלוּיָה: **אם הצילה במת החמור.** דְּכְוֹרֵת פְּחוּתָה וּפְקוּקָה בְּקֶשׁ חוּצָצָת בְּפָנֵי הַטְּמָאָה בְּאֵהֶל הַמֵּת, וְאָף עַל פִּי שְׁטַמְאָתוֹ חֲמוּרָה לְטַמְאָה אָדָם וְכָלִים טַמְאָת שְׁבַעָה: **לא תציל בכלי חרס הקל.** שְׁאִינוּ מְטַמְאָה אֲלָא אֲכָלִים וּמִשְׁקִים: **שֶׁכֵּן חוּלְקִים אֵהֱלִים.** שְׁדָרְדָּ בְּנֵי אָדָם לְחִלְקֵי אֵהֱלִים בְּמֻחֻצָּה, הַלְכָדָּ הִיוּא כְּוֹרֵת כְּמֻחֻצָּה **[ג]** וּמְצֻלָּת בְּאֵהֶל הַמֵּת מִן הַטְּמָאָה: **שֶׁאִין חוּלְקִים כְּלֵי חָרָס.** שְׁאִין דְּרָדָּ לְחִלְקֵי כְּלֵי חָרָס בְּמֻחֻצָּה. פְּרוּשׁ אַחַר וְעָקֵר, שְׁכֵּן חוּלְקִים אֵהֱלִים, שְׁמוּעֵלָת חֲלָקָת מְחֻצָּה בְּאֵהֱלִים, דְּהָא תֵּנָן בְּמִסְכַּת אֵהֱלוֹת פְּרָק סָגוּס עֵבָה, בֵּית שְׁחֻצָּה בְּנִסְרִים אוֹ בִירִיעוֹת, טַמְאָה בְּבֵית, כְּלִים שְׁבִתוּדָּ הַמְּחֻצָּה טְהוּרִים. וְאִין חֲלָקָת הַמְּחֻצָּה מוּעֵלָת בְּכָלֵי חָרָס, דְּגַבֵּי תַנּוּר תֵּנָן הָכָא תַנּוּר שְׁחֻצָּה בְּנִסְרִים אוֹ בִירִיעוֹת, נִמְצָא שְׁרָץ בְּמִקְוֹם אַחַד הַכֹּל טַמְאָה. וְאִין הַלְכָה כְּרַבֵּי אֱלִיעֶזֶר:

ב

משנה

-

ח

פרק

הִיתָה שְׁלֵמָה. הַכְּוֹרֵת: **התנור טהור.** דְּכֹתִיב (ויקרא יא) אֲשֶׁר יִפֹּל מֵהֶם אֶל תּוֹכוֹ, וְלֹא אֶל תּוֹדָּ תּוֹכוֹ. וּבְפִיָּה לְמַעְלָה מִן הַתַּנּוּר אִירִי, דְּאִי כֵּלָה מְשַׁקְעָת

בתנור (ד), כֹּחַד תוֹךְ דְּמִי : אֲכָלִין שְׁבִתוּכָה טְהוּרִין. דְּכָתִיב (שם) כֹּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא, וְלֹא שְׁבִתוֹךְ תּוֹכוֹ : נִקְבוּ. נִקְבַּת הַמִּטְהַר אוֹתָן מִיַּד טְמֵאָתָן, שׁוֹב אֵין תּוֹרַת כְּלִי עֲלִיָּהוֹן וְאֵינָן חוֹצְצִים בֵּין הַתְּנׁוֹר וּבֵין מַה שְׁבִתוֹכֵן. וְכַמָּה הוּא נִקְבַת הַמִּטְהַר אוֹתָן מִטְמֵאָתָן, הָעֲשׂוּי לְאֲכָלִים, שְׁעוּרוֹ כְּמוֹצִיא זֵיתִים : הָעֲשׂוּי לְכֹךְ וּלְכֹךְ. לְאֲכָלִים וּלְמִשְׁקִים : מְטִילִין אוֹתוֹ לְחִמְרוֹ. וְאִם נִקְבַת כְּשִׁעוֹר שֶׁל מִשְׁקִין שֶׁהוּא פְּחוּת מִשְׁעוֹר הָעֲשׂוּי לְאֲכָלִים, שׁוֹב אֵינוֹ מְצִיל מִפְּנֵי הַטְּמֵאָה : בְּכוּנֵס מִשְׁקָה. כְּשִׁמְשִׁימִין הַכְּלִי מִצַּד הַנִּקְבַת (ו) עַל הַמַּיִם נִכְנָסִים הַמַּיִם דְּרָךְ הַנִּקְבַת בְּתוֹךְ הַכְּלִי. וְהוּא גְדוֹל מִמוֹצִיא מִשְׁקָה :

פרק ח - משנה ג

סְרִידָא. כְּמִין עֲרֵבָה קִטְנָה שֶׁהִנְחִיתוּם מִשְׁתַּמֵּשׁ לְלוֹשׁ בָּהּ, וְאֵין לָהּ בֵּית קְבוּל. וְרַמְבַּ"ם אוֹמֵר שֶׁהוּא לוֹחַ שֶׁל חֶרֶס נְקוּבָה עֲשׂוּיָה כְּעֵין שְׁבָכָה. מַעֲשֵׂה רֶשֶׁת, מְתַרְגְּמִינָן עוֹבֵד סְרִידָתָא : גְּפִים. אֲגָנִים וְאַזְנִים : שְׂאִין מְצִילִים מִיַּד כְּלִי חֶרֶס. מִלְּטֵמָא בְּאֹוִיר כְּלִי חֶרֶס, אֶלָּא כְּלִים. וְזוֹ הוּא אֵיל וְאֵין לָהּ אֲזָנִים אֵינָה חֲשׂוּבָה כְּלִי : נְחֻשְׁתּוֹ שֶׁל תְּנׁוֹר. קִרְקַעִיתוֹ וְתַחְתִּיתוֹ. וְדוּמָה לוֹ בִּיחְזָקָא (טז) יַעַן הַשְּׂפָךְ נְחֻשְׁתּוֹ : הַחֲבִית וְהַמִּשְׁקִין טְהוּרִים. דְּלֹא נִכְנָסוּ לְאֹוִירוֹ, דְּהָא לְמִטָּה מְנַחֲשֵׁתוֹ קִימִי. וְאֶפְלוּ מִחֲבֵר אֹוִיר הַתְּנׁוֹר בְּאֹוִיר הַחֲבִית וְאֶפְלוּ הַחֲבִית פְּתוּחָה וְנִכְנָס מֵאֹוִיר הַתְּנׁוֹר בְּפִיָּה, לֹא נִטְמָא הֵינָן בְּכֹךְ, שְׂאִין אֹוִיר כְּלִי חֶרֶס מִטְמָא לֹא לְמַעְלָה וְלֹא לְמִטָּה אֶלָּא בְּתוֹכוֹ : הֵיטָה כְּפוּיָה. הַחֲבִית עַל פִּיָּה וְנִתְּוָנָה עַל פִּיו שֶׁל תְּנׁוֹר שְׂיֵשׁ בּוֹ שְׂרָץ, וְיֵשׁ בְּשׂוּלֵי הַחֲבִית לְחִלּוּחִית יֵין שְׂיֵשׁ בָּהּ טוֹפֵחַ עַל מְנַת לְהַטְפִּיחַ (ט), לֹא נִטְמָאת אוֹתָהּ הַלְּחִלּוּחִית מִפְּנֵי אֹוִיר הַתְּנׁוֹר שֶׁנִּכְנָס לְתוֹךְ הַחֲבִית, בֵּינָן שְׂלֹא הֵיטָה לְחִלּוּחִית הֵינָן בְּתוֹךְ הַתְּנׁוֹר :

פרק ח - משנה ד

הַקְּדָרָה טְהוּרָה. וְהוּא שְׂלֹא רָאָה הַשְּׂרָץ אֹוִיר הַקְּדָרָה כְּשֶׁנִּפְלַב בְּתְּנׁוֹר : נִטְמָא. הַמִּשְׁקָה, וְחִזְרָ וְטֵמָא אֶת הַקְּדָרָה, כְּדִין כֹּל מִשְׁקִין טְמֵאִין שְׁמִטְמָאִים כְּלִים : מִטְמָאִידָא לֹא טְמֵאוּנִי. הַקְּדָרָה אוֹמְרַת לְמִשְׁקִין, אֹוִיר כְּלִי חֶרֶס שֶׁקְּבֵלֶת מִמֶּנּוּ הַטְּמֵאָה לֹא טְמֵאוּנִי, דְּאֵין כְּלִי חֶרֶס מִטְמָא מֵאֹוִיר כְּלִי חֶרֶס : וְאַתָּה טְמֵאתָנִי. שְׁנִטְמָאת הַקְּדָרָה מִחֲמַת מִשְׁקִים טְמֵאִים :

פרק ח - משנה ה

וְנִפְל לְאוֹר הַתְּנוּר טָהוּר. כֹּל זְמַן שֶׁהִתְרַנְּגוּל חֵי. דְּטַמְאָה בְּלוּעָה הִיא וְאֵינָה מְטַמְאָה: **וְאִם מֵת טַמְא.** וְהוּא שְׁלֵא שָׁהָה כְּדִי עִכּוּל מִשְׁעָה שְׁבַלְע עַד שְׁמֵת. וְשַׁעוֹר כְּדִי עִכּוּל בְּעוֹפּוֹת, מֵעֵת לְעֵת: **הַפֶּת שְׁבַתוֹכוֹ שְׁנִיָּה.** דְּלֵא חֲזִינָן לְתְּנוּר כְּמֵאן דְּמֵלֵא טַמְאָה **[יא]** וְכֹאֲלוּ נִגַע הַשְּׂרָץ בְּפֶת, אֶלֶא הַתְּנוּר תַּחֲלָה, שֶׁהַשְּׂרָץ נִשְׁהוּא אֲב הַטַּמְאָה נִפְל אֶל תּוֹכוֹ וְעֲשָׂאוּ רֵאשׁוֹן, וְחִזְר הַתְּנוּר שֶׁהוּא רֵאשׁוֹן וְטַמְא אֶת הַפֶּת וְנִעֲשִׂית שְׁנִיָּה:

פרק ח - משנה ו

בֵּית שְׂאֵר מְקוֹף צְמִיד פְּתִיל. בְּכָלִי חֶרֶס עֶסְקִינָן, שְׁמַצִּיל בְּאוֹר הַתְּנוּר בְּצְמִיד פְּתִיל כְּדָרְךָ שְׁמַצִּיל בְּאֵהָל הַמֵּת, דְּכַתִּיב (ויקרא יא) מִכֹּל הָאֲכָל אֲשֶׁר יֵאָכֵל, וְלֹא כֹל הָאֲכָל, פֶּרֶט לְמְקוֹף צְמִיד פְּתִיל בְּכָלִי חֶרֶס וְנִתּוֹן לְתוֹךְ הַתְּנוּר שְׂאֵינוּ מְטַמְא מְאוֹר הַתְּנוּר. אֲבָל כְּלִי שְׁטוֹף אֵינוּ מְצִיל בְּצְמִיד פְּתִיל עַל אֲכָלִים שְׁבַתוֹכוֹ, דְּהִכִּי תֵּנִי בְּתוֹרַת כְּהֻנִּים, נִפְל הָאֲכָל, לְהֵבִיא הַמְּקוֹף צְמִיד פְּתִיל בְּכָלִי שְׁטוֹף וְנִתּוֹן לְתוֹךְ הַתְּנוּר, שְׂאֵינוּ מְצִיל מִיַּד כְּלִי חֶרֶס **[יג]**: **הַשְּׂאֵר וְהַשְּׂרָץ בְּתוֹכוֹ וְהַקֶּרֶץ בֵּינֵתִים.** כְּגוֹן שֶׁיֵּשׁ לְכָלִי זֶה שְׁנֵי קְבוּלִין, וְהַמְּחַצָּה הַמְּפֻסָּקֶת בֵּין בֵּית קְבוּל לְחֵבְרוֹ נִקְרֵאת קֶרֶץ, לְשׁוֹן מְחֻמֵּר קֶרֶץ אֲנִי **(אִיּוֹב לט),** וְהַמְּחַצָּה מִגַּעַת עַד שְׁפָתוֹ, וְהַשְּׂאֵר מְצַד אֶחָד וְהַשְּׂרָץ מְצַד אֲחֵר וְהַקֶּרֶץ הִיא הַמְּחַצָּה הַחוּצָצֶת בֵּינֵתִים, וּמְקוֹף הַכְּלִי כֹּל צְמִיד פְּתִיל, דְּנִמְצְאוּ הַשְּׂאֵר וְהַשְּׂרָץ שְׁנֵיהֶם מְקַפִּים צְמִיד פְּתִיל: **הַתְּנוּר טַמְא.** מְחַמֵּת הַשְּׂרָץ שְׁבַתוֹךְ הַצְּמִיד פְּתִיל. שְׁצְמִיד פְּתִיל מְצִיל עַל הַסְּהָרוֹת שְׁבַתוֹכוֹ מְלַקְבֵל טַמְאָה, וְאֵינוּ מְצִיל עַל הַטַּמְאָה שְׁבַתוֹכוֹ שְׁלֵא לְטַמְא אֶת אַחֲרִים: **וְהַשְּׂאֵר טָהוּר.** דְּהִרִי הוּא מְקוֹף צְמִיד פְּתִיל בְּפָנֵי עֲצָמוֹ: **וְאִם הָיָה שֵׁם פּוֹתַח טַפַּח.** שְׁנִפְרָצָה הַמְּחַצָּה שְׁבִין הַשְּׂאֵר וּבֵין כְּזִית מִן הַמֵּת בְּפוֹתַח טַפַּח: **הַכֹּל טַמְא.** דְּטַפַּח עַל טַפַּח פְּתוּחַ מְבִיא אֶת הַטַּמְאָה:

פרק ח - משנה ז

בְּעֵין שֶׁל תַּנּוּר. הוא חר כְּעֵין עֵין שְׁעוֹשִׂים בְּתַנּוּר לְהוֹצִיא הָעֶשֶׂן, וְכִשְׁמֻכְנִיסִים הַפֶּת לְתַנּוּר סוֹתְמִים אוֹתוֹ **{טו}** שֶׁלֹּא יֵצֵא הַחֹם, וְאֵינוֹ חָשׁוּב כְּתוֹכוֹ שֶׁל תַּנּוּר: **אִם הָיָה בְּאֵוִיר.** בְּמָקוֹם מְגֵלָה **{זט}** שֶׁלֹּא הָיָה תַּחַת הָאֵהָל, אֲפֹלוּ כְּזִית מִן הַמֵּת נָתוּן בְּעֵינוֹ, טְהוֹר הַתַּנּוּר, דָּאִין טַמְאָה נִכְנָסֶת לְתוֹכוֹ כִּינּוֹן שָׂאִין בְּעֵין פּוֹתַח טַפַּח: **וְאִם יֵשׁ בּוֹ פּוֹתַח טַפַּח.** שְׁעָבֵי שְׁפַת הָעֵין הַחִיצוֹנָה בּוֹלְטֶת וּמֵאֲהֶלֶת עַל כְּזִית מִן הַמֵּת בְּטַפַּח עַל טַפַּח: **הַכֹּל טַמְא.** הָעֵין וְהַתַּנּוּר. שְׁטַפַּח עַל טַפַּח אֵהָל מְבִיא אֶת הַטַּמְאָה:

פרק ח - משנה ח

נִמְצָא בְּמָקוֹם הַנֶּחַת הָעֵצִים. נִמְצָא הַשָּׂרָץ בְּמָקוֹם שֶׁמִּנְיַחִין בּוֹ אֵשׁ וְעֵצִים בְּכִירָה, וְהוּא הַמָּקוֹם שֶׁמִּשְׁלִיכִין מִמֶּנּוּ הָאֵשׁ מִשְׁפַּל [מִשְׁפַּת בֵּית] הַמּוֹקֵד: **מִן הַשָּׂפָה הַחִיצוֹנָה וְלִפְנֵים טַמְא.** דְּעָבֵי כְּתִלֵי הַכִּירָה נֶחֱשָׁב כְּלִפְנֵים **{יז}** וְכֹאֵלוּ הוּא תוֹךְ הַכִּירָה: **וְחֻכְמִים אוֹמְרִים.** אֵין עָבֵי כְּתִלֵי הַכִּירָה נֶחֱשָׁב אֶלָּא כְּלַחוּץ וְאֵינוֹ כְּתוֹכָהּ שֶׁל כִּירָה. וְהִלְכָה כְּחֻכְמִים: **מִכְּנֶגֶד שְׁפִיתַת הַקְּדֻרָה.** מְמָקוֹם שֶׁמִּתְחִיל לְסוֹתֵם אֵוִיר הַכִּירָה **{יח}**: **נִמְצָא.** הַשָּׂרָץ: **מָקוֹם יְשִׁיבַת הַבֶּלֶן.** בְּמָקוֹם שֶׁיּוֹשֵׁב הַמַּחֲמִם אֶת הַמַּיִם לְמַרְחָץ: **אֵין טַמְא אֶלָּא מִן הַסְּתִימָה וְלִפְנֵים.** מְסַתִּימַת הַקְּדֻרָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ הַמַּיִם אוֹ הַצֶּבַע אוֹ שְׁלִיקַת הַזֵּיתִים. וּבִתְּוֹסְפֶתָא מוֹכַח דְּאֵין טַמְא אֶלָּא מִן הַסְּתִימָה וְלִפְנֵים דְּקָאֵמַר הַקָּא, הֵינּוּ כְּשֶׁנִּתְּלָה הַשָּׂרָץ בְּאֵוִיר וְלֹא נִגַּע, אֲבָל בְּטַמְאָת מַגַּע מִטַּמְא אֲפֹלוּ מִן הַסְּתִימָה וְלַחוּץ:

פרק ח - משנה ט

בוֹר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בֵּית שְׁפִיתָה. הַחוּפֵר בְּקַרְקַע וְטַח בְּטִיט **{יט}** וְהִטִּיחַ יְכוֹל לְעַמֵּד מֵאֵלָיו, כְּגוֹן תַּנּוּרוֹ שֶׁל בֶּן דִּינָאִי דְתַנּוּן לְעִיל בְּפֶרֶק תַּנּוּר תַּחֲלָתוֹ אַרְבַּעַה. וְאֵית דְּגֵרְסִי כּוֹר בְּכ"ף, וְהוּא כְּלִי שֶׁמִּתִּיכִין בּוֹ הַזָּהָב וְהַכֶּסֶף וְהַמִּתְכוֹת, לְשׁוֹן כּוֹר הַבְּרִזָּל. וְלִי נִרְאָה שֶׁהוּא תַּנּוּר שֶׁל נִפְחִים: **פּוֹרְנָה.** תַּנּוּר גָּדוֹל שֶׁל חֶרֶס וּפְתָחוֹ בְּצֵדוֹ כְּעֵין שְׁלֵנוֹ. וְטְהוֹר, מְשׁוּם דְּמִשְׁמַשׁ עִם הַקַּרְקַע, כְּדִקְתָּנִי בִּתְּוֹסְפֶתָא **{כ}**: **לְזַבֵּז.** שְׁפָה עָבָה: **אִסְטִגִּיּוֹת.** נִקְבִּים כְּעֵין אוֹתָן שְׁעוֹשִׂים לְתַנּוּרִים: **שְׁפִיּוֹת.** שְׁפָה דְקָה. וְהִלְכָה כְּתַנְא קַמָּא. וְרַבּוּתֵי פְרָשׁוּ, דְּלְזַבֵּז וְאִסְטִגִּיּוֹת וּשְׁפִיּוֹת הַכֹּל אֶחָד, וְלֹא פְלִיגֵי אֶלָּא שְׁכָל אֶחָד הָיָה שׁוֹנָה כְּפִי הַלְשׁוֹן שֶׁשָּׁמַע מִרְבוֹ, שְׁחָיַב אָדָם לֹמַר כְּלָשׁוֹן רַבּוֹ:

מגע טמא מת. אדם שנגע בטמא מת ונעשה ראשון, דטמא מת הוי אב הטמאה ועושה הנוגע בו ראשון, ומשקין שבתוך פיו מטמאין את התנור כשנכנסו לאוירו. ואף על גב דהוא עצמו אינו מטמאו דאין כלי מקבל טמאה אלא מאב הטמאה, הרי זה אומר מטמאך לא טמאוני ואתה טמאתני, כדתנן במסכת פרה, דרבנן גזרו על המשקים שיהיו מטמאים כלים, גזרה משום משקה זב וזבה כדאמרין במסכת שבת. ואכלים דנקט הקא, כדי נסבא [כג], שהרי אין אכל מטמא כלי, אלא משקים בלבד מטמאים כלים. וקפיצת פיו אינה מצלת, דאין צמיד פתיל מציל על הטמאה שבתוכו מלטמא אחרים כדתנן לעיל, ובר מן דין הא תניא בתוספתא דכלים הכל מצילים מיד כלי חרס אפלו כלי גללים וכלי אדמה חוץ מן האדם. הלכך, טהור שהיו אכלים ומשקים לתוך פיו והכניס ראשו לאויר התנור שהוא טמא, נטמאו, דאין האדם מציל בצמיד פתיל מיד כלי חרס: **בידים מסאבות**. ידים שהם שניות לטמאה ופוסלות את התרומה [כד]: **הכניס ידו לתוך פיו**. לטל את הצרור שבפיו, או כל מידי: **רבי מאיר מטמא**. הדבלה. לפי שהידים מסאבות טמאו את הרק להיות תחלה מפני שהוא משקה, והרק טמא את הדבלה, דראשון עושה שני בחליו: **ורבי יהודה מטהר**. סבר כל זמן שלא יצא הרק מן הפה לא חשיב משקה. ורבי יוסי מטמא, כשהפך הדבלה מצד זה לצד זה בתוך פיו, שנגעק הרק. ומטהר בלא הפך, שכל זמן שלא נעקר לא נחשב משקה. והלכה כרבי

האשה שנטף חלב מדדיה. והיא טמאה, וחלב הנוטף מדדיה הוי כמשקה שנגע בה ונעשה תחלה: **שהמשקה מטמא לרצון ושלא לרצון**. ואף על גב דחלב הנוטף מדדיה שלא לרצונה היה, דלא ניחא לה, אפלו הכי נטמא התנור. דלענן הכשר זרעים דוקא בעינן דניחא ליה, אבל לא לטמא: **היתה גורפתו**. שהיתה גורפת התנור הטמא להוציא אפרו: **והפה קוץ ויצא ממנה דם**. ודם המכה חשיב משקה: **ונתנה אצבעה לתוך פיה**. כדרך הנכוסים באצבעים שנותנים אצבעים בפיהם: **נטמא**. גרסינן. כלומר נטמא התנור מחמת הרק והדם: [כו]:

פרק ט - משנה א

מחט או טבעת. טמא [א]: שנמצאו בנחשתו של תנור. ברצפת הקרקע שהתנור מחבר בה: נראין. בתנור: אבל לא יוצאין. בחלל התנור. כגון שבלועים בעבי הרצפה של הקרקע ונראין באוירו של תנור אבל אין בולטין לתוכו: אם אופה הוא את הבצק. אם בשעה שמדביק הפת לתוכו נוגע הבצק במחט או בטבעת, נחשב כאוירו של תנור וטמאוהו. ואם לאו, טהור, דתוכו פתב רחמנא, והאי לאו תוכו הוא. וכגון שהיו שם בלועים ברצפה קדם שחברו התנור שם, דאם הכניסו אותם דרך פיו של תנור, משנכנסו לאוירו נטמא התנור: בבצק הבינוני. לא שביליתו רפה, שיירד למטה לסדקין. ולא שביליתו קשה, שאינו נדבק: בטפלת התנור. היא הטפלה של טיט שעושים סביב התנור לעבותו כדי שיחזיק חמו: מקף צמיד פתיל. ומנח באהל המת: בטמא. אם התנור טמא [ב]: טמאים. המחט והטבעת הנמצאים בטפלה של תנור: ובטהור טהורים. דכיון שהתנור מקף צמיד פתיל [ג] ונצול, גם הם נצולים עמו, דבטילי לגבי טפלה [ד]: נמצאו במגופת החבית. בטיט שרגילין לעשות בו כסוי על פי החבית: מצדיה. של חבית: טמאים. שאין צדי החבית צריכים לטיט [ו]: מכנגד פיה. אם המחט והטבעת נמשכים כנגד פי החבית: טהורין. ובלבד שיהיו בתוך הטיט של מגופה ולא יכניסהו לאויר החבית. ואף על פי שהם נראים מתוכה, הואיל ואין נכנסין לאוירה, טהורין: שוקעים בתוכה ותחתיהן כקלפת השום. אם היה בין המחט והטבעת ובין אויר החבית מחצה דקה כקלפת השום שנמצא שהן בלועים לתוך המגופה ואין נכנס לאויר החבית כלל, טהורים, דבטילי לגבי המגופה. אבל אם נכנסים לתוך החבית, טמאים, שאין צמיד פתיל מציל באהל המת אלא על כלי חרס ואכלים ומשקים, דברים שאין להם טהרה במקוה, אבל על כלי מתכות כגון מחט וטבעת שיש להן טהרה במקוה, אין צמיד פתיל מציל בהן, הלכך אם נכנסים בתוך אויר החבית, שאין בטלים לגבי מגופה, אין נצולים בצמיד פתיל. כך נראית בעיני פרוש משנה זו. ורבותי לא פרשוהו כך. ופרושם לא ידעתי להעמידו מכון ולכך לא כתבתיו:

ומניקת בתוכה. כמין קנה חלול עשוי ממתכת [ט], שנותנים ראשו אחד
 בנקב החבית ומוציץ בפיו מראשו השני ויוצאין כל המשקין שבחבית דרך
 אותה מניקת: **החבית והמשקין טהורים ומניקת טמאה.** החבית של
 חרס, ומניקת שבתוכה של מתכת. הלך החבית והמשקין שאין להם
 טהרה במקוה, ואי מטהרת להו והם של עם הארץ לא אתי חבר
 לאשתמושי בהו, שהרי הם בדלים ממגעם ובלאו הכי נמי כל מאכלם
 טמא, לא גזרו בהו רבנן, ונצולים בצמיד פתיל, אבל מניקת של מתכת
 שיש לה טהרה במקוה, אם תטהרנה אתי חבר לאשתמושי בה, שישאלנה
 מעם הארץ ויטבילנה ויעריב שמשה וישתמש בה, כסבור אין בה אלא
 משום מגע טמא, והוא לא ידע שהיתה באהל המת וצריכה הזאה שלישי
 ושביעי, ואף על פי שהיתה בכלי חרס המקף צמיד פתיל, אין צמיד פתיל
 של כלי של עם הארץ מצילין מן הטמאה אצל חבר, שכל כליו של עם
 הארץ הם בחזקת טמאה אצל חבר, וכלי טמא אינו מציל בצמיד פתיל,
 שאין מציל בצמיד פתיל אלא כלי חרס הטהור בלבד. ואלו באו חכמים
 לגזר שלא יציל שום כלי חרס של עם הארץ בצמיד פתיל, לא היו עמי
 הארצות מקבלין מהו, לפי שהו סבורין שהו בקיאיין ושומרין כליהו
 בטרה. הלכך בכלי חרס ואכלים ומשקין שאין להו טהרה במקוה,
 כשהיו בתוך צמיד פתיל של כלי עם הארץ אומרים להו טהורים הו
 וישתמשו בהו הו שפחזיקין כליהו בחזקת טהורים, ואין לחוש שטמא
 ישאל החבר מהו, שהרי הו אצלו בחזקת טמאין ואין להו טהרה עולמית,
 אבל בכלי שטף דאיכא למיחש שטמא ישאל החבר מהם ויטבילם וישתמש
 בהם בלא הזאה שלישי ושביעי, עשו דין שוה לכל [י] ואמרו דאין כלי
 שטף נצול בצמיד פתיל: **ובית הלל אומרים אף מניקת טהורה.** קדם
 ששמעו טעמן של בית שטמאי לא היו יודעים מפני מה אכלים ומשקין
 שבתוך צמיד פתיל טהורין וכלי מתכת טמאים ולאחר ששמעו טעמן
 כדפרשינן חזרו להורות כדברי בית שטמאי:

למטה מנחשתו של תנור. רצפה שמושיבין שם התנור. שהתנור עשוי
 כמין קדרה גדולה שאין לה שוללים, ומתקנים לו רצפה בקרקע ומושיבין
 אותו שם, ואותה רצפה היא נחשתו של תנור: **חי נפל.** ולא נטמא התנור.
 דאי מת נפל, הנה התנור מטמא באויר כשנפל דרך פיו של תנור. והא דלא

תְּלִינָן שְׁמָא שָׁם הִיָּה קָדָם שְׁהוֹשִׁיבוּ שָׁם הַתְּנוּרָה, לְפִי שְׁלַפְעָמִים נִמְצָא
הַשְּׂרָץ לֹחַ וְנִכְרַר שְׁמִיחָדָשׁ מִתּוֹ וְהַתְּנוּרָה יֵשׁ יָמִים מְרַבִּים שְׁהוֹשִׁיבוּהוּ שָׁם,
וְהַשְּׂתָא אֵי אֶפְשָׁר לֹוּמַר שְׁהַשְּׂרָץ קָדָם שָׁם לַתְּנוּרָה, דְּאִם כֹּן מַחֵם הָאִשׁ הִיָּה
נִשְׂרָף וְנִעְשָׂה אֶפְרָי, אֲלָא תְּלִינָן שְׁמָא חֵי נָפֵל, וְדָרְךְ שְׂרָצִים לַעֲשׂוֹת חֲפִירוֹת
בְּקָרְקַע לְהַטְמִין שָׁם, לְפִיכְדָּ נִמְצָא לְמַטָּה מִנְּחֻשְׁתּוֹ: **שָׁם הִיוּ עַד שְׁלֹא בָּא
הַתְּנוּרָה.** קָדָם שְׁהוֹשִׁיבוּהוּ שָׁם וְלֹא רָאָה אֲוִיר הַתְּנוּרָה: **בְּאֶפְרָי מְקָלָה.**
שְׁנַעְשָׂה מַחְמַת שְׂרַפְתָּ הָאִשׁ. וְהִינּוּ לְמַעְלָה בְּחֻלְל הַתְּנוּרָה. וּמְשׁוּם דְּאֶשְׁכַּחֵן
עָפְרָ דְּאֶקְרִי אֶפְרָי וְהִכָּא בְּאֶפְרָי שֶׁל שְׂרַפְתָּ מְשַׁתְּעִי, מְשׁוּם הִכִּי תִנָּא אֶפְרָי
מְקָלָה, לְשׁוֹן קְלוּי בְּאִשׁ:

פרק ט - משנה ד

וְנָפֵל לְאֲוִיר הַתְּנוּרָה טָמֵא. דְּמִשְׁקִין טָמְאִין מְטַמְּאִין כְּלִי. וְאִף עַל פִּי
שְׁהַמְשַׁקִּין בְּלוֹעִין לְתוֹךְ הַסְּפּוּג, כְּפְלוּטִים דָּמוּ, לְפִי שְׁסַפּוּג עֲשׂוּי לְהַכְנִיס
וְלְהוֹצִיא בּוֹ: **וְכֵן חֲתִיכָה שֶׁל לֶפֶת וְשֶׁל גָּמִי.** הוּוּ כְּסַפּוּג. לְפִי שְׁבִגְמֵי בּוֹדְקִין
בּוֹ אֶת הַיֵּין וְהוּוּ גַם הוּא עֲשׂוּי לְהַכְנִיס וְלְהוֹצִיא כְּסַפּוּג. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי
שְׁמַעוֹן:

פרק ט - משנה ה

חֲרָסִים שֶׁנִּשְׁתַּמְשׁוּ בְּהֵן מִשְׁקִין טָמְאִים. כְּגוֹן עֲבִיט שֶׁל מִימֵי רְגֵלִים שֶׁל זָב
וְשֶׁל זָבָה שֶׁנִּשְׁבַּר וְחֲרָסִיו בְּלָעוּ מִימֵי רְגֵלֵיהֶם **[יג]**. וּמִיָּרִי כְּגוֹן שְׁהַדִּיחוּם
בְּמַיִם שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים, שְׁלֹא נִשְׂאָר בְּהֵן מִשְׁקָה טָמֵא. דְּאִי לֹא הִדִּיחוּם, נִטְמָא
הַתְּנוּרָה מַחְמַת הַמְשַׁקִּים הַדְּבוּקִין בְּדַפְנוֹתָיו כְּאֵלוּ הֵן בְּעֵין: **שְׁסוּף מִשְׁקָה
לְצֵאתָ.** כְּלוּמַר, דְּרָךְ מִשְׁקָה לְצֵאתָ עַל יְדֵי לְבוֹן הַחֲרָסִים, וְכִיּוֹן שְׁהִיוּ אֵלוּ
הַחֲרָסִים בְּתְנוּרָה בְּשַׁעַת הַסְּקוֹ יִצְאוּ הַמְשַׁקִּין מִהֵן וְטַמְּאוּ הַתְּנוּרָה מֵאֲוִירוֹ:
גִּפְתָּ. פְּסֻלַת שֶׁל זֵיתִים לְאַחַר שְׁהוֹצִיאוּ שְׁמֶנָּה: **חֲדָשָׁה.** תּוֹךְ שְׁנַיִם עֶשֶׂר
חֲדָשׁ: **יִשְׁנָה.** לְאַחַר שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשׁ, דְּבִסְתַּמָּא יִצְאָ כֹּל הַמְשַׁקָּה שְׁבָהּן:

והלכו עליהן טמאים. בני אדם טמאים: טהורים. שלא נטמאו בדריסתן, כיון שלא נקרא עליהם שם טמאה בעולם: פוש. פלך שהאשה טוהה בו ויש ברזל עקם בראשו ושמו צנורא, ופעמים נשקע הברזל בתוך העץ וכלו מכסה בעץ: מלמד. מקל ארז ובראשו כעין מסמר דק, ומדריכים בו הפרה לתלמיה, לכך הוא קרוי מלמד הבקר. והמסמר שבראשו קרוי דרבן, כמו דברי חכמים פדרבנות (קהלת יב): ולבנה שבלעה את הטבעת. שגבל הטבעת בטיט הלבנה ונצרפה עמה בכבשן [יח]: נכנסו לאהל המת. כשהן בלועים וטמונים בתוך הכוש או בתוך המלמד או בתוך הלבנה: נטמאו. שאין מציל באהל המת וכן מיד כלי חרס אלא כלי שיש לו תוך, והאי לא דמי אלא לעצם פשערה הכרוך בסיב [יט]: הסיטן הזב. אף על פי שלא נגע בהן אלא שהכריעו: נטמאו. שהזב מטמא בהסט. אפלו המקור צמיד פתיל מטמא בהסט, כל שכן האי: נגע בהן כפר של תרומה. כשהן בלועין: טהור. הכפר. ואף על פי שהוא של תרומה ושני פוסל בו. ואפלו הברזל הבלוע הוא אב הטמאה לא אמרינן נעשה העץ המכסה אותו ראשון או שני [כא] ויהיה הכפר שלישי ונפסל, אבל מטמאים את התנור ואף על פי שהן בלועין, לפי שהתנור מטמא מאוירו ואפלו לא נגעה הטמאה בו, וטמאה בלועה מטמאתו כדפרישנא בפרקין דלעיל:

סרידה. כמין ערבה קטנה שהנחתום משתמש בה, והיא פשוטה ואינה מקבלת טמאה: שהיא נתונה על פי התנור. וממרחת בטיט כדי להקיף בצמיד פתיל ולא יטמא התנור באהל המת: נסדק מן התנור לסרידה. הינו שנסדק המרוח [כב]: מלא פי מרדע שלא נכנס. המרדע הוא מלמד הבקר, ויש בהקפו טפח ועביו שליש טפח, שכל שיש בעביו טפח יש בהקפו שלשה טפחים. ושעור הסדק כשנסדק המרוח, לרבנן מלא פי המרדע בשוה, ואף על פי שאין הנקב גדול שיכנס פי מרדע במלאו, הואיל ושוה הסדק מלא פי המרדע אין כאן צמיד פתיל, ולרבי יהודה לעולם הוי צמיד פתיל עד שיהיה הסדק גדול שיכנס בו פי המרדע: נסדקה סרידה. עצמה, לרבנן קיל מכשנסדק המרוח ולרבי יהודה קיל כשנסדק המרוח מכשנסדקה סרידה עצמה. ואין הלכה כרבי יהודה:

שְׁנֵקֵב מַעֲיָנוֹ. עֵינַי שֶׁל תַּנּוּר, הוּא הַנֶּקֶב שֶׁעוֹשִׂים בוֹ כְּדֵי שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ הָעֶשֶׂן. וּמְרַחוּ עֵינָיו בְּטֵיט וּסְתַמוּהוּ וְנִקֵּב אַחַר כֶּךָּ בְּמִקּוֹם הַמְרוּחַ: **נִכְנָס וַיּוֹצֵא דוֹלֵק**. שֶׁהַנֶּקֶב רָחֵב וְהַכּוֹשׁ נִכְנָס וַיּוֹצֵא בְּרוּחַ: **נִקֵּב מִצְדּוֹ**. שֶׁל עֵין: **וְכֵן הָיָה אוֹמֵר בְּמִגּוּפַת הַחֲבִית**. וְכֵן הָיָה רַבִּי שֶׁמְעוֹן אוֹמֵר בְּכָל הַיָּמִים, דְּדִינָם מִן הָאֲמִצָּע נִכְנָס וּמִן הַצֵּד אֵינּוּ נִכְנָס. וְאֵין הַלֵּכָה כְּרַבִּי שֶׁמְעוֹן: **מְלֵא מִיֵּצֵא שְׁנֵיָהּ שֶׁל שִׁיפּוֹן**. מְלֵא קֶשֶׁר שְׁנֵי שָׁל קֶנֶה שֶׁל שִׁיפּוֹן, שֶׁהַשְּׁנֵי דָק מִן הָרֵאשׁוֹן וְעֵבֶה יוֹתֵר מִן הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁהַקֶּנֶה עֵב מִלְמַטָּה וּמִתְדַקְדֵּק וְעוֹלָה. שִׁיפּוֹן, וַיִּינִיא בְּלַע"ז: **לְשָׂאָר מִשְׁקִין**. כְּגוֹן שֶׁמֶן דְּבֶשׂ וְחֶלֶב **[כה]**: **אֶפְלוּ כָל שֶׁהוּן טְמֵאִים**. אֶפְלוּ נִקֵּב כָּל שֶׁהוּן אֵין מִצִּילִין בְּצִמִּיד פְּתִיל וּטְמֵאִים: **שֶׁלֹּא נַעֲשׂוּ בִידֵי אָדָם**. שֶׁלֹּא נִקְבּוּ בְּמִתְכּוֹן אֶלָּא מֵאֲלִיָּהוּן: **נִקְבּוּ, הָעֹשִׂי לְאֶכְלִים שְׁעוֹרֵן בְּזִיתִים**. הַשְּׂתָא מִיָּרִי בְּשִׁנְפַּחַת הַכִּלִּי עֲצָמוֹ וְנִקֵּב. וְכָל הַנֶּדֶךְ שְׁעוֹרִים דְּלַעֲיֵל כְּשִׁנְפַּחַתָּה סְתִימָה שֶׁבְּפִתְחוֹ: **שְׁעוֹרֵן בְּזִיתִים**. אִם נִפְתַּח בְּמוֹצֵיא זֵית בְּעֵי מְרוּחַ, וּבְפִתּוֹת מִכָּאן לֹא בְּעֵי מְרוּחַ **[כז]**. וּבִגְמָרָא בְּמִסְכַּת שַׁבַּת נִדָּף ¹⁴ מוֹכִיחַ דְּכִלִּי גְדוֹל שֶׁנִּקֵּב בְּמוֹצֵיא רְמוֹן, וְכִלִּי קָטָן שֶׁנִּפְתַּח בְּרֵבּוֹ, אֵין מְרוּחַ וּסְתִימָה מוֹעִילִין בוֹ, וְשׁוֹב אֵינּוּ מִצִּיל בְּצִמִּיד פְּתִיל כִּינּוֹן דְּבִטְלַת מִתּוֹרַת כָּלִי. וְאִם מְרַחוּ, נַעֲשֶׂה כְּאֶכְלִים שֶׁגִּבְלוּ בְּטֵיט, שֶׁאֵין הַטֵּיט מִצִּילֵן: **שְׁעוֹרֵן בְּמִשְׁקִין**. בְּכוֹנֵס מִשְׁקָה: **הָעֹשִׂי לְכֶדֶךְ וּלְכֶדֶךְ**. לְמִשְׁקִין וּלְאֶכְלִין: **מִטִּילִין אוֹתוֹ לְחִמְרוֹ**. וְאִם נִקֵּב בְּכוֹנֵס מִשְׁקָה אֵינּוּ מִצִּיל בְּצִמִּיד פְּתִיל עַד שִׁימְרַח:

אלו כלים. כָּלִי גָלְלִים. שֶׁל צְפִיעֵי בְּקָר **[א]**: **כָּלִי אֲבָנִים וְכָלִי אֲדָמָה**. דְּכָל הַיָּמִים אֵין לָהֶם טְמֵאָה לֹא מִדְּבָרֵי תוֹרָה וְלֹא מִדְּבָרֵי סוּפְרִים, וּלְכֶדֶךְ מִצִּילִין בְּצִמִּיד פְּתִיל. וְאֵף עַל גַּב דְּכָל כָּלִי פְתוּחַ, בְּכִלִּי חֶרֶס מִשְׁתַּעֵי קָרָא, בְּכִלִּי שְׁטֵמָאָה קוֹדֶמֶת לְפִתְחוֹ **[ב]** דְּהֵינּוּ כָּלִי חֶרֶס שֶׁמְטַמָּא מְאוּירוֹ, מְכַל מְקוֹם שָׂאָר כָּלִים נְמִי מְרַבִּינָן שֶׁמִּצִּילִים, מִדְּכִתִּיב וְכָל **[ג]**: **וְעֲצָמוֹת הַדָּג**. אִם עֲשֶׂה כָּלִי מְעֲצָמוֹת בְּרִיּוֹת שְׁבִיִם, מִצִּילִים, לְפִי שֶׁאֵין מְקַבְּלִים טְמֵאָה, כְּדִתְנִין לְקַמּוֹ בְּפִרְקָא י"ז כָּל שְׁבִיִם טְהוֹר. וְכָל כָּלִים מְעֲצָמוֹת הָעוֹף טְהוֹרִים, דְּכִתִּיב

(במדבר לא) וְכָל מַעֲשֵׂה עֲזִים, פָּרַט לְעוֹפוֹת: **כָּלֵי עֵץ הַטְּהוֹרִים**. כְּגוֹן כָּלִים גְּדוֹלִים הַבָּאִים בְּמִדָּה שְׁמַחֲזִיקִים אַרְבָּעִים סָאָה בְּלַח שֶׁהוּן כּוֹרִים בְּיָבֵשׁ, דְּלֹא מְקַבְּלֵי טְמָאָה, דְּבַעֲיָנָן דּוּמְיָא דְשִׁק שְׁמַטְלָטְל מְלֵא וְרִיקוֹן, וְכִיּוֹן שֶׁהוּן גְּדוֹלִים כָּל כֶּף אֵין מְטַלְטְלִים מְלֵאִים, וּמְצִילִים בְּצִמִּיד פְּתִיל **ו**: **מְפִיָּהוּן**. שֶׁהַצִּמִּיד פְּתִיל בְּפִיָּהוּן: **מְצַדִּיָּהוּן**. אִם נִקְבּוּ בְּצַדִּיָּהוּן וְהִקִּיפוּן צִמִּיד פְּתִיל: **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטַמֵּא**. קִסְבָּר כְּפּוּי אֵינּוּ מְצִיל, וְאֶפְלוּ מְרַחוּ לְמִטָּה בְּקִרְקַע. שְׁנֵאמַר צִמִּיד פְּתִיל עָלָיו, וְלֹא צִמִּיד פְּתִיל עַל גִּבּוֹ **ח**. וְאֵין הִלְכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר: **עַל הַכֹּל מְצִילִים**. כָּל הַנִּי כָּלִים דְּתַנְּן בְּמִתְנִיתִין, מְצִילִין עַל כָּל מָה שֶׁבְּתוֹכָן בֵּין הֵיוּ בְּתוֹכָן כָּלֵי שֶׁטֹּף בֵּין כָּלֵי חָרֶס בֵּין בְּגָדִים בֵּין אֶכְלִים וּמְשֻׁקִים: **חוּץ מְכֵלֵי חָרֶס**. שֶׁאֵין מְצִילִים אֶלָּא עַל אֶכְלִים וּמְשֻׁקִים וְכֵלֵי חָרֶס שֶׁבְּתוֹכָן, דְּבָרִים שֶׁאֵין לָהֶן טְהוּרָה בְּמִקְוָה, וְלֹא עַל כָּלֵי מִתְכוֹת וּבְגָדִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם טְהוּרָה בְּמִקְוָה. וְטַעֲמָא פְּרִישְׁנָא בְּפִרְקוֹן דְּלַעִיל. וּמִשְׁנָה זֹו לְאַחַר חֲזָרָה שֶׁחֲזָרוּ בֵּית הַלֵּל לְהוֹרוֹת כְּדַבְּרֵי בֵּית שְׁמַאי:

פרק י - משנה ב

בְּמָה מְקִיפִין. בְּמָה סוֹתְמִים פִּי הַכָּלֵי אוֹ מְדַבְּקִים הַכְּסוּי עַל פִּי הַכָּלֵי וַיִּחָשֵׁב צִמִּיד פְּתִיל: **גְּפָסִיס**. מִיֵּן סִיד הוּא, וַיּוֹתֵר לָבֵן מְסִיד, וְנִשְׁרַף בְּכַבְּשׁוֹן כְּמוֹ הַסִּיד: **חֲרָסִית**. כְּתִישֵׁת חֲרָסִים, וְלִשִּׁים אוֹתָהּ בְּמִים: **בַּעַץ**. הוּא בְּדִיל. אֶת הַבְּדִיל, מְתַרְגְּמִין יַת אַבְצָא. וְתַרְגּוּם יְרוּשְׁלָמִי בַּעֲצָא: **שֶׁהוּא פְּתִיל וְאֵינּוּ צִמִּיד**. כְּלוּמַר כְּסוּי הוּא, אֲבָל אֵינּוּ מְחַבֵּר וּמְדַבֵּק יָפָה עַל פִּי הַכָּלֵי: **לֹא בְּדַבְּלָה שְׁמִנָּה וְלֹא בְּבַצֵּק שְׁנֹלוֹשׁ בְּמֵי פְרוֹת**. וְאֵף עַל גִּבּ דְּמְצִילִים שֶׁהָרִי לֹא הִכְשָׁרוּ לְקַבֵּל טְמָאָה, אֵף עַל פִּי כֹן לְכַתְּחִלָּה אֵין מְקִיפִין בָּהוּן, גְּזָרָה שְׁמַא יִכְשָׁרוּ **י**, שֶׁיִּפְלוּ עֲלֵיהֶן מְשֻׁקִין הַמְּכַשְׁרִים, וְאֵין דְּבַר טְמֵא מְצִיל: **וְאִם הִקִּיף**. וְלֹא בָּא עֲלֵיהֶן מִים אוֹ אֶחָד מִן הַמְּשֻׁקִין הַמְּכַשְׁרִין, הִצִּילוּ:

פרק יג - משנה ג

הַמְּחַלְחֵלֵת. מְתַנַּעֲנַעַת וּמְתַנַּדְנַדֵּת, לְשׁוֹן וְתַתְּחַלְחַל הַמְּלָכָה: **רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מְצִלָּת**. דְּחָשִׁיב לָהּ צִמִּיד פְּתִיל **יא** הוּאִיל וְאֵינָה יוֹצֵאת: **וְחַכְמַיִם אוֹמְרִים אֵינָה מְצִלָּת**. דְּכִיּוֹן דְּמִתְחַלְחֵלֵת לָאוּ צִמִּיד פְּתִיל הוּא. וְהִלְכָה כְּחַכְמַיִם: **הִיא בֵּית אֶצְבַּע**. שֶׁל מְגוּפָה מְשֻׁקַּע וְנִכְנָס לְתוֹךְ הַחֲבִית, חָשִׁיב הַשְּׂרָץ שֶׁבְּתוֹכָהּ כְּאֵלוּ הוּא בְּתוֹךְ הַחֲבִית. וּבֵית אֶצְבַּע הוּא הַמְּקוֹם מִן הַמְּגוּפָה שֶׁאֵדָם מְכַנֵּס אֶצְבָּעוֹ לְתוֹכוֹ: **אֶכְלִים שֶׁבְּתוֹכָהּ**. שֶׁבְּתוֹךְ בֵּית אֶצְבָּע

השוקע ונכנס לתוך החבית: **טמאים**. דמגופת החבית כחבית דמא:

פרק י - משנה ד

הפדור. פלוטי"א בלע"ז **{יב}**: הפקעת של גמי. לח ארד שפורכים אותו זה עם זה ועושים אותו עגל כמין פקעיות של שתי. גלומר"ש בלע"ז: **עד שימרח**. מלמטה של פדור או של פקעת ולמעלה, כדי שיכסה פלו, מפני שהוא חלול: **וכן מטלית של בגד**. דכל הני חלולים נינהו. וכלהו אין מצילין אלא כשאין בהם שעור לקבל טמאה: **וקשרה במשיחה**. בחוט דק פדרד שעושים כשמכסים פי הנוד בבגד או בנר שקושרים אותו, ומוסף על הקשרה בעי גמי מריחה מן הצדדין:

פרק י - משנה ה

חבית שנתקלפה. חבית זפותה מבפנים ונטל חרס מפנה מבחוץ, והזפת עומד כנגדו מבפנים **{יג}**: **קבותים**. קנקנים של חרס שמניחין בהן מריס נקראים קבותים: **שגפתו**. שפסה אותו במין סיד שקורין גפסים דתנן לעיל שמקיפין בו: **עם השפה**. למטה משפת הכלי, שנמצא הצמיד פתיל מבפנים והשפה מגלה מבחוץ: **רבי יהודה אומר אין מצילין**. דקסבר צמיד פתיל עליו פתיב, ולא צמיד פתיל מתוכו. ואין הלכה כרבי יהודה:

פרק י - משנה ו

וסתמוה שמרים הצילוה. סתמא כחכמים דיש צמיד פתיל מבפנים: **עד שימרח**. סביב לזמורה מן הצדדים. אבל על הזמורה עצמה לא בעי מרוח: **נסר**. פשוטי כלי עץ הוא: **בסינים**. שנתן בין נסר לנסר קלפות דקות של סנה **{טו}**: **או בשגמין**. קלפי עץ של שגמין. ואותו קלפין נתן בין נסר לנסר כדי לחברו:

תנור יִשֶּׁן. שֶׁהֵסֵק כְּדֵי לְאַפּוֹת בּוֹ סַפְגָּנִים, שֶׁזֶזוּ הֵיא גָמַר מְלַאכְתּוֹ לְהִיּוֹת חָשׁוּב כְּלִי לְקַבֵּל טֶמְאָה: **חֲדָשׁ**. שֶׁלֹּא הֵסֵק וְאִינוּ מְקַבֵּל טֶמְאָה: **וּסְרִידָא עַל פִּי הַיִּשָּׁן**. וְאִינָה מְמַרְחַת בְּטִיט, וְאִין כָּאן צָמִיד פְּתִיל: **נֹטֵל הַיִּשָּׁן וּסְרִידָא נּוֹפֶלֶת**. שֶׁאִינָה נִסְמַכְתָּ עַל פִּי הַחֲדָשׁ: **הַכֹּל טֶמְאָה**. שֶׁהַיִּשָּׁן שֶׁעָלִיו הַסְרִידָא חָשׁוּב כְּלִי וְאִינוּ מְצִיל אֶלֶּא בְצָמִיד פְּתִיל, וְהָרִי אִין כָּאן צָמִיד פְּתִיל. וְהַחֲדָשׁ שֶׁאִינוּ כְּלִי הִיָּה חוֹצֵץ בְּפָנֵי הַטֶּמְאָה מְשׁוּם אֶהֱל אִם הִיָּתָה הַסְרִידָא נִסְמַכְתָּ עָלָיו, דְּכָל הַמְצִיל מְשׁוּם אֶהֱל אִינוּ צָרִיךְ לְצָמִיד פְּתִיל. אָבֵל בְּזִמּוֹן שֶׁאִין הַסְרִידָה נִסְמַכְתָּ עָלָיו אִין כָּאן אֶהֱל, הַלְכָּךְ הַכֹּל טֶמְאָה: **אִם אִין בֵּין חֲדָשׁ לְסְרִידָא פּוֹתַח טֶפַח**. אִם אִין גְּבִיָּה טֶפַח בֵּין הַכֶּסֶּוּי שֶׁעַל הַיִּשָּׁן לְפָה שֶׁל הַתְּנׁוֹר הַחֲדָשׁ, נֶחֱשֵׁב הַכֶּסֶּוּי שֶׁעַל הַיִּשָּׁן כְּאִלוֹ הוּא בְּפִי הַחֲדָשׁ, וְנִעֲשֶׂה הַחֲדָשׁ אֶהֱל וְחוֹצֵץ בְּפָנֵי הַטֶּמְאָה וְכֹל מָה שֶׁבְּתוֹכּוֹ טְהוֹר:

לְפָסִין. כְּמוֹ אֶלְפָסִין. מַחְבּוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁל בְּרִזֵּל **[יז]** שֶׁמְבַשְּׁלִין בָּהֶן: **וּשְׁפִתוֹתֵיהֶן שׁוֹת**. שֶׁאִין שְׁפֵת אַחַת מֵהֶן גְּבוּהָה מִחֻבְרָתָהּ: **בְּעֵלְיוֹנָה**. הִיא הַפְּנִימִית שֶׁהַחִיצוֹנָה תַּחְתִּיָּה: **הִיא טֶמְאָה כּוֹי**. אִם הַשְּׂרָץ בְּעֵלְיוֹנָה, אֶכְלִין שֶׁבְּתַחְתּוֹנָה טְהוֹרִין **[יח]**, דְּרַחֲמָנָא אָמַר (וַיִּקְרָא יֵא) כֹּל אֲשֶׁר יִפֹּל אֶל תּוֹכוֹ, וְלֹא אֶל תּוֹךְ תּוֹכוֹ, וְהַשְּׂרָץ שֶׁבְּעֵלְיוֹנָה תּוֹךְ תּוֹכוֹ דְּתַחְתּוֹנָה הוּא. וְאִם הַשְּׂרָץ בְּתַחְתּוֹנָה, לֹא נְטֵמְאוּ הָאֶכְלִים שֶׁבְּעֵלְיוֹנָה, דְּרַחֲמָנָא אָמַר (שֶׁס) כֹּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא, וְלֹא שֶׁבְּתוֹךְ תּוֹכוֹ: **הֵיוּ בְּכוֹנֵס מִשְׁקָה**. כְּלוּמַר נְקוּבִים בְּכוֹנֵס מִשְׁקָה דְּהֵינּוּ כְּדֵי טְהַרְתּוֹ, דְּאֶלְפָסִין עֲשׂוּיִין לְמִשְׁקִים וְלְאֶכְלִין, וּמְטִילִין אוֹתוֹ לְחֻמְרוֹ בְּכוֹנֵס מִשְׁקָה **[יט]**: **הַשְּׂרָץ בְּעֵלְיוֹנָה**. דְּהֵינּוּ הַפְּנִימִית: **כָּלן טֶמְאָוֹת**. דְּרוֹאִין אֶת הַשְּׂרָץ כְּאִלוֹ הוּא בְּכֹל אַחַת, כִּיּוֹן דְּנִקּוּבוֹת בְּכוֹנֵס מִשְׁקָה: **בְּתַחְתּוֹנָה**. דְּהִיא הַחִיצוֹנָה: **הִיא טֶמְאָה וְכָלן טְהוֹרוֹת**. דְּאִין טֶמְאָה נִכְנָסֶת דְּרָךְ שׁוּלְיוֹ. וּמִיָּהוּ אִם הֵיוּ אֶכְלִים וּמִשְׁקִים בְּפְנִימִית, נְטֵמְאוּ, כִּיּוֹן דְּלֹא מֵרַח הַנֶּקֶב כְּדָמוּכַח לְעִיל בְּפָרֶק שְׁמִינִי. וְהֵינּוּ טַעֲמָא, מְשׁוּם דְּנִקֵּב בְּכֵדֵי טְהַרְתּוֹ נֶחֱשֵׁב כְּאֹוִיר שֶׁל חִיצוֹנָה, וְאֶכְלִים וּמִשְׁקִין מְטֵמְאוּ מְאֹוִיר כְּלִי חָרֵס וְאִין אָדָם וְכִלִּים מְטֵמְאוּ מְאֹוִיר כְּלִי חָרֵס: **הַשְּׂרָץ בְּעֵלְיוֹנָה**. הַשְּׁתָּא מִיָּרִי בְּלַפְסִין שְׁלֵמוֹת: **הִיא וְהַתַּחְתּוֹנָה טֶמְאָה**. דְּכִמְנַח בְּתוֹכָהּ דְּמִי כִּיּוֹן דְּעוֹדְפֶת. אָבֵל אֲמַצְעִית טְהוֹרָה, דְּאִין כְּלִי מְטֵמָא בְּאֹוִיר כְּלִי חָרֵס: **כֹּל שֵׁישׁ בּוֹ מִשְׁקָה טוֹפַח טֶמְאָה**. נְטֵמָא מִשְׁקָה טוֹפַח

שְׁבִתוֹךְ הַכְּלִי הָאֲמָצְעִי מֵאוֹיֵר כְּלֵי חָרֶס, וְחֹזֵר הַמְּשָׁקָה וְטָמֵא אֶת הַכְּלִים.
דְּרַבְּנֵי גִזְרוּ עַל מְשָׁקָה שִׁיטְמָא כְּלֵי, גִּזְרָה מְשׁוּם מְשָׁקָה זָב וְזָבָה. וְהוּא הַדִּין
דְּהוּי מְצִי לְאִשְׁמוּעִינֵן חֲדוּשׁ זֶה שֶׁל מְשָׁקָה טוֹפַח בְּרִישָׁא כְּשֶׁהֲשַׁרְץ בְּעֵלְיוֹנָה
וְהַתְּחִתּוֹנָה עוֹדְפֵת וַיֵּשׁ מְשָׁקָה טוֹפַח בְּאֲמָצְעִי [כ]:

יא

פרק

א

משנה

-

יא

פרק

כְּלֵי מִתְּכֹת פְּשׁוּטִיהֶן טָמֵאִים. דְּלֹא אֶתְקַשׁ לְשַׁק: חִזְרוּ לְטָמְאָתֶן הַיְּשָׁנָה.
חֲכָמִים גִּזְרוּ עַל כְּלֵי מִתְּכֹת שֶׁהִתִּיכּוּ וְעָשָׂה מֵהֶן כְּלִים חֲדָשִׁים, שִׁיחֲזָרוּ
לְטָמְאָתֶן הַיְּשָׁנָה. גִּזְרָה שְׁמָא יֵאמְרוּ שְׁבִירְתֶּן שֶׁל כְּלִים מְטַהְרֶתֶן וְטָבִילְתֶּן
מְטַהְרֶתֶן. מַה שְׁבִירְתֶּן אֵינָה טְעוּנָה הָעֶרֶב שְׁמֵשׁ, שֶׁהִרִי מְשַׁתְּמֵשִׁין בָּהֶן
בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁנִּטְמְאוּ, וְשִׁבְרוּ וְחֹזֵר וְעָשָׂן חֲדָשִׁים, אִף טָבִילְתֶּן אֵינָה
טְעוּנָה הָעֶרֶב שְׁמֵשׁ, וְאֶתִּיא לְמַעַבְדַּד תְּרוּמָה וְקִדְשִׁים בְּכָלִים שֶׁלֹּא הָעֶרִיב
שְׁמֵשׁ [א]: לֹא לְכָל טָמְאָה אֲלֵא לְטָמְאָת הַנֶּפֶשׁ. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל
סָבַר דְּטַעְמָא דְּגִזְרוּ עַל כְּלֵי מִתְּכֹת שִׁיחֲזָרוּ לְטָמְאָתֶן יְשָׁנָה אֵינָה אֲלֵא גִזְרָה
שְׁמָא תִּשְׁתַּכַּח תּוֹרַת מִי חֲטָאת מִן הַכְּלִים, שְׁאִין לָד אָדָם מִמֵּתִין שְׁבַעַת
יָמִים אֲלֵא שׁוֹבְרוֹ מִיָּד וְחוֹזֵר וְעוֹשֶׂה אוֹתָן חֲדָשִׁים, הִלְכָּךְ לֹא גִזְרוּ אֲלֵא
לְטָמְאָת מֵת בְּלֶבֶד שְׁצָרִיכִים הַזֹּאת שְׁלִישִׁי וְשְׁבִיעִי. וְאִין הִלְכָה כְּרַבֵּן
שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל:

ב

משנה

-

יא

פרק

שֵׁישׁ לוֹ שֵׁם בְּפָנֵי עֲצָמוֹ. שֶׁהוּא יְדוּעַ וְנִכְפָּר וּמִיחָד בְּשֵׁמוֹ: טָמֵא. בֵּין יֵשׁ לוֹ
בֵּית קְבוּל בֵּין אֵין לוֹ בֵּית קְבוּל: הַנֶּגֶר. יִתֵּד שֶׁל בְּרִזָּל שְׁנוּעֵץ רֵאשׁוֹ אַחַד
בְּקֶרֶקַע וְרֵאשׁוֹ הַשְּׁנַי אַחֲוָרֵי הַדֶּלֶת. אִי נָמִי, כְּמִין עַמּוּד שְׁסוּגֵר וּמְבָרִיחַ
הַדֶּלֶת מִן הַקֶּצֶה אֶל הַקֶּצֶה: מְנַעוּל. כָּל דְּבַר שְׁנוּעֵלִים וְסוּגְרִים בּוֹ הַדֶּלֶת
נִקְרָא מְנַעוּל. וְדִגְמָתוֹ בְּמִקְרָא בְּשִׁיר הַשִּׁירִים (פְּרָק ה) עַל כְּפוֹת הַמְּנַעוּל:

פּוֹתָהּ. כּמִין כּוֹס קָטָן שֶׁל בְּרִזָּל קוֹבְעִים בְּאַרְץ, וְצִיר הַדֶּלֶת סוֹבֵב עָלָיו כְּדֵי שְׂיֵהָא נוֹחַ לְהַפְתִּיחַ וּלְהַסְגֵּר. וְדַגְמָתוֹ בַּמְקָרָא (מְלָכִים א ז) וְהַפְתוֹת לְדִלְתוֹת הַבַּיִת הַפְּנִימִי: **וְהַצְנוּר**. קְנַא לִי בְלַעֲזִי: **שְׁנַעֲשׂוּ לְקַרְקַע**. לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּקַרְקַע. וְכָל הַמְחַבֵּר לְקַרְקַע [ג] הָרִי הוּא כְּקַרְקַע וְאֵינוֹ מְקַבֵּל טְמֵאָה:

פרק יא - משנה ג

הַעֲשֵׂת. חֲתִיכָה שֶׁל בְּרִזָּל כְּשֶׁמוֹצִיאִים אוֹתוֹ מִן הַמְחַצֵּב [ד]: **חֲרָרָה**. לְאַחַר שְׂמִיתִיכִים הַבְּרִזָּל עוֹשִׂים מִמֶּנּוּ עִגּוּל כְּמִין עוֹגָה: **סוֹבֵב שֶׁל גִּלְגַּל**. גִּלְגַּל הָעֵגְלָה שֶׁל עֵץ, עוֹשִׂים סְבִיבוֹ טַס שֶׁל בְּרִזָּל שֶׁלֹּא יִשְׁבֵּר בְּטָרְשִׁים וּבְסֻלְעִים: **טָסִין**. וְיִרְקְעוּ אֶת פְּחִי הַזֶּהָב (שְׁמוֹת לט), מִתְרַגְּמִינָן וְרִדִּידוּ יַת טָסִי דְדִהְבָּא: **פְּנֵי כָלִים**. בְּסִיסִי כָלִים. לְשׁוֹן וְאֶת פְּנֵי (שס), דִּמְתַרְגְּמִינָן וְיַת בְּסִיסִיָּה: **הוֹגְנֵי כָלִים**. כְּמִין עֵנֶק סְבִיבוֹת שְׁפַת הַכָּלִים [ו]: **אַזְנֵי כָלִים**. בַּיִת יָד שְׂאוֹחֲזִים בּוֹ הַכָּלִי: **הַשְּׁחוּלוֹת**. מָה שְׁנִשְׁתַּפֵּיר מִן הַכָּלִי לְאַחַר שְׁנַעֲשָׂה. לְשׁוֹן כְּמִשְׁחַל בִּינִיתָא מְחַלְבָּא (בְּרִכּוֹת דף ח. ה) כִּי מִן הַפִּימִים מְשִׁיתָהוּ (שְׁמוֹת ב), מִתְרַגְּמִינָן אַרְי מִן מִיָּא שְׁחַלְתִּיָּה: **גְּרוּדוֹת**. שְׁנַגְרַד מִן הַכָּלִי בְּשַׁעַת עֲשִׂיתוֹ. לְשׁוֹן לְהַתְגַּרַד בּוֹ הָאִמּוֹר בְּאִיּוֹב (פְּרָק ב): **טְהוּרִים**. דְּלֹא חִישִׁינָן בְּכָל הַנִּי שְׂמָא מְכָלִי טְמֵא בָּאוּ וּכְשֶׁחֲזָרוּ וְעָשָׂה מֵהֵן כָּלִי חֲזָרוּ לְטְמֵאָתָן יִשְׁנָה, דְּכָל הַנִּי לֹא נִרְאוּ לְקַבֵּל טְמֵאָה מְעוֹלָם, מִשּׁוּם דְּגִלְמֵי כָּלִי מִתְכּוֹת נִינְהוּ, וְגִלְמֵי כָּלִי מִתְכּוֹת אֵין מְקַבְּלִין טְמֵאָה. וְהַכִּי תִנְיָא בְּתוֹסְפָתָא, גִּלְמֵי כָּלִי מִתְכּוֹת טְהוּרִים, וְאֵלוּ הֵן גִּלְמֵי כָּלִי מִתְכּוֹת, כָּל שְׁעֵתִיד לְשׁוּף [ז], לְשַׁבָּץ, לְגַרַד [ח], וּלְכַרְכַּב, וּלְהַקִּישׁ בְּקַרְנָס, מְחַסֵּר אֶגֶן אוֹ אֶזֶן, טְהוּר: **אָף מִן הַקְּצוּצוֹת**. אִם קִצַּץ כָּלִים לְחֲתִיכוֹת, כָּלִים הַנַּעֲשִׂים מֵאוֹתָן חֲתִיכוֹת לֹא חֲזָרוּ לְטְמֵאָתָן יִשְׁנָה [ט]. וְאֵין הִלְכָה כְּרַבִּי יוֹחֲנָן בֶּן נוּרִי: **גְּרוּטָאוֹת**. כָּלִים שְׁנִשְׁתַּבְּרוּ מִפְּנֵי תַשְׁמִישׁוֹ וְנַעֲשָׂה בְּהֵן חֲתִיכוֹת קְטָנוֹת אַחֲרֵי בְלוֹתָן נִקְרָאִים גְּרוּטוֹת. וְהֵן קְטָנִים מִשְׁבְּרֵי כָלִים: **וּמִן הַמְּסַמְרוֹת שִׁידוּעַ שְׁנַעֲשׂוּ מְכָלִים**. אָף עַל גַּב דְּלֹא יִדְעִינָן אִם מְכָלִים טְהוּרִים בָּאוּ אוֹ מִן הַטְּמֵאִין: **טְמֵאִין**. טְמֵאִים הַכָּלִים הַנַּעֲשִׂים מֵהֵם. דְּחִישִׁינָן שְׂמָא מְכָלִים טְמֵאִין בָּאוּ וְחֲזָרוּ לְטְמֵאָתָן הִישְׁנָה: **מִן הַמְּסַמְרוֹת**. סְתָם. דְּלֹא יִדְעִינָן אִם נַעֲשׂוּ מְכָלִים אוֹ מִן הָעֲשֵׂת: **בַּיִת שְׂמֵאֵי מְטֵמֵאִין**. דְּגִזְרוּ הַנִּי אִטּוּ הַנִּי: **וּבַיִת הַלֵּל מְטֵהָרִין**. דְּלֹא גִזְרוּ:

פרק יא - משנה ד

בְּרִזָּל טְמֵא. שְׂבָא מִשְׁבְּרֵי כָלִים: **שְׂבַלְלוּ**. שְׁטַרְפָּן זֶה בְּזָה וְהַתִּיכָן וְעָשָׂה

משניהם כלי: **ברזל טהור**. שבא מן העשת ומן החררה וכו': **אם רב מן הטמא טמא**. דחוזר לטמאתו הישנה: **החלמא**. טיט הדבק בלבן ביצה **[יא]**: **ומן הגללים**. שערב הטיט עם גללי הבקר ועשה מהן כלים וצרפון בכבשן. אם רב מן החלמא. מקבלים טמאה כדין כלי חרס. ואם רב מן הגללים, טהורים, דכלי גללים אין מקבלין טמאה: **קלוסטרוא**. הנגר של הדלת. והוא היתד שנועלים בו הדלת כדפרישנא לעיל, רגילים לעשות בראשו כמין תפוח, והוא נקרא גלוסטרוא. ואם נעשה מברזל טמא, חוזר לטמאתו הישנה, לפי שראוי לדודו בו שומין במדוכה: **ומצפה טהורה**. אם היתה של ברזל טהור ומצפה של מתכת טמא, טהורה, דבתר עקרא אזלינן ולא בתר הצפוי שהוא של מתכת טמא **[יא]**: **הפין והפורנא**. שני הקבועים בפותחת, והפין נכנס בתוך הפורנא **[יב]**: **שומטה מפתח זה ותולה בחברו**. על ידי גריקה בלבד, דטלטול מן הצד הוא. אבל טלטול גמור, לא. ורבי טרפון שרי אפלו טלטול גמור כי ארחיה. ושמא אתא תנא לאשמעינן הכא דקלוסטרוא טמאה דתנן ברישא לאו דברי הכל היא אלא פלגתא דרבי יהושע ורבי טרפון, דלרבי יהושע טהורה, דכי היכי דלא משוי לה מנא לענן שבת הכי נמי לא משוי לה מנא לענן טמאה:

פרק יא - משנה ה

עקרב של פרמביא. מתג ורסן ופרמביא, אחד הו. והברזל הנכנס בפי הבהמה נקרא עקרב: **ולחיים**. מחברים לעקרב כמין שני טסין מצירים, אחד מפאן ואחד מפאן על לחיי הבהמה, עשויין לנוי. והן טהורין כשהן בפני עצמן, דתכשיטי בהמה נינהו, ותכשיטי בהמה וכלים אין מקבלים טמאה:

פרק יא - משנה ו

פיקה. כמין פדור קטן נקוב באמצע שמשומות הנשים בראש הפלך שטוות בו כדי שיקבד: **רבי עקיבא מטמא**. דכלי מתכות שיש לו שם בפני עצמו הוא, וטמא, כדתנן בריש פרקין: **וחכמים מטהרין**. דאין לו שם בפני עצמו אלא שם לוי **[יג]**, פיקא של כוש, או פיקה של אותו דבר שהיא משמשת לו. והלכה פחכמים: **ומצפה**. אם היא של עץ ומצפה במתכת טמא: **טהורה**. דבתר עקרא אזלינן, ולא בתר הצפוי שהוא של מתכת טמא: **כוש**. פלך שהנשים טוות בו: **והמקל**. של מתכת טמא. הואיל ואדם

רוּדָה בּוֹ אֶת הַבְּהֵמָה, כְּכֹלֵי עֲשׂוֹי לְתַשְׁמִישׁ אָדָם הוּא חָשׁוּב: **סַמְפוּנְיָא**. מִיּוֹן כְּלֵי זָמֵר הוּא, כְּדַכְתִּיב בְּדִנְיָאֵל (פְּרָק א) פְּסֻנְתָּרִין וְסַמְפוּנְיָא: **וְחָלִיל**. אָף הוּא מִיּוֹן שֶׁל כְּלֵי זָמֵר, וְחָלִיל הוּא וְקוּלוֹ נִשְׁמַע עַד לְמַרְחֹק: **וּמְצַפִּין טְהוּרִים**. אִם [הוּא] שֶׁל עֵץ וּמְצַפָּה נְחֹשֶׁת טָמֵא, טְהוּר הוּא. דְּבַתֵּר עֵקֶר הַכְּלֵי אֲזַלְיִנְן שֶׁהוּא שֶׁל עֵץ, וְלֹא חֲשִׁיב יֵשׁ לוֹ בֵּית קַבּוּל אָף עַל פִּי שֶׁהוּא חָלִיל, כִּיּוֹן שְׂאִינוֹ עֲשׂוֹי לְבֵית קַבּוּל: **אִם יֵשׁ לָהּ בֵּית קַבּוּל כְּנַפִּים**. כְּלִים דְּקִים קֻטְנִים כְּדָמוֹת כְּנַפִּים נוֹתְנִים בְּתוֹךְ הַסַּמְפוּנְיָא. שְׂמִסְיַעִים לְהַשְׁמַעַת קוּל הַנְּגוּן. וְאִם עָשׂוּ בְּתוֹכָהּ מְקוֹם לְבֵית קַבּוּל שֶׁל כְּנַפִּים הַלְלוּ, חֲשִׁיב בֵּית קַבּוּל: **בֵּין כְּדָ וּבֵין כְּדָ**. בֵּין שֶׁהִיא מְצַפָּה וּבֵין שְׂאִינָה מְצַפָּה, טְמֵאָה:

פרק יא - משנה ז

קָרוֹן עֲגֻלָּה וְקָרוֹן פְּשׁוּטָה. חֲצוּצָרוֹת מְקַרְנֵי הַבְּהֵמוֹת עֲשׂוּיוֹת פְּרָקִים פְּרָקִים מַחְבְּרִים [טו], אֲלֵא שְׂאֵחַת מֵהֵן צוּרְתָהּ עֲגֻלָּה וְאַחֲרֵת פְּשׁוּטָה. וְחַבּוּר הַפְּרָקִים שֶׁל עֲגֻלָּה קָשִׁים וְצָרִיכִים אֲמֹן יוֹתֵר מִחַבּוּר הַפְּרָקִים שֶׁל פְּשׁוּטָה, וּמִפְּנֵי זֶה אָמְרוּ הַמַּחְזִיר קָרוֹן עֲגֻלָּה בְּשֶׁבֶת חֲיָב חֲטָאת, מֵה שְׂאִין כּוֹן בְּפְשׁוּטָה: **קָרוֹן עֲגֻלָּה טְמֵאָה**. שֵׁישׁ לָהּ בֵּית קַבּוּל. וְקָרוֹן פְּשׁוּטָה טְהוּרָה, שְׂאִין לָהּ בֵּית קַבּוּל. וְקָרְנִים דִּין כְּלֵי עֵצִים יֵשׁ לָהֶן, שְׂפִשׁוּטִיהֶן טְהוּרִים כְּפְשׁוּטֵי כְּלֵי עֵץ: **מְצַפִּית**. מְקוֹם הַנְּחֻת הַפָּה, וְהוּא הַקְּצֵר שְׂבָה [זט]. מְלִשׁוֹן עוֹמְדִים צְפוּפִים: **טְמֵאָה**. דְּחֲשְׁבִינּוּ לָהּ כְּכֹלֵי מִתְכוֹת, וְאָף עַל פִּי שֶׁהִיא פְּשׁוּטָה מְקַבֶּלֶת טְמֵאָה: **הַקּוֹ שְׂלָה**. הַצַּד הָרָחֵב שְׂבָה, אִם הִיא שֶׁל מִתְכוֹת: **רַבִּי טַרְפוֹן מְטַמֵּא וְחַכְמִים מְטַהְרִים**. וְהַלְכָה כְּחַכְמִים: **קָנִי מְנוּרָה טְהוּרִים**. שְׂאִין לָהֶם שֵׁם בְּפָנֵי עֲצָמוֹ, וְתַנּוּ לְעִיל בְּרִישׁ פְּרָקִין כָּל כְּלֵי מִתְכוֹת שֵׁישׁ לוֹ שֵׁם בְּפָנֵי עֲצָמוֹ, טְמֵא: **הַפְּרַח**. מְקוֹם מוֹשֵׁב הַנֵּר שֶׁבְּרֵאשׁ הַמְּנוּרָה פְּרַח שְׁמוֹ: **בְּסִיס**. רַגְלֵי הַמְּנוּרָה שֶׁהִיא יוֹשֶׁבֶת עָלֶיהֶן:

פרק יא - משנה ח

קַסְדָּא. כּוֹבַע נְחֹשֶׁת שְׁנוֹתְנִים אֲנָשֵׁי הַמְּלַחְמָה עַל רֵאשׁוֹן: **וְלַחְיִים**. טַסִּין שֶׁל בְּרֻזֵל שְׁנוֹתְנִים עַל לַחְיֵיהֶן: **אִם יֵשׁ בָּהֶן בֵּית קַבּוּל מִים**. שְׂשׁוֹתִין בָּהֶם מִים בְּמִלְחָמָה: **כִּידוֹן**. רֵמַח קָטָן שֶׁבִּיד הַשָּׂרִים וְהַמְּלָכִים [כ]: **נִיקוֹן**. כְּמוֹ קִינוֹן. לְשׁוֹן וּמִשְׁקַל קִינוֹ (שְׂמוּאֵל ב כא). וְהוּא הַבְּרֻזֵל שֶׁבְּתוֹךְ הַרְמַח: **מַגְפִּים**. בְּתֵי שׁוֹקִים שֶׁל בְּרֻזֵל שְׁנוֹשְׂאִין אֲנָשֵׁי הַמְּלַחְמָה: **תַּכְשִׁיטֵי נְשִׁים**. אָף עַל פִּי שְׂאִין עֲשׂוּיִין לְמִלְאכָה אֲלֵא לְנוֹי, מְרַבִּינּוּ לָהּ מְקָרָא דְכְּתִיב (בְּמִדְבָר לא) וְכָל

אֲשֶׁר לֹא יָבֹא בְּאֵשׁ תִּעְבְּרוּ בַּמַּיִם **[כא]** : עֵיר שֶׁל זָהָב. כְּמִין עֶטְרָה נוֹתְנֹת
הַנָּשִׁים בְּרֹאשׁוֹן עֲשׂוּיָה כְּצוּרַת יְרוּשָׁלַיִם : **קִטְלִיּוֹת**. חוּטִים שֶׁל זָהָב שְׁנוֹתְנֹת
סָבִיב הַצְּנֹאֵר. וּמִפְּנֵי שֶׁהָאִשָּׁה חוֹנֶקֶת עֲצָמָה בְּהֶן כְּדִי שֶׁתִּרְאֶה בְּעֵלֶת בְּשָׂר,
לְכָד נִקְרָאִים קִטְלִיּוֹת : **וּנְזָמִים**. יֵשׁ מִהֶן נְזָמֵי הָאֵף וְיֵשׁ מִהֶן נְזָמֵי הָאָזָן
[כג] : **בַּחוּט שֶׁל פֶּשֶׁתָן**. שֶׁהֵיוּ הַחֲלִיּוֹת נְקוּבוֹת וּמְלֹאוּ מִהֶן הַחוּט : **הַחֲלִיּוֹת**
טְמֵאוֹת. דְּכָל חֲדָא בְּאַנְפֵי נַפְשָׁא חֲשִׁיבָא כְּלֵי מַעֲשָׂה : **שֶׁל אַבְנִים**. שֶׁהֵיוּ
מְרַגְלִיּוֹת וְאַבְנִים נְקוּבוֹת וּמְלֹאוּ מִהֶן הַחוּט : **טְמֵא**. הַחוּט, הוֹאִיל וְשֶׁל
מִתְכֶּת הוּא : **כְּמֵלֵא צְנֹאֵר קִטְנָה**. כְּמֵלֵא צְנֹאֵר שֶׁל בֵּת קִטְנָה :

פרק יא - משנה ט

כְּקִדְרָה מְלֻמְטָה. רָחַב מְלֻמְטָה וְיֵשׁ לוֹ בֵּית קְבוּל : **וְכַעֲדָשָׁה מְלֻמְעָלָה**. עַל
רֹאשׁ הַנְּזָם מְלֻמְעָלָה יֵשׁ לוֹ גְרַעִין שֶׁל זָהָב אוֹ שֶׁל כֶּסֶף עֲשׂוּי כַּעֲדָשָׁה : **וּנְפֹרֶק**.
הַעֲדָשָׁה מִן הַקִּדְרָה : **הַקִּדְרָה טְמֵאָה**. שֶׁהָרִי יֵשׁ לָהּ בֵּית קְבוּל **[כח]**. וְלֹא
מִפְּנֵי שֶׁהִיא מִתְכַּשִּׁיטֵי נָשִׁים, שֶׁהָרִי אֵינָה רְאוּיָה לְתִכְשִׁיט כְּמוֹת שֶׁהִיא :
וְהַעֲדָשָׁה טְמֵאָה. שֶׁיֵּשׁ לָהּ שֵׁם בְּפָנֶי עֲצָמָה : **צְנוּרָא**. רֹאשׁ הַנְּזָם הַנִּכְנָס בְּנֶקֶב
הָאָזָן אוֹ בְּנֶקֶב הָאֵף. וְלִפֵּי שֶׁהוּא עֲשׂוּי כְּמִזְלַג קְרוּי צְנוּרָא. תְּרַגּוּם מְזֻלְגוּתוֹ
צְנוּרִיתָה : **טְהוּרָה**. שֶׁאֵין לָהּ שֵׁם בְּפָנֶי עֲצָמָה : **הַעֲשׂוּי כְּמִין אֶשְׁכּוּל**. נְזָם
הַעֲשׂוּי אַרְבָּעָה אוֹ חֲמִשָּׁה גְרַגְרִין זֶה עַל גְּבִי זֶה כְּמִין אֶשְׁכּוּל : **וּנְפֹרֶק טְהוּר**.
שֶׁאֵין לְכָל גְרַגְרִיר וְגְרַגְרִיר שֵׁם בְּפָנֶי עֲצָמוֹ, וְהוּא אֵינוֹ רְאוּי לְתִשְׁמִישׁ
מִשְׁנֵינְפֹרֶק :

פרק יב

פרק יב - משנה א

טְבַעַת אָדָם. כְּגוֹן טְבַעַת שֶׁל אֶצְבַּע. אֲבָל טְבַעַת שֶׁהִתְקִינָה לְחֹגֵר בּוֹ מִתְנַיִן
וְלִקְשָׁר בָּהּ בֵּין כְּתֻפִּיו, טְהוּרָה, וְהֵינּוּ טְבַעַת כְּלִים. וְטַעֲמָא, מִשּׁוּם דְּלֹא רַבִּי
קָרָא לְטְמֵאָה אֶלָּא תִכְשִׁיטֵי אָדָם וְלֹא תִכְשִׁיטֵי בְּהֵמָה וְכִלִּים **[א]** : **קוּרַת**

החצים. אית דמפרשי אשפה שהחצים מנחים בה, ואית דמפרשי המטרה לחץ: **ושל אסיריו.** עושין כמין פגימה בקורה להכניס בה רגל אדם [ומניחין עץ ארז על גבה] ואין יכול לצאת. ובלשון מקרא קורהו סד, ותשם בסד רגלי (איוב ג). וקורות של חצים ושל אסירין האמורין כאן, דמתכת נינהו ולא של עץ: **קולר.** שנותנים בצואר האסירים. [והוא סוגר]. תרגום ויתנהו בסוגר (יחזקאל יט), בקולרין. ומשום דקולר עשוי שישאנו עמו בכל מקום שהולך, חשוב כלי מעשה טפי מקורת האסירים שאינו זו בה ממקומו, הלכך קולר טמא: **שיש בה בית נעילה.** עושים לשלשלת בית נעילה [ונותנים אותה ברגל הסוסיס] וסוגרים במפתח, וחשיבא כלי: **לכפיתה.** שלשלאות שכופתים בהן הקוף וגורי הכלבים הקטנים. ולנוי הן עשוין והווי תכשיט דבהמה ולא מטמא: **סיטונות.** סוחרים גדולים שמוכרים במדה גסה. ויש להן שלשלת שקובעים בראשה אחד המדה, סאה או תרקב, וראשה השני נותנים בטבעת שבדלת או בקורה, וסוגרים עליה במפתח כדי שלא תגנב המדה: **ושל בעלי בתים טהורה.** דסתמא עשויה לנוי ותכשיט לכלי: **מפתח אחד.** מחליא אחת. דשלשלת בחליא אחת לא עבדי אינשי, ולא חשיבא כלי: **או שקשר חלזון בראשה.** כדמות חלזון שהוא דג שבים שמדמו צובעים התכלת קשר לה בראשה עשוי מברזל, והוא משוי לה מנא:

פרק יב - משנה ב

קנה מאזנים של סרוקות. סורקי צמר ופשתים, ומוכרים אותן במנין ליטראות, כשרוצין לשקל יש להם מקל ארז של עץ ותלוי בראשו כמין טבעת מלמעלה, ואנקליות של ברזל תלויין מלמטה בשלשלת, עשוין כמין ווין וראשיהם כפופים מלמעלה, ויש לאותו מקל טבעת אחרת שמהלכת על פני כל המקל ואינה יכולה לצאת ממנו, וכמין עשת של ברזל או של נחשת עב וכבד תלוי באותה טבעת, וכשבא לשקל של צמר או של מטוה, תוחב את האנקלי בשק ואוחז בטבעת שכנגדו למעלה ומעלהו באויר, והטבעת שבו העשת של ברזל תלוי מרחיקה מטבעת שאוחז בה, ומכבדת על הקנה עד שיבא בישר שלא יכריע לשום צד יותר, ולפי הרחקת הטבעת שבו העשת של ברזל יודע חשבון המשקל, שיש סימנים במקל, עד כאן ליטרא אחת, עד כאן עשרה, עד כאן מאה. וזה נקרא פלס בלשון מקרא, כדכתיב (ישעיה מ) וְשָׁקַל בַּפֶּלֶס הָרִים. פלס ומאזני משפט לה' (משלי טז): **ושל בעלי בתים.** אין רגילים לתת בו אנקליות שהן אותן הווין שתוחבים בשק להעלותו, אלא בלא אנקליות קושרים בחבל ותולין בקנה. אנקליות גרסינן, ולא גרסינן אנקליות [ג]: **אנקלי של פתפין.** עץ ארז כעין מוט שהפתף מניח על כתפו ותולה בו שני שקים אחד לפניו ואחד מאחוריו בשני אנקליות של ברזל התחובות במוט על שני קצותיו:

שֶׁל רוֹכְלִים. מוֹכְרֵי בְשָׁמִים וְתַמְרוּקֵי נָשִׁים: טְמֵאָה. מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ לָהּ בֵּית קָבוּל: שֶׁלִּפְנֵינוּ טְמֵאָה. לְפִי שֶׁהוּא מְשֻׁתָּמֵשׁ בָּהּ: וְשֶׁלְאַחֲרָיו טְהוֹרָה. שֶׁאֵינּוּ מְשֻׁתָּמֵשׁ בָּהּ אֲלָא לְשִׁמְיָרָה, שֶׁלֹּא יִפְּלֵה מִשְׁאֵוֵי מֵאֲחֲרָיו. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה: דְּרָגָשׁ. מִטָּה קִטְנָה שֶׁל עוֹר וְתוֹלִין רְצוּעוֹת בְּשֻׁפְתַת הָעוֹר סָבִיב וַיֵּשׁ אֲנָקְלוֹת שֶׁל בְּרָזֶל בְּאַרְכּוֹת הַמִּטָּה וּכְשֶׁרוֹצִים לְנִטּוֹתָהּ עוֹנְבִין הָרְצוּעוֹת בְּאוֹתָן אֲנָקְלוֹת: נִקְלִיטִין. שְׁנֵי עַמּוּדִים שֶׁמַּעֲמִידִין בְּאַמְצַע דְּפְנֵי הַמִּטָּה, אַחַד מֵרֵאשׁוֹתֶיהָ וְאַחַד בְּמִרְגְּלוֹתֶיהָ, וּמִפְּצָלִין בְּרֵאשִׁיהוֹן, וּמִנִּיחִין קִנְיָה מִזֶּה לָזֶה וּפּוֹרְסִים עָלָיו סְדִין. וּפְעָמִים שֶׁאִין הָעַמּוּדִים מִפְּצָלִים, אֲלָא כְּעִין שְׁנֵי וָוִין מִנִּיחִין בְּרֵאשֵׁי הַנִּקְלִיטִין, וְהוּא אֲנָקְלִי: שְׂדָה. תְּבֵה קִטְנָה: אֶקוּן. תְּבֵה שְׁעוֹשִׁין הַצִּידִים לְצוּד בָּהּ דָּגִים {ד}: כָּל הַמְּחַבֵּר לְטֵמֵא. אֲנָקְלִי הַמְּחַבֵּרֵת לְכָלִי הַמְּקַבֵּל טְמֵאָה, טְמֵא: לְטְהוֹר. כְּגוֹן מְנוֹרֵת הָעֵץ שֶׁהִיא טְהוֹרָה, טְהוֹרָה: אַחַת אַחַת בְּפָנֵי עֲצָמוֹן. כָּל אֲנָקְלִי שֶׁפָּרְשָׁה מִכָּלִי: טְהוֹרָה. לְפִי שֶׁאִין לָהּ שֵׁם בְּפָנֵי עֲצָמוֹ:

פרק יב - משנה ג

טְנִי. הוּא כָּלִי שֶׁל מִתְּכַת מְחֻזֵּיק שֶׁלְשָׁה קָבִים. וְהוּא מְלֻשׁוֹן וְשֻׁמְתָּ בְּטָנָא. וּבְעֵלֵי בְתִים מְשֻׁתָּמֵשִׁין בּוֹ שֶׁמִּנִּיחִין שָׁם גְּרוּטָאוֹת מִשְׁבְּרֵי כָּלִי מִתְּכּוֹת: רַבּוֹן גְּמִלְיָאֵל מִטְּמֵא. דְּסָבֵר כְּסוּי חֲשׁוֹב כָּלִי הוּאִיל וַיֵּשׁ לוֹ בֵּית קָבוּל: וְחֻכְמִים מִטְּהוֹרִין. דְּסָבֵרֵי אִין כְּסוּי חֲשִׁיב כָּלִי. וְהִלְכָה כְּחֻכְמִים: וְשֶׁל רוֹפְאִים טְמֵא. לְדַבְּרֵי הַכֹּל. מִפְּנֵי שֶׁהַרוֹפְאִים מִנִּיחִין בּוֹ סִמְמָנִים: מַגְדָּל. בֵּית הָאוֹצָר שֶׁל עֵץ. אַרְמְרִיא"וּ בְּלַע"וֹ. וּבְעַרְבֵי אֶלְמַנְס"ר: וְשֶׁל רוֹפְאִים טְמֵאָה. מִפְּנֵי שֶׁנּוֹתֵן עָלֶיהָ אֶת הָאֶסְפְּלָגִית וְתוֹלָה בָּהּ הַמְּסַפְּרִים: הִיתוּכִין. מְלַקְחִים שְׁנוּטֵל בְּהֵם הַכָּלִי שֶׁהִתִּיד בּוֹ אֶת הַכֶּסֶף, לְהַרְיָקוֹ לְתוֹךְ כָּלִי אַחֵר: וְהַפְּרָכִין. בִּתְּוֹסְפֵתָא מִפְּרֵשׁ אֵלֵינוּ הוּן פְּרָכִין, הַקְּבוּעִים בְּפִירִים. וְרַבּוֹתֵי לֹא פְּרִשׁוּהָ לִי {ה}: עֶקְרֵב בֵּית הַבַּד. בְּרָזֶל עֶקְוִים דּוּמָה לְעַקְרָב, הַקְּבוּעַ בְּקוֹרֵת בֵּית הַבַּד {ו} שֶׁדוֹרְכִים בָּהּ הִזִּיתִים: אֲנָקְלִי שֶׁבִּפְתָּלִים. וָוִין שֶׁל בְּרָזֶל הַקְּבוּעִים בְּכִתְלִים לְתַלּוֹת בְּהֵם כָּלִים: טְהוֹרָה. דְּאִין תִּשְׁמִישׁוֹן אֲלָא עִם הַקְּרָקַע:

פרק יב - משנה ד

מִסְמֵר הַגָּרַע. אֲזַמַּל שֶׁל אֶמֶן הַמְּקִיז דָּם. וְנִקְרָא גָרַע עַל שֵׁם שֶׁמְגַרַע אֶת הַדָּם. וַיֵּשׁ מִפְּרָשִׁים, מִסְמֵר שֶׁל נִפְחִים שֶׁקְּבוּעַ לָהּ מִסְמֵר בְּסָדוֹן,

כְּשֶׁמְסַלְקִים חֲתִיכָה שֶׁל בְּרִזָּל מִן הָאֵשׁ וְרוֹצֵה לְחַתֵּךְ מִמֶּנָּה מְנִיחָה עַל
הַמְסַמֵּר וּמִכָּה בְּקֶרֶן וְנִגְרַעַת: **אָבֹן הַשְּׁעוֹת**. אָבֹן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ קוֹיִם וְרְשׁוּמִים
עֲלֵיהֶם שְׁמוֹת הַשְּׁעוֹת, וּמְסַמְרִים תְּחוּבִים בָּהּ שֶׁבָּהֶם מְכוּנִים אֶת הַשְּׁעוֹת
[ז]: **מְסַמֵּר הַגְּרָדִים**. מְסַמֵּר אֶרֶץ שֶׁהָאוֹרֵג מְכַנֵּס בְּקִנְהָ דָק וּמְחַבֵּר עַל
הַקִּנְהָ אֶת הַמְטוּה **[ח]**: **אֶרוֹן שֶׁל גְּרוֹסוֹת**. הַעוֹשִׂין גְּרִיסִין שֶׁל פּוֹל בְּרַחֲמִים
שֶׁלְהוֹן יֵשׁ לְהוֹן כְּמִין אֶרוֹן שֶׁל עֵץ **[ט]**: **רַבִּי צְדוֹק מְטַמֵּא**. אוֹתוֹ אֶרוֹן, דְּתוֹרַת
כְּלֵי עֲלִיו: **וְחֲכָמִים מְטַהְרִין**. דְּכָלֵי עֵץ הָעָשׂוּי לְנַחַת הוּא וְאֵינוֹ עָשׂוּי
לְטַלְטֵל. וְרַבִּי צְדוֹק סָבַר, פְּעָמִים מְטַלְטְלִין אוֹתוֹ לְתַקְנוֹ. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי
צְדוֹק: **הִיָּתָה עֲגָלָה**. שֶׁהָאֶרוֹן מֵנַח עָלֶיהָ, שֶׁל מִתְּכַת: **טְמֵאָה**. שֶׁהָרִי הִיא
עָשׂוּיָה

פרק יב - משנה ה

שֶׁהִתְקִינוּ. שְׁעָקָם רָאשוֹ אוֹ חֲדָדוֹ כְּדֵי שְׂיִהְיֶה פּוֹתַח וְנוֹעַל בּוֹ: **הָעָשׂוּי**
לְשִׁמְרָה. לְסִימָן לְרֵאוֹת אִם נִכְנַס שָׁם אָדָם אִם לֹא, שְׂאֵם לֹא יִמְצְאוּנוּ
כְּמוֹ שֶׁהִנִּיחוּ בְּיָדוֹעַ שְׂאָדָם בָּא לָשֵׁם: **עַד שֶׁיִּצְרְפוּנוּ**. בָּאֵשׁ לְצַרְךָ זֶה **[יג]**.
וְהִלְכָה פְּחָכְמִים: **מְסַמֵּר הַשְּׁלַחֲנִי**. מְסַמֵּר קְבוּעַ בְּעֵמוּד שֶׁלְפָנָי הַשְּׁלַחֲנִי
לְהַעֲמִיד בּוֹ תְּרִיסֵי הַחֲנוּת, וּכְשֶׁמְסַלֵּק הַתְּרִיסִים נִשְׁאַר שָׁם הַמְסַמֵּר.
וּמְטַהְרִין רַבָּנָן מְשׁוּם דְּתִשְׁמִישׁוֹ עִם הַקְּרָקַע. וְהִלְכָה פְּחָכְמִים:

פרק יב - משנה ו

וּתְלוּי הַמְּגֵרְדוֹת. בְּבִתֵּי מְרַחְצָאוֹת תּוֹלִין מְגֵרְדוֹת שֶׁל מִתְּכוֹת, וְהַנְּכַנְסִים
שָׁם כָּל אֶחָד לּוֹקַח מְגֵרְדַת וּמִתְגֵרֵד בָּהּ רִגְלָיו: **וְגִלְמֵי כְּלֵי מִתְּכוֹת**. כְּלִים
שֶׁצָּרִיךְ לְשׁוֹף לְגֵרֵד וּלְהַקִּישׁ בְּקֶרֶן, אוֹ שֶׁמְחַסֵּר אֶגֶן, אוֹ אֶזֶן, אֵינָם טְמֵאִים
לְדַבְרֵי חֲכָמִים עַד שֶׁתִּגְמַר מְלֹאכְתּוֹ: **וְטַבְּלָא שֶׁנֶּחְלַקָה לְשָׁנִים**. טַבְּלָא שֶׁל
חֶרֶס שֶׁיֵּשׁ בָּהּ לְבַזְבְּזִים וְנִעֲשִׂית שְׁתֵּי חֲתִיכוֹת שְׁווֹת, שְׂאִין אַחַת מֵהוֹן גְּדוּלָה
מִחֲבַרְתָּהּ, בְּהָא פְּלִיגֵי רַבָּן גְּמְלִיאֵל וְחֲכָמִים. וְהִלְכָה פְּחָכְמִים:

דינר שֶׁנִּפְסַל. שֶׁפָּסְלָתוֹ מִלְכוּת אוֹ מְדִינָה, אוֹ שֶׁנֶּחְסַר: **וְהִתְקִינוּ**. שֶׁנִּקְבוּ כְּדֵי שְׂתִלְנוּ בְצִוָּאר בְּנוֹ אוֹ בְצִוָּאר בְּתוֹ: **סֵלַע**. אֲרֻבְעָה דִינָרִים: **וְהִתְקִינָה לְהִיּוֹת שׁוֹקֵל בָּהּ**. כֶּסֶף אוֹ זָהָב. דָּאֵלוּ דְבַר הַנִּדְבָק כְּגוֹן בֶּשֶׁר וְיִין, הֵיא תִנְיָא בְּפִרְק הַמּוֹכֵר אֶת הַסְּפִינָה [בְּבֵא בְּתֵרָא דִף פֹּט] שְׂאִין עוֹשִׂין מְשַׁקְלוֹת שֶׁל מִתְּכַת לְשַׁקֵּל בָּהֶן דְּבַר הַנִּדְבָק: **עַד שְׁנֵי דִינָרִים**. שֶׁהוּא שֶׁקֶל אֶחָד. וְהוּא חֲצִי סֵלַע: **פְּחוֹת מִכָּאן יְקוּץ**. שֶׁלֹּא יִרְמוּ בָּהּ בְּנֵי אָדָם שֶׁיִּחְשְׁבוּ שֶׁהוּא שֶׁקֶל. וְכֵן אִם הוּא יוֹתֵר מִשְׁקֵל גַּמִּי יְקוּץ [יח] שֶׁלֹּא יִטְעוּ בוֹ וְיִקְחוּהוּ בְּסֵלַע:

הַאוּלָר. כְּעֵין מִסְפָּרִים שֶׁל מִתְּכַת שְׁמֵתִקְנִים בּוֹ הַקְּלָמוֹסִין: **וְהַקְּלָמוֹס**. שֶׁל נְחֹשֶׁת וּבְרִזָּל אוֹ שֶׁל כֶּסֶף: **מְטוּטְלָת**. [מִתְּיַכְתָּ] בְּרִזָּל וְעוֹפְרַת שְׁתֵּלוּי בְּחָבֵל שֶׁתּוֹפֵס הַבְּנָאִי בִידּוֹ לְרֵאוֹת שֶׁלֹּא יָבֵא הַפְּתֵל עֲקוּם: **וְהַמְשַׁקְלוֹת**. לִיטְרָא וְחֲצִי לִיטְרָא: **הַפִּירוֹן**. כְּלִי בְּרִזָּל שֶׁבוֹ תּוֹחֲבִים הַזִּיתִים בְּמַעְצָר שְׁעוֹצְרִים אוֹתוֹ בּוֹ [יט]: **וְהַפֵּן וְהַפְּנָא**. הָאֵמָה שֶׁמְסַרְגְּלִים בָּהּ הַסְּפָרִים, וְהַלוּחַ שֶׁתְּחַתֵּיָהּ [כ]. כֵּן פִּרְשׁ הָעָרוּד: **גְּלָמִי כְּלִי עֵץ**. שֶׁלֹּא נִשְׁלָמָה מְלֹאכְתּוֹ, כְּגוֹן שְׁחֹסְרִים אֶגֶן, אוֹ אֶזֶן, אוֹ הַבְּסִיס שֶׁלְהוֹן שְׁהוֹן יוֹשְׁבִים עָלָיו, אוֹ שְׁצָרִיד לְהַחֲלִיקוֹן וּלְהַשְׁוֹתוֹ, נִקְרָאִים גְּלָמִים: **חוּץ מִשְׁל אֶשְׁכְּרוּעַ**. גְּרָסִינוּ. וְהוּא מִין אֶרֶז. תֵּאשִׁיר, מִתְּרַגְּמִינָן אֶשְׁכְּרוּעַ. וְגְלָמִי כְּלִים שֶׁנַּעֲשׂוּ מֵעֵץ זֶה, טְהוּרִין, לְפִי שֶׁקְּלַפְתּוֹ עֵבֶה וְקָשָׁה, וְאִין חֲשׁוּבִין כְּלִים עַד שֶׁתּוֹסַר קְלַפְתּוֹ וְתִגְמַר מְלֹאכְתּוֹ. וְגָרְסַת הַתּוֹסְפָתָא, חוּץ מִשְׁל פִּירְשָׁע, מִפְּנֵי שֶׁהוֹן מְחֹסְרִים שְׁלִיקָה. וּפִירְשָׁע הוּא עֲצִי גֹפֶר. וְכִלְיִם הַנַּעֲשִׂים מִמֶּנּוּ אִין מְלֹאכְתּוֹ נִגְמַרַת אֶלֶא בְּשְׁלִיקָה, שֶׁמְכַנְיָסִים אוֹתוֹ בְּאֵשׁ וּמוֹצִיאִין שְׁלֵק, וְשׁוּב אִין יִרְאִים שְׁמָא יִסְדְּקוּ: **גְּרוּפִית שֶׁל זֵית**. עֲנָף שֶׁל זֵית קְרוּי גְּרוּפִית. כְּמוֹ שֶׁל תְּאֵנָה דְּנִקְרָא חוּר. וְאִם עָשׂוּ כְּלִי מִן הַגְּרוּפִית, גֵּלָם הוּא וְאִינוּ מְקַבְּלִים טְמֵאָה: **עַד שִׁישְׁלֵק**. שֶׁיִּכְנִיסוּ אוֹתוֹ בְּאֵשׁ עַד שִׁיּוֹצִיאוּ הַשְּׁלֵק שְׁלָהוֹן. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

הסיף והספין והפגיון. ספין שיש לו שתי פיות קרוי פגיון: **מגל יד**. מגל חלק עשוי לשבר עצמות ולחתוך עצים: **מגל קציר**. מלא פגיונות ותלמים: **השחור**. הם מספרים קטנים שמגלחין בהם. ונקראים שחור לפי שהם משירין את השער, דמשירין ומשחירין חד הוא, והכי אמרינן בפרק משילין פרות [ביצה דף לה] מאן דתני משחילין [ב] לא משתבש. ויש מפרשים, השחור, תער [ג]: **והזוג של ספרים**. מספרים גדולים מן השחור: **שנחלקו**. שהן של חליות ומפרקים אותן זה מזה. וכן התער יש שאין בית יד שלו מחבר [ה], ומפרקין אותו: **הסמוך ליד**. חזי למלאכה טפי. אבל הסמוך לראש, גרא שפא יחתך ידו. ואין הלכה ברבי יוסי: **מספרות שנחלקה**. הם מספרים של נשים [ו], וכשנחלקה אפתי כל חד חזי לחתוך: **וחכמים מטהרין**. כיון שנשברה. והלכה פחכמים:

קלגריפון. כלי שבראשו האחד כמין שנים שתוחבין בפת או בבשר ומוציאין אותו מן התנור, ובראשו האחר גורפין בו גחלים ונאפר מן התנור: **נטלה כפה**. הצד הרחב העשוי ככף שגורפין בו האפר: **טמאה**. מפני הראש השני שיש בו השנים שראויין לתשמישן: **מכחול**. ראשו אחד חד כעין זכרות לכחל בו את העין, וראשו האחר רחב לנקות בו את האזן: **מכתב**. ראשו אחד חד כמחט לכתב על פנקס של שענה, וראשו האחר עב וחלק למחק בו הכתב החקוק בשענה ולהחליקה, כדי שיהא ראוי לחזר ולכתב בו: **זומלסטרא**. ראשו אחד כף עשוי לקבל את הזמא מן הקדירה ולהעבירה, וראשו האחר כעין מזלג להעלות הבשר: **וכן השן של מעדר**. בראשו אחד הופכים את הקרקע, ובראשו אחר מחברים כלי המחרשה זה עם זה: **שעור כלן**. אם נטל הראש האחד שצריך שישאר בראש השני כדי שעור בית אחיזה שיהיה ראוי לעשות מלאכתו:

חֲרוּר. כְּלֵי עֲשׂוּי כַּמִּין מֶרֶה שְׁחוּפְרִים בּוֹ אֶת הַקְּרָקַע, וּבְרִזָּל שְׁלוֹ מִחֻדָּד טָפִי לְחֻתָּךְ בּוֹ הַשְּׂרָשִׁים שֶׁלֹּא יַעֲכְבוּ אֶת הַמְּחַרְשָׁה: **שֵׁינֵטֵל רֵבּוֹ**. רֵב הַבְּרִזָּל אוֹ רֵב חֲסוּמוֹ: **מְקוּפּוֹ**. חֵר שֶׁמְכַנִּיס בּוֹ הַקְּתָא. כָּמוֹ [בְּרִכּוֹת דף נה] קוּפָא דְמַחְטָא: **טְהוּר**. דָּתוֹ לֹא חֲזִי לְמִלְאָכָה כִּיּוֹן שְׂאִין יָכוֹל לְהַכְנִיס בּוֹ בֵּית יָד: **קָרְדָם**. מִחֻדָּד וְחוּתָּךְ מִשְׁנֵי צָדָדָיו. הַצַּד הָאֶחָד רָחֵב וּמִשְׁתַּמְשֵׁין בּוֹ הַנְּגָרִים וְקָרוּי עֲשָׂפוֹ, תַּרְגוּם מְחַרְשָׁתוֹ עוֹשֵׂפִיָּה. וְהַצַּד הַשֵּׁנִי קָצֵר וְקָרוּי בֵּית בְּקוּעוֹ לְפִי שְׂפָאוֹתוֹ צַד בְּעַלֵּי בָתִּים מְבַקְעִים עֲצִים. וּבִגְמָרָא בְּמַסְכַּת בֵּיצָה [דף לא] קוּרָא לְצַד הַרְחָב נְקֻבוֹת שְׁלוֹ, וְלְצַד הַקָּצֵר זְכָרוֹת שְׁלוֹ:

מְגֻרְפָּה. עֲשׂוּיָהּ לְגִרְף אֶת הָאֶפֶר מִן הַכִּיּוֹרָה וּמִן הַתַּנּוּר, וּכְשֶׁהוֹסְרָה כִּפָּה נִשְׂאָר הַבֵּית יָד שְׁלֵה עֲשׂוּי כְּעִין קָרְנֵס שֶׁל נִפְחִים, וְאִין הֶלְכָה כְּרַבִּי מֵאִיר: **מְגֻרָה**. הִיא מִשׁוּר [ח] בְּלִשׁוֹן מְקָרָא. סִיגִי"א בְּלַעֲי"ז: **אַחַת מִבֵּינֵתִים טְהוּרָה**. אִם נִטַּל מִכָּל בֵּין שְׁתֵּי שְׁנִים שֵׁן אַחַת, אִי אֶפְשָׁר יוֹתֵר לְגִרְף בָּהּ, הֶלְכָךְ טְהוּרָה, דְּלֹא חֲזִיא לְתַשְׁמִיּוּשָׁה: **נִשְׁתִּיר בָּהּ**. מִן הַשְּׁנִים הַשְּׁלֵמִים שְׁעוּר הַסֵּיט בְּמִקּוֹם אֶחָד: **טְמֵאָה**. הַמְּגֻרָה, דְּבָאוֹתוֹ מִלֹּא הַסֵּיט שֶׁהוּא שְׁלֵם חֲזִיא לְגִרְף. וְשְׁעוּר מִלֹּא הַסֵּיט, כֹּל מֵה שְׂאֶפְשָׁר לְאָדָם לְהַרְחִיב בֵּין אֲצִבַּע לְאֵמָה: **מַעֲצָד**. כְּלֵי בְרִזָּל שֶׁהַחֲרָשׁ מְנַסֵּר בּוֹ הַנְּסָרִים. דּוּלְדוּר"א בְּלַעֲי"ז: **אֲזִמַּל**. תַּעַר קָטָן שֶׁמְלִין בּוֹ אֶת הַתִּינּוֹק. תַּרְגוּם חֲרָבוֹת צוּרִים, אִיזְמִלִין חֲרִיפִין: **וְהַמְּפָסְלָת**. בְּרִזָּל מִחֻדָּד קְבוּעַ בְּתוֹךְ עֵץ, וּמוֹלִיכִין וּמְבִיאִין אוֹתוֹ עַל הַלּוּחַ וּמְחַלְקִין אוֹתוֹ. לְשׁוֹן פָּסַל לָךְ: **מְקַדְח**. כְּלֵי שְׂבוֹ מְנַקְבִים הַלּוּחוֹת: **שְׁנַפְגָּמוֹ**. נִתְבַּקְעוֹ: **נִטַּל חֲסוּמוֹן**. בְּפִי הַחֲרָב וּבְפִי הַסַּכִּין וּבְפִי הַקְּרָדָם וּבְחֻדוֹ שֶׁל מְקַדְח נּוֹתְנִים בְּרִזָּל טוֹב וְנִחְשָׁב, אֲצֵאלִיו בְּלַעֲי"ז, וְחוּסְמִין פִּיהוֹן בּוֹ כְּדִי שְׂיֵהֵא חֵד לְחֻתָּךְ יָפָה, וְזֶה קָרוּי חֲסוּמוֹן: **וְהַרוּקְנִי**. הָעֵץ שֶׁהַמְּפָסְלָת קְבוּעָה בּוֹ קָרוּי רוּקְנִי. וְאִם נִטַּל הַבְּרִזָּל שֶׁפּוֹסֵל וּמְחַלְקִין וּנִשְׂאָר הָעֵץ לְבָדוֹ בְּלֹא הַבְּרִזָּל, טְהוּר:

חֲרוּרָה. כָּמוֹ חוּרָה. הַחֲרוּר שֶׁמְכַנִּיסִין בּוֹ הַחוּט: **עֲקָצָה**. הָרֵאשׁ הַחֵד

שְׁמִכְנִיסִים בַּבֶּגֶד כְּשֶׁתּוֹפְרִין. כְּמוֹ עֵקֶצִי תֵאֲנִים, שֶׁהוּא הַחַד שֶׁבִּתְאֲנִים :
אם התקינה למתוח. דֶּרֶךְ הָאוֹרְגִים שְׁלֹקְחִים מַחֵט שְׁבוּרָה וְנוֹתְנִים
אוֹתָהּ בְּשֶׁפֶת הַבֶּגֶד כְּדִי שִׁמְתָחוּ שֶׁפִּתּוֹתֶיהָ : **מחט של סקאים.** מַחֵט גְּדוֹל
שֶׁתּוֹפְרִים בּוֹ הַשְּׂקִים הָעֲשׂוּיִים מִשְׁעָר עֲזִים, וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן מִן הַבֶּגְדִים
הַגָּסִין : **שֶׁהוּא כוֹתֵב בָּהּ.** בַּפְּנֵקֶס שֶׁל שְׁעוּהָ : **שֶׁל מֵתוּחַ.** אִם הִתְקִינָה לְמֵתוּחַ
בָּהּ שֶׁפֶת הַבֶּגֶד כְּדֶרֶךְ שֶׁהָאוֹרְגִים עוֹשִׂים : **בֵּין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ טְמֵאָה.** שֶׁהָרִי הִיא
רְאוּיָה לְמֵתוּחַ בְּלֹא עֵקֶצָה וּבְלֹא חֲרִירָה : **אם מעפבת את התפירה.** שֶׁאִינוּ
יְכוּלִים לְתַפֵּר בָּהּ מִפְּנֵי הַחֲלָדָה. וַיֵּשׁ מִפְּרָשִׁים, דְּכָל זְמַן שֶׁרָשָׁם הַחֲלָדָה נִפְרַת
בַּבֶּגֶד, הֵינּוּ עֹבֵב הַתְּפִירָה, טְהוֹרָה, דְּהִכִּי מִשְׁמַע בַּפֶּרֶק בְּמָה בְּהֵמָה [שֶׁבֶת דָּף
בב]: **צְנוּרָא.** מִזְלַג קָטָן עֵקֶס בְּרֵאשׁוֹ, וְרִגְלִין לְהַפֵּד בּוֹ בְּשָׂר עַל גְּבִי גַחְלִים.
וַיֵּשׁ מֵהֶן קִטְנִים שְׁמוּחֲטִין בָּהֶן פְּתִילוֹת {ט} וּמְקַנְחִים בָּהֶן גְּרוֹת. וְכִשְׁפִּשְׁטָה
הָיָה כִּמְחֵט שְׁנִטְלָה חֲרִירָה וְעֵקֶצָה, וְטְהוֹרָה :

פרק יג - משנה ו

והפיו. שְׁנִיִּם שֶׁל מִפְּתַח שֶׁבָּהֶן פּוֹתְחִים הַדֶּלֶת. וְצוּרֵת זֶה הַמִּפְתָּח יְדוּעַ
בְּמַלְכוּת מִצְרַיִם וּבְכָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל : **אֶפְלוֹ אַחַת טְמֵאָה.** וְאֵף עַל גֵּב דְּהַשְּׁנִיִּים
בְּפָנָי עֲצָמֵן בְּלֹא פּוֹתְחַת טְהוֹרִים {יא}, קָבַעַן בַּפּוֹתְחַת טְמֵאִים, מִכָּל מְקוֹם
הַשְּׁנִיִּים חֲשׂוּבִים עֵקֶר וְהַפּוֹתְחַת מִשְׁמֶשֶׁת : **אֶלְמוּג.** קוּרְאֵלִי בְּלַעֲזִי, וְהוּא
צוּמַח בְּמִצּוֹלַת יָם, וְתַחֲלָתוֹ רֶדֶק קָדָם שֶׁיִּקְפְּאֵהוּ הָאוֹוִיר, וּמִפְּתַחִים בּוֹ
חוֹתָם. וּבַמְקָרָא, עֲצִי אֶלְמוּגִים : **הַשֵּׁן שְׁבִטָּס.** לֹא דָמִי לְפִין שֶׁל פּוֹתְחַת {יב},
שֶׁהַשֵּׁן מִשְׁמֶשֶׁת בְּפָנָי עֲצָמָה, מֵה שֶׁאִין כּוֹן בְּפִין, הַלְּכָד טְמֵאָה בְּפָנָי עֲצָמָה :

פרק יג - משנה ז

הפדומין. עֵץ גְּדוֹל אֶרֶץ וְיוֹצְאִים מִמֶּנּוּ אֲנִקְלִיּוֹת אֵילָד וְאֵילָד, וְתוֹלִין
בְּאוֹתָן אֲנִקְלִיּוֹת צְלוּחִיּוֹת שֶׁל מֵים {יג} בְּאוֹוִיר כְּדִי לְצַנְנָן. וְרַמְבַּ"ם פִּרְשׁ,
כְּמִין זֶר וְאֲנִקְלִיּוֹת סְבִיבוֹתָיו וּבּוֹ מַעֲלִין הַכֵּלִים שֶׁנִּפְּלוּ לְבוֹר : **הַאֲשֶׁקְלוּנִין.**
שְׁנַעֲשִׂים בְּאֲשֶׁקְלוֹן : **הַמַּעֲבָר וְהַמְזָרָה וְהַמְּגוּג.** כֵּלִים עֲשׂוּיִן לְנִקּוֹת הַתְּבוּאָה
מִן הַתְּבוּן וְלְהַעֲבִיר הַתְּבוּן מִמְּקוֹם לְמְקוֹם. הַמַּעֲבָר יֵשׁ לוֹ שְׁנַיִם וְדוּמָה לְיָד
שֶׁל בְּנֵי אָדָם, וּבּוֹ מַעֲבִירִין הַתְּבוּן מִמְּקוֹם לְמְקוֹם. וְהַמְזָרָה בּוֹ זוּרִין הַחֲטִיָּן
בְּגֵרֵן, לְפִיכָד נִקְרָא מְזָרָה, וְשְׁנַיִם מְרַבּוֹת מִשְׁנֵי הַמַּעֲבָר. וְהַמְּגוּג, שְׁנַיִם מְרַבּוֹת
מִשְׁנֵי הַמְזָרָה, וּבּוֹ בּוֹרְרִים הַתְּבוּאָה אַחַר שֶׁזָּרוּ אוֹתָהּ בַּמְזָרָה : **דְּבַר חֲדָשׁ**
חֲדָשׁוֹ סוֹפְרִים. רְאוּיִין הֵיוּ לְהִיּוֹת טְהוֹרִים, דְּפִשׁוּטֵי כָּלִי עֵץ נִינְהוּ, וּמִשׁוּם

שון אחת של מתכת לא נחתא להו טמאה: ואין לי מה להשיב. מפני מה אמרו:

פרק יג - משנה ח

מסרק של פשתן. יש לו שנים מרבות כעין מחטים ארכים תחובים בעץ, ובו סורקים הפשתן: ונשתיר בו שתיים טמא. אם לא נשתירו בו אלא שתי שנים בלבד, טמא המסרק, דאפתי חזו למלאכתו: אחת אחת בפני עצמן טמאות. כל שון ושון בפני עצמה שנטלה מן המסרק, טמאה, דחזיא לכתב בה בפנקס של שעוה: ושל צמר. מסרק של צמר: אחת מפינתים. שמכל שלש הסמוכות נטלה האמצעית, תו לא חזי: היתה החיצונה אחת מהן טהור. השון החיצונה של המסרק היא רחבה ואינה ראויה לסרק בה, כעין החיצונה שבמסרק הראש שלנו, הלכך אם החיצונה אחת מן השלש שנשארו, טהור המסרק, שאינה ראויה לסרק בה שאין כאן אלא שתי שנים: ועשאן למלקטת. ללקט בהן את השער [טו]: והתקינה לנר. להוציא בה הפתילה ולהיטיב בה את הנר: ולמתוח. גרסינן. כלומר למתח בה שפת הפגד כדרך האורגים [שתוחבים] מחט בשפת הפגד כדי שימתחו שפתותיה:

פרק יד

פרק יד - משנה א

כלי מתכות. שנתרועעו ונשברו: כמה הוא שעורן. כמה יהיה שעור השבר הנשאר מהן ויקרא עושה מעין מלאכתו ויהיו חשובים כלים לטמא [א]: מחס. שמחממין בו מים. והוא גדול מקמקום [ג]: כדי לקבל סלעים. שכל סלע ארבעה דינרין: הלבס. אית דגרסי הלפס. והוא כלי נחשת גדול שמרתיחים בתוכו מים ונותנים בו קיתונות קטנים להדיחן בתוכו: פלן בפרוטות. פלן משערים אם יש בשבר שלהן כדי לקבל פרוטות. ואין

הִלְכָה כְּרַבִּי אֲלִיעֶזֶר: הַמְחֹסֵר הַגֶּפֶה טָמֵא. רַבִּי עֲקִיבָא מִירֵי בִתְחִלַּת עֲשִׂיתָנוּ שֶׁל כָּלִים, וְקָאָמַר, דְּכָלִים הַמְחֹסְרִים הַפְּסוּי שְׁלָהוּ, טָמְאִין, דְּמִקְרוּ נִגְמָרָה מְלֹאכְתָּן. הַגֶּפֶה, מְלֶשׁוֹן יְגִיפּוּ הַדְּלָתוֹת (נִחְמָיָה ז). וְהַרְבֵּה יֵשׁ בְּמִשְׁנָה, כְּדִי שְׂיִפְתַּח וְיִגָּף וְתִגַּב. אִף עַל פִּי שְׂגָפָן לֹא קָנָה דְּבִמְסַכְתָּ מַעֲשֶׂר שְׁנֵי נִפְיִיג מִי"ב, פְּרוּשׁ, שְׂכֶסֶה אוֹתָן בְּמַגּוּפָה: וּמְחֹסֵר לְטִישָׁה טָהוֹר. שֶׁהוּא חָשׁוּב גְּלָמֵי כָלִי מִתְכוֹת שְׂאִינָן מְקַבְּלִין טָמְאָה. לְטִישָׁה, לְשׁוֹן לְטַשׁ כָּל חֶרֶשׁ נַחֲשֵׁת וּבְרָזָל (בְּרֵאשִׁית)

פרק יד - משנה ב

חֲזִינָא. נוֹהֲגִים לַעֲשׂוֹת בְּרֵאשׁ הַמִּקֵּל כְּמִין תְּפוּחַ שֶׁל בְּרָזָל וְהוּא הַנִּקְרָא חֲזִינָא. וְכָל עֲבָדֵי מְלָךְ מְצָרִים הַיּוֹם נוֹשְׂאִים בְּיָדָם מְקִלוֹת הַלְלוּ, וְקוֹרִין לָהֶם אֶלְדַּבּוּ"ס. וּפְעָמִים שְׁנוּעֲצִים בָּהֶם מְסַמְרִים [ו] כְּדִי שְׂיִפּוּ בָּהֶם מִכָּה רַבָּה וְקִשָּׁה: **שְׁלֹשָׁה סְדָרִים.** שֶׁל מְסַמְרִים, וְאִז חָשׁוּב כָּלִי. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי שְׂמַעוֹן: **עֲשָׂאן לְנוּי.** כְּגוֹן שְׂעֲשֹׂאוּ בְּמְסַמְרִים דְּקִים מְצָרִים [ז] כְּדִי לְיַפּוֹת אֶת הַמִּקֵּל: **טָהוֹר.** דְּהוּי מִתְּכַת הַמְּשַׁמֵּשׁ אֶת הָעֵץ, דְּתַנּוּ לְעִיל שֶׁהוּא טָהוֹר. אָבֵל כְּשֶׂעֲשֹׂאוּ לְהַפּוֹת וְלַחֲבֹט, הָרִי עֵץ מְשַׁמֵּשׁ אֶת הַמִּתְּכַת וְטָמֵא: **מְנִיקָת.** כְּמִין שְׂפּוֹפֶרֶת שֶׁל מִתְּכַת, וְהַכְּנִיס בָּהּ אֶת הַמִּקֵּל: **וְכֹן בְּדִלָת.** תַּחַת הַדְּלָת כְּדִי שֶׁלֹּא תֵאכְלֶנָה הָאֲרָץ: **הִיתָה כָּלִי.** הִיתָה שְׂפּוֹפֶרֶת זֹו כָּלִי בְּפָנֵי עֲצָמָה וְחֻבְרָה לְמִקֵּל וְאַחַר שְׂחֻבְרָה רָאוּי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ בְּכָלִי: **טָמְאָה.** מְקַבְּלַת טָמְאָה, וְטָמְאָה כְּמוֹ שֶׁהִיתָה: **מֵאִימְתִי הִיא טָהֲרָתָה.** מְנִיקָת שְׁנִטְמְאָה מֵאִימְתִי תִטְהַר וְתִצֵּא מִיַּד טָמְאָתָה: **מְשִׁיחֵבֵל.** מְשִׁישְׁחִיתָנָה וְיַפְחַת צוֹרְתָה: **מְשִׁיחֵבֵר.** מְשִׁישְׁחֻבְרָנָה בְּדִלָת אוּ בְּמִקֵּל וְיִקְבַּעְנָה בְּמְסַמְרִים שֶׁלֹּא תִשְׁמַשׁ עוֹד בְּכָלִי, כְּבָר בְּטַל שֵׁם כָּלִי מִמֶּנָּה וְיִצְאָה מִיַּד טָמְאָתָה:

פרק יד - משנה ג

הַקְּנִטָר שֶׁל בְּנָאִי. פֶּרְשׁוּ בוּ שֶׁהוּא שֶׁבֶט וּמְטָה שֶׁל בְּרָזָל שֶׁהַבְּנָאִים חוֹתְכִים בוּ אֶת הַכֶּתֶל [ט]: **הַדְּקוֹר.** יִתְד. כְּמוֹ יַחֲפֵר בְּדְקָר וְיִכְסֶה דְּתַנּוּ בְּרִישׁ פֶּרֶק קָמָא דְּבִיצָה: **חֶרֶשׁ.** נֶגֶר: **יִתְדוֹת אֲהֲלִים.** נוֹעֲצִים יִתְדוֹת שֶׁל בְּרָזָל בְּאֲרָץ וּמוֹתְחִים אֲהֲלִים וְקוֹשְׁרִים מִיִּתְרִים בִּיִתְדוֹת. וְאִין זֶה תִשְׁמִישׁוּ עַל יָדֵי קַרְקַע, שֶׁהָרִי לְדָבָר הַמְּטַלְטֵל הֵן מְשַׁמְשִׁים: **וְיִתְדוֹת הַמְּשׁוּחוֹת.** מוֹדְדֵי הַקַּרְקַע לְחֻלְקַת אַחִים, נוֹעֲצִים יִתְדוֹת בְּקַרְקַע וְקוֹשְׁרִים בוּ חֻבֵל וּמוֹדְדִים: **שְׁלִשְׁלַת שֶׁל מְשׁוּחוֹת טָמְאָה.** לְפִי שֶׁבְּמִדֵּית הַחֻבֵל יֵשׁ עוֹל. פְּעָמִים

שְׁמוֹתַח לָזֶה יוֹתֵר מְזָה, לְפִיכֹךְ רְגִילִים לַעֲשׂוֹת שְׁלִשְׁלֵת לַמִּדָּד בָּהּ: **עֲשׂוּיָה** לַעֲצִים. לְקֶשֶׁר בָּהּ חֲבִילָה שֶׁל עֲצִים, אוֹ לַמִּדָּד בָּהּ עֲצִים, שֶׁיֵּשׁ מְקוֹמוֹת שְׁמוֹכְרִים עֲצִים בְּמִדָּה מְלֵא חֶבֶל. וְהַשְּׁלִשְׁלֵת הַמִּיחָדָת לְכֹךְ טְהוּרָה, דְּהוּיָא כְּמִתְכַתֵּת הַמְשֻׁמָּשֵׁת אֶת הָעֵץ: **אַרְבַּעַה טַפְחִים**. וְיוֹתֵר מִכֵּן לֹא חָשִׁיב יָד: **חֲמוֹר שֶׁל נַפְחִים**. הָעֵץ שֶׁהַמְפּוּחַ שֶׁל נַפְחִים רוֹכֵב עָלָיו נִקְרָא חֲמוֹר. כֹּךְ פְּרִשׁוּיָה לִי רַבּוּתִי. וּבְמִקּוֹם אַחַר מְצֵאתִי שֶׁהוּא כָּלִי בְּרִזָּל כְּצוּרַת חֲמוֹר, וְהָאֵמֶן רוֹכֵב עַל הַקֶּצֶה הָאֶחָד וּמְכָה עַל הַקֶּצֶה הַשֵּׁנִי, וְעוֹשִׂים כֹּךְ כְּשֶׁרוֹצִים לְהַכּוֹת עַל הַכְּלִים הַגְּדוֹלִים שֶׁשִּׁפְתָן גְּבוּהָה וְגְדוּלָה מְאֹד: **מַגְרָה**. הַמְסָר שְׁנוֹסְרִים בָּהּ הַלוּחוֹת, שְׁנִטְמָאת, וְהָרִי הִיא טְמָאָה כְּמוֹ שֶׁהִיְתָה, עַד שֶׁיִּקְבַּעְנָהּ בְּדִלְתַת יִצְאָה מִיַּדִּי טְמָאָה, וְהָרִי הִיא טְמָאָה כְּמוֹ שֶׁהִיְתָה, עַד שֶׁיִּקְבַּעְנָהּ בְּדִלְתַת בְּמִסְמָר. וְהָכִי מִפְּרֶשׁ בִּתְוֹסְפְתָא: **עֲשָׂאָה מַלְמֻטָה לַמַּעֲלָה**. שֶׁהַפְּכָה וּנְתִנְהָה הַפּוּכָה בְּחוֹר הַדִּלְתַת: **טְהוּרָה**. אֵף עַל פִּי שֶׁלֹּא קְבַעְנָהּ בְּמִסְמָר: **כָּל הַפְּסוּיִן טְהוּרִין**. לְפִי שֶׁאֵין לְכַסּוּיִין שֵׁם בְּפָנָי עֲצָמֶן: **חוּץ מִשָּׁל מַחֵם**. וְכָל פְּיוּצָא בּוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֵׁם בְּפָנָי עֲצָמוֹ וּמְשִׁתְּמָשִׁין בּוֹ בְּפָנָי עֲצָמוֹ, כְּמוֹ כְּסוּי טְנִי שֶׁל רוּפָאִים דְּתַנּוּן לְעִיל פְּרָק טַבְעַת אָדָם [מְשִׁנָּה ג] דְּטָמָא לְדַבְרֵי הַכָּל, לְפִי שְׁמִנְיָחִין בּוֹ סְמָמָנִים:

פרק יד - משנה ד

הַעֵל שֶׁל מִתְכַתֵּת טְמָא. דְּפִשׁוּיָי כְּלִי מִתְכּוֹת מְקַבְּלִין טְמָאָה: **קְטָרֵב**. שְׁנֵי עֲצִים יֵשׁ, מִצַּד זֶה מִן הָעֵל וּמִצַּד זֶה מִן הָעֵל, וְהֵן נְקוּבִים, וּמְכַנְיִסִין בְּתוֹךְ אוֹתוֹ נֶקֶב עֵץ וּשְׁמוֹ קְטָרֵב, וְקוֹשְׁרִים אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יִשְׁמְטוּ הַבְּקָר. וְרַמְבַּ"ם פֶּרֶשׁ, שֶׁהַקְטָרֵב הוּא הָעֵץ שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל שְׁנֵי צַדָּי הַבְּהֵמוֹת, וְהָעֵל בְּאִמְצָעוֹ: **וְהַכְּנָפִים**. הֵם שְׁנֵי קְצוּוֹת שֶׁל קְטָרֵב. מְלֻשׁוֹן עַל כְּנָפֵי בְּגָדֵיהֶם. וְהֵם שֶׁל בְּרִזָּל: **הַמְקַבְּלוֹת אֶת הָרְצוּעוֹת**. כְּלוּמֵר, אִם נַעֲשׂוּ הַקְצוּוֹת שֶׁל קְטָרֵב לְקַבֵּל בָּהֶם אֶת הָרְצוּעוֹת, הֵן טְמָאִים, שֶׁחֲשׂוּבִין כְּלִי. אֲבָל אִם נַעֲשׂוּ לְנוּי, טְהוּרִים, לְפִי שֶׁהִיא מִתְכַתֵּת הַמְשֻׁמָּשֵׁת אֶת הָעֵץ: **וְהַבְּרִזָּל שֶׁתַּחַת צוּאָרֵי בְּהֵמָה**. קוֹשְׁרִים עַל צוּאָרֵי בְּהֵמָה בְּרִזָּל כְּדִי שֶׁלֹּא יִתְחַנֵּק בְּחֶבֶל שֶׁקוֹשְׁרִים בּוֹ הַקְטָרֵב [יב]: **הַסּוּמָךְ**. יֵשׁ בְּאִמְצָע הָעֵל כְּמִין טַבְעַת גְּדוּלָה וּבוֹ נִכְנָס רֹאשׁ הַמְחַרְשָׁה וְרֹאשׁ הָעֵגְלָה, וְאוֹתוֹ טַבְעַת קְרוּי סוּמָךְ: **מַחְגָּר**. חֶבֶל שֶׁקוֹשְׁרִים תַּחַת צוּאָר הַשׁוֹר [יג]. וְאֵית דְּגָרְסִי וְהַמְסָגֵר, וְהוּא יִתַּד [שֶׁל בְּרִזָּל] שֶׁנּוֹתְנִים בְּקֶצֶה הָעֵל שֶׁלֹּא תִתְעַוֶּת הָעֵגְלָה מִפְּנֵי אֲרֹךְ הָעֵל: **תַּמְחֻוּיוֹת**. כְּמִין קְעָרוֹת קְטָנוֹת שֶׁל עַל, וּקְרוּיִין תַּמְחֻוּיוֹת: **עֵנְבֵל**. הוּא הַבְּרִזָּל הַמְקַשְׁקֵשׁ בְּתוֹךְ הַזּוּג: **צְנוּרָא**. אֲנִקְלֵי שֶׁתּוֹחֲבִים בְּמִשְׁאוּי שֶׁבְּעֵגְלָה שֶׁלֹּא יִפֹּל: **וּמִסְמָר הַמְחַבֵּר אֶת כָּלָם**. כְּלוּמֵר, כָּל מִסְמָר שֶׁנַּעֲשֶׂה לְחֶבֶר הַפְּרָקִין שֶׁל עֵגְלָה זֶה בְּזוֹ. לְאַפּוּקֵי הַמִּסְמָרִים שֶׁאֵינָן עֲשׂוּיִין לְחֶבֶר, אֲלֵא לְנוּי. שֶׁאֵלּוּ אֵין מִטְמָאִין:

פרק יד - משנה ה

העל המצפה. ברזל [טו], טהור, לפי שהוא מתכת שמשמש את העץ: ושפופרות. כמין שפופרת של קנה חלול רגילין לעשות ממתכות להשמיע קול: והאבר. עופרת שנותנין בצד צוארי בהמה לנוי: והסובב של גלגל. גלגל עגלה של עץ עושים סביבותיה של ברזל שלא ישבר בטרשים ובסלעים: טסין. לוחות דקות. פחי הזהב, מתרגמינן טסי דדהבא: סנדלי בהמה של מתכות טמאין. לפי שעשויין לשתות בהן אנשי החיל במלחמה: טעם. מין גמי: הסיף מאימתי מקבל טמאה. בסיף שהעלה חלדה מירי, שהוא טהור. ומאימתי מקבל טמאה: משישופנו. כלי יש לצורפין ולחרשי ברזל שקרוי הצורפים בלשון מקרא, ותרגומו שופינא, ובו שפין ומחליקין את הכלים שהעלו חלדה להסיר חלדתו: משישחיזנו. במשחזת שלו להסיר חלדתו:

פרק יד - משנה ו

כסוי טני של מתכת. של בעלי בתים, טהור, כדברי חכמים דפליגי עליה דרבן גמליאל לעיל בפרק י"ב [משנה ו]. ואם מרקו ולטשו ועשה ממנו מראה: רבי יהודה מטהר. דסבירא ליה מראה לא משוי ליה מנא:

פרק יד - משנה ז

וחכמים מטמאין. דמראה משוי ליה מנא [יט]. והלכה כחכמים: כלי מתכות מטמאין ומטהרין שבורים. כלי מתכות שנטמאו במת ונשברו, וחזר ועשה מהן כלים בו ביום, שחזרו לטמאתו ישנה, כיון שהזה עליהן בעודן שלמים ונשברו, אין צריך להמתין להזאה שניה עד השביעי, אלא אפלו ביום אחד מזה שתי הזאות, אחת קדם שבירה ואחת לאחר שבירה, והן טהורין מיד. דרבי אליעזר כרבן שמעון בן גמליאל סבירא ליה, דאמר לעיל בפרק י"א דלא אמרו חזרו לטמאתו ישנה אלא לכלים שנטמאו בטמאת נפש בלבד, וטעם גזרה זו משום גדר מי חטאת כדפרישנא לעיל,

הלכך לא חשו אלא שיהא כאן שתי הזאות. ומיהו בעודן שבורים לא מהני הזאה, דלא שיכא הזאה בשברים. ובעי נמי שתהא שבירה מפסקת בין הזאה להזאה, לפי שיש הפסק ימים בין הזאות שלישי להזאת שביעי. ולא רצו להחמיר בחזרת טמאה ישנה, שהיא דרבנן, והקלו שתועיל בה הזאה אפלו שתיהן ההזאות ביום אחד:

פרק יד - משנה ח

רבי יהושע אומר אין הזאה פחות משלישי ושביעי. דתקון כעין דאורייתא **[כ]**. והלכה כרבי יהושע: **מפתח של ארכבה.** שמתקפל כארכבה עם השוק, שעשוי כמין נו"ן כפופה שלנו **[כא]**. ורב מפתחות שבארץ ישמעאל הם כן: **רבי יהודה מטמא.** ואין הלכה כרבי יהודה: **ושל גס.** כמין ג"ם יונית שהיא כמין נו"ן הפוכה **[כב]**: **היו בו חפין.** כשנשבר מתוך גומו, נשתירו בו חפין או נקבין. חפין הם השנים. נקבין, שנכנסים בהן שני המנעול, שפעמים יש במפתח שנים והן נכנסים בנקבי המנעול ופותחים, ופעמים יש נקבים במפתח ומכניס אותן נקבים בשני המנעול ופותח: **או שפרצו זה לתוך זה.** שלא נטלו החפין ולא נסתמו הנקבין, אלא שפרצו, כגון שנעקמו החפין ונתרחבו הנקבין, שנוגעים זה בזה: **מסננת של חרדל.** כמין נפה של מתכת שהחרדל נתון בה ומסתנן וקולטת את הפסלת: **מלמטון.** בשולי המסננת משנפרצו בה שלשה נקבין ונעשו שלשתן נקב אחד, תו לא חזיא לסנן בה:

פרק טו

פרק טו - משנה א

אפרס. כלי של רחים רחב מלמעלה ומצר והולך מלמטה, ונותנים בו חטים והוא מוציא אותם קמעא קמעא ברחים: **כלי עץ.** משנה זו שנויה למעלה בפרק ב', והדר תניא הקא משום דינא דכלי עץ וכלי עור דבעי

לאורויי בהו בהנדך פֿרקין : **השדה**. כִּמין אָרוֹן : **והתבה**. תבת השלחנין : **והמגדל**. בית האוצר של עץ. בלע"ז ארמריא"ו, ובערבי אלמנס"ר : **וכורת הקש**. חשובה ככלי עץ, לפי שעשויה מזנבות השבלין שהן קשין : **ובור ספינה אלכסנדרית**. ספינה גדולה שפורשין בה לים הגדול, קרויה ספינה אלכסנדרית, לפי שאין פורשים בים מארץ ישראל לאלכסנדריא אלא בספינה גדולה. ומפני שמי הים מלוחים ואין ראויין לשתיה, עושים בספינות גדולות כעין בור של עץ וממלאים אותו מים מתוקין הראויין לשתיה : **שיש להם שולים**. שאין תחתיהן חד מלמטה, אלא רחב ויושב על הקרקע : **נורים**. ששים סאה : **ביבש**. כגון התבואה וזרעונים ופרות : **טהורין**. דאתקש כלי עץ וכלי עור, לשק המטלטל מלא וריקן, וזה אינו מטלטל מלא לפי שגדול יותר מדאי, ואם יטלטלוהו מלא ישבר : **בין מקבלים בין שאינן מקבלים**. בין שמקבלין יותר מארבעים סאה, בין שאין מקבלין אלא פחות : **דרדור עגלה**. חבית של עץ עגלה עשויה לוחות, כעין אותן שעושין בארץ רומיי. ואף על פי שהיא גדולה, כיון שהיא לעגלה, מטלטלת מלאה וריקנית, דסבר האי תנא טלטול על ידי שורים שמייה טלטול : **וקסטות המלכים**. כמין מגדל של עץ עשוי חדרים חדרים, שנותנים בו מיני מאכל וכלים של משקה. והמלכים מוליכין אותו בעגלה שהולכים בה : **וערבת העבדנים**. ערבה של עץ שהעבדנים שורין בה עורותיהן : **אף על פי שמקבלין, טמאין**. כלומר, אף על פי שמקבלין ארבעים סאה או יותר, טמאין, כדמפרש טעמא, שאין מטלטלים אלא במה שבתוכן, כשהן מלאים דרכן לטלטל : **ערבת בעל הבית**. לרבי מאיר טמאה, דהוא טהורין קחשיב, למימרא דהני דוקא טהורין, והשאר טמאין. לרבי יהודה טהורה, דרבי יהודה טמאים קחשיב, למימרא דהני דוקא טמאין, והשאר טהורין. והלכה כרבי יהודה :

פרק טו - משנה ב

ארובות של נחתומים. לוחות שהנחתומים עורכים עליהן את הלחם. ואית ספרים דגרסי ערבות : **טמאות**. לפי שעשוין בצורת כלי [ז]. ואף על גב דפשוטי כלי עץ נינהו, טמאות מדברי סופרים : **של בעלי בתים טהורות**. שאין עליהן צורת כלי : **סרקן**. יפן בסריקון. והוא ששר בלשון מקרא. ומשום בשר (ירמיה כב). בערבי זנגפוו"ר. ובלע"ז מיני"ו : **כרכמן**. צבען בכרכם : **דף של נחתומין**. דף של מתכת. דאלו דף של עץ, פשוטי כלי עץ אין מקבלין טמאה. ואף על גב דטמא מדרבנן, כשקבעו בפתל טהור לדברי הכל : **רבי אליעזר מטהר**. ואין הלכה כרבי אליעזר : **סרוד**. היא סרידא דתנן לעיל [ח] בכמה דוכתי. והיא ערבה קטנה שהנחתום משתמש בה. כדמתרגמינן את בגדי השרד (שמות לא) ית לבושי שמושא : **גפנו**. עשה לו מסגרת סביב. תרגום ויחבק, וגפיו : **אם התקינו**. לסרוד של בעלי

בְּתִים : לְהִיּוֹת קוֹרֵץ עָלָיו. כְּלוּמַר לְחַתּוּךְ עָלָיו הַבְּצֵק. לְשׁוֹן מִחֲמַר קִרְצָתִי
(אִיּוֹב ל) : טָמֵא. דְּסָבִירָא לִיה לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, מִפְּנֵי מָה סְרוּד שֶׁל נְחֻתוּמִים
טָמֵא, מִפְּנֵי שְׁקוֹרֵץ עָלָיו אֶת הַבְּצֵק וּמוֹלִיךְ עָלָיו מְקַרְצוֹת לְתַנּוּר, וְשֶׁל בְּעֵלֵי
בְּתִים נִמְי אִם הִתְקִינוּ לְהִיּוֹת קוֹרֵץ עָלָיו אֶת הַבְּצֵק וּלְהוֹלִיךְ עָלָיו מְקַרְצוֹת
לְתַנּוּר, טָמֵא. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן :

פרק טו - משנה ג

יִם נָפָה. יְרִיעָה אֲרוּגָה מִשְׁעָר [יא] לְהוֹצִיא אֶת הַסֵּלֶת נָקִי מִן הַסִּבִּין. וּלְפִי
שְׂיֵשׁ סָבִיב הִירִיעָה זֶר שֶׁל לוח גְּבֵה, נִקְרָא יִם, כְּמוֹ שְׂיֵשׁ סָבִיב הַיִם יִבְשָׁה :
שֶׁל סֵלֶתִים. בּוֹרְרִים הַסֵּלֶת : גּוֹדְלֵת. הָאִשָּׁה שְׁגוֹדְלֵת וְקוֹשְׁרֵת שְׁעָר
הַנָּשִׁים : מִפְּנֵי שֶׁהַבְּנוֹת. הַנְּעָרוֹת בְּשַׁעָה שְׁגוֹדְלוֹת רֵאשׁוֹן מוֹשִׁיבוֹת אוֹתָן
בְּתוֹךְ יִם נָפָה, לְקַבֵּל שָׁם מָה שְׂיִפֵּל מִרֵּאשׁוֹן מִן הַעֲפְרוֹרִית וְעַרְבוּבֵיתָא
דְּרִישָׁא. וְהִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה :

פרק טו - משנה ד

כָּל הַתְּלוּיִים. הָעֲשׂוּיִין לְכָלִי לְתֵלוֹתוֹ בּוֹ : טָמֵאִין. דְּהוּוּ חֲבוּר לְכָלִי [יד] :
כְּבֵרֵת גְּרִנּוֹת. עֲשׂוּיָה לְהוֹצִיא הַחֲטִים וְלִקְלֵט הַמֶּץ, וּמִנִּיחִים הַכְּבָרָה עַל
שְׁנֵי עֲצִים וּמִנְהַלִּין, וְכִשְׁהוּ יִגְעִים מְכַנְּיָסִים יְדִיהוּן בְּתֵלוּי שְׁלָה וּמִנְהַלִּין,
וְהִינוּ דְקִתְנֵי דְמְסִיעִין בְּשַׁעַת מְלָאכָה : מְקַל הַבְּלִשְׁיִין. הַמְחַפְּשִׁין בְּתוֹךְ
הַכְּלִים לְרֵאוֹת אִם יֵשׁ בּוֹ דְבַר שְׁרָאוּי לְתַן מִמֶּנּוּ מְכַס לְמִלְךְ. תְּרַגּוּם וְיַחֲפֵשׂ,
וּבְלֵשׁ : שְׁהִם מְסִיעִים בְּשַׁעַת מְלָאכָה. מְכַנְּיָסִין יְדִיהֶם בְּתֵלוּי כְּשֵׁרוּצִים
לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָלִי, וּמִסְתִּיעִים בּוֹ לַעֲשׂוֹת מְלָאכְתָּן. וְהִלְכָה כְּחֻכְמִים :

פרק טו - משנה ה

רַחַת. שְׂזוּרִים בָּה [יז] תְּבוּאָה וְקִטְנִיּוֹת. בְּעַרְבֵי אֶלְרַחֲיָה, וּבְלַעֲיִי פֶּאֶלִיא :
הַגְּרוּסוֹת. הָעוֹשִׂים גְּרִיסִים שֶׁל פּוֹל : טָמֵאָה. לְפִי שְׂיֵשׁ לָהּ בֵּית קַבּוּל :

ועשויה להכניס בה לרחים: **ושל אוצרות**. עשויה ללקט בה החטה שהיא מן הצדדים מכאן ומכאן. ולנקותה שתתישב באוצר: **ושל גתות**. להשליך החרצנים והזגין חוץ מן הגת: **לכנוס**. ממקום פזורן, אבל לא לקבל בתוכו:

פרק טו - משנה ו

נבלי השרה. נבלים שמשוררים בהם. לשון נבל וכנור: **טמאין**. שהנבלים והכנורות חלולים הם ומנקבים לצד הנימין להשמיע קול הנגון, ודרך המנגנים להניח בתוכן הפעות שמקבצין מבני אדם הבאים לשמע, והוי ליה מטלטל מלא וריקן: **נבלי בני לוי**. המנגנים על הדוכן: **טהורין**. שאינן עשויות לתת בתוכן מעות, ואין עשויות לקבל: **כל המשקין טמאין**. כל אחד משבעה משקין, שהו, מים יין שמן דבש חלב דם טל, מקבלין טמאה, ומכשירין הזרעים לקבל טמאה: **ומשקה בית מטבחיא**. המים והדם שבבית המטבחים שבעזרה: **טהורין**. שהם אינם מקבלין טמאה, ולא מכשירין האכלים לקבל טמאה: **כל הספרים מטמאין את הידים**. לפי שבתחלה היו מצניעים אכלים של תרומה אצל ספר תורה, דאמרי האי קדש והאי קדש, כיון דחזו דקאתו ספרים לידי פסידא, שהעכברים שהיו מצויין אצל האכלים היו מפסידים אותן, וגזרו שיהיו הספרים כל כתבי הקדש פוסלים את התרומה במגען, וגזרו עוד שהידיים הנוגעות בספרים יהיו שניות לטמאה ופוסלות את התרומה: **מספר העזרה**. ספר תורה שפכהו גדול קורא בו בעזרת נשים ביום הכפורים. דליכא למיחש שמא ישימו אכלים של תרומה אצלו, מפני מוראו וחשיבותו: **מרפוף**. סוס של עץ שעושים הליצנים לרכב עליו לצחק בו: **הבטנון**. כלי נגון גדול, שהמנגן בו סומכו על בטנו. וקורים לו בלע"ז ציטר"א: **הנקטמון**. מין כלי של נגון עשוי בצורת רגל של עץ שעושה מי שנחתכה רגלו **{יט}**: **והארוס**. עשוי כמין נפה שדפנותיה עגלות ושוחטין על פיו עור דק, ומכין עליו במקל ומוציא קול צלול. ובלע"ז טמבור"ו: **טמא מושב**. אם ישב עליו זב וזבה נדה ויולדת, נעשה אב הטמאה לטמא אדם לטמא בגדים. דכלי המיוחד לשיבה הוא: **שהאלית**. כלומר המקוננת ומייללת יושבת עליו, לפי שרגילין לספד ולקונן על ידי נגון של אותו כלי. וכן המנהג היום בארצות הישמעאלים: **אלית**. לשון אלי כבתולה חגרת שק (ויאלא). ואין הלכה כרבי יהודה **{כ}**: **מצדת החלדה טמאה**. שיש עליה צורת כלי. מה שאין כן למצודת

פרק טז - משנה א

כָּל כְּלֵי עֵץ. שֶׁלַחַן הַכַּפּוֹל. עֲשׂוּי חֲלִיּוֹת אוֹ פְּרָקִים, וְלֵאחֲרַי שְׁמִסְרִים אוֹתוֹ כּוֹפְלִים חֲלִיּוֹתָיו אוֹ פְּרָקָיו זֶה עַל זֶה, וְכָל חֲלֵיאָה הוּיָא כְּלֵי בִפְנֵי עֲצָמָה: וְתִמְחֹוּי הַמְזֻנּוֹן. קַעֲרָה גְדוֹלָה מְאֹד וּבְתוֹכָהּ קַעְרוֹת קְטַנּוֹת, וְנוֹתְנִים בְּכָל קַעֲרָה מִן הַקְטַנּוֹת מִן אֶחָד שֶׁל תִּבְשִׁיל. וְלִפֵּי שְׂיֵשׁ בְּתוֹכָהּ מִיָּנִים הַרְבֵּה, נִקְרָא תִמְחֹוּי הַמְזֻנּוֹן. תִּרְגּוּם לְמִינּוֹ לְזִנּוּהֵי: אֶפִּיפּוֹרִין. כֶּסֶא שֶׁל פְּרָקִים: הַמְגִיס. תִּרְגּוּם קַעֲרָה מְגִיסָתָא: וְקוֹד הַבְּבִלִי. כְּמִין קַעֲרָה שֶׁל עֵץ. וְלִשׁוֹן חֲכָמִים הוּא, בְּמַקְדָּה בְּזוּיָה, פְּרוּשׁ קַעֲרָה בְּזוּיָה. וְכָל הַפְּלִים הַלְלוּ, אֵף עַל פִּי שְׁנַחֲלָקוּ, נִשְׁאַר לְכָל חֶלֶק מֵהֶם צוּרַת כְּלֵי. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה: מְשִׁיִּשׁוּפִים בְּעוֹר הַדָּג. לְהַסִּיר קְסָמִין שְׂבָהֶם, דְּקָדָם לְכֹן לֹא חֲזוּ לְמַלְאכְתָּן, שְׁמִשְׁרָטִים אֶת הַבָּשָׂר. אֲבָל אִם אֵינָן מְחַסְרִין אֶלְאֵ שִׁיפָה שֶׁל צַחְצוּחַ וּמְרִיקָה, הָא קִימָא לָן [חֲלִיּוֹ כַה] דְּגַלְמֵי כְּלֵי עֵץ שְׁעֵתִיד לְשַׁבֵּץ וְלִשׁוּף טִמְאִין: גָּמַר שֶׁלֹּא לִשׁוּף. שְׁגִמַר בְּלָבוֹ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם אֵף עַל פִּי שֶׁלֹּא יִשׁוּף עוֹד [ב]: שְׁלֹשָׁה בְּתִים. כְּשִׁמְסָרְגִים הַמְטָה בְּחַבְלִים, בֵּין כָּל חַבֵּל לְחַבֵּל קְרוּי בֵּית וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי מְאִיר:

פרק טז - משנה ב

הַסְּלִים שֶׁל עֵץ. מְאִימְתֵי גָמַר מְלֵאכְתָּן: מְשִׁיחֶסֶם. כְּשִׂאָדָם עוֹשֶׂה קֶפֶה אוֹ סַל וְגוֹמֵר אֶת שְׁפָתוֹ [ג] זֶה הִיא חֲסִימָה: וְיִקְנֵב. לְאַחֲרַי שְׁגוֹמֵר הַשְּׂפָה, וְנִשְׁתַּיְרוּ קְסָמִין רְאֵשֵׁי קְרוּמִיּוֹת הַבּוֹלְטִין, פּוֹסְקוֹן וְקוֹטְמָן, וְזוֹ הִיא קְנִיבָה: שֶׁל תִּמְרָה. סְלִים הָעֲשׂוּיִן מִחֲרִיּוֹת שֶׁל דָּקָל: שְׁכֹן מְקִימִין. בְּלֵא קְנִיבָה: כְּלַפְלָה. סַל שֶׁל גָּמִי: הַתְּלוּיָה. שְׁיִגְמַר הַחַבֵּל שֶׁתּוֹלָה בָּהּ: בֵּית הַלְּגִינִים. כְּלֵי שְׁמִנִּיחִין בּוֹ לְגִינִין לְשִׁמּוֹר: בֵּית הַפּוֹסוֹת. כְּלֵי שְׁמִצְנִיעִין בּוֹ פּוֹסוֹת:

הקנונין. קנון שבוררים בו קטנית. והוא נעשה מחריות של דקל: **קלתות**. קפות קטנות: **סוגים**. קפות גדולות: **שני דורים לרחב שלהן**. לאחר שארגו שולי הקפה, אורגים סביבותיה עגולים כפי מה שרוצה שתהיה רחבה בדפנותיה בגבהה, ואותן עגולים של דפנות קרויין דורים: **וכן של מאזנים**. הבסיס שנותנים עליו המאזנים **[ד]**: **דור אחד**. משגיביה על שפתו עגול אחד: **שתי צפירות**. שתי סבובים **[ו]**: **והערק**. שאין שפתו גבוהה כשפת הקפה: **משיעשה צפירה אחת טמא**. וערק עשוי משעם וארכו יותר מרחבו, כתבה של רצענים **[ז]**. וקרוי ערק. ועד שרוף נעל (בראשית יד), תרגום ועד ערקת מסאנא. ומשום דכלי גמי ושעם דין כלי עץ יש להם, הלכך תנינהו גבי הדדי עם כלי עץ:

תורמל. כיס של עור גדול, שהרועה נותן בו מזונות וכל דבר. ודומה לו, ולא הרועה בתרמילו: **קיחותיו**. מסגרותיו **[ט]**, כמין אזנים קטנות סביבות התורמל, ומכניסים באותן אזנים חבלים שסוגרים אותו: **סקרטיא**. עור שלובשים העבדנים בשעת מלאכתו: **ציצתה**. כעין ציצית של טלית, כך עושין לה פתילים על כנפים לקשרם בהן. ורמב"ם פרש, סקרטיא עור שאוכלים עליו, וציצתה, הוא אמצע העור שנותנים בו טס של מתכת לנוי, לשון ציץ הזהב, שהוא טס של זהב: **טבעותיה**. טבעת נחשת או ברזל שנותנים בקצה הסקרטיא: **קטבוליא**. עור שמציעים על גבי מטה **[י]**. וקורים לו בערבי נטיע, ופשוטי כלי עור מקבלים טמאה מדרבנן בלבד, כפשוטי כלי עץ, ודינן בזה שוה, שאין מקבלים טמאה מדאורייתא אלא מדרבנן בכל שאר טמאות, חוץ ממשכב ומושב, שהן נעשים משכב ומושב מדאורייתא כשהן מיחדים לכך: **הכר והכסת**. כר קטן מכסת **[יא]**, ועשוי להניח תחת מראשותיו. וכסת תחת כל גופו: **פחות מחמשה טפחים**. משירים משום פתח להכניס משם המוך למלאות הכר והכסת:

פְּטִילִיא. קֶפֶה עֲשׂוּיָה מִמִּינִים שֶׁל עֶרְבָה, וְאוֹצְרִים בָּהּ גְרוּגְרוֹת : וְחֲסִינָה.
כְּמִין קֶפֶה **[יב]** עֲשׂוּיָה מִקּוֹצִים, וּמְשִׁימִין בָּהּ טִיט : **סוּגְנִיּוֹת.** לְשׁוֹן סוּגָה
בְּשׁוֹשְׁנִים, עוֹשִׂין כְּמִין כְּפִיפָה קֶטְנָה מִן הָעֲלִים וּמִכֶּסֶם בָּהּ פְּרוֹת, וְאִינָה
אֶלָּא מְלֹאכֶת עֲרָאִי : **נִצְרִים.** מִצּוּרֵי הַדְּקָל : **חוּתֵל.** כָּלִי שְׁעוֹשִׂים מִחֲרִיּוֹת
שֶׁל דְּקָל, וּמְנִיחִין בּוֹ תַמָּרִים לַחִים וְהֵן מִתְבַּשְׁלִים בְּתוֹכוֹ **[יד]** : **נוֹתֵן לְתוֹכוֹ**
וְנוֹטֵל מִתּוֹכוֹ. אֲבָל אִם אֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיא הַתַּמָּרִים אֶלָּא אִם כֹּן יִקְרַעְנוּ אוֹ
יִתִיר הַחֲרִיּוֹת שָׁלוֹ, טָהוֹר, דְּכִיּוֹן דְּקוֹרְעוֹ אוֹ מִתִּירוֹ מִשְׁלִיכוֹ לְאַשְׁפָּה, וְהָיוּ
לְתַשְׁמִישׁ עֲרָאִי :

פרק טז - משנה ו

קֶסְיָה. בֵּית יָד שֶׁל עוֹר : שֶׁל זוּרֵי גְרָנוֹת וְהוֹלְכֵי דְרָכִים **[טו]** וְשֶׁל עוֹשֵׂי פִשְׁתָּן
טִמְאָה. דְּכִיּוֹן דְּהִיא עֲשׂוּיָה כְּדִי לְאַחֲזוֹ הַדְּבָר בְּיָדוֹ יָפָה שֶׁלֹּא יִשְׁמַט מִמֶּנּוּ,
אוֹ כְּדִי שֶׁלֹּא יִתְחַב לוֹ קוֹץ בְּיָדוֹ, מִקְרֵי עֲשׂוּי לְקַבְּלָהּ, כִּיּוֹן שֶׁהַדְּבָר שֶׁהוּא
אוֹחֲזוֹ בּוֹ נִשְׁעָן עַל הַבַּיִת יָד וּמִקְבָּלוֹ : **שֶׁל גְרוֹסוֹת.** הַעוֹשִׂים גְרוֹסוֹת שֶׁל פּוֹל
בְּרַחֲמִים : **מִפְּנֵי הַזְּעָה.** לְשָׂאב אֶת הַזְּעָה כְּדִי לְהַקֵּר בְּשָׂרוֹ שֶׁלֹּא יִזָּע. אִי נָמִי,
שֶׁלֹּא תִטְגַּף זֵיעַת יָדוֹ הַדְּבָר שֶׁהוּא אוֹחֲזוֹ בּוֹ : **טָהוֹר.** דְּתַשְׁמִישׁ עֲרָאִי חָשׁוּב :

פרק טז - משנה ז

מִלְקוֹט. עוֹר שֶׁמְשִׁימִין בְּעֵינֵי הַפֶּרָה כְּדִי שֶׁתִּסְבֵּב וְתִדּוֹשׁ **[יז]** : **הַחֲסוּם.** כְּמִין
מִצּוּדָה קֶטְנָה שֶׁל חֲבָלִים שְׁחוֹסְמִים בָּהּ פִּי הַפֶּרָה שֶׁלֹּא תֹאכַל : **מִדָּף שֶׁל**
דְּבוּרִים. כָּלִי **[יח]** שֶׁמְשִׁימִים בּוֹ אֵשׁ וְגִלְגְּלֵי בָקָר וּמַעֲשָׂנִים כְּדִי שֶׁיִּבְרָחוּ
הַנְּחִילִים שֶׁל דְּבוּרִים מִן הַכְּפֹרֶת וַיִּקַּח הַדְּבִשׁ. מִלְשׁוֹן אֲשֶׁר תִּדְפְּנוּ רוּחַ
(וְתִהְיֶה אֵ) : **וְהַמְּנִפָה.** כָּלִי שֶׁמְנִיפִין בּוֹ בִּימּוֹת הַחֲמָה לְהַבִּיא הַרוּחַ : **קֶפְסָא.**
כְּמִין אֲרָגוֹ קֶטַן שֶׁהָאִשָּׁה נוֹתֶנֶת בּוֹ תְּכֵשִׁיטָיָה וְנוֹתֶנֶת עָלָיו כְּסוֹת מִלְמַעְלָה :
קִמְטָרָא. תֵּבָה שֶׁשׁוּמְרִים בָּהּ הַבְּגָדִים. עַל הַמְּלִתְחָה (מְלָכִים ב' ט), מִתְרַגְּמִינָן
עַל קוּמְטָרָה : **וְהַמְּכַבֵּשׁ.** [כָּל חֲרָשׁ עֲצִים] לְפִי מְלֹאכְתּוֹ יֵשׁ לוֹ מְקוֹם שֶׁכּוֹבֵשׁ
וְעוֹצֵר הָעֵץ כְּשֶׁהוּא מַעֲנֵת וְעִקֵּם עַד שֶׁמִּנְשָׂרוֹ : **וְהַקְּמָרוֹן.** הַמְּכֶסֶה שֶׁעַל
הַתֵּבָה הָעֲשׂוּי כְּעֵין קֶבֶה **[כא]** : **אַנְגְּלִין.** גְּרִתִּיק שֶׁל עוֹר שְׁעוֹשִׂין לְסַפֵּר
וּמְכַנִּיּוֹת אוֹתוֹ בְּתוֹכוֹ : **בֵּית הַנְּגָר.** גְּרִתִּיק שֶׁל עוֹר שְׁנוֹתְנִים בְּתוֹכוֹ הַנְּגָר,
הוּא הִתְיַד שֶׁמְשִׁימִים אַחֲרֵי הַדְּלֶת : **וּבֵית הַמְּנַעוֹל.** גְּרִתִּיק שֶׁל עוֹר
שְׁנוֹתְנִים בּוֹ הַמְּנַעוֹל שְׁנוֹעֲלִים בּוֹ הַדְּלֶת : **וּבֵית הַמְּזוּזָה.** קֶנֶה שֶׁל מַתְּכוֹת
שְׁנוֹתְנִים בּוֹ הַמְּזוּזָה : **וְהָאֵמוּם שֶׁל גּוֹדְלֵי מִצְנָפוֹת.** דְּפוּס כְּעֵין רֹאשׁ שֶׁל

אָדָם שְׁמֵתֶקְנִים עָלָיו הַמְצַנֶּפֶת: **וְהַמְרַבּוֹף**. כְּמִין סוּס שֶׁל עֵץ שֶׁהַלִּיצָנִים מְשַׁחֲקִים בּוֹ. וְאֵת דְּמַפְרָשֵׁי, כְּלִי שֶׁל עֵץ אֲרָז הָעֵשׂוּי לְזֶמֶר: **וּרְבִיעִית שֶׁל אֲלִית**. וּבְמַנְעֵנְעִים וּבְמַצְלָצֶלֶן, מִתְרַגְּמִינָן וּבְרַבִּיעֵין וּבְצִלְצָלִין: **שֶׁל אֲלִית**. שֶׁל הַמְקוֹנֶנֶת. כְּמוֹ (וְיֹאֵל א) אֲלִי כְּבִתּוּלָה חֲגוּרַת שֶׁק: **גְּנוּגְנִית הָעֵנִי**. תְּרַמִּילוֹ שֶׁל עֵנִי: **וְסִמוּכּוֹת הַמָּטָה**. קוּרוֹת שְׁסוּמְכִין בְּהֵן הַמָּטָה שֶׁלֹּא תִפֵּל: **טְפוּס שֶׁל תְּפִלִּין**. כְּמוֹ דְפוּס שֶׁל תְּפִלִּין: **אֲמוּם שֶׁל עוֹשֵׂי סֵאגוֹת**. דְפוּס שֶׁל עוֹשֵׂי שְׁלִשְׁלָאוֹת. שְׁעוֹשֵׂין אוֹתָן עַל גְּבֵי אֲמוּם הַיָּנוּי [עַל גְּבֵין] דְפוּס. וְרַמְבַּ"ם גְּרִיס, עוֹשֵׂי סוּתוֹת, לְשׁוֹן וּבָדָם עֲנָבִים סוּתוֹ (בְּרֵאשִׁית מַט), וְהוּא הַדְּפוּס שֶׁל עֵץ שְׁאוּרְגִין עָלָיו הַבְּגָדִים: **מְשַׁמְשֵׁי מְשַׁמְשֵׁי שֶׁל אָדָם**. כְּגוֹן כְּסוּיֵי כְּלִים וְנִרְתִּיקֵי כְּלִים, שֶׁהֵם נַעֲשׂוּ לְשִׁמְשׁ הַכְּלִים הַמְשַׁמְשִׁים אֶת הָאָדָם: **בְּשַׁעַת מְלֹאכָה וְשִׁלָּא בְּשַׁעַת מְלֹאכָה**. בְּזִמְן שֶׁהַכְּסוּי מְשַׁמֵּשׁ אֶת הַכְּלִי לְשִׁמּוֹר מַה שְׁבִתּוֹכוֹ, וְהַיָּנוּי שַׁעַת מְלֹאכָה דִּידִיהָ, וּכְשֶׁאֵין כְּלוּם בְּכִלֵּי שְׁאִינוֹ צְרִיךְ לְכְסוּי קָרִי לִיָּה שֶׁלֹּא בְּשַׁעַת מְלֹאכָה. וַיֵּשׁ כְּלִים שְׁמִנִּיחִים עֲלֵיהֶן הַכְּסוּי תְּמִיד בֵּין כְּשֶׁהוּא מְלֹא בֵּין כְּשֶׁהוּא רִיקוֹן, אֲף עַל פִּי שְׁאֵין הַכְּסוּי מַחְבֵּר בּוֹ, חֲשִׁיב כְּכִלֵּי גוּפִיָּה לְקַבֵּל טְמֵאָה אֲפֹלוּ בְּזִמְן שְׁאִינוֹ מַחְבֵּר בּוֹ, כִּיּוֹן שֶׁרְגִיל לְהִיּוֹת תְּמִיד עָלָיו. וְהֵאֵי כְּלָלָא דְרַבִּי יוֹסִי, אֲפִשׁוּטֵי כְּלֵי עֵץ הַמְשַׁמְשִׁין אֶת הַכְּלִים קָאֵי. אָבֵל כְּלֵי קַבּוּל, מְטַמְּאִין בְּכָל עֲנָוָה. וְהִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

פרק טז - משנה ח

הַפְּגִיּוֹן. סַכִּין שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁתֵּי פִיּוֹת: **תֵּיק מְכַחֹל**. תֵּיק הַכְּלִי שֶׁבּוֹ כּוֹחֲלִין הָעֵין: **וּבֵית הַכְּחֹל**. הַכְּלִי שֶׁשׁוּמְרִים בּוֹ אֶת הַכְּחֹל: **מְכַתֵּב**. קְלָמוּס שֶׁל נְחֹשֶׁת וּבְרָזָל: **תְּרוּנְתָק**. תְּרִין תֵּיק. וְהוּא כְּלִי אֶחָד וּבּוֹ תֵּיקִין הַרְבֵּה חֲלוּקִים, לְקְלָמוּס וְלַסְכִּין וְלַמְסַפְרִים. וְרוֹפְאֵי הַחֲבוּרוֹת מְשַׁתְּמְשִׁים בְּכִלֵּי זֶה הַרְבֵּה. וּבְלַע"ז פִּינְאָרוּ"ל: **פְּגוּשׁוֹת**. חֲצִים רַחְבִּים [כַּד]. וּמְחֵי קְבֵלוֹ [חֲזַקָאֵל כו], מִתְרַגְּמִינָן וּמַחֲת פְּגוּשׁוּהֵי: **סַמְפוּנְיָא**. כְּלִי זֶמֶר שֶׁל מִתְּכַת: **מַצְדוֹ טְהוֹר**. שְׁכַל שְׁמַכְנִיסוֹ מִן הַצַּד אֵינוֹ חֲשׂוֹב נִרְתִּיק, אֲלֵא מְכַסֶּה בְּעֵלְמָא: **הָאֵלָה**. שֶׁבֶט שֶׁל בְּרָזָל וּבְרֵאשׁוֹ עֲגוּל כְּמוֹ כְּדוּר, וְיוֹצְאִים בּוֹ יְתִדוֹת שְׁדוּמוֹת לְשִׁקְדִים, בְּעֶרְבֵי קוּרִין לוֹ דְבוּ"ס, וּבְלַע"ז מַאצ"א: **הָעֵשׂוּי לְחַפּוּי**. לְמַכְסָה. תְּרַגּוּם מְכַסֶּה, חוֹפְאָה: **טְהוֹר**. דְתַנְנָא, יְכוּל שְׁאֵנִי מְרַבֵּה חַפּוּי כְּלִים לְטַמְּאָה, תְּלַמוּד לּוֹמֵר (עִקְרָא יא) אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מְלֹאכָה בְּהֵם, פָּרַט לְחַפּוּי כְּלִים:

פרק יז - משנה א

כָּל כְּלֵי בַעֲלֵי בְּתִים שְׁעוֹרָן בְּרִמּוֹנִים. אִם נִקְבוּ בְּמוֹצֵיא רִמּוֹן, טְהוּרִים [ב]: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר בְּמֵה שֶׁהוּן. כָּל הַכֵּלִים שְׁעוֹרָן כְּשֵׁאִין רְאוּיִן לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן מַעֲיִן הַתְּשֻׁמִּישׁ שֶׁהָיוּ מִשְׁתַּמְּשִׁים בָּהֶן תְּחִלָּה, כְּגוֹן כְּלִים הַמֵּיחָדִים לְתַאֲנִים שְׁעוֹרָן בְּמוֹצֵיא תַאֲנָה, וְהַמֵּיחָדִים לְזִיתִים שְׁעוֹרָן בְּמוֹצֵיא זֵית. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר: **קִפּוֹת הַגִּנְנִים**. קִפּוֹת בַּעֲלֵי הַגִּנּוֹת שֶׁעָשׂוּיִן לְתַן בָּהֶם יְרָקוֹת, שְׁעוֹרָן בְּמוֹצֵיא אֲגָדוֹת יָרֵק. וּבְהָא מוֹדָה תַנָּא קַמָּא לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּאִין שְׁעוֹרָן בְּמוֹצֵיא רִמּוֹן: **בְּתַבּוּן**. בְּמוֹצֵיא תַבּוּן: **גְּבָבָא**. תַבּוּן דִּק מְעַרְבַּ בְּזָבֵל. תַרְגוּם לְקוֹשֵׁשׁ קֵשׁ (שְׁמוֹת ה), לְגַבְבָּא גִילָא. וְהַבְּלָנִים דְּהִינוּ בַּעֲלֵי הַמְּרַחְצוֹת שׁוֹרְפִין אוֹתוֹ בְּמְרַחְצוֹת: **כָּלֵן בְּרִמּוֹנִים**. בִּין שֶׁל בַּעֲלֵי בְּתִים בִּין שֶׁל גִּנְנִים. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ:

פרק יז - משנה ב

בְּפִקְעִיּוֹת שֶׁל שְׁתֵּי. מְטוּהַ הַשְׁתֵּי דִק מִשָּׁל עֶרֶב. כְּדַמוּכַח בְּכַתְּבוֹת בְּפִרְק אָף עַל פִּי [דף טז]. וּפִקְעִיּוֹת שֶׁל שְׁתֵּי הֵן קִטְנִים מְפִקְעִיּוֹת שֶׁל עֶרֶב. וּפְרוּשׁ פִּקְעִיּוֹת, גְּלוּמְמוֹרִי בְּלַעֲזִי. אִי נִמִּי מִטַּאסִּי בְּלַעֲזִי: **אָף עַל פִּי שְׁמִקְבֶּלֶת שֶׁל עֶרֶב טְמֵאָה**. הֵכִי קֵאָמַר, וְאָף עַל פִּי שְׁאִינָה מְקַבֶּלֶת שֶׁל שְׁתֵּי אִם מְקַבֶּלֶת שֶׁל עֶרֶב טְמֵאָה, שֶׁשְׁעוֹרָה בְּמוֹצֵיא עֶרֶב, שֶׁהוּא גְדוֹל מְמוֹצֵיא שְׁתֵּי. וְכֵן אָף עַל פִּי שְׁמִקְבֶּלֶת אֶת הַתְּמַחוּיִן טְמֵא, כְּלוּמַר אָף עַל פִּי שֶׁהַנֶּקֶב גְדוֹל שְׁאִינָה מְקַבֶּלֶת אֶת הַקְּעָרוֹת, אִם מְקַבֶּלֶת אֶת הַתְּמַחוּיִן שֶׁהֵן גְדוֹלִים מִן הַקְּעָרוֹת, עֲדִין מְקַרִי חֲזִי לְתַשְׁמִישׁוֹ הָרֵאשׁוֹן וְטַמֵּא: **אָף עַל פִּי שְׁמִקְבֶּלֶת אֶת הָרְעִי**. אָף עַל פִּי שְׁאִינָה מְקַבֶּלֶת אֶת הַמְּשֻׁקִּין, אִם מְקַבֶּלֶת אֶת הָרְעִי טְמֵא. בֵּית הָרְאִי, כְּמוֹ בֵּית הָרְעִי. כְּלֵי שֶׁנִּפְנְנָה בּוֹ וַיֵּשׁ בּוֹ צוּאָה וּמִי רְגֵלִים: **מִפְּנֵי שְׁאִין מְקִימִין אוֹתוֹ**. גְּרָסִינּוּ. וְאִית דְּגָרְסִי, מִפְּנֵי שֶׁהוּן מְקִימִין אוֹתוֹ, וְאִמְלֵתָא דְתַנָּא קַמָּא קֵאֵי, דְאָמַר אִם מְקַבֶּלֶת אֶת הָעֶרֶב וְאֶת הַתְּמַחוּיִן וְאֶת הָרְעִי טְמֵא, מִפְּנֵי שֶׁהוּן מְקִימִין וְשׁוּמְרִים אוֹתוֹ, כִּיּוֹן דְחֲזִי לְהֵכִי. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ:

פרק יז - משנה ג

שְׁעוֹרֵן בְּכִפּוּרֹת שֶׁל פֶּת. שְׁעוֹר שְׁבִירָתוֹ, בְּמוֹצֵיא כִּפּוּרֹת שֶׁל פֶּת: אֲפִיפִירוֹת. כְּלֵי אֲרוֹג מְקַנִּים אוֹ זְמוּרוֹת **[ה]**: שְׁעֵשָׂה לָהּ קִנִּים מִלְמָטָה לְמַעְלָה. שְׁנַפְחָתוּ שׁוּלְיָהוּן וְהַכְנִיס קִנִּים מִמָּטָה לְמַעְלָה לְהַחֲזִיק הַשׁוּלִים: גַּפִּים. שְׁגַפְפָה סָבִיב. תִּרְגוּם וַיִּחַבֵּק, וְגַפִּיף. פְּרוֹשׁ אַחַר, גַּפִּים, שְׁעֵשָׂה לָהּ אֲזָנִים: אִם אֵינָה יְכוּלָה לְנַטֵּל בַּגָּפִים. שֶׁשָּׂאוּחָז בַּגָּפִים אֵין הַכְּלֵי עוֹלָה עִמוֹ:

פרק יז - משנה ד

הַרְמוֹנִים שְׁאֲמָרוּ. הָא דְתַנֵּן בְּרִישׁ פְּרָקִין כָּל כְּלֵי בַעֲלֵי בְתִים שְׁעוֹרֵן בְּרְמוֹנִים, כְּשִׁיְהִיו שְׁלֵשָׁה רְמוֹנִים אַחוּזִים זֶה בְּזֶה וַיֵּצֵא הָאֶחָד דָּרָךְ הַנֶּקֶב, זֶהוּ שְׁעוֹר שֶׁל מוֹצֵיא רְמוֹן **[ז]**: כְּדֵי שִׁיטֵּל וַיְהַלֵּךְ. שְׁמַתוּדָה נַעֲנוּעַ שֶׁל נְטִילָה וְהַלּוּד מִמֶּהָר הַרְמוֹן לְצֵאת דָּרָךְ הַנֶּקֶב: וּבִקְפָה כְּדֵי שִׁיפְשִׁיל לְאַחוּרָיו. שְׁמַתוּדָה הַפְּשֵׁלָה לְאַחוּרָיו הוּא מִמֶּהָר לְצֵאת: שְׁאֵינָן יְכוּלִים לְקַבֵּל רְמוֹנִים. שְׁהוּן קִטְנִים: כְּגוֹן הַרְבַּע. רַבַּע הַקֵּב: שְׁעוֹרֵן בְּרַבֵּן. כִּיּוֹן דְּנִפְחָת רַבּוֹ, טְהוֹר: נִפְרָצוּ. נִפְחָתוֹ וְחִסְרוֹ: נִגְמָמוּ. בְּשִׁפְתוֹתֵיהֶן: שְׁעוֹרֵן בְּמַה שְׁהוּן. אִם נִשְׂאָר בָּהוּן כְּדֵי לְקַבֵּל כָּל שְׁהוּא, טְמֵאִין. וְהִלְכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן:

פרק יז - משנה ה

הַרְמוֹן שְׁאֲמָרוּ. דְּכֵלֵי שְׁנַקֵּב בְּמוֹצֵיא רְמוֹן טְהוֹר: וְלִמָּה הַזְכָּרוֹ רְמוֹנֵי בְּדָאן. כִּיּוֹן שְׁאֵינָן מְשַׁעְרִין בָּהוּן, אֶלְא בְּרְמוֹן בִּינוֹנִי: שְׁיְהוּ מְקַדְּשִׁים בָּהוּן. שְׁאִם אֶחָד מִרְמוֹנֵי בְּדָאן שֶׁל עֶרְלָה אוֹ שֶׁל כְּלָאֵי הַכֶּרֶם נִתְעַרַב עִם אֶלֶף רְמוֹנִים שֶׁל הַתֵּר, נִתְקַדְּשׁוּ כֻלָּן וְנִאֶסְרוּ **[יא]**. מַה שְׁאֵינָן כֵּן בְּרְמוֹנִים שֶׁל שְׂאָר מְקוֹמוֹת: בְּדָאן. שֵׁם מְקוֹם: לְשַׁעַר בּוֹ אֵת הַכְּלִים. קִסְבֵּר דְּמוֹצֵיא רְמוֹן דְּכֵלִים, בְּרְמוֹנֵי בְּדָאן מְשַׁעְרִינָן: אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לֹא הַזְכָּרוֹ רְמוֹנֵי בְּדָאן וְכוּ'. אֲבָל לְעַנְיָן קָדוֹשׁ אֵין חֲלוּק בֵּין רְמוֹנֵי בְּדָאן לְשְׂאָר רְמוֹנִים, דְּכֻלָּן מְקַדְּשִׁים, דְּסִבְר רַבִּי יְהוּדָה כָּל שֶׁדִּרְכוּ לְמִנּוֹת מְקַדְּשׁ. בְּפִרְק הַתְּעַרְבוֹת

וּבְרִישׁ מִסְכַּת בִּיצָה: **בָּדָאן וְגַבַּע**. שְׁנֵי מְקוֹמוֹת שֶׁל כּוֹתֵימ הֵן, וְנִכְרִים הֵיוּ רְמוּנִים וְחֲצִיר שֶׁל מְקוֹמוֹת הַלָּלוּ [מְרַמֵּז וְחֲצִיר] שֶׁל שְׂאֵר מְקוֹמוֹת. וְכוֹתֵאִי וְדָאִי לֹא מְעַשְׂרֵי מְאִי דְמִזְבְּנֵי לְאַחֲרֵינֵי, דְּלֹא חִישִׁי אֶלְפִנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן מְכָשׁוּל, אָף עַל גַּב דְּלִנְפְּשִׁיהוּ מְעַשְׂרֵי. הַלְכָּד מְתַעֲשְׂרִים וְדָאִי בְּכָל מְקוֹם: **חֲצִירֵי**. כְּרֵתֵי פוּרוּשׁ בְּלַעֲזָא. כְּמוֹ אֶת הַחֲצִיר וְאֶת הַבְּצָלִים (בְּמִדְבַר יֵא):

פרק יז - משנה ו

כְּבִיצָה שְׂאֵמְרוּ. גַּבֵּי טַמְאָת אֲכָלִים [יב], שְׂאֵין מְטַמְאִין בְּפָחוֹת מְכַבֵּיצָה: **נוֹתֵן לְתוֹךְ הַמַּיִם**. מִמְּלֵא כּוֹס מַיִם, וְנוֹתֵן לְתוֹכוֹ גְּדוּלָה שְׁבַגְדוּלוֹת וְקִטְנָה שְׁבַקְטָנוֹת, וְחוֹלֵק הַמַּיִם הַיּוֹצֵאִין לְשְׁנֵי חֲלָקִים, וְהַחֲלֵק הָאֶחָד הוּא שְׂעוֹר בִּיצָה: **וְכִי מִי מוֹדִיעֵנִי**. כְּלוֹמֵר כְּשֶׁלּוֹקֵחַ גְּדוּלָה שְׁבַגְדוּלוֹת שְׂמָא יֵשׁ יוֹתֵר גְּדוּלָה הַיִּמְנָה. וְכֵן קִטְנָה שְׁבַקְטָנוֹת שְׂמָא יֵשׁ יוֹתֵר קִטְנָה מִמְּנָה: **הַכֹּל לְפִי דַעְתוֹ שֶׁל רוֹאֵה**. לְפִי אִמְדַּ דַּעְתוֹ שֶׁהִיא בִּינוּנִית לְמַרְאָה עֵינָיו. וְהַלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי:

פרק יז - משנה ז

כְּגִזְרֵי שְׂאֵמְרוּ. לְהוֹצֵאת שַׁבָּת, וְלִשְׁתוּפֵי מְבוֹאוֹת. וְאֵין הַלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

פרק יז - משנה ח

כְּזִית שְׂאֵמְרוּ. כְּגוֹן כְּזִית מִן הַמֵּת וּמִן הַנְּבֵלָה שְׂמַטְמָא, וְרַב שְׂעוּרִים שְׁבַתוֹרָה בְּכְזִית: **אֲגוּרֵי**. שְׂשִׁמְנוֹ אֲגוּר בְּתוֹכוֹ [יג]: **כְּשַׁעְרָה שְׂאֵמְרוּ**. עֶצֶם כְּשַׁעְרָה: **כְּעֵדְשָׁה שְׂאֵמְרוּ**. שְׂרֵץ מְטַמָּא בְּכַעֲדָשָׁה, וּמַחֲיָה בְּכַעֲדָשָׁה: **מְבִיאִין טַמְאָה**. עַל אֲדָם הַנוֹשֵׂאֵן: **בְּעֵבֵי הַמְּרִדַּע**. דְּהֵינּוּ מִלְּמַד הַבְּקָר. וְעֵבִיו אֲצַבַּע וְשְׁלִישׁ אֲצַבַּע בְּגִדְל, שְׁהֵם שְׁתֵּי אֲצַבָּעוֹת בְּקִטְנוֹת. שְׁהֵטַפַּח אַרְבַּע אֲצַבָּעוֹת בְּגִדְל, שְׁהֵם שֵׁשׁ אֲצַבָּעוֹת קִטְנוֹת. וְנִמְצָא הֶקְפּוֹ טַפַּח. שְׁכָּל שֵׁישׁ בְּרַחְבוֹ טַפַּח

יש בהקפּוּ שְׁלֶשֶׁה טַפְחִים. וְגִזְרוּ עַל שְׂיֵשׁ בְּהִקְפּוֹ טַפַּח, אִטּוּ עַל שְׂיֵשׁ בְּעֵבִיז טַפַּח שֶׁהוּא מְבִיא אֶת הַטַּמָּאָה מִן הַתּוֹרָה:

פרק יז - משנה ט

הָאִמָּה שְׂאֵמְרוּ. לְעֵנֵן שֶׁבַת וְעֵרוּבֵין וְסִכָּה וּמִדּוֹת וְכִלְאִים: **בְּאִמָּה בִּינוּנִית.** היא אִמָּה בֵּת שְׂשָׁה טַפְחִים. דְּאִיכָּא אִמָּה בֵּת חֲמִשָּׁה [קִטְנָה מִמֶּנָּה], וְאִיכָּא אִמָּה גְדוֹלָה בֵּת שְׂשָׁה וְאַצְבַּע, וְאִמָּה בֵּת שְׂשָׁה היא הַבִּינוּנִית: **שְׂתֵי אִמּוֹת.** שְׂתֵי מִדּוֹת שֶׁבֵּהֶן מוֹדְדִים הָאִמּוֹת, וְכָל אַחַת מֵהֶן אִמָּה: **בְּשׁוֹשׁן הַבִּירָה.** חָדָר אֶחָד בְּנוּי עַל שַׁעַר מִזְרְחֵי שֶׁל עֲזָרָה, וְעָלְיוֹ שׁוֹשׁוֹן הַבִּירָה מְצִיֶּרֶת, כְּדִי שֶׁתִּהְיֶה עֲלֵיהֶם אֵימַת מַלְכוּת: **עַל שֶׁל מִשָּׁה.** עַל אִמָּה בֵּת שְׂשָׁה טַפְחִים: **שֶׁהָאִמְנוּיִן נוֹטְלִים בְּקִטְנָה.** שֶׁהִיא הַגְּזֵרָה מִתְּנָה עִם הָאִמְנוּיִם, כְּדִי וְכָד אִמּוֹת בְּנִין תַּעֲשׂוּ לְבַדֵּק הַבֵּית מֵאִמּוֹת שֶׁל מִשָּׁה, בְּכָד וְכָד דְּמִים, וּמְחִזְיָרִים לוֹ בְּמִדַּת הָאִמָּה הַיִּתְרָה עָלֶיהָ אֲצַבַּע, כְּדִי שְׂיִוְסִיפוּ מִשְׁלָהֶם עַל תְּנָאָם, פֶּן יִפְחָתּוּ וְנִמְצְאוּ בְּאֵין לִידֵי מְעִילָה שֶׁנֶּהְנוּ מִן הַהִקְדָּשׁ. וְלָמָּה שְׂתִים, חֲדָא לְכִסְפָּא וְדַהֲבָא, שְׁכִשְׁמִתְנִים עִם צוּרְפֵי זָהָב וְכֶסֶף לַעֲשׂוֹת טְבִילָא בֵּת אַרְבַּע וְחֲמִשׁ אִמּוֹת בְּאִמָּה שֶׁל מִשָּׁה, מְחִזְיָרִים לְמַדָּה הַיִּתְרָה עָלֶיהָ חֲצִי אֲצַבַּע, לֹא לְמַדָּה הַיִּתְרָה עָלֶיהָ אֲצַבַּע, לְפִי שְׂאִמְנוּת יִקְרָה היא וְאֵין מִפְסִידִין אוֹתָן כָּל:

פרק יז - משנה י

כָּל הָאִמּוֹת הֵיוּ בִּינוּנִיּוֹת. בְּאִמָּה בֵּת שְׂשָׁה: **חוּץ מִמְזַבַּח הַזָּהָב.** שֶׁהִיא אִמָּה עַל אִמָּה: **וְהַקָּרוֹן.** שֶׁל מְזַבַּח הַנְּחֹשֶׁת [טז]. שֶׁהִיוּ לוֹ עַל אַרְבַּע פְּנוֹתָיו אַרְבַּע אֲבָנִים שֶׁל אִמָּה גְבֵהָ, וְאִמָּה עַל אִמָּה עֵבִי. וְאוֹתָהּ אִמָּה הַיִּתְהָ בְּאִמָּה בֵּת חֲמִשָּׁה: **וְהַסּוּבָב וְהַיִּסּוּד.** שֶׁל מְזַבַּח הַנְּחֹשֶׁת. וּבִפְרָק ג' דְּמִסְכַּת מִדּוֹת הֵן מְפָרְשִׁים: **אִמַּת בְּנִין.** כְּגוֹן חוֹמַת הַבֵּית וּמְזַבַּח הָעוֹלָה [יז]: **אִמַּת פְּלִים.** כְּגוֹן אֲרוֹן וְשִׁלְחוֹן וּמְזַבַּח הַזָּהָב. וְהִלְכָה כְּרַבִּי מֵאִיר:

בְּמִדָּה דְקָה. שֶׁל מִדְּבַר קְרוּיָה מִדָּה דְקָה. לְפִי שְׁיֵשׁ מִדְּבָרִית יְרוּשְׁלָמִית וְצְפוּרִית, וּמִדְּבָרִית קִטְנָה שֶׁבְכֵלָן: **מִדּוֹת הַלַּח.** הֵינּוּ וַחֲצֵי הַיּוֹן: **וְהַיֵּבֶשׁ.** עֲשָׂרוֹן וַחֲצֵי עֲשָׂרוֹן: **בְּאִיטְלָקִי.** בְּמִדָּה שֶׁל אִיטְלִיאָה **[יח]** שֶׁל יָוֹן. וְזוֹ הִיא מִדְּבָרִית שֶׁהִיְתָה בִימֵי מֹשֶׁה: **כְּפִי מֶה שֶׁהוּא אָדָם.** בֵּין קֶטָן וּבֵין גְּדוֹל: **קוֹמֵץ הַמִּנְחָה.** דְּכִתִּיב (ויקרא ב) וְקִמֵץ מִמֶּנּוּ מִלֵּא קִמְצוֹ: **וְחוֹפְנֵי קִטְרֹת.** שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים, דְּכִתִּיב (שם טז) וּמִלֵּא חֲפִנָיו קִטְרֹת סָמִים דְקָה: **כְּמִלֵּא לְגִמְיוֹ.** אִם שֶׁתָּה מִלֵּא לְגִמְיוֹ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, חָיֵב. וּלְפִי לְגִמְיוֹ שֶׁל שׁוֹתָה מִשְׁעָרִינָן: **כְּמִזוֹן שְׁתֵּי סְעֻדוֹת לְעָרוֹב.** עָרוֹבֵי תַחֲוּמִין אֵינּוּ בְּפָחוֹת מִמִּזוֹן שְׁתֵּי סְעֻדוֹת: **מִזוֹנוֹ לְחַל.** כְּמִזוֹן לְשְׁתֵּי סְעֻדוֹת שֶׁל חַל שְׂאוֹכֵל מֵעֵט, וְלֹא כְּמִזוֹן שְׁתֵּי סְעֻדוֹת שֶׁל שִׁבְתַּת דְּאֶכִיל טְפִי, מִשּׁוּם דְּבָסִים תִּבְשִׁילֶיהָ, וְרוֹחָא לְבָסוּמֵי שְׂכִיחַ: **לְשִׁבְתַּת אֲבָל לֹא לְחַל.** דְּאֶדְרְבָּה, שְׁתֵּי סְעֻדוֹת שֶׁל שִׁבְתַּת פְּחוּתִים מִשְׁתֵּי סְעֻדוֹת שֶׁל חַל, כִּיּוֹן דְּבִשְׁבַת סְעִיד שְׁלֵשׁ סְעֻדוֹת, אֵינּוּ מֵרַבָּה לְאֹכֵל בְּכָל סְעֻדָּה: **וְאֵלּוֹ וְאֵלּוֹ מִתְּפוּנִים לְהַקֵּל.** כָּל אֶחָד מֵהֶן מִתְּפוּן לְמַעַט בְּכֶפֶר שֶׁל עָרוֹב: **מִשְׁתֵּי יָדוֹת לְכֶפֶר מִשְׁלֵשׁ לְקָב.** דִּי לְעָרוֹב בְּשְׁתֵּי יָדוֹת שֶׁל כֶּפֶר שֶׁל שְׁלֵשׁ כְּפָרוֹת לְקָב, נִמְצָא כְּפֶר שְׁלֵשׁ שְׁלִישִׁית הַקָּב, וּשְׁתֵּי יָדוֹתֶיהָ הֵיוּ כְּפֶר שֶׁל עָרוֹב: **מִכְּפֶר בְּפִנְדִּיּוֹן.** כְּפֶר הַלְקוּחַ בְּפִנְדִּיּוֹן מִן הַנְּחֻתוֹם כְּשֶׁנִּמְכְּרִים אַרְבַּע סָאִים בְּסֻלַּע. וְאַרְבַּע סָאִים הֵן עֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה קָבִין שֶׁכֵּל סָאָה הִיא שֵׁשׁ קָבִין, וְהַסֻּלַּע הִיא אַרְבָּעָה דִּינָרִים, וְהַדִּינָר שֵׁשׁ מַעֲיִן, נִמְצָא הַסֻּלַּע עֲשָׂרִים וְאַרְבַּע מַעֲיִן, וְנִמְצָא עֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה קָבִין לְעֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה מַעֲיִן קָב לְכָל מַעָה, וְהַמַּעָה שְׁנֵי פִּנְדִּיּוֹנִים, הֵרִי הַכֶּפֶר הַנִּמְכָּר בְּפִנְדִּיּוֹן הוּא חֲצִי קָב. אֲבָל מִפְּנֵי שֶׁהַחֲנוּנֵי רוּצָה לְהַשְׁתַּכֵּר, וַיֵּצֵאת הָאֲפִיָּה וְהַטְּחִינָה, לֹא יִהְיֶה הַכֶּפֶר הַנִּמְכָּר בְּפִנְדִּיּוֹן כְּשֶׁנִּמְכְּרִים אַרְבַּע סָאִין בְּסֻלַּע אֶלָּא רִבַּע קָב, וְהַרְבַּע הָאֲחֵר הוּלָךְ בְּשֶׁכֶר הַחֲנוּנֵי וַיֵּצֵאת הָאֲפִיָּה וְהַטְּחִינָה. הֵרִי כְּפֶר הַלְקוּחַ בְּפִנְדִּיּוֹן הוּא רִבַּע הַקָּב, דְּהֵינּוּ שֵׁשׁ בִּיצִים, וְהוּא שְׁעוֹר שְׁתֵּי סְעֻדוֹת, וְהֵינּוּ כְּפֶר שֶׁל עָרוֹב. וְכֵן הַלְכָּה:

מִלֵּא תִרְוֹד רְקָב. מִלֵּא כֹף עֲפְרוּרִית מִן הַמֵּת אַחַר שֶׁכֵּלָה כָּל לַחוּת שָׁבוּ: **מִלֵּא תִרְוֹד גְּדוֹל שֶׁל רוֹפְאִים.** שֶׁהוּא גְּדוֹל מִשְׁאָר תִּרְוֹדִים. וְשְׁעוּרוֹ מִלֵּא חֲפִנִים: **כְּגָרִיס הַקְּלָקִי.** כְּחֲצֵי פוֹל הַבָּא מִמְּקוֹם שֶׁשְׁמוֹ קְלָקִי, וְהַפּוֹלִים שָׁבוּ גְּדוֹלִים מִשְׁאָר פּוֹלִים. וְשְׁעוֹר מְקוֹם גָּרִיס הַקְּלָקִי, תִּשְׁעַ עֲדָשׁוֹת שְׁלֵשׁ עַל שְׁלֵשׁ מְרַבְּעוֹת. וּמְקוֹם עֲדָשָׁה, אַרְבַּע שְׁעָרוֹת, נִמְצָא מְקוֹם הַגָּרִיס שְׁלֵשִׁים וְשֵׁשׁ שְׁעָרוֹת: **כּוֹתֶבֶת הַגִּסָּה.** גְּדוֹלָה מִשְׁאָר תִּמְרִים. וְשְׁעוּרָה מֵעֵט פְּחוֹת מִכְּבִיצָה: **כְּמוֹהָ וּכְגֻרְעִינָתָה.** שְׁצָרִיף לְמַעַד חֲלָלָה: **וְנוֹדוֹת יִין וְשָׁמֶן.** שֶׁל עוֹר שְׁנָקְבוּ, שְׁעוֹר הַנֶּקֶב שֶׁלָּהוּ, כְּפִיקָה גְּדוֹלָה. שְׁמִשִּׁימִים בְּפִלְדָּה

כְּשֶׁהַנָּשִׁים טוֹת בּוֹ : וּמֵאֹר. כְּמִין חֲלוֹן שֶׁמִּמֶּנּוּ הָאוֹרָה נִכְנָסֶת לְבַיִת : שְׁלֹא נַעֲשֶׂה בְיַדֵי אָדָם. כְּגוֹן חוֹר שֶׁחָרְרוּהוּ מִיָּם אוֹ שֶׁרָצִים, אוֹ שֶׁנִּפְל הָעֶפֶר מֵאֵלָיו וְנַעֲשֶׂה שֶׁם נִקְב. וְאִם לֹא חָשַׁב עָלָיו לְתַשְׁמִישׁ אוֹ לְמֵאֹר, שְׁעוֹרוֹ לְהַבִּיא אֶת הַטְּמֵאָה מֵאֵהֶל הַמֵּת לְבַיִת לְדָרֶךְ הַנִּקְב, כְּאֶגְרוֹפוֹ שֶׁל בֶּן בְּטִיחַ. דְּהֵינּוּ אָדָם יָדוּעַ אֶצְלָם, וּבֶן בְּטִיחַ שָׁמוּ, שֶׁהִיָּה אֶגְרוֹפוֹ גְּדוֹל : וְשֶׁנַּעֲשֶׂה בְיַדֵי אָדָם. שְׁעֵשָׂאוֹ אָדָם לְהַכְנִיס אֶת הָאוֹרָה : נִירוֹנִית. מְטַבֵּעַ שֶׁל נִירוֹן קִיסָר : כְּמֵלֵא נִקְב שֶׁבַעֵל. מְלֵא מִקְדָּח שֶׁל לְשָׁכָה. וּפְנִידִיוֹן הָאֵיטְלָקִי וְסַלַע הַנִּירוֹנִית וּמֵלֵא נִקְב שֶׁבַעֵל, כֻּלּוֹ שְׁעוֹר אֶחָד לָהֶן. וַיֵּשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁהֵיוּ יוֹדְעִים בְּאֶחָד מֵהֶן וְלֹא בְּאַחַר, הִלְכָּד תְּנִינְהוּ לְכֻלְהוֹ :

פרק יז - משנה יג

כָּל שְׂבִיִּים טְהוֹר. כָּל בְּרִיּוֹת שְׂבִיִּים אִם עָשָׂה מְעוֹרָן כְּלִים, אִין מְקַבְּלִין טְמֵאָה, דְּכַתִּיב (ויקרא יא) אוֹ בְּגָד אוֹ עוֹר אוֹ שֶׁק, מֵה בְּגָד מִן הַגְּדֵל מִן הָאָרֶץ, אִף עוֹר מִן הַגְּדֵל מִן הָאָרֶץ : חוּץ מִכְּלָב הַמַּיִם. לְפִי שֶׁכָּל שְׂאָר בְּרִיּוֹת שְׂבִיִּים אִין אֶחָד מֵהֶם בּוֹרַח לִיבְשָׁה כְּשֶׁבָּאִים לְצוּד אוֹתָם, אֶלֶּא כְּלָב הַיָּם בְּלָבָד, הִלְכָּד הֵי בְּכָלֵל עוֹרוֹת הַיִּבְשָׁה, וְאִם עָשָׂה כְּלִי מְעוֹרוֹ מְקַבֵּל טְמֵאָה. וְהִלְכָּה כְּרַבִּי עֶקִיבָא : אֶפְלוֹ חוּט אֶפְלוֹ מְשִׁיחָה. וּבְלָבָד שִׁיחְבָּרְנוּ לוֹ בְּדָרֶךְ שְׂאָם הֵי שְׂנִיָּהֶם מִן הַגְּדֵל בְּאָרֶץ מְחַבְּרִים בְּחַבּוּר כְּזֶה הִיָּה טְמֵא הָאֶחָד כְּשֶׁנִּטְמָא חֲבָרוֹ :

פרק יז - משנה יד

יֵשׁ בְּמֵה שְׂנֵבְרָא בְיוֹם הָרֵאשׁוֹן טְמֵאָה. הִכִּי קָאָמַר, יֵשׁ דְּבָרִים שְׂנֵבְרָאוּ בְיוֹם רֵאשׁוֹן שֶׁהַעוֹשֶׂה כְּלִי מֵהֶם יֵשׁ בְּהֶם טְמֵאָה, כְּגוֹן הָאָרֶץ שְׂנֵבְרָאת בְיוֹם רֵאשׁוֹן, וּכְלִי חָרֵס הַנַּעֲשִׂים מִמֶּנָּה טְמֵאִים : בְּשֵׁנִי אִין בּוֹ טְמֵאָה. שְׂבוּ נְבֵרָא רְקִיעַ וְאִין בּוֹ טְמֵאָה : בְּשֵׁלִישִׁי. נְבֵרָאוּ אֵילָנוֹת, וּכְלִי עֵץ הַנַּעֲשִׂים מֵהֶם מְקַבְּלִים טְמֵאָה : בְּרַבִּיעִי. נִתְלוּ הַמֵּאֹרוֹת, וְאִין בְּהֶם טְמֵאָה : בְּחַמִּישִׁי. עוֹפוֹת וְדָגִים, וְאִם עָשָׂה מֵהֶן כְּלִים אִין מְקַבְּלִים טְמֵאָה : חוּץ מִכְּנֹף הָעוֹז. כְּנֹף הָעוֹזְנִיָּה. דְּרַבְּנָן גְּזָרוּ טְמֵאָה בְּכָלִים הַנַּעֲשִׂים מִמֶּנָּה, דְּאֵתִי לְאַחֲלוּפִי בְשְׂאָר כְּלִים : וּבִיצַת הַנַּעֲמִית הַמְּצַפָּה. בֵּת הַיַּעֲנָה מִתְרַגְּמִינָן נַעֲמִיתָא. וְרַבְּנָן גְּזָרוּ טְמֵאָה בְּבִיצַתָּהּ כְּשֶׁהִיא מְצַפָּה [כח], כִּינּוֹן דְּבִלָּא צְפוּי נְמִי עוֹמְדָת. אֲבָל בְּשְׂאָר בִּיצִים, אֶפְלוֹ בְּמְצַפָּה לֹא גְזָרוּ, כִּינּוֹן דְּבִאִינָה מְצַפָּה לֹא קִימָא כָּלֵל : כָּל שְׂנֵבְרָא בְיוֹם הַשְּׁשִׁי טְמֵא. חִיּוֹת וּבְהֵמוֹת וְשֶׁרָצִים וְאָדָם.

אם עשה כלים מעצמותיהן או מעורותיהן, מקבלים טמאה:

פרק יז - משנה טו

העושה כלי קבול מפל מקום. ואפלו לא עשאו ראוי לקבל אלא משהו **[כט]**: **משכב ומושב מפל מקום.** לישיבה מעטת. כגון שהיה נשען או נתלה בו: **מעור המצה.** דלא מליח ולא קמיח ולא עפיץ: **ומן הניר.** העשוי מעשבים: **שיש להן מעשה.** כיון שחקקים: **ואין להם מחשבה.** אם חשבו למד בהן עפר **[לג]** כמות שהן חקוקים מאליהן ולא עשו בהן מלאכה, אין מחשבתן מביאתן לידי טמאה:

פרק יז - משנה טז

קנה המאזנים. הרמאים עושין אותו חלול ומניחין בחללו כסף חי, וכששוקליו מטין בקנה מעט והולך הכסף חי לצד הדבר הנשקל ומכביד ומכריעו: **והמחוק.** שמוחקין בו המדה כשהיא גדושה. ואם עושין אותה של דלעת וכיוצא בה מן הדברים הקלים, הוא מקל, ורע למוכר. ואם עושים אותו ממתכת, הוא מכביד, ורע ללוקח. אבל עושים אותו של זית ושל אגוז ושל אשפרוע. והרמאי עושה המחוק של זית ושל אגוז חלול, כשהוא מוכר מכניס בו מתכת כדי שיכביד, וכשהוא קונה מסלקו: **והאסל.** מוט שנושאים בו בכתף. וכשיש פועלים מרבים, לאחר שקבל שחר משים בבית קבול שבמוט את שחרו, ואומר לבעל הבית לא נתת לי שכרי, וכשמחפשים אותו אין נותנים לב לחפש שם: **קנה של עני שיש בו בית קבול מים.** ושונה מהן, וכששואלים אותו אם טעם כלום, אומר אני מתענה היום. ורבותי פרשו, בית קבול מים, בית קבול משקין, וכשטורח אצל בעל הבית בבית הבד גונב בו מן השמן: **מקל שיש בו בית קבול מזוזה ומרגלית.** ועושין כן כדי לגנב בו את המקס **[לד]**: **אוי לי אם אמר.** שפא ילמדו ממני בני אדם לרמות: **ואוי לי אם לא אמר.** שפא יאמרו הרמאין, אין תלמידי חכמים בקיאים במעשה גדינו, ומתוך כך יבאו לרמות יותר. ולמה אמרם, משום דכתיב (הושע יד) כי ישרים דרכי ה' **[לה]** צדיקים ילכו ופושעים יכשלו בם:

תחתית הצורפים. צורפי זהב וכסף יש תחתיהם כלי ששמו תחתית, והוא עשוי לתת בתוכו גרוטאות של כסף ושל זהב. אבל של נפחים אין עשוי לקבל ולא מיחד נמי לישיבה: **משחזת.** של עץ [לו] שמשחזין בה את הסכין. ועושין לה בית קבול שמן, שמושחין בה שמן להשחיו: **פנקס של שעה.** שיש לחנוני ולשלחני שפותר עליו בחרט: **קש.** זנבות השבלים. ועושים מהם מחצלאות: **ושפופרת הקש.** שהוא חלול ויש לו בית קבול: **רבי עקיבא מטמא.** ואף על פי שקבולו מעט, דהא תנן לעיל העושה כלי קבול מכל מקום טמא. וקמפלגי אי הוי דבר העומד אי לא, דאין טמא אלא דבר העומד מאליו. ורבי עקיבא חשיב ליה דבר העומד, ורבי יוחנן בן נורי לא חשיב ליה דבר העומד. והלכה כרבי עקיבא: **פקועות.** דלעת מדברית. ויש אומרים אבטיחים קטנים מרים, וקנה שלהן חלול כשפופרת של קש: **חלף.** מין עשב הוא ועושים ממנו חלפים ומחצלאות. וקורין לו בערבי חלפ"ה: **טהורה.** מטמאת שרץ. אבל לא ממשכב ומושב. שהיא מטמאה משכב ומושב דאורייתא אם אינה עשויה לסבך [לח]: **קנה שחתכו לקבלה.** לתת בו כחל וכיוצא בו: **הכפי.** הפוחלץ שבתוך הקנה. וקדם לכן אין לקנה טמאה ואפלו מדברי סופרים:

השדה. נמדדת מבפנים. דתנן לעיל (פרק טו) כלי עץ שהמחזיק ארבעים סאה בלח שהן פורים בגבש, טהור, והינו אמה על אמה ברום שלש אמות. והכא קמפלגי כיצד מודדים, לבית שמאי מודדין חלל שבפנים, ולא עבי הדפנות והשוללים. ולבית הלל הכל מודדין, חוץ מעבי הרגלים ולבזבזים שהוא הזר שעל השפה. ולרבי יוסי מודדים אף עבי רגלי השדה והלבזבזים. ולרבי שמעון אם אין רגליה גבוהים טפח מודדים אף האויר שבין רגל לרגל. והלכה כבית הלל אליבא דתנא קמא:

מוכני. אוֹפֵן **ג** כְּעֵין אוֹפְנֵי הָעֶגְלָה. וּלְפִי שֶׁהַשָּׂדֶה נִשְׂאת עָלֶיהָ קְרוּיָה מוֹכְנִי. לְשׁוֹן אֶת הַפִּיּוֹר וְאֶת פְּנֵי (שְׁמוֹת ל): **בְּזֶמַן שֶׁהִיא נִשְׁמָטָה**. שְׂאֵדָם יְכוּל לְסַלְקָהּ מִן הָעֶגְלָה: **אֵינָה חֲבוּרָה לָהּ**. וְהִיא חֲשׂוּבָה כְּלִי לְעֶצְמָה. וְאִי שָׂדֶה בֵּת קְבוּלֵי טִמְאָה שְׂאֵינָה מְחֻזְקֵת אַרְבָּעִים סָאָה וְנִטְמָאת הַשָּׂדֶה, לֹא נִטְמָאת הַמוֹכְנִי, וְאִי לֹא בֵּת קְבוּלֵי טִמְאָה הִיא וְנִגְעָה טִמְאָה בַּמוֹכְנִי, הַמוֹכְנִי טִמְאָה, דְּלֹא חֲשִׁיבָא מִן הַשָּׂדֶה, וְהִיא מְטַלְטֶלֶת מִלְּאָה וְרִיקְנִית וַיֵּשׁ לָהּ בֵּית קְבוּל: **וְאֵינָה נִמְדָּדֶת עִמָּה**. בְּחֻשְׁבוֹן אִמָּה עַל אִמָּה בְרוּם שְׁלֹשׁ אַמּוֹת. דְּלֹא חֲשִׁיבָא כְּעַבְי הַרְגֵלִים, וְאֶפְלוּ לְרַבִּי יוֹסִי אֵינָה נִמְדָּדֶת עִמָּה: **וְאֵינָה מְצֻלֶת עִמָּה בְּאֵהָל הַמֵּת**. שָׂאֵם הַשָּׂדֶה בְּבֵית הַקְּבֻרוֹת **ד** מְצֻלֶת עַל כְּלִים שְׁבִתוֹכָהּ, כִּיּוֹן דְּמְחֻזְקֵת אַרְבָּעִים סָאָה. וְאִם בּוֹלְטִים מִמֶּנָּה כְּלִים כְּנֶגֶד ^[גבחה] הַמוֹכְנִי מְלַמְעָהּ, אֵין הַמוֹכְנִי מְצֻלֶת עָלֶיהָ, דְּמוֹכְנִי מְקַבֵּלֶת טִמְאָה וְאֵינָה חוֹצְצָת בְּפָנֵי הַטִּמְאָה: **בְּזֶמַן שֶׁבִּתּוֹכָהּ מְעוֹת**. דְּכָלִי בְּפָנֵי עֶצְמָה הִיא, וּבְסִיס לְדַבַּר הָאֲסוּר. אֲבָל אִם אֵינָה נִשְׁמָטָה שָׂרִי, מֵאַחַר דְּלֹא הוּוּ בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה שֶׁהִיא עֶקֶר הַכְּלִי: **קְמָרוֹן**. כְּעֵין קָבָא שְׁעוֹשִׂין עַל גְּבִי הַשָּׂדֶה: **נִמְדָּד עִמָּה**. לְהַשְׁלִים אַרְבָּעִים סָאָה: **כִּיצַד מוֹדְדִים אוֹתוֹ**. כְּשֶׁהוּא קְבוּעַ: **רֹאשׁ תוֹר**. בְּאֶלְכָסוֹן. דְּהֵאִי קְמָרוֹן אֵינוֹ כְּנֶגֶד כֹּל הַשָּׂדֶה אֲלֹא כִּפָּה כְּנֶגֶד מְקַצֵּת חֲלָהּ, וּכְשֶׁבָא לְמִדָּד אֲוִירָה רוֹאִין כְּאֵלוֹ חוּט נִתּוּן בְּאֶלְכָסוֹן מִכְּתֵל הַשָּׂדֶה עַד רֹאשׁ הַכִּפָּה, וְחָלַל שֶׁתַּחְתּוֹ נִמְדָּד: **אִם אֵינָה יְכוּלָה לְעַמֵּד בְּפָנֵי עֶצְמָה**. הַשָּׂדֶה בְּלֹא הַקְּמָרוֹן הַקְּבוּעַ בָּהּ: **טְהוּרָה**. אֵף עַל פִּי שְׂאֵינָה מְחֻזְקֵת אַרְבָּעִים סָאָה. וְאֵין הִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

אֵף עַל פִּי שְׂמִקְבָּלִים. כְּלוּמַר אֵף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִקְבוּ בְּנִטְיֵלַת הַרְגֵלִים וַיֵּשׁ לָהּ בֵּית קְבוּל כְּבִתְחֻלָּהּ, טְהוּרִין. שְׂפִיּוֹן שְׁנִטְלָה אַחַת מִן רַגְלֵיהֶן שׁוּב אֵינֶן חֲשׂוּבִין כְּלִי, לְפִי שְׂאֵינֶן מְקַבְּלִין כְּדֶרְכָן אֲלֹא נוֹטִין לְצַד אֶחָד וְכְשׁוּבִירִים דָּמוּ: **רַבִּי יוֹסִי מְטַמֵּא**. כִּיּוֹן שֶׁלֹּא נִקְבוּ בְּנִטְיֵלַת אַחַת מִרַגְלֵיהֶן. וְאֵין הִלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי. וְרַמְבַּ"ם גְּרִיס, וְשְׂאֵינֶן מְקַבְּלִים כְּדֶרְכָן רַבִּי יוֹסִי מְטַמֵּא. וּמִלְּתָא בְּאַנְפֵי נִפְשָׁה הִיא, וְהִכִּי קָאָמַר, שָׂדֶה תְּבִיָּה וּמִגְדֵּל שְׂאֵינֶן מְקַבְּלִין אַרְבָּעִים סָאָה כְּשֶׁהֵן יוֹשְׁבִין כְּדֶרְכָן וְאִם מְטִין אוֹתוֹן מְקַבְּלִין אַרְבָּעִים סָאָה, רַבִּי יוֹסִי מְטַמֵּא כִּיּוֹן שְׂאֵין מְקַבְּלִים כְּדֶרְכָן, וְחֲכָמִים אוֹמְרִים הוּאִיל וּמְקַבְּלִים מִכָּל מְקוֹם, חֲשִׁיבֵי מְחֻזְקִים אַרְבָּעִים סָאָה וְטְהוּרִין: **וְנִקְלִיטֵי**

המטה. שני עמודים אחד מראשית המטה ואחד במרגלותיה, ומשימין מקל מזה לזה ומשליכין עליו סדין ונעשה אהל: **וחמור.** תחת מלבן המטה משימין עץ חלול שהמלבן מנח עליו ונקרא חמור: **וחפוי.** כגון צפוי שמצפים המטה ונקליטיה: **טהורים.** דהוי מתכת המשמש לעץ: **מלבן.** לוחות חלולים עשויים להניח תחת פרעי המטה שלא ירקבו מלחלוחית הקרקע. ומטלטלים עם המטה **ה**, הלכך טמאים, דכמטה דמו: **ומלבני בני לוי טהורין.** לפי שרגילין לעלות לירושלים והולכים מעיר לעיר, ואין מוליכין המטות עמהן ומוליכין המלבנים, הלכך אפלו קבועים בקרקעי המטה הואיל וסופן לנטל לאו כמטה חשיבי:

פרק יח - משנה ד

מלבן שנתנו על לשונות. עץ העשוי כעין לשון שהמלבן מנח עליו: **רבי מאיר ורבי יהודה מטמאין.** שאף הוא מטלטל עם המטה כמו מלבן: **רבי יוסי ורבי שמעון מטהרין.** דלא מטלטל בהדי מטה כלי האי. והלכה כרבי יוסי ורבי שמעון: **שמלבני בני לוי טהורין.** ואף על גב דקביעי בכרעי המטה, הואיל וסופן לנטל טהורים, הני לשונות נמי פעמים נטלים ממלבני המטה ולא כמטה חשיבי:

פרק יח - משנה ה

מטה שהיתה טמאה מדרס. ששכב עליה זב **ו**, או נתלה או נשען: **קצרה.** אותן עצים שברחב המטה לצד מראשתיה או מרגלותיה: **ארכה.** אותן עצים שבארך המטה מימין או משמאל, והם נקראים ארכות המטה: **טהורה.** דתו לא חזיא והוא כשבירי כלים שהן טהורים: **רבי נחמיה מטמא.** ואין הלכה כרבי נחמיה: **גדד.** חתך וקטע. כמו גדו אילנא: **שתי לשונות לוכסן.** שני עצים העשויין כלשון, שמלבני המטה מנחים עליהן. חתכן באלכסון, אחד שבמקצוע מזרחית דרומית ואחד שבמקצוע מערבית צפונית, טהורה, דתו לא חזיא. וכן אם גדד שתי כרעים טפח על טפח לוכסן, מפרע שבמקצוע מזרחית דרומית גדד טפח, ומפרע שבמקצוע מערבית צפונית גדד טפח, כשבורה דמיא: **או שמעטה מטפח.** שגדד רגליה ואין טפח מן המטה לארץ, לא חשיבא:

פרק יח - משנה ו

וְתִקְנָה טְמֵאָה מִדָּרָס. עֲדִין עוֹמְדֵת בְּטִמְאַתָּהּ, כִּיּוֹן דְקִימָא שְׁנִיָּה: **טְהוּרָה מִן הַמִּדְרָס.** אִף עַל גַּב דְּנִתְקְנָה רֵאשׁוֹנָה קִדְם שְׁנִשְׁבְּרָה שְׁנִיָּה, מִכָּל מְקוֹם טְהוּרָה, דְּפָנִים חֲדָשׁוֹת בָּאוּ לְכָאן, שְׁלֹאֲחֵר שְׁיִרְדָּה לָהּ טְמֵאֵת מִדָּרָס נִתְחַדְּשׁוּ לָהּ פָּנִים הִלְלוּ וְאִין זֹו הָרֵאשׁוֹנָה, מֵאַחֵר שְׁכַבְרָה נִתְקַלְקַל בָּהּ כְּדִי בְטוּלָה: **אַבְל טְמֵאָה מִגַּע מִדְרָס.** מִשׁוּם דְּאַרְכָּה רֵאשׁוֹנָה כְּשִׁנְשִׁבְרָה וְתִקְנָה שְׁהִבִּיא אַרְכָּה אַחֲרֵת תַּחַת הַשְּׁבוּרָה וְחִבְרָה לַמָּטָה, נְטִמְאֵת מִגַּע מִדְרָס, שְׁהִרִי נִגְעָה בַּמָּטָה הַטְּמֵאָה מִדָּרָס **[ט]**, וְכִי נִשְׁבְּרָה שְׁנִיָּה דְפָרַח מִנָּה טְמֵאֵת מִדָּרָס, אֲשֶׁתִּיר בָּהּ טְמֵאֵת מִגַּע, דְּכָל הַמָּטָה מְחַבֶּרֶת לְרֵאשׁוֹנָה שְׁנִתְקְנָה: **עַד שְׁנִשְׁבְּרָה שְׁנִיָּה טְהוּרָה.** דְּכִיּוֹן דְּנִשְׁבְּרוּ שְׁתֵּי הָאַרְכּוֹת, תּוּ לֹא חִזְיָא. וְלֹא דְמִי לְהִיכָא דְנִתְפָּרְקָה וְכִלְהָ קִימָת, דְּהֵתֵם סוּפוֹ לְהַחֲזִיר פְּרָקִיָּה וְלַחֲבָרָה:

פרק יח - משנה ז

פָּרַע. שֶׁל מָטָה שְׁהִיְתָה טְמֵאָה מִדָּרָס. שְׁדָרַס הַזָּב עַל הַכֶּרַע כְּשֶׁהִיָּה בְּפָנֵי עֲצָמוֹ שֶׁלֹּא הָיָה מְחַבֵּר לַמָּטָה: **כִּלְהָ טְמֵאָה מִדָּרָס.** דְּחַבּוּר עֲבִיד לָהּ כְּאֵלוֹ כִּלְהָ גוּף אֶחָד: **הִיְתָה טְמֵאָה טְמֵאֵת שְׁבַעַה.** כְּגוֹן שְׁנִנְעָה בְּמֵת **[ז]**: **טְמֵאֵת עָרַב.** כְּגוֹן שְׁנִנְעָה בְּטִמְאָה מֵת: **וְהַמָּטָה טְהוּרָה.** דְּלֹא נְטִמְאֵת בְּנִגְיַעַת הַכֶּרַע. דְּרֵאשׁוֹן הוּוּ, וְאִין אָדָם וְכִלִּים מְקַבְּלִין טְמֵאָה אֶלְא מֵאֵב הַטְּמֵאָה: **מַעְדָּר.** כְּלִי עֵץ שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁנַיִם וּמְהַפְּכִים בּוֹ אֶת הַתְּבוֹן, וְשְׁנַיִם שֶׁל מִתְכַּת. וּלְפִי שְׁהַשְּׁנַיִם שֶׁל פְּרָקִים וְנִעוּצִים בּוֹ, דִּינוֹ כְּדִין מָטָה שְׁהִיא שֶׁל פְּרָקִים. וְהִיא וְכוּ, אֲטִמְאֵת שְׁבַעַה קִיאִי, דְּאִין מַעְדָּר מִטְמֵא מִדָּרָס:

פרק יח - משנה ח

תְּפִלָּה. בְּתַפְלִין שֶׁל רֵאשׁ שְׁנִנְעוּ בְּמֵת אִירִי, שֶׁיֵּשׁ בְּהוֹן אַרְבָּעָה בְּתִים, וְכָל בֵּית נְקִרְאֵת קְצִיצָה: **הַתִּיר קְצִיצָה.** הָעֵבִיר בֵּית אֶחָד וְהִבִּיא אַחֵר תַּחֲתָיו: **טְמֵאָה טְמֵאָה מֵת.** דְּחַבּוּרָן מְשׁוּי לָהּ גוּף אֶחָד: **וְכוּן שְׁנִיָּה וְכוּן שְׁלִישִׁית.** כָּל

זמן שהרביעית קיימת, מחמת שמחברת לרביעית. אבל כשהעביר גם הרביעית והחליפה באחרת, פרוחה מניהו טמאת מת, ונשתיר בשלש קציצות טמאת מגע טמא מת, שהרי נגעו ברביעית כשחברן והיא עדין קיימת. אבל רביעית כשהחלפה, אין בגופה טמאה כלל, דאי משום דנגעה בשלש, אין מגע עושה מגע, שהשלש ראשונות חדשות ניהו שנגעו בטמא מת, ואין הרביעית החדשה מקבלת מהן טמאה, ואין טמאה ברביעית החדשה אלא מחמת שמחברת לשלש הטמאות מגע. הלכך כשחזר והחליף השלש פעם שניה, טהרו כלן ואפלו מגע לית בהו:

פרק יח - משנה ט

טהורה. ואפלו איכא ארפה ושתי כרעים, הואיל ואין בדעתם להחזיר. וכי מהני, דוקא במקום שהכל לאדם אחד: **מקבלת טמאה מפאן ולהבא.** אבל למפרע לא, דכיון דחלקויה פרוחה טמאה מנה: **מטמאת חבילה.** אם פרשה הפרע מן הארפה ועומדת עם הקצרה, הוי חבור, ואם נטמאת הפרע נטמאת הקצרה. כשם שכשפלה שלמה אם נטמא אחד מאבריה נטמאת פלה, כך נמי כשפרש הפרע מן הארפה ועומדת עם הקצרה, נעשית חבילה עם הקצרה, וכשנטמאת הפרע נטמאת הקצרה עמה: **ומטהרת חבילה.** שאם הטביל הפרע עם הקצרה אין הקצרה חוצצת עליה, כי היכי דלא חיצה עליה כשטבילה כשהיא שלמה: **וחכמים אומרים מטמאת אברים.** ולא חבילה. דאם נטמאת פרע, היא טמאה ולא קצרה, דאינה חבור כשלמה: **ומטהרת אברים.** כשבא להטבילה מטביל הפרע בפני עצמה, ולא חבילה עם הקצרה, שהקצרה חוצצת עליה, דאינה חבור כשלמה, דמטביל מטה שלמה טהורה אף על פי שלא פרקה, אבל השתא דפרשה הפרע מן הארפה לא הוי חבילה עם הקצרה, וצריך להטבילה בפני עצמה. והלכה כחכמים. כך נראית פרוש משנה זו מן התוספתא, וכן פרשיה רבותי:

פרק יט

פרק יט - משנה א

המפרק את המטה להטבילה. אף על פי שמטהרת כשהיא שלמה, פעמים שהיא גדולה ואינה יכולה לכנס במקוה וצריך לפרקה: והנוגע בחבלים. גרסינו [א], כלומר, בין מפרק בין נוגע בחבלים טהור. ובמטה שנטמאת במת או במשכב הזב אירי, וכגון שאין במטה ארקה ושתי כרעים, ואפלו הכי צריך להטבילה, כדי שלא תחזור לטמאתה כשיחברנה. והנוגע בחבלים טהור, דמכיון שפרקה שוב אין החבלים חבור: החבל מאימתי חבור. בתחלה כשאדם מסרג את המטה שלמה וסורג בה שלשה בתים ועדין נשאר החבל ארוך הרבה, נטמאת המטה נטמא החבל, והנוגע בחבל, טמא, דכלו חבור הואיל וסופו לסרגו: מן הקשר ולפנים. אם קשר חבל אחר לזה החבל שסורג בו, אין החבל האחר חבור מן הקשר ולחוץ: נימי הקשר. כשקושרים שני חבלים זה בזה מניחין מעט מראשי החבלים מזה ומזה יוצאים חוץ לקשר, והן נקראים נימי הקשר: הנוגע בצרפו טמא. דכיון דצריך לקשר הם, שאם היה קושר בראש החבל ממש היה הקשר נתר, נמצא שאלו הנימין מעמידים הקשר וכקשר דמו: רבי יהודה אומר שלש אצבעות. הווי חבור, דהוא צריך הקשר. טפי לא:

פרק יט - משנה ב

החבל היוצא מן המטה. מה שנשאר ממנו לאחר שגמר הסרוג: עד חמשה ספחים טהור. דלא חזי למידי לצרף המטה, ולא חשיב לה יד: מחמשה ועד עשרה טמא. דחזי לקשר בה הפסחים. שהיו רגילים לקשר שם הפסח בחבל שבכרעי המטה כדי שיהיה מזמן להם. וחזי נמי לשלשל בו את המטה, כלומר להורידה מן העליה לגג, אי נמי להורידה אל המקוה להטבילה כשנטמאת: מעשרה ולחוץ טהור. דמה שיש בחבל יותר מעשרה אינו משמש לצרף המטה כלום:

פרק יט - משנה ג

המזון. כמין אזור או אבנט של אריג שפורכים אותו סביב המטה כדי לחבר פרקיה. ופעמים שהוא גדול הרבה ונגרר ויוצא חוץ מן המטה: היוצא מן המטה. והמטה טמאה מדרס: כל שהוא. אפלו יוצא כמה

אמות חוץ למטה, הכל טמא: רבי יוסי אומר עד עשרה טפחים. טמא בטמאת המטה. מעשרה ולמעלה טהור. והלכה כרבי יוסי: שירי מזון. מזון שבלה ונקרע, כמה ישתיר ממנו ויהיה טמא: שבעה טפחים. דבציר מהכי לא חזי למידי ולא חשיב כלי: חבק. יש מפרשים, בגד עב וקשה שמשמים על החמור כשבא מן הדרך והוא מזיע, כדי שלא יצטנן לאחר שמסירין ממנו האכף (ה). ויש מפרשים, שמשמים אותו על משאוי החמור כדי שלא יפסד אם ירדו עליו גשמים:

פרק יט - משנה ד

נשא הזב על המטה ועל המזון. לאו דוקא נשא על המזון, אלא נשא הזב על המטה שהמזון פרוץ סביבותיה ויוצא ממנה: מטמא שנים ופוסל אחד דברי רבי מאיר. רבי מאיר לטעמיה דאמר לעיל דאפלו המזון יוצא מן המטה כל שהוא ואפלו טובא הוי חבור למטה ומטמא שנים ופוסל אחד, כמטה עצמה. שכל שהזב נשא עליו ונעשה משכב ומושב של זב, הוי אב הטמאה, והנוגע בו הוי ראשון, וראשון עושה שני, ושני עושה שלישי לפסל את התרומה בלבד אבל לא לטמא. והינו מטמא שנים דהינו ראשון ושני, ופוסל אחד והוא שלישי שהוא פסול בתרומה בלבד, והמזון כל זמן שלא פרש מן המטה חשיב כאב הטמאה ומטמא שנים ופוסל אחד, אבל לאחר שפרש לא הוי אלא כולד הטמאה ומטמא אחד ופוסל אחד, כדין נוגע במשכב הזב: רבי יוסי אומר וכו'. רבי יוסי לטעמיה דאמר לעיל [עד] עשרה טפחים ותו לא. הלכך זה שבתוך עשרה חשוב חבור למשכב ומטמא שנים ופוסל אחד כל זמן שלא פרש, אבל מה שחוץ לעשרה לא חשוב חבור למשכב, ודינו כפרש, דמטמא אחד ופוסל אחד: נשא על המזון מעשרה ולפנים טמאה. גרסינו, ולא גרסינו טמא. והכי פרושא, נשא הזב על המזון היוצא מן המטה, אם נשא מעשרה ולפנים לצד המטה, המטה טמאה מדרס, דכיון דכל עשרה חשיבי חבור למטה, כשנטמא מזון נטמאת המטה. אבל מעשרה ולחוץ דלא הוו חבור למטה, טהורה המטה ולא נטמאת [בטמאת] המזון. כך נראית בעיני פרוש משנה זו. וגרסת רבותי דגרסי טמא וטהור ופרושון, לא נתקבל לי. וכן דברי הרמב"ם שכתב בפרוש משנה זו לא נכנסו באזני כלל. ודקדקתי אחר כך בחבורו בהלכות כלים פרק כ"א [הלכה ט], נראה לי ששם חזר בו ופרש משנה זו כמו שפרשתיה

פרק יט - משנה ה

כִּלְה טַמְאָה מְדַרְס. וְכֹל זְמַן שֶׁלֹּא פָּרַשׁ הַמְזֶרֶן מִן הַמָּטָה הוּי כְּמָטָה עֲצָמָה
כְּדַפְרָשִׁית: וְהַמְזֶרֶן מִגַּע מְדַרְס. וּמִטְמֵא אֶחָד וּפּוֹסֵל אֶחָד, כְּדִין כָּל נוֹגַע
בְּאֵב הַטְּמֵאָה:

פרק יט - משנה ו

וְנֹגַע בְּהֵן הַמֵּת. כְּשֶׁהֵן כְּרוּכִים יַחַד: טַמְאִים טַמְאָת שְׁבַעָה. בְּהֵא לֹא פְּלִיג
רַבִּי יוֹסִי. דְּדוֹקָא בְּטַמְאָת מְדַרְס קְאָמַר עַד עֲשָׂרָה טַפְחִים טַמְא מַעֲשָׂרָה
וְלַחוּץ טְהוֹר, אֲבָל לְשָׂאָר טַמְאוֹת, אֲפֹלוּ מֵאָה אִמָּה כְּלוּ חֲבוּר. כְּגוֹן מְזֶרֶן
שֶׁהוּא כְּרוּד עַל הַמָּטָה וְנִכְנְסָה הַמָּטָה לְאֵהֶל הַמֵּת אוֹ נִגְעָה בְּשַׂרְץ, וְכֵן אִם
נִכְנַס קֶצֶה מִן הַמְזֶרֶן לְאֵהֶל הַמֵּת אוֹ נִגַּע בְּשַׂרְץ, נִטְמְאָת הַמָּטָה נִטְמֵא
הַמְזֶרֶן, נִטְמֵא הַמְזֶרֶן נִטְמְאָת הַמָּטָה, וְאֲפֹלוּ הִיָּה הַמְזֶרֶן יוֹצֵא מִן הַמָּטָה
מֵאָה אִמָּה: פִּרְשׁוּ טַמְאִים טַמְאָת שְׁבַעָה. וְלֹא הוּי כְּכֹלִים שֶׁנִּשְׁתַּבְּרוּ, כִּיּוֹן
דְּכָל אֶחָד מֵהֶן כְּלִי בְּפָנֵי עֲצָמוֹ. אִף עַל גַּב דְּלַעֲנִין קִבְּלַת טַמְאָה חֲשׂוּבִים
כְּכֹלִי אֶחָד וְכִשְׁנִנְגָּעָה טַמְאָה בְּאֶחָד מֵהֶן נִטְמֵא הָאֲחֵר: שְׁנַטְלוּ שְׁתֵּי אַרְכּוֹת
שְׁלֵה. וְלֹא נִשְׁתַּבְּרוּ, וְהֵן רְאוּיֹת לְהַחְזִירָן לְמִקּוּמוֹן, הַלְּכָד לֹא טְהַרָה הַמָּטָה
מִטְמְאָתָהּ בְּנִטִּילַת הָאֲרְכּוֹת: נִשְׁתַּבְּרוּ חֲדָשׁוֹת טַמְאָה. שֶׁהָרִי הִישָׁנֹת
קִיּוּמוֹת וְלֹא נִשְׁתַּבְּרוּ הַנִּקְבִּים, וְהוּי כְּנִתְפָּרְקָה אֶבֶר וְכָל אֲבָרֶיהָ שְׁלֵמִים.
אֲבָל נִשְׁתַּבְּרוּ הִישָׁנֹת, טְהוֹרָה, לְפִי שֶׁהִישָׁנֹת הֵן שֶׁהִיוּ בְּמָטָה כְּשֶׁנִּטְמְאָת,
וְכִשְׁנִשְׁתַּבְּרוּ הוּי הַמָּטָה שְׁבַר כְּלִי, דְּלֹא חֲזִיא בְּלֹא אַרְכּוֹת:

פרק יט - משנה ז

תְּבֵה שְׁנִפְחָתָה מִלְּמַעְלָן. הַכֶּסוּי שְׁלֵה: טַמְאָה טַמְאָ מֵת. דְּכִיּוֹן דְּשׁוּלְיָה
קִיּוּמִים אֲפִתִּי חֲזִיא לְתַשְׁמִישׁ. וְדוֹקָא טַמְאָת מֵת. אֲבָל לֹא טַמְאָת מְדַרְס,
דְּלֹא חֲזִיא לִישִׁיבָה: נִפְחָתָה מִלְּמַטָּן. בְּשׁוּלְיָה. בְּטַל בֵּית קַבּוּל שְׁלֵה
וְטְהוֹרָה לְגַמְרִי [י]: מְגוּרוֹת שְׁלֵה. אוֹצְרוֹת שְׁבֵה, דְּהִינּוּ חֲדָרִים שְׁבֵתוּכָה
שְׁלֵא נִפְחָתוּ עֲמָה, טַמְאָוֹת:

פרק יט - משנה ח

התורמל. כּיס גדול שֶׁל עוֹר שֶׁהוֹעָה נוֹתֵן חֲפָצָיו לְתוֹכוֹ, וּבִתּוֹךְ הַתּוֹרְמֵל יֵשׁ כִּיסִין קֹטְנִים כְּמוֹ הַמְּגוּרוֹת בִּתְּבָה: **הַחֲמַת.** נֹאד שֶׁל עוֹר: **שֶׁהַבִּיצִים שְׁלָה מְקַבְּלוֹת עִמָּה.** כְּשֶׁמִּפְּשִׁיטִין עוֹרוֹת הָאֵילִים וְהַתִּישִׁים הַזְּכָרִים נִשְׁאַר הָעוֹר שֶׁבְּמִקּוֹם הַבִּיצִים כְּמִין כִּיס קָטָן **[יא]**, וְאִם נִפְחָתוּ טְהוֹרוֹת, דְּבִטֵּל בֵּית קָבוּל שְׁלָהוֹ:

פרק יט - משנה ט

שְׁפַתְחָה מְצֻדָּה. כְּשֶׁפַתְחָה מְלַמְעֵלָה אֵינָה טְמֵאָה מִדָּרָס, דָּאִם יָשָׁב עָלֶיהָ וּבָאִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ אוֹמְרִים לוֹ עֲמַד וְנִעֲשֶׂה מְלֹאכְתָּנוּ. אֲבָל כְּשֶׁפַתְחָה מִן הַצַּד, יָכוֹל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ אָף עַל פִּי שִׁיוֹשֵׁב עָלֶיהָ: **בְּזִמְן שְׂאִינָה גְבוּהָה עֲשָׂרָה טַפְחִים.** כְּשֶׁגְבוּהָה עֲשָׂרָה לֹא חֲזִיא לִישִׁיבָה כְּלִי הָאֵי: **אוֹ שְׂאִין לָהּ לְזַבֵּז.** דְּכִשְׁיֵשׁ לָהּ לְזַבֵּז מִזִּיק לְיוֹשֵׁב: **נִפְחָתָה מְלַמְטָן.** בְּשׂוּלִיָּה. לֹא חֲזִיא לְתִשְׁמִישׁ, אֲבָל חֲזִיא לִישִׁיבָה: **מִפְּנֵי שֶׁבִּטֵּל הָעֶקֶר.** עֶקֶר הַתְּבָה הִיא עֲשׂוּיָה לְהַחֲזִיק בְּשׂוּלִיָּה מֵה שֶׁמִּשְׁימִים בְּתוֹכָהּ, וְעַל יָדָם הִיא נִקְרָאת כְּלִי. וְכִיּוֹן שֶׁנִּפְחָתוּ שׂוּלִיָּה וּבִטְלוּ, בִּטְלוּ גַם דְּפִנוּתֶיהָ מְלַמְעֵלָן וְשׂוּב אֵינָה מְקַבְּלַת שׂוּם טְמֵאָה. וְהִלְכָה כְּחֻכְמִים:

פרק יט - משנה י

מִשְׁפֵּלַת. קֶפֶה גְּדוּלָה שֶׁמּוֹלִיכִין בָּהּ הַזָּבֵל וְהָאֲשָׁפָה: **שֶׁנִּפְחָתָה מְלַקְּבֵל רְמוּנִים.** שְׁזָהוּ שְׁעוּרָה לְטַהֵר כְּשֶׁנִּקְבָּה בְּמוֹצֵיא רְמוֹן: **רַבִּי מֵאִיר מְטַמֵּא.** אָף עַל פִּי שֶׁהִיא טְהוֹרָה מִשְׁאַר טְמֵאוֹת, טְמֵאָה הִיא מִדָּרָס, שְׂרָאוּיָה לִישִׁיבָה: **וְחֻכְמִים מְטַהֲרִין.** וְהִלְכָה כְּחֻכְמִים:

פרק כ - משנה א

הַפְּרִים. עֲשׂוּיִין לְמִלְאוֹתָן צָמַר אוֹ נוֹצָה, וְאָדָם נוֹתֵן תַּחַת מְרֹאֲשׁוֹתָיו: וְהַכֹּסְתוֹת. כְּמוֹ כָרִים הֵן, אֶלֶּא שֶׁהֵן אֲרָכִים וְגָדוּלִים וְכָל גּוּפוֹ שֶׁל אָדָם שׁוֹכֵב עֲלֵיהֶן: **מְרֻצוֹפִין.** כְּמִין שִׁקִּים שֶׁל עוֹר גְּדוּלִים שְׁנוֹתָנִים בְּהֵן סְחוּרוֹת שְׁמוּלִיכִין בְּסָפִינוֹת: **הָרִי אֱלוֹ טְמָאִים מְדָרְס.** דְּכָל הַנִּי עֲבִידֵי נְמִי לְשִׁכִּיבָה **[א]**: **קְלוּסְטוֹר.** כְּמִין סֵל וְכַפִּיפָה שֶׁתּוֹלִין בְּפִי הַבְּהֵמָה, וְנוֹתָנִים בָּהּ מִסְפּוֹא וְשִׁעָרִים וְהַבְּהֵמָה אוֹכֶלֶת כְּשֶׁהִיא מְהַלְכֶת: **תּוֹרְמֵל.** כִּיס גְּדוּל שֶׁל עוֹר שֶׁהָרוּעָה נוֹתֵן שָׁם כָּל חֲפָצָיו: **כְּרִיתִית.** שֶׁק שֶׁל עוֹר קָטָן: **רַבְצָל.** חֲמַת קָטָן שֶׁל עוֹר שֶׁמְשִׁימִים בּוֹ בְּשָׂמִים: **מְזוּדָה.** כְּלִי שְׁנוֹתָנִים בּוֹ צִידָה לְדָרְךְ. תַּרְגוּם צִידָה זָוָדִין: **הָרִי אֱלוֹ טְמָאִים מְדָרְס.** כָּל אֱלוֹ הַשְּׁנוּיִים בְּמִשְׁנָה, אִם יֵשׁ בְּכֶלֶן הַשְּׁעוֹר הַמְּפָרֵשׁ בְּהֵן אוֹ יוֹתֵר, מְטַמְּאִין מְדָרְס, דְּמִשְׁמֵשִׁין שִׁכִּיבָה עִם מְלֹאכְתָן. אֲבָל בְּפָחוֹת מְכַשְׁעוֹר הַמְּפָרֵשׁ בְּהֵן, לֹא: **נִפְחָתוֹ טְהוֹרִין.** שֶׁכָּל אֱלוֹ עֲשׂוּיִין לְקַבֵּל, שֶׁהַקְּבוּל הֵהוּא מְכִינָם וּמְזַמְיָנָם לְהִיּוֹת רְאוּיִין לְמִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב, וְכִשְׁנִפְחָת בְּטֵל הָעֵקֶר שֶׁהוּא הַקְּבוּל שֶׁבְּעִבּוּרוֹ הִיָּה קְרוּי כְּלִי: **וּבִטְלָה הַטְּפֵלָה.** שֶׁהִיא טְמֵאָת מְדָרְס:

פרק כ - משנה ב

חֲמַת חֲלִילִין. חֲמַת מְלֹא רוּחַ וּמְשִׁימִין הַחֲלִילִים בְּפִי הַחֲמַת וְהָרוּחַ יוֹצֵא דָרְךְ הַנְּקֵבִים וּמוֹצֵא מִן הַחֲלִילִים קוֹל שֶׁל שִׁיר **[ב]**: **טְהוֹרָה מִן הַמְּדָרְס.** דְּלֹא חֲזִיָּא לְשִׁכִּיבָה **[ג]**: **עֲרֵבֶת פִּיסוֹנוֹת.** עֲרֵבָה שֶׁמְבִיאִין בָּהּ אֲבָנִים קְטָנוֹת וְרַגְבֵי אֲדָמָה כְּדִי לְתַתּ בְּנִדְבָכִים שֶׁל בְּנָן. וּפִיסוֹנוֹת לְשׁוֹן שֶׁקֶל פִּיסָא שְׂדָא בֵּיה דְּאִמְרִין בְּגַמְרָא בְּסִנְהֶדְרִין גְּבִי מְרְקוּלִים: **בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים מְדָרְס.** קְסָבְרִי מְשִׁמְשֶׁת שִׁכִּיבָה עִם מְלֹאכְתָהּ. וּבֵית הַלֵּל סָבְרִי אֵינָה מְשִׁמְשֶׁת: **שְׁנִסְדָּקָה טְמֵאָה מְדָרְס.** וְאִם לֹא נִסְדָּקָה אֵינָה טְמֵאָה מְדָרְס, דְּאוֹמְרִין לוֹ עֵמֶד וְנַעֲשֶׂה מְלֹאכְתָנוּ. אֲבָל כְּשֶׁנִּסְדָּקָה וּמוֹצֵיאָה מִשְׁקִין **[ד]**, אֵינָה רְאוּיָה אֶלֶּא לְשִׁכִּיבָה **[ה]**. וּפְחוּתָה מְשַׁנֵּי לְגִים **[ו]**, אוֹ יִתְרָה מִתְשַׁעָה קָבִין, אֵינָה טְמֵאָה מְדָרְס וְאֶפְלוּ נִסְדָּקָה: **וְנִתְפָּחָה.** מִחֲמַת גְּשָׁמִים מִתְנַפֵּחַ הָעֵץ וְנִסְתָּם הַסְּדָק: **טְמֵאָה טְמֵאָת מֵת.** כְּמוֹ שֶׁהִיָּתָה בְּתַחֲלָה קָדָם שְׁנִסְדָּקָה, מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ לָהּ בֵּית קְבוּל. וְאֵינָה טְמֵאָה מְדָרְס, דְּאֵינָה מִיַּחְדָּת

לשָׁכַב עָלֶיהָ, הוֹאִיל וּמִשְׁתַּמְשִׁין בָּהּ בְּלִישָׁה: **בְּקָדִים וְנִסְדָּקָה**. לְאַחַר שְׁנַת־פַּח הָעֵץ וְנִסְתַּם הַסֶּדֶק, הִנִּיחָה בְרוּחַ קָדִים וְנִסְדָּקָה: **טַמְאָה מִדָּרְס**. דְּחִזְרָה לַהֲיוֹת רְאוּיָה לְשִׁכִּיבָה וְלֹא לְלוּשׁ בָּהּ: **זֶה חֹמֶר בְּשִׁירֵי כְּלֵי עֵץ**. דִּתְחַלְתֵּן אִין טַמְאִין מִדָּרְס, וּכְשֶׁנִּסְדָּקוּ טַמְאִים מִדָּרְס: **כְּלֵי נְצָרִים**. סָלִים עֲשׂוּיִין מִנְצָרִים שֶׁל עֲרֵבָה וְכִיּוּצָא בָּהּ: **עַד שִׁיתְחַסְמוּ**. שְׁתַּגְמַר שְׁפִתָּן הָעֲלוּנָה: **אָף עַל פִּי שְׁנִשְׂרוּ שְׁפִתוֹתֶיהֶן כָּל שָׁהֵן**. שְׁנַפְלוּ שְׁפִתוֹתֶיהֶן וְלֹא נִשְׂאָר בְּשִׁפְתוֹתֶיהֶן אֶלָּא כָּל שָׁהֵן, טַמְא:

פרק כ - משנה ג

מקל. שֶׁל עֵץ בְּעֵלְמָא שְׁעֲשָׂאוּ בֵּית יָד לְקַרְדָּם לְפִי שְׁעָה, שֶׁלֹּא קָבְעוּ בְּתוֹכוֹ: **חֲבוּר לְטַמְאָה בְּשַׁעַת מְלֹאכָה**. דְּאָף עַל גַּב דְּבִאֲפֵי נִפְשִׁיהָ פְּשׁוּטֵי כְּלֵי עֵץ לֹא מְקַבְּלֵי טַמְאָה, הֵכָא בֵּית יָד הוּא, וְיָדוֹת נִתְרַבּוּ לְכָל תּוֹרַת טַמְאָת הַכְּלֵי אוֹ הָאֶכֶל, וְאִם נִטְמָא הַקַּרְדָּם נִטְמָא הַבַּיִת יָד, וְכֵן אִם נִגְעָה טַמְאָה בְּבֵית יָד נִטְמָא הוּא וְנִטְמָא הַקַּרְדָּם עִמּוֹ. וְדוּקָא בְּשַׁעַת מְלֹאכָה הוּי חֲבוּר לְטַמְאָה, שֶׁלֹּא בְּשַׁעַת מְלֹאכָה לֹא, דְּשֶׁלֹּא בְּשַׁעַת מְלֹאכָה אָדָם עֲשׂוּי לְזַרְקוֹ לְבִין הָעֲצִים: **דְּיוֹסְטֶר**. כְּלֵי הַמְּשֻׁמֵּשׁ לְשֵׁנֵי צִדְדִים. דְּיוֹ, שְׁנִים. סֶטֶר, צַד. כְּדַמְתַּרְגְּמִינָן לְסֶטֶר חַד. וְהוּא מְקַל שְׁיֵשׁ בּוֹ שְׁנֵי נִקְבִים אֶחָד מְלַמְטָה וְאֶחָד מְלַמְעָלָה, וְשִׁתֵּי יִתְדוֹת תְּחֻבוּבוֹת בָּהֶן אַחַת מִמְזַרְח לְמַעְרָב וְאַחַת מִצְפוֹן לְדָרוֹם, וְהַנְּשִׁים מְסִיכוֹת בּוֹ אֶת הַמְּטוֹה שֶׁבְּפִלְדָּ, וְקוֹרִין לוֹ נִסְפִּיא בְּלַעֲזָא. וּפְעָמִים שְׁעוֹשִׂין אוֹתָן יָדוֹת מִבְּרָזֶל וּמְקַבְּלִין טַמְאָה: **קָבְעוּ בְּכַלּוֹנֶס**. קָבַע הַדְּיוֹסְטֶר דְּהִינּוּ הַמְּקַל עִם שְׁתֵּי יִתְדוֹתָיו בְּכַלּוֹנֶס, דְּהִינּוּ עֵץ אַרְזָא **(ה)** וְגָדוֹל הַתְּקוּעַ בְּאַרְץ: **טַמְא**. הַדְּיוֹסְטֶר מְכָאן וְאֵילָדָּ אִם נִגְעָה בּוֹ טַמְאָה, דְּהוּי הַמְּקַל חֲבוּר לְיִתְדוֹת בִּין בְּשַׁעַת מְלֹאכָה בִּין שֶׁלֹּא בְּשַׁעַת מְלֹאכָה, כִּיּוֹן שְׁנִקְבַע, שְׁאִין אָדָם עֲשׂוּי לְזַרְקוֹ לְבִין הָעֲצִים. אֲבָל הַכְּלוֹנֶס עֲצָמוֹ אִינּוּ חֲבוּר לוֹ, שְׁאִם נִגְעָה טַמְאָה בְּכַלּוֹנֶס לֹא נִטְמָא הַדְּיוֹסְטֶר: **עֲשָׂה בּוֹ הַדְּיוֹסְטֶר**. שְׁקָבַע שְׁתֵּי הַיִּתְדוֹת בְּגוֹפּוֹ שֶׁל כְּלוֹנֶס: **אִין טַמְא**. מִן הַכְּלוֹנֶס אֶלָּא מָה שֶׁהוּא לְצַרְדָּ הַיִּתְדוֹת לְהַסִּיד אֶת הַמְּטוֹה, וְהַשְּׂאָר בִּין מְלַמְעָלָה בִּין מְלַמְטָה טְהוֹר, שֶׁהַכְּלוֹנֶס אַרְזָא הוּא וְגָדוֹל: **כְּסָא**. שֶׁהוּא עֲשׂוּי, וְקָבְעוּ בְּכַלּוֹנֶס, הַכְּסָא טַמְא מִדָּרְס, וְאִין הַכְּלוֹנֶס חֲבוּר לוֹ לַהֲיוֹת מִטַּמְא מִדָּרְס כְּמוֹתוֹ: **עֲשָׂה בּוֹ כְּסָא**. מִן הַכְּלוֹנֶס עֲצָמוֹ עֲשָׂה כְּסָא: **אִין טַמְא אֶלָּא מְקוֹמוֹ**. דְּהִינּוּ צַרְדָּ הַיִּשְׁיבָה. וְשְׂאָר הַכְּלוֹנֶס טְהוֹר: **קָבַע הַכְּסָא בְּקוֹרַת בֵּית הַבַּד**. שְׁעוֹצָרִים בָּהּ הַשְּׁמֶן מִן הַזֵּיתִים. הַכְּסָא טַמְא מִדָּרְס, וְהַקּוֹרָה אִינָה חֲבוּר וְטְהוֹרָה. וְאִם מַעַץ הַקּוֹרָה עֲצָמָה הַכְּסָא עֲשׂוּי בְּרֵאשָׁה הָאֶחָד, אָף הַכְּסָא טְהוֹר, דְּאוֹמְרִים לוֹ עִמָּד וְנִעְשָׂה מְלֹאכְתָּנוּ. וְתַנְיָא בְּתוֹרַת כְּהֻנִּים, אֲשֶׁר יוֹשֵׁב עָלָיו יְטַמְא, יְכוּל אֶפְלוּ יוֹשֵׁב עַל הָאֶבֶן וְעַל הַקּוֹרָה, תְּלַמּוּד לּוֹמֵר, כְּלֵי, וְלֹא אֶבֶן וְלֹא קוֹרָה. אוֹצִיא אֶת אֵלוּ, וְלֹא אוֹצִיא כְּלֵי אֶבְנִים כְּלֵי גְלָלִים כְּלֵי אֲדָמָה, תְּלַמּוּד לּוֹמֵר הַכְּלֵי, כְּלֵי הַמִּיחָד לְקַבֵּל טַמְאָה, וְכֻלָּם הִלְלוּ אִין

מקבלים טמאה לעולם. אין לי אלא כסא וספסל וקתדרא המיוחדים לשיבה, מנין תבת הפלנים, תבה שפתחה מצדה, ערבה משני לג עד תשעה קבין שנסדקה ואינו יכול לרחץ בה רגלו אחת, תלמוד לומר וכל הפלי, רבה. יכול אפלו כפה סאה וישב עליה, תרקב וישב עליו, תלמוד לומר אשר ישב, המיוחד לשיבה {ט}, לא שאומרים לו עמד ונעשה מלאכתנו:

פרק כ - משנה ד

עד שיקצע. שיתקנה ויתקנה לשיבה. והלכה פחכמים: **אף על פי שקבעה בפתל טמאה.** טמאת מת או שרץ. ולא בטלה מתורת כלי ולא אמרינו כלי המחבר לקרקע פקרקע דמי אלא כשהיה מחבר לקרקע מתחלתו, או שנעשה כדי לשמש את הקרקע:

פרק כ ה - משנה ה

כפת. כלי המיוחד לשיבה, ושל תמרה הוא: **שקבעו בנדבך.** בשורת הבנין: **בנה עליו ולא קבעו.** כדרך שהאמנים עושים שבונים כפה על גבי נסרים ואחר כך מסירים אותם: **טמא.** אם ישב הזב על הבנין שעליו, נטמא הכפת שתחת הבנין, שהזב מטמא את המשכב ואת המושב שתחת אבן מסמא. וכן פשקבעו ולא בנה עליו וישב הזב עליו כשהוא קבוע, טמא, דלא נתבטל בהכי. אבל פשקבעו ובנה עליו, בטל לגבי כתל וככתל דמי: **מפץ.** כמין מחצלת עשויה מקנים או מגמי: **על גבי הקורות.** של עליה: **מעזיבה.** טיט וצורות של אבנים שנותנים על גבי התקרה. וכל כמה שלא קבע המפץ בקורות וישב הזב על המעזיבה, נטמא המפץ שתחתיה ולא בטל מתורת כלי, דאי בעי שקיל ליה. וכן אם קבעו ולא נתן עליו מעזיבה וישב הזב עליו, טמא מושב. ולא בטיל עד שיקבע ויתן עליו המעזיבה: **כדרך קבלתה.** שוליה למטה: **שלא כדרך קבלתה.** שוליה למעלה:

סדין שהוא טמא מדרס. שראוי לטמא מדרס קאמר, ולא שנטמא מדרס ממש. דאם כן אדתני סיפא אבל טמא טמא מת, לתני אבל טמא מגע מדרס [יג], כדתני בהקומץ רבה [יד]: ועשאו וילון. מסך לפתח, או וילון לספינה. ודוקא שעשה בו שנוי מעשה, אבל מחשבה אינה מוציאתו מידי טמאה שהיו ראויין לה: אבל טמא טמא מת. מפני שהשמש מתחמם כנגדו ומתעטף בשוליו לפעמים, הלכך לא בטיל מתורת כלי: מאימתי טהרתו. שבטל תורת מדרס ממנו: משיתפר. בתוספתא מוכח דבית שמאי בעו שיקרענו ויתקננו למדת הפתח, ויתפר בו לולאות לתלותו במסך או בספינה. ובית הלל דאמרי משיקשר, לא בעו קריעה, אלא משיקשר בו הלולאות כדי לתלותו בהם. ואית ספרים דגרסי, בית שמאי אומרם משיתבר. והיא היא. כלומר משישברוהו ויקרעוהו כדי לתפרו למדת הפתח: רבי עקיבא אומר משיקבע. מעת שיתלה אותו על הפתח או על הספינה. והלכה כבית הלל:

לארבה טהורה. ארד הקנה לארד המחצלת, טהורה. דלא חזיא לשכיבה, שהקנים מזיקין לשוכב, ולא חזיא כי אם לסכוד: כמין כי. יוניית. שהיא כמין כי הפוכה שלנו. כלומר, לעולם היא טמאה עד שימשך הקנים משלשה צדדים. והלכה כחכמים: עשאם לרחבה. ארד הקנה לרחב המחצלת: ארבעה טפחים. כשיש בין קנה לקנה ארבעה טפחים, חזיא לשכב בין שני הקנים: נחלקה לרחבה. ונשברו הקנים שלה לחצי: רבי יהודה מטהר. דלא חזיא לשכיבה. ואין הלכה כרבי יהודה: המתיר ראשי המעדנים. מנהג עושי מחצלות כשמשלימין המחצלת נשאר כמין מלל, וגודלים אותו בכל שני טפחים גדיל אחד וקושרו שלא יסתר האריג. ואם נתר עומד לסתיקה ונתבטל מתורת כלי וטהורה: מעדנים. קשרים. כמו וילד אליו אגג מעדנות (שמואל א טו), כלומר, קשור כדרך שקושרים האסורים. וכן התקשר מעדנות כימה (איוב לח): שהם של ששה טפחים. שני טפחים בין מעדן למעדן וטפח מכאן וטפח מכאן: משתקנב. משיתחדד ויקטם ראשי קרומים הבולטים. וזו היא קניבה:

פרק כא - משנה א

הנוגע בכבוד העליון. שני עצים עגלים יש לאורג, האחד שחוט השתי כרוך בו, והשני שלפניו שכל זמן שאורג והולך כורך בו היריעה הנארגת. ולפי שהם כבדים, נקראים כבד. וכבד העליון הוא שלפניו, וכבד התחתון הוא הרחוק ממנו, שכל השתי כרוך בו: **בנירים**. הן חוטים הארוגין על הקנה, ובעבורן **ב** מגביהין קצת החוטים ועושין דרך שילך בו הארג בחוט **ג**: **וקירוס**. מסרק שבו מכים על האריגה ומחברים החוטים: **בחוט שהעבירו על גבי ארגמן**. לאחר שנעשית הרקמה משימין חוטין עליה שלא תתלכלך, ואותן חוטין לא הוו חבור לבגד: **ובעירה**. הוא אירא האמור בפרק קמא דשבת **ד** (דף יא) ולא גרדי באירא שבאזנו. והיא חתיכה קטנה מצמר או מפשתן או מצמר גפן שאורגים בתוך המטפחות לנוי, וזורק אותו בתוך השתי וחוט של ערב כרוך בתוכה, ויש מהן שחורים ואדמים. ואם אינו עתיד להחזירה, כגון שהיא אדמה ועתה רוצה להכניס אירא שחורה, אף על פי שלא פסקה מן הבגד לא הויא חבור: **בנפש המסכת**. חוטי הערב שהולכים בתוך המסכת כנפש בתוך הגוף, וכל דבר שהאורג נותן בתוך המסכת לתקן אריגתו, קרוי נפש. והנוגע בהן כנוגע בבגד, דהוי חבור: **שתי העומד**. שצריך עדין לבגד ועומד לארג: **ובכפול שהעבירו על גבי הארגמן**. חתיכת בגד שתופרים על הארגמן שלא יתלכלך, הוי חבור לבגד: **עירה שעתיד להחזירה**. כדפרישנא לעיל: **בצמר שעל האימה**. ויש שגורסים העימה בעי"ו, והכל אחד. והוא מקל ארוך או קנה שהנשים כורכות בו את הצמר וטוות: **באשויא**. בצמר שעל האשויא. ואימא ואשויא שתייהן לטוות עשויות, אלא שמשנות זו מזו בצורתן: **טהור**. דאינו חבור: **פיקה**. כמין עגול קטן של מתכת ויש בו נקב, והנשים נותנות אותו בראש הפלך להכבידו. וקורים לו בלע"ז פוסרולי"ו: **עד שלא פרעה**. קדם שיתירנה: **משפרעה**. לאחר

פרק כא - משנה ב

קטרב. מפרש למעלה פרק כלי מתכות, שהן שני עצים משני צדי העל והן

נקובים, ומכניסים בתוך אותו נקב עץ ושמו קטרב, וקושרים אותו שלא ישמטו הבקר: **בעין**. בגד של צמר או עור או שק שפורכים על צואר הבהמה (ו), והעל עליו: **עבות**. עץ ארז ועב שבמחרשה, שנכנס בתוך העל: **והחרב**. עץ עשוי כדמות חרב שתופס בו החורש: **והכרד**. עץ עקם דומה למרכב (ז), והוא הנטויש על הקרקע בעת החרישה: **ביצול**. עץ שתופס אותו החורש בידו, ובו מטה המחרשה לכל צד שירצה. ופרוש יצול, מטה. לא תטה משפט (דברים טז), מתרגמין לא תצלי דין: **עין של מתכת**. טבעת של מתכת: **לחיים**. שני עצים שבנקבי העל: **עריין**. עשוי כמין כלי של מסתת אבנים ובו משבר גושים של עפר. וקרוי עריין מלשון ערער ותערער (ירמיה נא), ערו ערו עד היסוד בה (תהלים קלז) ואין הלכה כרבי יהודה שמטהר

פרק כא - משנה ג

מגרה. ברזל מלא פגימות שמנסרים בו הלוחות והנסרים. ובלע"ז סיג"א. ויש למגרה שני עצים, אחד מצד זה ואחד מצד זה, שבהם תופס חרש עצים בשעה שמנסר הלוחות, והעצים הללו הן בית יד למגרה. ואם נטמאת המגרה, הנוגע בהן טמא, דהווי לה ידות: **בחוט ובמשיחה**. בראש העצים הללו שהן בית יד, קושרין חוט ומשיחה וחבל שהולך על ארז המגרה ומחבר בין שניהן ומעמידו: **באמה**. עץ ארז שבאמצע אלו השני עצים והולך על ארז המגרה, קרוי אמה: **ובסניפין**. עץ קטן נתון מן החוט והמשיחה עד האמה, ובו פותלין וגודלין החוט והמשיחה, וראשו אחד בתוך החוט וראשו אחד באמה. ופעמים ישנים (ח): **מכבש**. מקום יש לו לחרש עצים שכובש ועוצר שם העצים העקומים והלוחות העקמות והעקשות כדי שיתישרו, וכן עוצר שם העצים והנסרים שלא יתנועעו לכאן ולכאן עד שיתקנם למלאכתו: **קשטנית**. כמין קשת קטן של עץ שתוחבים בו ברזל של מקדח כשרוצה לקדח בו, והאדם אויזו בקשת ומגלגל בו את הברזל. ואם הברזל טמא לא נטמא הקשת, דלא הוי חבור, שדרךם היה שלא לחבר הקשת בברזל: **מסר הגדול**. מגרה גדולה שעשויה לנסר קורות, ועושים לה כמין מרבע מעצים דקים, והמגרה באמצע, ואותו המרבע קרוי מלבן: **טהור**. שאין טמא אלא מקום אחיזת בית יד בלבד. ואין הלכה כרבי יהודה: **ביתר**. חבל הקשת. לשון פוננו חצם על יתר (תהלים יא): **אף על פי שהיא מתוחה**. אף על פי שהחץ ביתר ובקשת ומתוחה לירות בה ונטמא החץ, לא נטמא הקשת והיתר (י), שאין החץ חבור לקשת ויתר: **אישות**. בריה שאין לה עינים. התנשמת מתרגמין אישיותא. וצדין אותה לפי שמפסדת את השדות: **טהורה**. שאינה חשובה כלי: **כל זמן שהיא מתוחה**. והחץ של ברזל בה, אם נטמא החץ נטמאת

המצודה. ואין הלכה כרבי יהודה:

פרק כב

פרק כב - משנה א

השלחן והדלפקי. כלי עץ שמשימין בו צלוחיות ואשישות [א] ואכלין ומשקין, וממנו נוטלין ומשימין על השלחן: ושיר בהן מקום הנחת הפוסות. שלא נפחת או שלא חפן. דאי הוה פלו מחפה שיש, הוה טהור ככלי אבנים, דבתר חפוי אזלין [ב]: מקום הנחת חתיכות. של לחם ושל בשר. דאם אין בשלחן מקום הנחת חתיכות, לאו שלחן הוא ולא דלפקי הוא. ואין הלכה כרבי יהודה:

פרק כב - משנה ב

נטלה אחת מרגליו טהור. דלא חזי לשלחן, שהרי אינו ראוי לאכל עליו: נטלה שלישית טמא. שראוי לאכל עליו כמו על גבי טבלא. והוא שיחשב לאכל עליו: אינו צריך מחשבה. דכיון שראוי לאכל עליו הרי הוא מקבל טמאה: וכן הדלפקי. דינו כדין השלחן, וכשם שנחלקו בשלחן כך נחלקו בדלפקי. ואין הלכה כרבי יוסי:

פרק כב - משנה ג

ספסל. דף רחב וארוך, בראשו אחד תקוע מתחתיו דף גבה וכן בראשו

השני, כדי להגביהו מן הקרקע שיהיה ראוי לישוב עליו: **נטל השני טהור**. ולא דמי לשלחן דכשנטלו שלש רגליו טמא, דספסל שנשברו שני ראשיו לא חזי ליישיבה, שהיושב עליו כיושב על גבי קרקע: **אם יש בו גבה טפח טמא**. שהדף העב טפח חזי ליישיבה: **שרפרף**. ספסל להדום רגליו של אדם: **הפסא שלפני קתדרא**. דינו כשרפרף:

פרק כב - משנה ד

שנטלו חפיוו. לשון חפי פותחת, כמין שנים יוצאים מכל צד בכסא של כלה, ועשויוין כדי שייסמכו עליהן: **בית שמאי מטמאין**. דאפתי חזי ליישיבה: **ובית הלל מטהרין**. דלא חזי לכלה, והוי כנשבר: **אף מלבן הפסא טמא**. כלומר, אף מלבן הפסא בפני עצמו בלא הפסא ובלא חפיוו טמא, כל שפן שהפסא בלא חפיוו טמא. מלבן, צורת לבנה מרבעת עושים על הפסא ויושבים עליו: **פסא שקבעו בערבה**. הביא כסא ממקום אחר וקבעו בערבה דרך ישיבתו. וערבה אינה טמאה מדרס, דחזיא ללישה: **בית שמאי מטמאין**. דלא בטל פסא לגבי ערבה: **ובית הלל מטהרין**. ממדרס. דבטל פסא לגבי ערבה. אבל פסא העשוי בערבה עצמה מודו בית שמאי לבית הלל דטהור: **ושמאי אומר**. אף פסא העשוי בערבה עצמה טמא מדרס:

פרק כב - משנה ה

פסא שלא היו חפיוו יוצאים. שאין הנסרים בולטים חוץ מן הפסא (1). שהפסא עשוי מארבעה עצים ונסרים קבועין משלש רוחות הפסא עומדין גבוהים תחת העצים מהדקים זה אצל זה, וממעל לעצים לוחות עשויוין לישוב עליהן. ואם נשברו הלוחות העשויות למושב, יכול להטות הפסא לכל צד שיירצה ולישב על אותן הנסרים הקבועים בשלש רוחות של פסא, אבל כשהן בולטים לחוץ אינו יכול להטותו על צדו. וחפיוו דהכא לאו כחפיוו דרישא שהן כמו שנים בולטים, אלא לנסרים שמחפין העצים (2) קרי חפיוו:

פרק כב - משנה ו

שְׁנֵטל חפויֵו האַמְצְעֵי. שְׁנֵטל לוח האַמְצְעֵי וְנִשְׂאָר לוח מְפָאן וְלוח מְפָאן :
טַמָּא. דְחִזִּי לִישִׁיבָה: אִם הִיָּה רָחַב טַפַּח. חִזִּי לִישִׁיבָה. וְאִם לֹא, לֹא:

פרק כב - משנה ז

שְׁנַיִם מִחִפּוּיֵו. מְלוּחֹת הַעֲשׂוּיֹת לְמוֹשֵׁב: רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמָּא. וְאִין הִלְכָה
כְּרַבִּי עֲקִיבָא: וְנִשְׁתַּיֵּר בּוֹ בֵּית קַבְלָה. שֶׁהוּא חָלוּל קֶצֶת וְרֵאוּי לְקַבֵּל
רְמוּנִים, טָהוֹר. וְלֹא מְטַמְּאִינָן לִיה מִפְּנֵי שֵׁישׁ לוֹ בֵּית קַבּוּל, מִפְּנֵי שֶׁבִטַּל
הָעֶקֶר. דְּעָקְרוּ לִישִׁיבָה עֲבִיד וְלֹא לְבֵית קַבּוּל, וְהוֹאִיל וְנִתְבַּטַּל הָעֶקֶר
שֶׁבַעבּוּרוֹ הִיָּה חָשׁוּב כְּלִי, בְּטָלָה הַטְּפֵלָה, וְלֹא מְטַמָּא מְטַעַם שֵׁישׁ לוֹ בֵּית
קַבּוּל. וְכֵן הִלְכָה. דְּהִכִּי תַנּוּ לְעִיל פֶּרֶק הַמְּפָרֵק גַּבִּי מִשְׁפָּלָת. וּבְפֶרֶק פְּרִים
וְכִסְתוֹת גַּבִּי חֲמַת:

פרק כב - משנה ח

שָׂדֶה. עֲשׂוּיָה כְּמִין אֲרוֹן. וּבְשָׂדֶה שְׂאִינָה מְחִזְקָת אַרְבַּעִים סָאָה מִיָּרִי,
שֶׁהִיא מְקַבֶּלֶת טַמְּאָה: שְׁנֵטל הָעֲלִיּוֹן. הַכֶּסוּי שֶׁעָלֶיהָ: הַתְּחַתּוֹן. שׂוּלֵיהָ:
נֵטל הָעֲלִיּוֹן וְהַתְּחַתּוֹן. וְהַדְּפִין שֶׁבִצְדָדִין נִשְׂאָרו: וְחַכְמַיִם מְטַהֲרִין. וְהִלְכָה
כְּחַכְמַיִם: הַסְתַּת. מְסַתֵּת אֲבָנִים. וְהוּא מִתְקַן לוֹ מְקוֹם לְשֶׁבֶת בְּקֶצֶה
הָאֶחָד מִהָאֲבָן {ח} כְּשֶׁמְסַתֵּת בְּקֶצֶה הַשְּׂנִי:

פרק כב - משנה ט

כֶּפֶת. חֲתִיכַת עֵץ עֲבָה וְרַחְבָּה. וְהִכִּי מִשְׁמַע פְּרוּשׁוֹ בְּתוֹסְפָתָא: סְרִקוֹ. צִירוֹ:
וְכַרְפְּמוֹ. צָבְעוּ בְּכַרְכָּם: וְעִשָּׂאוֹ פְּנִים. פָּסְלוּ בְּמַעְצָד וְהִשְׁוִהוּ בְּרַהִיטְנֵי,

שִׁיְהִיוּ נִרְאִים לוֹ פָּנִים יָפִים **[ט]** : רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמָּא. דְּמוֹשֵׁב הוּא : וְחֻכְמִים מְטַהְרִין. דְּכַחֲתִיכַת עֵץ בְּעֵלְמָא חֲשִׁיב : עַד שְׂיַחֵק. שְׂיַחֲקַק בּוּ מִקּוּם יִשְׁיבָה : הִתְקִינָן לִישִׁיבָה טְהוּרִים. מִמְדַּרְס. לְפִי שְׂאִין עֲשׂוּיִין לִישִׁיבָה וּבִטְלָה דַעְתּוֹ אֵצֶל כָּל אָדָם : סָרְגָן בְּגָמִי. עַל פִּיָּהוּ, כְּדָרְדֵּךְ שְׂמִסְרָגִין אֶת הַמְטוֹת : טַמְאִין. דְּאִין הִתְבְּן וְהַמוֹכִין יְכוּלִין לִפְלֵי, וְחֲזִי לִישִׁיבָה :

פרק כב - משנה י

הַאֲסָלָה. בֵּית מוֹשֵׁב שֶׁל בְּרִזָּל מְכַסֶּה עוֹר **[י]**, וְיוֹשְׁבִים עָלָיו בְּבֵית הַכֶּסֶּא : פְּרִשָׁה. הָעוֹר מִן הַבְּרִזָּל : הָעוֹר טַמֵּא מְדַרְס. דְּעוֹר בְּפָנֵי עֲצָמוֹ חֲזִי לִישִׁיבָה, וְהַבְּרִזָּל בְּלֹא עוֹר לֹא חֲזִי לִישִׁיבָה, וְחֲזִי לְשֹׂאֵר תְּשֻׁמִּישִׁים : טְרִסְקָל. סַל קָטָן עֲשׂוּי מְעַרְבָּה קְלוּפָה, וְאוֹכְלִים עָלָיו לֶחֶם : וְהַטְרִסְקָל טְהוֹר מְכַלִּים. דְּמַפְנֵי קָטָנוֹ לֹא חֲזִי לִישִׁיבָה. וְלֹא לְשֹׂאֵר תְּשֻׁמִּישִׁין, שְׂאִין לוֹ דְּפָנוֹת : סַפְסָלִים שְׂבִמְרַחֵץ. שֶׁל שִׁישׁ הֵן : שְׂשֻׁתֵי רַגְלָיו שֶׁל עֵץ טַמֵּא. אִם יֵשֵׁב הַזָּב עָלָיו טַמְאִין הַרְגְּלִים : שֶׁל עֵץ. מְשׂוּם מוֹשֵׁב. אֲבָל הַסַּפְסָל עֲצָמוֹ טְהוֹר, דְּכָלִי אֲבָנִים אִין לֶהֶם טַמְאָה כָּלֵל לֹא מְדַבְּרֵי תוֹרָה וְלֹא מְדַבְּרֵי סוּפְרִים : וְאַחַת שֶׁל אֲבָן טְהוֹר. דְּהֵוִי כְּאֵלוֹ הַסַּפְסָל כְּלוֹ מֵאֲבָן : שְׂשֻׁגְמָן. שְׂפָסְלוֹן וְתַקְנָן בְּרַהֲיִטְנֵי : שִׁיְהִיוּ הַמַּיִם הוֹלְכִים תַּחְתֵּיהוֹן. וְלֹא לִישִׁיבָה עֲבִידִי, אֲבָל בְּנֵי אָדָם יוֹשְׁבִים שָׁם כְּדִי שְׁלֵא יִטְנִפוּ מִמֵּי הַמְרַחֲצָאוֹת הַיּוֹצְאִים. וְהִלְכָה כְּחֻכְמִים : קְנִיקִילִין. כְּלֵי שְׂמִשְׁיָמִין תַּחְתֵּיהוֹן אֲשֶׁר וְגַפְרִית **[יג]** כְּדִי לַעֲשׂוֹן הַבְּגָדִים שְׂעָלָיו : שִׁישׁ בֵּה בֵּית קַבְלַת כֶּסוֹת. שִׁישׁ לֶה בֵּית קַבּוּל לְקַבֵּל הַבְּגָדִים שְׂעָלֶיהָ : כְּכוֹרֶת. מְפַלְשֶׁת מְשֻׁנֵי צְדָדִים **[יד]** :

פרק כג

פרק כג - משנה א

הַכְּדוּר. פְּלוּט"א בְּלַע"ז : וְהָאֲמוּם. דְּפוּס שֶׁל מְנַעַל **[ב]**. וְכָל אֵלוֹ חִיצוּנֵיהֶם עוֹר וּמִלְאִין מִבְּפָנִים שְׂעָר אוֹ מוֹכִין : וְהַקָּמַע וְהַתְּפִלִּין. יֵשׁ בְּתוֹךְ הַבְּתִים

שֶׁל עוֹר פְּרָשִׁיּוֹת כְּתוּבוֹת בְּקֶלֶף: וּבַמָּה שֶׁבְּתוֹכָן טְהוֹר. אִם נִטְמָא אַחַת מֵאלוֹ בְּמַת וְאַחַר כֶּד נִקְרַע, וְנִגַע אֶחָד בָּמָה שֶׁבְּתוֹכָן, טְהוֹר, לְפִי שֶׁאֵין מֵה שֶׁבְּתוֹכָן חִבּוּר לָהֶן וְאֵין מֵה שֶׁבְּתוֹכָן טְמֵא כְּמוֹתֶנּוּ: הַפְּאוּף. כְּמוֹ אֶפֶף: הַנוֹגַע בָּמָה שֶׁבְּתוֹכּוֹ טְמֵא. אִם נִטְמָא הָאֶפֶף בְּמַת, כְּשֵׁם שֶׁהַנוֹגַע בּוֹ טְמֵא, כֶּד הַנוֹגַע בָּמָה שֶׁבְּתוֹכּוֹ טְמֵא: מִפְּנֵי שֶׁהִתְפַּר מִחִבּוּרוֹ. וְעוֹשֶׂהוּ אֶחָד, זֶה שֶׁבְּפָנָיִם עִם הַחִיצוֹן:

פרק כג - משנה ב

זְרִיז הָאֶשְׁקֵלוֹנִי. חֲגוּרָה רְחֵבָה שְׂבֵה חוֹבְשִׁים אֶת הַבְּהֵמָה {ד}. תִּרְגוּם וַיִּחַבֵּשׁ אֶת חֲמוּרוֹ, וְזָרִז (בְּרֵאשִׁית כב) וַיִּבְאֶשְׁקֵלוֹן עוֹשִׂים אוֹתָן שֶׁל עֵץ, וַיִּקְרוּיֵין זְרִיז אֶשְׁקֵלוֹנִי עַל שֵׁם מְקוֹמוֹ: **מְדוּכָה הַמְּדִית.** מִכְּתֻשֶׁת הָעֲשׂוּיָה בְּמִדֵּי לֹקְחִים חֲתִיכַת עֵץ גְּדוּלָה עֵבָה וְאַרְכָּה, וְחוֹקְקִים כְּמִין מִכְּתֻשֶׁת בְּאִמְצָעָה, וְרוֹכְבִים עָלֶיהָ מִפְּאֵן וּמִפְּאֵן וְכוֹתְשִׁים. וּלְפִיכֶד יֵשׁ עָלָיו תּוֹרַת מְרָכָב {ה}: **עֲבִיט שֶׁל גָּמֶל.** תִּרְגוּם בְּכַר הַגָּמֶל, בְּעֲבִיטָא דְגָמְלָא (שֵׁם לא): **טְפִיטוֹן שֶׁל סוּס.** אֶפֶף שֶׁעַל הַסּוּס בְּלִשׁוֹן מְשֻׁנָּה טְפִיטוֹן שְׁמוֹ, וְשֶׁל גָּמֶל עֲבִיט שְׁמוֹ, וְשֶׁל נֶאֱקָה אֶפֶף שְׁמוֹ, כֹּל אֶחָד שְׁמוֹ עָלָיו. וְכֵן מְרָכָב הוּא, אֶלָּא שֵׁישׁ מֵהוּן שֶׁפְּעָמִים עֲשׂוּיִין לִישֵׁב עָלֶיהוּ: **טְפִיטוֹן שֶׁל סוּס טְמֵא מוֹשֵׁב.** דָּאֵין טְמֵא מְרָכָב אֶלָּא הַמֵּיחָד לְרִכְיָבָה בְּפִסּוּק רַגְלִים, וְאֵינוֹ עֲשׂוּי לִישִׁיבָה כָּלֵל: **בְּקִנְפוֹן.** שְׂדָה שֶׁשׁוֹחֲקִים שֵׁם הַמְּלָכִים, וְרַגְלִים לְשִׁבְתָּה עַל הַטְּפִיטוֹן שֶׁל סוּס לְרֵאוֹת בְּשׁוֹךְ הַמְּלָךְ, הַלְּכָד טְמֵא מוֹשֵׁב. קוֹנְפוֹן, שְׂדָה, בְּלִשׁוֹן לַעֲזִיז קוֹנְפִּי. וְאֵין הַלְּכָה כְּרַבִּי יוֹסִי: **אֲבַל אֶפֶף שֶׁל נֶאֱקָה טְמֵא.** רַמְבַּ"ם פֶּרֶשׁ, טְמֵא מוֹשֵׁב. וְתֵנָא קְמָא קְאָמֵר לָהּ, דְּפִלִּיג אֶטְפִּיטוֹן שֶׁל סוּס וּמּוֹדָה בְּאֶפֶף שֶׁל נֶאֱקָה שֶׁהוּא טְמֵא מוֹשֵׁב. וְרַבּוֹתֵי פְּרָשׁוֹ, אֲבַל אֶפֶף שֶׁל נֶאֱקָה טְמֵא מְרָכָב. וְרַבִּי יוֹסִי קְאָמֵר לָהּ, דְּמוֹדָה לְתֵנָא קְמָא בְּאֶפֶף שֶׁל נֶאֱקָה שֶׁאֵינוֹ מֵיחָד אֶלָּא לְרִכְיָבָה:

פרק כג - משנה ג

חֶלֶק מִגְּעוֹ מִמְּשָׂאוֹ. דְּנוֹשָׂא מְטֵמָא בְּגָדִים וְאֵין נוֹגַע מְטֵמָא בְּגָדִים: **תְּפִית שֶׁל חֲמוּר.** עֲצִים שֶׁנּוֹתְנִים עַל גֵּב הַחֲמוּר לְחִבּוּר וְלִקְשֵׁר עָלֵיהֶם הַמְּשָׂא. וְאֵינוֹ רְאוּיִין לֹא לְרִכְיָבָה וְלֹא לִישִׁיבָה: **שְׂנָה אֶת הַנְּקִבִים.** דְּבִשְׁנוּי נִקְבִיָּהוּן נוֹתֵן מְקוֹם לְאָדָם לִישֵׁב שָׁם: **אוֹ שְׁפָרְצוֹ.** שֶׁהִסִּירָם מִמְּקוֹמָם וּנְתָנוּ זֶה לְצַד זֶה. וַיֵּשׁ מִפְּרָשִׁים, תְּפִית שֶׁל חֲמוּר טְהוֹרָה לְפִי שֶׁאֵין בְּרַחֲבָה טַפַּח, וְכֹל

שְׂאִין בְּרַחֲבָה טַפַּח לֹא חֲזִי לִישִׁיבָה, וּכְשֶׁשָּׁנָה אֶת הַנְּקָבִים דְּהִינוּ שֶׁהֲרַחֵב מְקוֹם הַמוֹשֵׁב אוֹ שֶׁפָּרְצוּ וְנִעְשָׂה מְקוֹם הַמוֹשֵׁב רַחֵב טַפַּח, טַמְאָה:

פרק כג - משנה ד

הַמְטָה וְהַכֹּר וְהַכֶּסֶת שֶׁל מַת. אָף עַל גַּב דְּמַת אֵינוֹ מְטַמֵּא מִדָּרַס וְהִנְדָּ לְמַת עֲשׂוּיִין וְלֹא לִישִׁב עֲלֵיהוֹן, אֶפְלוּ הִכִּי טַמְאִים מִדָּרַס, מִפְּנֵי שֶׁהַנְּשִׂים יוֹשְׁבוֹת עֲלֵיהוֹן [וּמִבְּכוֹת אֶת מַתִּיהוֹן]: **וּמִשְׁבֵּר שֶׁל חִיָּה.** מוֹשֵׁב הָאִשָּׁה הַיּוֹלְדֶת. עַל הָאֲבָנִים (שְׁמוֹת א) מִתְרַגְּמִינָן עַל מִתְבָּרָא: **שֶׁהוּא כּוֹרֵם עָלָיו.** גְּרָסִינָן. כְּלוֹמַר מְקַפֵּל וּמִתְקַן שֵׁם אֶת הַבְּגָדִים: **אָמַר רַבִּי יוֹסִי אֵין בְּהוֹן מְשׁוּם מוֹשֵׁב.** וּמִתְנִיתִין דְּפָרְקִין דְּלַעִיל דְּתַנָּן כֶּסֶא שֶׁל כְּלָה שֶׁנִּטְלוּ חַפּוּיָו דְּמִשְׁמַע הָא לֹא נִטְלוּ חַפּוּיָו טַמְא, פְּלִיגָא אֲדַרְבֵּי יוֹסִי. וְאֵין הִלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי:

פרק כג - משנה ה

הַחֲרֵם. לְשׁוֹן מְצוּדִים וְחֲרָמִים (קִהְלֶת ז). רִשְׁתָּ עֲשׂוּיָה מְחוּטִים נְקֻשְׁרִים זָה בְּזָה וּבּוֹ נְקָבִים נְקָבִים, אֶלָּא שְׂיֵשׁ מְעַט בְּתַחְתִּית הַרְשֵׁת שֶׁהוּא אָרוּג כְּבָגֵד, וְקָרוּי זֹטוֹ. וְהַרְשֵׁת כְּלָה מְקַבֵּלֶת טַמְאָה מִפְּנֵי הָאָרוּג כְּבָגֵד שֶׁבְּתַחְתִּיתָהּ: **הַרְשֵׁתוֹת וְהַמְכַמְרוֹת.** מִיַּנִּי מְצוּדוֹת שֶׁצְּדִין בְּהוֹן חִיּוֹת וְעוֹפוֹת וְדָגִים: **מִדָּף.** הַצְּדִין שֶׁצְּדִין עוֹפוֹת מְבִיאִין לוֹחַ שֶׁל עֵץ וּמְנִיחִים תַּחַת הַלוֹחַ (ח) חֲטִין אוֹ פְּתִיתִים, וְהַעוֹף בָּא לְאָכַל אוֹתָם וְנוֹפֵל הַדָּף עָלָיו וְנִתְפָּס: **פְּלָצוּר.** מִין מְצוּדָה שֶׁל עֵץ: **הַסְּכָרִין.** הַסּוֹתְמִים וְסוֹכְרִים אֶת הַמַּיִם. לְשׁוֹן וַיִּסְכְּרוּ מְעִינּוֹת תְּהוֹם (בְּרֵאשִׁית ח) (ט): **טַמְאִים.** מְקַבְּלִים טַמְאָה אִם נִגְעוּ בְּמַת אוֹ שָׂרָף: **אֶקוּן.** סַל שֶׁצְּדִים בּוֹ דָּגִים: **רְטוּב.** סַל שֶׁצְּדִים בּוֹ עוֹפוֹת: **כְּלוּב.** עֲשׂוּי מְנַצְרִים שֶׁל עֲרֵבָה קְלוּפָה אוֹ מְגֻמִי, וַיֵּשׁ חָלָל כְּאֶצְבַּע אוֹ פְּחוֹת בֵּין נֶצֶר לְנֶצֶר, וּמְנִיחִים שֵׁם עוֹפוֹת. וְקוֹרִים לוֹ בְּלַע"ז גְּבִיא"ה. וּבְמִקְרָא, כְּכְלוּב מְלֵא עוֹף (יְרֵמְיָהּ):

פרק כד - משנה א

שְׁלֹשָׁה תְּרִיסִין הֵן. שְׁלֹשָׁה דִּינִים חֲלוּקִין זֶה מֵזֶה יֵשׁ בְּתְרִיסִין, דְּהֵינּוּ מְגֻנִים: **תְּרִיס הַכַּפּוּף**. הַמְצוּיִין אֶצְלָנוּ, שְׁמִקִּיפִים אֶת הָאָדָם מִשְׁלֵשׁ רוּחוֹת: **טְמֵא מְדָרְס**. דְּעָשׂוּי לְשִׁכְיָבָה, שְׁשׂוֹכְבִים עָלָיו בְּמִלְחָמָה. וְכָל שֶׁכּוֹן שְׁטֵמָא טְמֵא מֵת, דְּקִימָא לֹן כָּל הַטְּמֵא מְדָרְס טְמֵא טְמֵא מֵת: **שְׁמִשְׁחָקִים בּוּ בְּקַמְפּוֹן**. בְּשִׂדָּה שֶׁל עֵמֶק הַמֶּלֶךְ, בָּאִים שְׁנַיִם כָּל אֶחָד חָרְבוּ בִּידּוֹ וּתְרִיס קָטָן עָגַל שְׁאִינוּ כְּפוּף בִּידּוֹ הַשְּׁמֵאלִית, וּלְמַדִּין לְהִגֵּן כָּל אֶחָד בְּמַגְנוֹ שֶׁלֹּא יָבִיחוּ חֲבֵרוֹ. וְקוֹרִין לוֹ אֲשַׁגְרִימ"ר בְּלַע"ז: **טְמֵא טְמֵא מֵת**. וְהוּא הַדִּין שְׁטֵמָא טְמֵאָת שְׁרָץ וּנְבֵלָה [א] וְשֶׁאֵר טְמֵאוֹת כָּלָן, חוּץ מִמְדָּרְס, שְׁאִינוּ נִעְשָׂה אֵב הַטְּמֵאָה אִם שָׁכַב עָלָיו הַזָּב אוֹ יָשַׁב, אֶלָּא רֵאשׁוֹן כְּמַגְעוֹ שֶׁל זָב: **וְדִיצַת הָעֵרְבִיין**. תְּרִיס קָטָן בְּיוֹתֵר שֶׁהָעֵרְבִיִים עוֹשִׂים לְדִיצָה וּלְשִׁמְחָה וּלְשִׁחּוּק, וְאִינוּ כְּלִי שֶׁל תְּשֻׁמִישׁ:

פרק כד - משנה ב

כְּקַתְדָרָא. שֶׁהִיא קֶצֶרָה וּמְקַפֶּת מִשְׁלֵשׁ רוּחוֹת: **טְמֵאָה מְדָרְס**. דְּמִיחַדַּת לִישִׁיבָה: **כְּמֵטָה**. שֶׁהִיא אֶרְכָּה וּמִיחַדַּת לְהַנִּיחַ בָּהּ פְּרָקְמִטְיָא, וְהַשׁוֹכֵב בָּהּ אוֹמְרִים לוֹ עֵמֶד וְנִעְשָׂה מְלֹאכְתָּנוּ: **וְשֶׁל אֲבָנִים**. הָעֲשׂוּיָה לְהוֹלִיךְ בָּהּ אֲבָנִים: **טְהוֹרָה מְכֻלוּם**. לְפִי שֶׁפְּרוּצָה מִתַּחְתֵּיתָהּ נִקְבִים גְּדוֹלִים כְּמוֹצִיא רִמּוֹן:

פרק כד - משנה ג

שְׁנִסְדָּקָה טְמֵאָה מְדָרְס. דְּכִינּוֹן שְׁנִסְדָּקָה וְאִינָה רְאוּיָה לְלִישָׁה, מִיחַדִּין אוֹתָהּ לִישִׁיבָה: **טְמֵאָה טְמֵאָה מֵת**. דְּכָלִי תְשֻׁמִישׁ הִיא: **הַבָּאָה בְּמִדָּה**. שְׁמַחְזֶקֶת אַרְבָּעִים סָאָה [ג] בְּלַח שֶׁהֵן כּוֹרִים בְּיָבֵשׁ: **טְהוֹרָה מְכֻלוּם**.

שְׁמַפְנֵי כְּבֹדָה וְגִדְלָה אֵינָה מְטַלְטֶלֶת מִלְאָה, וְאֵנָּה דוֹמְיָא דְשָׂק בְּעֵינָן
דְּמְטַלְטֶל מִלָּא וְרִיקוֹ:

פרק כד - משנה ד

תְּבֵה שְׁפַתְחָה מְצַדָּה. מְשַׁמֶּשֶׁת יְשִׁיבָה עִם מְלֹאכְתָּה, שְׂיִכּוּלִים לְהַשְׁתַּמֵּשׁ
בָּהּ כְּשֶׁהוּא יוֹשֵׁב, בְּזִמְן שְׁפַתְחָה מְצַדָּה. מַה שְּׂאִין כֵּן כְּשֶׁפַתְחָה מְלַמְעֵלָן.
וְהַבָּאָה בְּמִדָּה דְתַנְיָנָן בְּמַתְנִיתֵינוּ שְׁהִיא טְהוּרָה מִכָּלוּם, אֵאִינָה מְיַחֲדַת
לְמִדְרָס קָאִי, דְּהַטְמָאָה מְדָרְס אֶפְלוּ בָּאָה בְּמִדָּה לְעוֹלָם הִיא טְמָאָה **[ד]**:

פרק כד - משנה ה

תְּרַבּוּסִים. כָּלִים שֶׁל עוֹר כְּעֵין אֲרַגְזִים: **שֶׁל סַפְרִים.** מְקִיזִים דָּם: **טְמָא**
מְדָרְס. גְּדוֹל הוּא וְחִזִּי לִישִׁיבָה אוֹ לְמִזְגָּא עֲלֵיהּ **[ה]**: **שְׂאוּכְלִים עָלָיו.** כָּלִי
תַּשְׁמִישׁ הוּא **[ו]**: **וְשֶׁל זֵיתִים.** שְׁסוּחֲטִין בּוֹ הַזֵּיתִים **[ז]**, לָא חֲשִׁיב כָּלִי שֶׁל
מְשַׁמֵּשׁ אָדָם:

פרק כד - משנה ו

בְּסִיסָאוֹת. וְאֵת כְּפֹנוֹ מְתַרְגְּמִינָן וְיַת בְּסִיסִיָּה: **וְשֶׁל דְּלַפְקִי.** כָּלִי עֵץ
שְׁמֵשִׁימִים בּוֹ צְלוּחִיּוֹת וְאֲשִׁישׁוֹת וְאֶכְלִים וּמְשָׁקִים, וּמְמַנּוֹ נוֹטְלִים
וְנוֹתְנִים עַל הַשֶּׁלְחָן. וְהַבְּסִיס שְׁלַפְנָיו אֵינּוּ לִישִׁיבָה **[ח]**, אֲבָל תּוֹרַת כָּלִי
עָלָיו: **וְשֶׁל מְגִדָּל.** אוֹצָר שֶׁל עֵץ. אַרְמַרְיָא"וּ בְּלַע"ז: **טְהוּר מִכָּלוּם.** דָּלָאוּ
כָּלִי הוּא וְצוּרְתּוֹ מוֹכַחַת עָלָיו:

פרק כד - משנה ז

שֶׁלשׁ פְּנִיקְסִיּוֹת הֵן. הָעֲשׂוּיִין לְכַתֵּב בְּהֵן. כְּמוֹ חֲנוּנִי עַל פְּנִיקְסוֹ: אֶפִּיפּוֹרִין. לוח שְׁמֹנִיחִים עָלָיו אָבֶק שֶׁל עֶפֶר {ט} וְכוֹתְבִים בּוֹ חֲשֻׁבוֹנוֹת. וְגָדוֹל הוּא וְחָזִי לִישִׁיבָה: שְׂיֵשׁ לָהּ בֵּית קַבּוּל שְׁעוּהָ. לוח שְׁטַחִין פְּנִיו בְּדוּנֵג וְרוֹשְׁמִין עַל הַדּוּנֵג בְּחָרֵט: וְחֻלְקָהּ. שְׂאִין בָּהּ שְׁעוּהָ, וְכוֹתְבִים עָלֶיהָ בְּדִיו, וְאִין לָהּ בֵּית קַבּוּל:

פרק כד - משנה ח

שֶׁל זָגָגִים. שְׁמֹנִיחִים עָלֶיהָ כְּלִי זְכוּכִית {י}: סָרְגִין. עוֹשֵׂי הַמְּרַכְּבוֹת. בְּעַרְבֵי קוֹרִין לְמַרְכָּב סִירִיג. וַיֵּשׁ מְפָרְשִׁים, שְׁמֶסְרָגִים אֶת הַשְּׁבָכוֹת. וְטָהוֹרָה מִכְּלוּם לְפִי שְׂאִינָה מִמְּשֻׁמְשֵׁי אָדָם:

פרק כד - משנה ט

מִשְׁפָּלוֹת. קִפּוֹת עֲשׂוּיּוֹת לְהוֹצִיא בָּהֶם זְבָלִים לְשָׁדוֹת: שֶׁל זָבַל טְמֵאָה מִדָּרָס. לְפִי שְׂרָאוּיָה לִישִׁיבָה: וְהַפְּחֻלָּץ. עֲשׂוּי כַּעֲיִן מִכְּבָר מַעֲשֵׂה רֶשֶׁת {יא}, וְהַנְּקָבִים שְׁלוֹ רְחָבִים יוֹתֵר מִמְּשֻׁפָּלֶת שֶׁל תֵּבֵן. וְאִינָה רְאוּיָה אֶפְלוֹ לְקַבֵּל תֵּבֵן, שְׁנִקְבִיָּה רְחָבִים בְּיוֹתֵר, וְגַם אִינָה רְאוּיָה לִישִׁיבָה, שְׁחֻבָּלִים שְׁלָהּ קִשִׁים וְאִין רְאוּיִין לִישֵׁב עָלֶיהֶן, הַלְּכָד טָהוֹרָה מִכְּלוּם:

פרק כד - משנה י

מִפְּצִים. כְּמִין מִחְצָלָאוֹת {יב} עֲשׂוּיּוֹת מִחִילָף וּמְסִיב וְקִנְהָ וְגִמְאָ וְגִמְיָ וְכִיּוֹצָא בָּהֶן: וְשֶׁל צַבְעִים. שְׁהַצְּבָעִים נוֹתְנִים עָלֵיהֶם הַבְּגָדִים: טְמֵא טְמֵא מֵת. שְׂאִינָם מִיַּחְדִּים לִישִׁיבָה, אֲבָל תּוֹרַת כְּלָיִם יֵשׁ לָהֶן: וְשֶׁל גִּתּוֹת. הָעֲשׂוּיּוֹת לְכִסּוֹת בְּהֵן עֲנָבִים וְזִיתִים {יג}:

פרק כד - משנה יא

חַמְתוֹת. נאדוֹת שֶׁל עוֹר: **תוֹרְמָלִין**. כִּיסוֹן גְּדוֹלִים שֶׁל עוֹר, שֶׁהָרוּעָה מְנִיחַ חֲפָצָיו לְתוֹכָן: **הַמְקַבְּלִים פְּשְׁעוֹר**. הַמְפָּרֵשׁ לְמַעַלָּה בְּרִישׁ פָּרֶק כָּרִים, הַחֲמַת שֶׁל שְׁבַעַת קָבִים, וְהַתוֹרְמָל שֶׁל חֲמִשָּׁת קָבִין. וְכָל שָׂכָן אִם מַחְזִיקִים יוֹתֵר, דָּאֵז מְשַׁמְשִׁים יְשִׁיבָה עִם מְלֹאכְתָּן. אֲבָל פְּחוֹת מְכָאן לֹא: **וְשֶׁל עוֹר הַדָּג טְהוּרִים מְכֹלִים**. דְּכָל הַבָּא מִבְּרִיּוֹת שְׁבִים, טְהוּר:

פרק כד - משנה יב

לְשִׁטִּיחַ. לְשִׁטַּח בְּאַרְץ לִישֵׁב עָלָיו: **לְתַכְרִיזָה הַכֵּלִים**. לְכַרֵּז בּוֹ אֶת הַכֵּלִים, כְּגוֹן סְפִינִים וּמְסַפְרִים וּמַחְטִים כְּדִי לְשַׁמְרוֹן: **וְשֶׁל רְצוּעוֹת וְשֶׁל סוּדָלִים**. עוֹר הָעוֹמֵד לְחֻתָּךְ מִמְּנוֹ רְצוּעוֹת וְסוּדָלִים, טְהוּר מְכֹלִים, דְּמַחְסֵר מְלֹאכָה הוּא. אֲבָל רְצוּעוֹת הַמֵּתְקָנוֹת כָּבֵר, טְמֵאוֹת, כְּדַמוּכַח בְּמִסְכַּת נִגְעִים פָּרֶק י"א:

פרק כד - משנה יג

לוֹלוֹן טְמֵא טְמֵא מֵת. הָעֲשׂוּי לְמִסְדָּ לְפָנֵי הַפֶּתַח, טְמֵא, לְפִי שֶׁהִשְׁמֵשׁ מִתְעַטֵּף בְּשׂוּלְיוֹ לְפַעֲמִים וּמִתְחַמֵּם בּוֹ: **שֶׁל צוּרוֹת**. בְּגָד שֶׁהוּא בְּיַד רוֹקֵם וְבוֹ מִינֵי צוּרוֹת כְּדִי לְרֹאוֹת בּוֹ לַעֲשׂוֹת כְּמוֹתוֹ בְּבִגְד אַחֵר:

פרק כד - משנה יד

שֶׁל יָדִים טְמֵאָה מְדָרְס. לְפִי שֶׁפָּעַמִים נוֹתְנָה עַל הַכֶּסֶת וַיִּשֹׁן עָלֶיהָ: **וְשֶׁל תַּכְרִיזָה [טו] נְבִילֵי בְנֵי לְוִי**. שֶׁהֵיוּ הַלְוִיִּים כּוֹרְכִים כְּלֵי הַשִּׁיר שֶׁלָּהֶן בְּמִטְפַּחַת.

וְדָרָךְ שְׁאֵר בְּנֵי אָדָם לַעֲשׂוֹת לָהֶן תֵּיק שֶׁל עוֹר, וְאִף הֵן טְהוּרִים [טז]:

פרק כד - משנה טו

פְּרָקְלִינִין. צוּרַת יָד שֶׁל עוֹר שְׁנוּשָׁאִים צִנְדֵי עוֹפוֹת כְּשִׁתּוֹפְסִים בִּידֵיהֶן הָעוֹף שְׁקוֹרִין אֲשֶׁטוּי"ר וְאֲשֶׁפוּי"ר, וְבוּ יוֹצְאִים לְצוּד חֵיהָ אוֹ עוֹף: **טְמֵא מְדָרְס.** לְפִי שְׁנִשְׁעוֹן עָלָיו: **וְשֵׁל חֲגָבִים.** הַהוֹלְכִים לְצוּד חֲגָבִים וְנוֹתְנִים אוֹתָם בּוֹ: **וְשֵׁל קוֹצִים.** לְלַקֵּט קוֹצִים. וְאִית דְּגָרְסֵי שֶׁל קִצְצִים, הַמִּיבְּשִׁים פְּרוֹת הַקִּיץ, כְּגוֹן הָעוֹשִׂים גְּרוּגְרוֹת וְצְמוּקִים בְּשָׂדֵה:

פרק כד - משנה טז

סְבֻכוֹת. כִּפָּה שְׁנוּשָׁאוֹת הַנְּשִׂים עַל רֹאשׁוֹן, עֲשׂוּיָה כְּעֵין רֶשֶׁת שִׁישׁ בַּה נְקָבִים דְּקִין: **שֶׁל יִלְדָה.** רְאוּי לִישִׁיבָה, וְלַכְּדָּ טְמֵאָה מְדָרְס: **שֶׁל זְקֵנָה.** מַעֲשִׂיָה מוֹכִיחִים עָלֶיהָ שְׂאִינָה רְאוּיָה לִישִׁיבָה. וּבִתּוֹסְפֶתָא תִּנְיָא, שֶׁל זְקֵנָה טְמֵאָה מְדָרְס, שְׂאִינָה מִקְפָּדַת עָלֶיהָ וּפְעָמִים יוֹשֶׁבֶת עָלֶיהָ [יז]. וְשֶׁל יִלְדָה שְׂמִקְפָּדַת עַל כְּלִיהָ, אִינָה יוֹשֶׁבֶת עָלֶיהָ, וְלַכְּדָּ טְמֵאָה טְמֵא מֵת: **וְשֵׁל יוֹצְאוֹת הַחוּץ.** סוּדָר שְׁנוֹתְנוֹת הַנְּשִׂים עַל רֹאשׁוֹן כְּשִׁיּוֹצְאוֹת לַחוּץ. וְיֵשׁ מְפָרְשִׁים, יוֹצְאוֹת הַחוּץ, תַּרְגוּם זֹנָה נִפְקַת בְּרָא, כְּלוּמַר סְבֻכוֹת שֶׁל זֹנוֹת: **טְהוּרוֹת.** לְפִי שְׂאִינָן חֲשׂוּבוֹת כְּלִי. פְּרוּשׁ אַחַר, סְבֻכוֹת שְׁנִקְרְעוּ וְרַב שְׁעַר הָאִשָּׁה יוֹצֵא לַחוּץ, שְׂאִינָן מְקַבְּלוֹת רַב שְׁעַר רֹאשָׁה שֶׁל אִשָּׁה:

פרק כד - משנה יז

מְהוּיָה. בְּגָד יָשׁוּן וּבְלוּי: **שֶׁטְלָיָה.** כְּמוֹ שֶׁטְלָאָה. מְלָשׁוֹן טְלָאי עַל גְּבִי טְלָאי. כְּלוּמַר שְׁשֵׁם הַיִּשְׁנָה טְלָאי עַל הַחֲדָשָׁה: **הוֹלְכִים אַחַר הַבְּרִיאָה.** דְּנִין אוֹתָהּ כְּדִין הַבְּרִיאָה, אִם טְמֵאָה טְמֵאָה, וְאִם טְהוּרָה טְהוּרָה [יח]: **קִטְנָה עַל הַגְּדוּלָה.** בֵּין שְׁתֵּיהֶן מְהוּיָהוֹת בֵּין שְׁתֵּיהֶן בְּרִיאוֹת: **הוֹלְכִים אַחַר הַגְּדוּלָה.** וְאִם הַגְּדוּלָה נִקְוָה כְּמוֹצֵיא רְמוֹן שֶׁבְּשִׁבְיָה כְּזוֹ נִטְהָרָה, גַּם הַקִּטְנָה

המחברת עמה טהורה אף על פי שהיא שלמה. ואם הגדולה שלמה והרי היא מקבלת טמאה, אף הקטנה המחברת עמה טמאה אף על פי שהיא נקובה במוציא רמון: **הולכים אחר הפנימית**. אם טמאה הפנימית טמאה החיצונה, ואם הפנימית טהורה החיצונה נמי טהורה: **רבי שמעון אומר כף מאזנים**. לפרושי מלתא דתנא קמא קאתי. ובכף מאזנים של מתכות טמאה אירי [כ], דאם טלאה בתחתית המחס מבפנים, טמא המחס, ואם טלאה מבחוץ, טהור המחס: **טליה על צדה**. שהדביק הטלאי על דפנות המחס לא בתחתיתו, בין מבחוץ בין מבפנים, טהור. ומסקנא דכלה פרקין וטעמא דכלהו טמא מדרס וטמא טמא מת וטהור מכלום האמורים פאן הוא, דכל דבר הראוי לשכיבה, והוא שיהיה עשוי לשכיבה או לשיבה או להשען עליו, טמא מדרס, לבד אם הוא כלי חרס דאינו מטמא מדרס, דהכי ילפינן מקרא דכתיב (ויקרא טו) ואיש אשר יגע במשכבו, מקיש משכבו לו, מה הוא יש לו טהרה במקוה אף משכבו שיש לו טהרה במקוה, יצא כלי חרס שאין לו טהרה במקוה. והמפץ העשוי לשכיבה, אף על פי שאין לו טהרה במקוה מדכתיב (שם יא) כל כלי אשר יעשה מלאכה בהם במים יבא, והאי לאו כלי הוא, מכל מקום טמא מדרס, דמרבין ליה מקרא דכתיב כל המשכב, כל לרבות את המפץ, ואין לו טהרה עד שיחתך וישאר ממנו פחות מששה על ששה. וכלי אבנים וכלי גללים וכלי אדמה, טהורים מכלום. וכן כל דבר הבא מן הים, טהור. וכלי עץ הבא במדה, שמחזיק ארבעים סאה בלח שהם כורים בביש, נמי טהור מכלום, לפי שאינו מטלטל מלא. וכן דבר שאין עליו תורת כלי, או שיש לו תורת כלי ואינו ממשמשי אדם אלא משמשי משמשיו, טהור, כגון תרבוש של זיתים ומפץ של גתות וסדין של צורות, דאמרינן במתניתין שהו טהורין מכלום, דלא חשיבי כלים של משמשי אדם:

כה

פרק

א

משנה

-

כה

פרק

כל הכלים יש להם אחורים ותוך. כלים שנטמאו במשקין טמאים, אם נגעו המשקין מאחוריהן של כלים נטמאו אחוריהן ולא נטמא תוכן, משום דטמאת משקים לטמא לאו דאורייתא, הקלו חכמים בטמאתן. אבל אם נטמא תוכן, כגון שנגעו משקין טמאין בתוכן, נטמאו

אחוריהם. והיננו דתנן יש להן אחורים ותוד, כלומר שחלוק דין אחוריהם מדין תוכן: **כגון הפרים והפסותות**. ואף על פי שמשתמשים בהן בתוכן ובאחוריהן, שראוי להפכן ולעשות תוכן אחוריהן ואחוריהן תוכן, אף על פי כן חלוק דין תוכן מדין אחוריהן: **מצופין**. שקין גדולים של עור שמוליכים בהן סחורות בספינות: **כל שיש לו תוברות**. לולאות, כמו שיש למכנסים, תפורות לאחוריו של בגד **[א]**: **יש לו אחורים ותוד**. דכין דיש לו תוברות לא חזי להפכו, ותוכו חלוק מאחוריו. אבל כשאין לו תוברות, דחזי להפכו, אין תוכו חלוק מאחוריו, אלא כשנגעו משקים טמאים בין מאחוריו בין מתוכו נטמא כלו. והלכה כרבי יהודה: **השלחן והדלפקי**. קסבר רבי יהודה, פיון דפניו משפים וחלקיו, הפנים ההם נדונים תוכו. והלכה **כרבי** יהודה:

פרק כה - משנה ב

מרדע. הוא מקל ארז עגל ועב שלישי טפח, ובראשו האחד ברזל רחב מחדד לחתך בו שרשים, ושמו חרחור, ובראשו השני ברזל כמו מרצע, ושמו דרבן, שבו מלמד הפרה לתלמיה: **משבעה לחרחור מארבעה לדרבן**. אם נפלו משקין טמאים על החרחור, אין טמא מן המרדע אלא שבעה טפחים. ואם על הדרבן נפלו, אין טמא אלא ארבעה **[ב]**. ורמב"ם פרש, שאם נפלו משקין טמאין במרדע חוץ לשבעה טפחים מן החרחור או חוץ לארבעה טפחים מן הדרבן, הוי ככלי שנטמאו אחוריו ולא נטמא תוכו, ואותן שבעה טפחים הסמוכים לחרחור והארבעה הסמוכים לדרבן לא נטמאו: **אלא לשירים**. כשנתנו חכמים שעור לחרחור שבעה ולדרבן ארבעה, לא נתנו אלא לענין זה שאם נשבר המרדע ונשאר סמוך לחרחור שבעה טפחים או סמוך לדרבן ארבעה, טמא, מפני שראוי לעשות מעין מלאכתו. פחות מכאן, הוי כשברי כלי וטהור. והלכה כרבי יהודה:

פרק כה - משנה ג

זומא לסטרא. כלי שראשו אחד כף **[ג]** וראשו האחר מזלג. בכף מעלין בו מרק מן הקדרה ובמזלג מעלין בו בשר: **רבי יהודה אומר אין להם**. אחורים ותוד. טעמא דרבי יהודה, משום דכל הני כלים יש מאחוריהן חקק בית מושב כעין שעושים לכלי כסף, ופעמים שפופהו על פיו ומשתמש בחקק שבאחוריו: **רבי שמעון אומר יש להם**. לענין מה שבתוד:

הַפְּלִי יֵשׁ לָהֶן דִּין אַחֲוָרִים וְתוֹךְ, שְׁאִם נִטְמָאוּ אַחֲוָרֵיו לֹא נִטְמָא מֵה שְׁבִתוֹךְ
הַפְּלִי. אֲבָל לְעִנְיַן הַפְּלִי עֲצָמוּ אֵין חִלּוּק דִּין אַחֲוָרֵיו מִדִּין תּוֹכוֹ, שְׁאִם
נִטְמָאוּ אַחֲוָרֵיו צָרִיךְ לְהִטְבִּיל אֶת כָּלּוֹ נִטְמָא תּוֹכוֹ. וְהִלְכָה כְּרַבִּי
יְהוּדָה : [ד]

פרק כה - משנה ד

הַרְבַּע וְחֲצֵי הַרְבַּע. כְּגוֹן חֲתִיכַת עֶץ עֵבֶה וְאַרְכָּה וּבֹו שְׁתֵּי מִדּוֹת חֲקוּקוֹת זֹו
אֲצֵל זֹו, אֶחָד מִחֲזִיק רִבַּע וְאֶחָד מִחֲזִיק חֲצֵי רִבַּע, וְדָפֵן מִפְּסִיק בֵּין זֹו לְזֹו :
כָּלִי שֶׁנִּטְמָא תּוֹכוֹ. בְּתִמְיָהָהּ. וְכִי כָּלִי שֶׁנִּטְמָא תּוֹכוֹ לֹא נִטְמָאוּ אַחֲוָרֵיו,
וְאִמְאֵי תִנֵּן לֹא נִטְמָא חֲצֵי רִבַּע, וְהִלְא אַחֲוָרֵיו שֶׁל רִבַּע הִיא : [שְׁלוּוֹת] **קוֹדֵמִין
הִיא.** כָּל אַחַת מֵהֶן לְוִתָּהּ הַקְּדִימָה מִחִבְרָתָהּ, כְּלוּמַר שְׁאֵין לָהֶם קְדִימָה זֹו
עַל זֹו. וְכַשֵּׁם שֶׁאַתָּה אוֹמֵר שֶׁחֲצֵי רִבַּע אַחֲוָרִים לְרִבַּע, כִּךָּ תֹאמַר שֶׁהַרְבַּע
אַחֲוָרִים לְחֲצֵי רִבַּע, וְכַשֵּׁנִטְמָא הַרְבַּע, אַחֲוָרֵיו שֶׁל חֲצֵי רִבַּע נִטְמָאוּ וְלֹא
תּוֹכוֹ. וְגֵרַסְתָּ רְבוּתִי, שֶׁל פֶּת קוֹדֵמִים הִיא, לְפִי שְׁפִתוֹת שֶׁל תַּלְמִידִים הָיוּ
יוֹשְׁבִים לְפָנָיו שׁוֹרוֹת, אָמַר לָהֶם שְׁאַלְהֵם זֹו כְּבָר שְׁאַלְוֵה מִמֶּנִּי הַפֶּת שֶׁל
תַּלְמִידִים יוֹשְׁבִים בְּשׁוֹרָה הַקּוֹדֵמִת, וְכִךָ הַשְׁבִּתִי לָהֶם אוֹ שְׁמָא וְכוּ' :

פרק כה - משנה ה

הַרְבַּע וְאַחֲוָרֵיו טְמָאִים. הַרְבַּע הֵינּוּ תּוֹכוֹ, וְאַחֲוָרֵיו הֵינּוּ הַדְּפָנוֹת הַמְּקִיפּוֹת
אֶת הַרְבַּע מִבְּחוּץ. אֲבָל דָּפֵן הַמְּפָסִיק בֵּין שְׁנֵיהֶם, בְּכֻלָּל תּוֹכוֹ שֶׁל חֲצֵי רִבַּע
[ה], וְטַהוֹר צַד שְׁפָלְפִי חֲצֵי רִבַּע. וְכֵן כְּשֶׁנִּטְמָא חֲצֵי הַרְבַּע, חֲצֵי רִבַּע וְאַחֲוָרֵיו
טְמָאִין. חֲצֵי הַרְבַּע הֵינּוּ תּוֹכוֹ, וְאַחֲוָרֵיו הֵינּוּ דְפָנוֹת הַמְּקִיפּוֹת חֲצֵי הַרְבַּע
מִבְּחוּץ, וְדָפֵן הַמְּפָסִיק, צַד שֶׁל כְּלָפִי הַרְבַּע בְּכֻלָּל תּוֹכוֹ שֶׁל רִבַּע : **נִטְמָאוּ
אַחֲוָרֵי הַרְבַּע.** הֵינּוּ דְפָנוֹת הַמְּקִיפּוֹת מִבְּחוּץ : **אֵין חוֹלְקִין אֶת הַגְּבִיִּים.** הֵינּוּ
הָאַחֲוָרִים, וְכָל הָאַחֲוָרִים טְמָאִין כְּשֶׁנִּטְמָא אֶחָד מֵן הָאַחֲוָרִים : **מִטְבִּיל אֶת
כָּלּוֹ.** רִבַּע וְחֲצֵי רִבַּע. וְאֵין הִלְכָה כְּרַבִּי מֵאִיר. וְדִין דָּפֵן הָאֲמָצְעִי מִפְּרֵשׁ לְעִיל
בְּסוּף פֶּרֶק ב', דְּרַבִּי יוֹחֲנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר חוֹלְקִין אֶת עֵבִיו, הַמְּשַׁמֵּשׁ לְטְמָא
טְמָא וְהַמְּשַׁמֵּשׁ לְטַהוֹר לְטַהוֹר :

פרק כה - משנה ו

פני הפלים. בסיסי הפלים. לשון ואת פנו, דמתרגמינן ונת בסיסיה: **והוגניהן.** כמו ואגניהן, כלומר שפתותיהן: **ואזניהן.** מקום שתוחבין בו הבית יד: **המקבלין.** שיש להן תוך: **מנגבן והן טהורין.** דלא חשיבי הני חבור להביא טמאת משקין לכלי שיש בו בית קבול, וסגי בנגוב. אבל לכלי שאין לו תוך בעי טבילה: **ואזניו וידיו טהורין.** עבדו רבנן ביה הפרא, כי היכי דלא לשרף עליהו תרומה וקדשים. ודוקא בתרומה עבדו הפרא, אבל לא בקדשים, כדתנן לקמן בקרקין:

פרק כה - משנה ז

בית הצביטה. גרסינן. מקום שאוחזין הכלי כשמושיטין אותו מזה לזה. לשון ויצבט לה קלי (רות ב) שפרושו ויושט. ואית דגרסי, בית הצביעה, מקום שאוחז בו באצבעו: **ויש להן בית הצביטה.** שאם נטמאו אחריו, בית הצביטה טהור. ואם נטמא בית הצביטה, אחריו טהורין: **לערבה גדולה של עץ.** יש לה בית צביטה. אבל לשאר פלים, לא. שבערבה גדולה יש הפרש בין בית הצביטה לאחרים, שאם יש משקים באחורי הערבה וידיו טמאות, אוחז בבית הצביטה ואין חושש שמא יגע במשקין שבאחריו ויחזרו ויטמאו את הערבה (ז): **רבי עקיבא אומר לכוסות.** אף לכוסות יש להן בית צביטה: **לידים הטמאות והטהורות.** יש הפרש בין בית הצביטה לאחרים, לידים הטמאות כדפרישית, ולטהורות כדמפרש לקמן ביצד. ורבי יוסי סבר לידים טהורות בלבד לא חישינן, אבל לידים טמאות חישינן. והלכה כתנא קמא וכדמפרש רבי יוסי:

פרק כה - משנה ח

היו ידיו טהורות. ועליהם משקה טופח: **אינו חושש שמא נטמאו.** משקין שעל ידיו באחורי הכוס ויחזרו ויטמאו את הידים:

אין להם אחרים ותוך. דהנוגע באחד מהן פנוגע בכלו. ויש להן אחרים ותוך דתנו לעיל, דוקא לתרומה: ואין מטבילין פלים לתוך פלים. כששניהם טמאים, מפני שפבדו של כלי חוצץ. וחשו לקדש יותר מבתרומה: יורדים לידי טמאתן במחשבה. כגון טבעת בהמה שאינה מקבלת טמאה, חשב עליה לתנה באצבע אדם, מקבלת טמאה מכאן ואילך במחשבה זו. אבל טבעת אדם שחשב עליה לתנה לבהמה, לעולם היא מקבלת טמאה, עד שיעשה בה שנוי מעשה לשנות צורתה: ומחשבה אינה מבטלת לא מיד מעשה ולא מיד מחשבה. אם לאחר שחשב על טבעת בהמה לעשותה לאדם, שהיא מקבלת טמאה במחשבה זו, חזר וחשב עליה להחזירה לבהמה, אין מחשבה זו השניה מעלה מידי טמאה שירדה לה במחשבה הראשונה:

סנדל עמקי. סנדלים הנעשות בכפר עמקי: פיס של שנצות. כמין רצועות תחובות בלולאות בשפת הפיס ומושכים אותן אילך ואילך והפיס נסגר מאליו: כפיפה מצרית. סל עשוי מצורי הדקל. מביאין נצרים והוצין וקורעין אותן ועושים מהן כמין חוטין ועושין מהן כפיפה וחבלים: סנדל לדיקי. סנדל שעושים אנשי לדיקיא: הרי אלו מטהרין ומטמאין שלא באמן. משום דכל הני יש להן רצועות ואין צריך לקשרן [א], אלא מותרת ברצועות והן נסגרים מאליהן, וכן נפתחין מאליהן על ידי רצועות אחרות שמושך בהן, כעין שעושין לכיסין במקומנו. ואם התרו אותן הרצועות דשוב אין ראויין לסגר ולפתח, טהורים. ורבי יוסי סבר דאף על פי שהן מתרים, טמאין, כיון דהדיוט יכול להחזירם. חוץ מן הכפיפה, דאף האמן אינו יכול להחזירם. והלכה כרבי יוסי:

פרק כו - משנה ב

שְׁנִטְלוּ שְׁנָצִיו. לְרַבֵּן מִירִי שֶׁלֹא נִטְלוּ לְגַמְרֵי אֶלָּא שְׁנִתְקוּ מִן הַלּוּלָאוֹת וְעָדִין תְּלוּיּוֹת בְּפִיס. וְלִרְבֵי יוֹסִי אֶפְלוּ נִטְלוּ לְגַמְרֵי, מִפְּנֵי שֶׁהַדְּיוֹט יָכוֹל לְחַזְזֵרָם: **נִפְשֵׁט.** הַפִּיס וְנַעֲשֶׂה כְּמִין עוֹר חֶלֶק שְׂאִין לוֹ בֵּית קַבּוּל, טָהוֹר: **טָלָה עָלָיו מְטָלִית.** נָתַן בְּשׂוּלָיו טָלָאִי, כְּלוּמַר חֲתִיכָה קִטְנָה שֶׁל עוֹר חֶבֶר בּוֹ מְלֻמָּטָה, דְּדַרְךְ הַפִּיסִים מְכַנְּסִים עוֹר קֶטָן בֵּין הַתְּפִירָה וְכִשְׁפוּשְׁטוֹ נִשְׁאַר אוֹתוֹ הָעוֹר וְלֹא בָטַל קַבּוּלוֹ: **לֹא נִטְמָא חֶבְרוֹ.** דְּטִמְאַת מִשְׁקִין לְטִמְאָ כְּלִים לָאוּ דְאוֹרִיתָא וְלֹא חֲשִׁיב חֶבְרוֹ: **צָרוֹר הַמְּרַגְלִית.** מִנִּיחִין מְרַגְלִית בְּתוֹךְ עוֹר לְהִיּוֹת שְׂמוּרָה שָׁם וְקוֹשְׁרִים אוֹתוֹ, וְכִשְׁמוּצִיאִין הַמְּרַגְלִית נִשְׁאַר הָעוֹר כְּמוֹ כִּיס עַד שֶׁיִּטְרַח וַיִּפְשֵׁט, מִחֲמַת אוֹתָהּ מְרַגְלִית שֶׁעָמְדָה יָמִים רַבִּים וְנִצָּרַר: **צָרוֹר הַמְּעוֹת.** כְּמוֹ צָרוֹר הַמְּרַגְלִית. וְטִעְמָא דְצָרוֹר הַמְּרַגְלִית מְטִמְא טְפִי, מְשׁוּם דְּדַרְךְ צָרוֹר הַמְּרַגְלִית לַעֲמֹד יוֹתֵר מִצָּרוֹר הַמְּעוֹת, שֶׁצָּרוֹר הַמְּעוֹת רְגִילִים לְהַתִּיר תְּמִיד, מְשׁוּם דְּלְהוֹצֵאָה נִתְּנוּ. וְהִלְכָה כְּחֻכְמִים:

פרק כו - משנה ג

כָּף לֹקְטֵי קוֹצִים. כְּמִין כָּף יָד שֶׁל עוֹר **[ב]** תּוֹפְשִׁים מְלַקְטֵי קוֹצִים בִּידֵיהֶן, שֶׁלֹא יִנְקְבוּ יְדֵיהֶן בְּקוֹצִים: **טָהוֹרָה.** דְּאֵינָה עֲשׂוּיָה לְקַבְּלָהּ: **הַזּוֹן.** אֲזוֹר כְּמִין אֲבִיט. וּבִלְשׁוֹן יוֹנֵי קוֹרִין לְחַגּוֹר זוֹנִי: **בְּרַכְיָר.** דְּפוּס שֶׁל עוֹר נִתּוּן עַל הַבְּרַכִּים, כְּדִי שֶׁיּוּכְלוּ לַעֲמֹד עַל בְּרַכְיָהֶן: **טִמְאִים.** דְּעֲשׂוּיִים לְקַבְּלָהּ **[ג]**: **שְׂרוּוֹלִים.** כְּמִין בֵּית יָד שֶׁל עוֹר דְּחוּק וְצָר שְׁנוֹתָנִים בְּעָלֵי אֲמָנוֹת בְּזָרוּעוֹתֵיהֶן, כְּדִי שֶׁלֹא יִפְלוּ בְּגִדֵיהֶן הֶרְחָבִים עַל יָדָן וַיִּבְטְלוּ אוֹתָן מִמְּלֶאכֶתָן: **פְּרוֹקֵי מִיָּנִין.** גְּרָסִינָן. וְהוּא דְבָר שֶׁמְחַתֵּל וְקוֹשֵׁר בּוֹ פְּדֻחָתוֹ: **בֵּית אֲצַבְעוֹת.** כְּמִין יָד שֶׁל עוֹר עֲשׂוּי לְהַכְנִיס אֲצַבְעוֹתָיו לְתוֹכוֹ: **קִיֻּצִין.** מְלַקְטֵי קוֹצִים. פְּרוּשׁ אַחַר, מְלַקְטֵי פְרוֹת הַקֶּץ: **הָאוֹג.** פְּרִי אָדוּם הַמְּצוּי בְּאֵילָן שֶׁגָּדַל בַּיַּעַר מֵאֵלָיו. וּפְעָמִים שֶׁהַמְּלַקְטִים קוֹצִים בַּיַּעַרִּים מְלַקְטִים הָאוֹג וְנוֹתְנִים אוֹתוֹ בְּבֵית אֲצַבְעוֹת, נִמְצָא שֶׁהוּא עֲשׂוּי לְקַבְּלָהּ:

וּתְקַנֶּה טָמֵא מִדָּרֶס. עֲדִין עוֹמֵד בְּטִמְאַתּוֹ, כִּיּוֹן דָּאֲזוֹן שְׁנִיָּה קִיָּמָא: **טְהוֹר מִן הַמִּדְרָס.** אַף עַל פִּי דְנִתְקַנְהָ רֵאשׁוֹנָה קִדָּם שְׁנִשְׁבְּרָה שְׁנִיָּה, מְכַל מְקוֹם טְהוֹר, דְּפָנִים חֲדָשׁוֹת בָּאוּ לְכָאן, שְׁלֹאֲחַר שְׁיִרְדָּה לָהּ טִמְאַת מִדְרָס נִתְחַדְשׁוּ לָהּ פָּנִים הַלְלוּ, וְאִין זֹו הִרְאִישׁוֹנָה מֵאַחַר שְׁכָבָר נִתְקַלְקַל בָּהּ כְּדִי בְטוּלָה: **אַבֵּל טָמֵא מִגַּע מִדְרָס.** מְשׁוּם דָּאֲזוֹן רֵאשׁוֹנָה כְּשִׁנְשְׁבְּרָה וּתְקַנְהָ שְׁהִבִּיא אֲזוֹן אַחֲרֵת תַּחַת הַשְּׁבוּרָה וְחִבְרָה לְסַנְדֵּל, נְטִמְאַת מִגַּע מִדְרָס, שְׁהִרִי נִגְעָה בְּסַנְדֵּל הַטָּמֵא מִדְרָס, וְכִי נִשְׁבְּרָה אֲזוֹן שְׁנִיָּה דְפָרַח מִנֵּה טִמְאַת מִדְרָס אֲשֶׁתִּיר בֵּיהּ טִמְאַת מִגַּע, דְּכָל הַסַּנְדֵּל מִחִבְרָ לְאֲזוֹן רֵאשׁוֹנָה שְׁנִתְקַנְהָ: **עַד שְׁנִפְסָקָה.** אֲזוֹן שְׁנִיָּה, טְהוֹרָה. דְּכִיּוֹן דְּנִשְׁבְּרוּ שְׁתֵּי אֲזַנִּים תּוֹ לֹא חֲזִי לְמִידֵי **[ה]**: **עֶקְבוֹ.** עוֹר שֶׁל סַנְדֵּל הַמְכַסֶּה אֶת גְּבִי הַרְגֵל שְׁכַנְגָד שׁוֹקוֹ מֵאַחוֹרָיו: **חוּטְמוֹ.** שְׁעוּלָה כְּנִגְדָא אֲצַבְעוֹת הַרְגֵל מִלְפָּנָיו: **טְהוֹר.** מִטְמֵאָה דְלִמְפָרַע, אַבֵּל מְקַבֵּל טִמְאַת מְכָאן וְלִהֲבָא: **סוּלָיִם.** עוֹר שֶׁתַּחַת פְּרִסַת הַרְגֵל בְּלִבָּד, שְׁאִין לוֹ עֶקֶב. וּבִלְעִיז סוּל"א: **הָאִמוּם.** דְּפוּס שֶׁל מְנַעַל עֲשׂוּי מְעוֹר מְלֵא שְׁעָר: **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטֵהוּ.** דְּסָבַר לֹא נִגְמְרָה מְלֵאכְתּוֹ שֶׁל מְנַעַל עַד שִׁשְׁמִטָּנָה מַעַל גְּבִי הָאִמוּם: **וְחַכְמַיִם מִטְמְאִין.** דְּחֻשְׁבֵי לִיָּה נִגְמְרָה מְלֵאכְתּוֹ **[ו]**. וְהִלְכָה כְּחַכְמַיִם: **כָּל חֲמַתוֹת צְרוּרוֹת.** נֹאדוֹת שְׁנִקְבוּ וְקָב הַמוֹצִיאָן מִיַּד טִמְאַתּוֹ וְקֶשֶׁר הַנֶּקֶב: **טְהוֹרִין.** כְּמוֹ שְׁהִיוּ, מִפְּנֵי שְׁעֵתִיד לְהַתִּיר הַקֶּשֶׁר: **חוּץ מִקֶּשֶׁר שֶׁל עֲרֵבִיִים.** שְׁאִינוּ נוֹחַ לְהַתִּיר: **צְרוּר שְׁעָה.** קֶשֶׁר הָעֲשׂוּי לְפִי שְׁעָה וְעוֹמֵד לְהַתִּיר: **צְרוּר עוֹלָם.** קֶשֶׁר הָעֲשׂוּי לְהִיּוֹת קָיָם לְעוֹלָם: **כָּל חֲמַתוֹת צְרוּרוֹת טְהוֹרוֹת.** בֵּין צְרוּר עוֹלָם בֵּין צְרוּר שְׁעָה, וְאֶפְלוּ שֶׁל עֲרֵבִיִים. וְהִלְכָה כְּתַנָּא קַמָּא:

פרק כו - משנה ה

לְשִׁטְחָהּ. לְשִׁטַּח עַל גְּבִי קַרְקַע וְלִישֵׁב עָלָיו: **סְקִרְטָיא.** עוֹר שְׁלוּבֵשִׁים הָעֹבְדָנִים בְּשַׁעַת מְלֵאכְתּוֹ: **קְטַבְלָיא.** עוֹר שְׁמֻצִיעִין עַל גְּבִי הַמְטָה וְשׁוֹכְבִים עָלָיו: **עוֹר הַחֲמֵר.** גְּרָסִינָן. וְלֹא גְרָסִינָן עוֹר הַחֲמֹר. כְּלוּמַר עוֹר שְׁמֻשִׁים הַחֲמֵר עַל בְּגָדָיו כְּשִׁמְחֲמֵר אַחַר בְּהִמְתּוֹ **[ז]**: **עוֹר הַפֶּתֶן.** עוֹר שְׁנוֹתָנִים לְפָנֵיהֶם אֲמָנִי פֶּשֶׁתָן כְּדִי שְׁלֹא יִדְבַק הַנְּעִרְתָ שֶׁל פֶּשֶׁתָן **[ח]** בְּבִגְדֵיהֶם: **עוֹר הַפֶּתֶף.** שְׁמֻשִׁים הַפֶּתֶף בְּכַתְּפוֹ שְׁלֹא יִזִּיק לוֹ הַמְשָׂאוֹי שֶׁעַל כְּתָפוֹ: **עוֹר הָרוּפָא.** רוּפָא הַחֲבוּרוֹת נוֹתֵן לְפָנָיו עוֹר שְׁלֹא יִטְנִפוּ בְּגָדָיו בְּדָם הַפָּצְעִים: **עוֹר הָעֵרִיסָה.** שְׁמֻשִׁימִים עַל עֵרִיסָה שֶׁל קֶטָן: **עוֹר הַלֵּב שֶׁל קֶטָן.** רְגִילִים הָיוּ לְחָגֵר עוֹר עַל מְתָנִי הַקֶּטָן כְּנִגְדָא לְבוֹ, שְׁלֹא יִכְנֹו הַחֲתוּל עַל לְבוֹ וְיָמוּת: **עוֹר הַכּוֹ וְהַפֶּסֶת.** שֶׁל מְטָה: **עוֹר הַסְרוּק.** עוֹר שְׁחוּגְרִים אֲמָנִי הַמְסַרְקוֹת עַל מְתָנֵיהֶן: **עוֹר הַסְרוּק.** אֲמָנִים הַסְרוּקִים פֶּשֶׁתָן: **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר מִדְרָס.** וְכָל שְׁכּוֹן טָמֵא מֵת. דְּהָא תַנְן בְּפֶרֶק בָּא סִימָן [נְדָה דְּרַף מַט] כָּל הַטָּמֵא

מְדַרְס מְטַמָּא טַמְא מַת : וְחֻכְמִים אוֹמְרִים טַמְא מַת. וְלֹא מְדַרְס, שְׂאִין
עֲשׂוּיִין לִישָׁב עֲלֵיהֶן. וְהִלְכָה פְּחֻכְמִים :

פרק כו - משנה ו

עב כסות. כְּגוֹן לְבָדִין שְׁעֵשָׂה מִהֶן כְּסוּת, זֶהוּ עַב כְּסוּת. וְכֵן עַב אֲרָגְמֹן, לְבָד
צְבוּעַ אֲרָגְמֹן. כֶּדֶף פְּרָשׁוּ רַבּוּתִי. וְאֲנִי שְׂמַעְתִּי, עַב כְּסוּת, עוֹר שְׂמֻכְסִים בּוֹ
הַבְּגָדִים. עַב אֲרָגְמֹן. עוֹר שְׂמֻכְסִים בּוֹ אֲרָגְמֹן : **תְּכָרִיז כְּסוּת.** עוֹר שְׂכוּרְכִים
בּוֹ הַבְּגָדִים : **תְּכָרִיז אֲרָגְמֹן.** עוֹר שְׂכוּרְכִים בּוֹ אֲרָגְמֹן : **חפוי.** מְכָסָה. תְּרַגּוּם
מְכָסָה, חוֹפָאָה : **טהור.** דְּהִכִּי תִנָּיֵא, יָכוֹל שְׂאֲנִי מְרַבָּה חַפּוּיִי כְּלִים לְטַמְאָה,
תִּלְמוּד לּוֹמֵר (וַיִּקְרָא יֵא) אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מְלֹאכָה בָּהֶם, פָּרַט לְחַפּוּיִי כְּלִים :
ולמשקלות טמא. וְהָא דְתַנְּנָן לְעִיל סוּף פֶּרֶק כָּל כְּלִי עֵץ שְׁנַחֲלֵק, זֶה הַכָּלֵל
וְכוּי הָעֲשׂוּי לְחַפּוּי טְהוֹר, חַפּוּי דְמִשְׁקָלוֹת שְׂאֲנִי, לְפִי שֶׁהוּא עֲשׂוּי לְקַבְּלָה
{ט}, וְהַמִּשְׁקָלוֹת עֲצָמָה אֵינָה כְּלִי. וְהִלְכָה כְּתַנָּא קַמָּא :

פרק כו - משנה ז

שיש חסרון מלאכה. שְׁעֵדִין חֲסָרָה מַעֲשָׂה וְאַחַר כֶּדֶף תִּתְקִים [המלאכה] {י} :
אלא העצבה. שְׂאֵף עַל פִּי שְׁחֲסָרָה מְלֹאכָה, מִחֲשֻׁבָה מְטַמְאָתָה, לְפִי שְׂאִין
מְקַפִּידִין עַל חֲסָרוֹן מְלֹאכָה שְׁלָה. וְעֲצָבָה הוּא עוֹר הַמְּכָסָה אֶת הַמְּרַכָּב,
וְאֵינָה צְרִיכָה קִצּוּעַ {יא}, דְּכִיּוֹן דְּעֲשׂוּיָה לְכִסּוּי אֵינּוּ חוֹשֵׁשׁ לְקִצּוּעַ :

פרק כו - משנה ח

של בעל הבית. דְּאֵינּוּ עֲשׂוּי לְמַכְרוֹן, וְעוֹשֶׂה מִהֶן מְטוֹת וְדוּלְפָקָאוֹת
וְטַבְּלָאוֹת. חָשֵׁב עֲלֵיהֶן לְדַבֵּר שְׂרָאוּיִין לוֹ בְּלֹא חֲסָרוֹן מְלֹאכָה, מְקַבְּלִים
טַמְאָה מִיָּד : **ושל עבדן.** דְּעֲשׂוּי לְמַכְרָה, אֵין הַמְּחַשְׁבָה מְטַמְאָתָן. דְּעַבִּיד
דְּמַמְלִיז וּמוֹכְרוֹן וְהַלּוֹקֵחַ יַעֲשֶׂה מִהֶן מְנַעֲלִים, וְעֵדִין לֹא נִגְמְרָה מְלֹאכְתָן
לְכֶדֶף : **של גנב מחשבה מטמאתו.** דְּקַנְנָהוּ בִּיאוּשׁ. דְּקַסְבֵּר סְתָם גְּנָבָה יֵאוּשׁ

בְּעָלִים הוּא, דְּלֹא יִדְעֵי מִמָּאן לְתַבְעוּ: וְשֶׁל גִּזְלָן אֵין מַחְשְׁבָה מְטַמְּאֵתָן. וְאִף עַל פִּי שְׁחָשֵׁב עֲלֵיהֶן לְדַבֵּר שְׂאִין בּוֹ חֶסְרוֹן מְלֹאכָה. דְּסִתָּם גִּזְלָה אֵין בּוֹ יֹאוֹשׁ בְּעָלִים, דְּכֵינֵן דִּידַע מָאן גִּזְלִיהָ אֲזִיל וְתַבַּע לִיהָ בְּדִינָא (יב): חֲלוּף הַדְּבָרִים. סִתָּם גִּזְלָה אֵיכָא יֹאוֹשׁ, דְּלַעֲיִינִיהָ שְׁקַל מְנִיהָ וּמְחִזָּא חֲזָא דְּאֵינֶשׁ אֶלְמָא הוּא וּמִיֵּאֵשׁ, אָבֵל סִתָּם גִּנְבָה, סִבֵּר מְשַׁכְּחָנָא לִיהָ לְגַנְבֵּי וְתַבְעָנָא לִיהָ לְדִינָא וְלֹא מִיֵּאֵשׁ. וְהִלְכָה כְּתַנָּא קַמָּא:

פרק כו - משנה ט

עוֹר שֶׁהוּא טָמֵא מִדְּרָס. כְּגוֹן שְׁטִיחַ וְכִיּוֹצָא בּוֹ: אִף הָעוֹשֶׂה מְטַפַּחַת מִן הָעוֹר. שֶׁהוּא טָמֵא מִדְּרָס: טָמְאָה. הַמְטַפַּחַת, שֶׁהַמְטַפַּחַת דּוֹמָה לְשְׁטִיחַ, דִּפְעָמִים שֶׁהוּא יוֹשֵׁב עָלֶיהָ. אָבֵל אִם קִצַּץ הַכְּסָתוֹת שֶׁל עוֹר הַטָּמְאוֹת וְעָשָׂה מֵהֶן מְטַפַּחוֹת, טְהוֹרוֹת, מִיַּדֵּי דְהוּי אֶפְלִים שְׁנִשְׁבְּרוּ. וּמִיָּהוּ מְקַבְּלוֹת טָמְאָה מִכָּאן וּלְהַבָּא, כְּדַתְנֵן לְעִיל בְּפֶרֶק כ"ד:

פרק כז

פרק כז - משנה א

הַבְּגָד מִטָּמֵא מְשׁוּם חֲמִשָּׁה שְׁמוֹת. כְּדַמְפָּרֵשׁ וְאֲזִיל, מְשׁוּם כְּלֵי קַבּוּל, מְשׁוּם מוֹשֵׁב, מְשׁוּם אֲהָלִים, מְשׁוּם אָרִיג, מְשׁוּם שְׁלֵשׁ עַל שְׁלֵשׁ. וְכֹל אֶחָד מֵהֶם מְשַׁנֵּה שְׁעוּרוֹ זֶה מִזֶּה. כִּיצַד, בְּגָד שֶׁיֵּשׁ לוֹ בֵּית קַבּוּל, כְּגוֹן צְרוּר מְרַגְלִית דְּתַנֵּן לְעִיל, אוֹ בֵּית קַבּוּל שְׁמֹן (א), אוֹ בֵּית קַבּוּל שְׁעוּהָ, שְׁעוּרוֹ בְּכֹל שֶׁהוּא. [וּמְשׁוּם מוֹשֵׁב, אִם נִטְמָא] בְּמִדְרָס הַזֶּבֶב, שְׁעוּרוֹ אֵין פְּחוֹת מְשַׁלְשָׁה טַפָּחִים עַל שְׁלֵשָׁה טַפָּחִים. וְאִם נִעְשָׂה אֲהָל לְמַת דְּכִתִּיב (בְּמִדְבָר יט) וְהִזָּה עַל הָאֲהָל, אֵין טָמֵא בְּפָחוֹת מְטַפַּח עַל טַפַּח. וְאִם הוּא אֲבָנִט אוֹ חֲגוּר, מְטַמְּא מְשׁוּם אָרִיג, אִף עַל פִּי שְׂאִין בּוֹ שְׁעוֹר (ב) שֶׁיְהִיָּה רְאוּי לְהַקְרָא בְּגָד, שְׂאִין בְּרַחְבּוֹ שְׁלֵשׁ אֲצָבָעוֹת, אֶפְלוּ הֵכִי טָמֵא מִפְּנֵי שֶׁהוּא אָרִיג. וְיִלְפִינֵן לִיהָ מִשְׁק, מֵה שֶׁק טוּוּי וְאָרִיג (ג) אִף כָּל טוּוּי וְאָרִיג. וְכֹל שְׂאֵר טָמְאוֹת אֵין בְּגָד מִטָּמֵא

וְלֹא מִטְמֵא בְּפָחוֹת מְשֻׁלֵּשׁ אֲצַבְעוֹת עַל שְׁלֹשׁ אֲצַבְעוֹת, דְּאִינוּ חָשׁוּב לֹא לְעִנְיִים וְלֹא לְעִשְׂרִים וְאִינוּ קָרוֹי בְּגָד: **הַשֵּׁק**. הוּא הָאָרִיג מְשַׁעַר וְנוֹצָה שֶׁל עֵזִים: **מְשׁוּם אֲרַבְעָה שָׁמוֹת**. דְּשַׁעוֹר שְׁלֹשׁ אֲצַבְעוֹת [עַל שְׁלֹשׁ אֲצַבְעוֹת] אֵין בּוֹ: **הַעוֹר מְשׁוּם שְׁלֹשָׁה**. דְּלִית בֵּיהּ מְשׁוּם שְׁלֹשׁ עַל שְׁלֹשׁ, וְלִית בֵּיהּ נְמִי מְשׁוּם אָרִיג: **הַעֵץ מְשׁוּם שְׁנַיִם**. דְּלִית בֵּיהּ טְמֵאת אֲהֵלִים, כְּדַתְנֵן בְּפָרֶק בְּמַה מְדַלִּיקוּ, כֹּל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ אִינוּ מִטְמֵא טְמֵאת אֲהֵלִים. וְלִית בֵּיהּ נְמִי מְשׁוּם אָרִיג, וְלֹא מְשׁוּם שְׁלֹשׁ עַל שְׁלֹשׁ: **הַחֶרֶס מְשׁוּם אֶחָד**. מְשׁוּם בֵּית קַבּוּל בְּלֶבֶד. דְּלִית בֵּיהּ כֹּל הַיְנִי דְאֶמְרִינֵן. וּמְדַרְס נְמִי לִית בֵּיהּ, דְּכַתְיב בְּמִדְרַס הַזֶּב (וַיִּקְרָא טו) וְאִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּמִשְׁכָּבוֹ, מִקִּישׁ מְשַׁכְּבוֹ לוֹ, מַה הוּא שְׂיֵשׁ לוֹ טְהָרָה בְּמִקְוֵה אִף כֹּל שְׂיֵשׁ לוֹ טְהָרָה בְּמִקְוֵה, פָּרֵט לְחֶרֶס שְׂאִין לוֹ טְהָרָה בְּמִקְוֵה שְׂאִינוּ נַעֲשֶׂה מְשַׁכְּבֵי לֶזֶב: **אֵין לוֹ אַחוֹרִים**. שְׂאִין כְּלֵי חֶרֶס מְקַבְּל טְמֵאָה מְאַחוֹרָיו (ד), כְּדַכְתִּיב (וַיִּקְרָא יא) וְכֹל כְּלֵי חֶרֶשׁ אֲשֶׁר יִפֹּל מֵהֶם אֶל תּוֹכוֹ וְגו'. וְאִם נִגְעָה טְמֵאָה מְאַחוֹרָיו לֹא נְטֵמָא כָּלִל: **שְׁהוּא מִטְמֵא מְשׁוּם אָרִיג**. מַה שְׂאִין כֹּן בְּעוֹר, דְּאֶפְלוּ חֲתָכוּ לְרְצוּעוֹת דְּקוֹת וְאָרְגָן אִינוּ חָשׁוּב

פרק כז - משנה ב

הַבְּגָד מִטְמֵא. לְטְמֵא מֵת וּלְכֹל שְׂאֵר טְמֵאוֹת חוּץ מִמְדַרְס, מְשׁוּם שְׁלֹשׁ אֲצַבְעוֹת עַל שְׁלֹשׁ אֲצַבְעוֹת. מְשׁוּם דְּחִזִּי לְעִנְיִים, וְאֲתַרְבִּי מְדַכְתִּיב וְהַבְּגָד. אָבֵל לְמִדְרַס בְּעִינֵן מִיָּדִי דְחִזִּי לִישִׁיבָה, וּבְפָחוֹת מְשֻׁלֵּשׁ טְפָחִים עַל שְׁלֹשָׁה טְפָחִים לֹא חִזִּי לְמוֹשֵׁב: **הַשֵּׁק**. הָאָרוּג מְשַׁעַר וְנוֹצָה שֶׁל עֵזִים, שְׁעוּרוֹ בֵּין לְטְמֵא מֵת בֵּין לְמִדְרַס אֵין פָּחוֹת מְאַרְבָּעָה טְפָחִים עַל אֲרַבְעָה טְפָחִים: **שׁוּין**. לְטְמֵא טְמֵאת מְדַרְס וְטְמֵא מֵת, שֶׁק וְעוֹר וּמִפָּץ: **שִׁירֵיו אֲרַבְעָה**. לְעִנְיָן זֶה נֶאֱמַר שְׁעוּרוֹ בְּאַרְבָּעָה, כְּשֶׁבִלְהַ וְנִקְרַע וְנִשְׁתַּיַּר מִמֶּנּוּ שְׁעוֹר אֲרַבְעָה טְפָחִים. אָבֵל בְּתַחֲלַת אָרִיגְתּוֹ אִינוּ מְקַבְּל טְמֵאָה עַד שְׂיִאָרֵג כְּלוּ. וְאֵין הַלְכָה כְּרַבִּי מְאִיר:

פרק כז - משנה ג

הִיא עוֹשֶׂה שְׁנַיִם מִן הַבְּגָד. שְׁנֵי טְפָחִים: **וְאֶחָד מִן הַשֵּׁק**. טְפַח אֶחָד: **טְהוֹר**. דְּאֵין הַגְּרוּעַ מְשֻׁלֵּם שְׁעוּרוֹ שֶׁל חָשׁוּב, דְּהַגְּרוּעַ שְׁעוּרוֹ מְרַבָּה. אָבֵל הַחָשׁוּב מְשֻׁלֵּם שְׁעוּרוֹ שֶׁל גְּרוּעַ, דְּאֶפְלוּ בְּשַׁעוֹר מְעַט הַחָשׁוּב מְקַבְּל טְמֵאָה: **מִן הַחֲמוּר**. דְּסָגִי לִיהּ בְּשַׁעוֹר מְעַט: **מִן הַקַּל**. דְּבַעֲי שְׁעוֹר מְרַבָּה. וְדוֹקָא

כְּסוּדָר הַזֶּה הַפְּתוּיָה בְּמִשְׁנֵה מְצֻרְפִּין לְקַל שְׁבָהוּ, הַבְּגָד וְהַשֶּׁק, הַשֶּׁק וְהַעוֹר, הַעוֹר וְהַמִּפְּץ. אֲבָל בְּגָד וְעוֹר, אוֹ בְּגָד וּמִפְּץ, אוֹ שֶׁק וּמִפְּץ, אִין מְצֻרְפִּין {ו}, דְּהַמְחַבְּרָן בְּטֻלָּה דְּעֵתוֹ אֲצַל כָּל אָדָם. וּמִיָּהוּ לַעֲשׂוֹת מִהוֹן טְלָאֵי עַל גְּבִי מְרַדְעַת שֶׁל חֲמוֹר, כְּלָן מְצֻרְפִּין, דְּמֵאִיזָה מִהוֹן שְׂיִקְצַע טַפַּח וְיַעֲשֶׂה אוֹתוֹ טְלָאֵי לְמְרַדְעַת שֶׁל חֲמוֹר, מְצֻרְפִּין, דְּאִינוּ מְקַפִּיד לְשֵׁם אִם הוּא מְשַׁנֵּי מִיָּנִים {ז} :

פרק כז - משנה ד

מַפְלָם. מֵאִיזָה מִהוֹן שְׂיִקְצַע טַפַּח עַל טַפַּח רָאוּי לְטַמָּא מוֹשֵׁב {ח}. דְּהֵנִי שְׁעוּרֵי דְתַנּוּן לְעִיל, הַבְּגָד שֶׁלֹּשׁ עַל שֶׁלֹּשׁ לְמַדְרָס וְהַשֶּׁק אַרְבַּעָה עַל אַרְבַּעָה וְכוּ', לֹא הָוּי אֶלָּא בְּחֻתִּיכַת בְּגָד אוֹ שֶׁק אוֹ עוֹר אוֹ מִפְּץ שֶׁלֹּא חֲתָכָה וְתַקְנָה לְיִשְׁיבָה, אֲבָל הַמְקַצֵּעַ דְּהֵינּוּ הַמְחַתֵּךְ וְהַמְתַּקֵּן מֵאֶחָד מְכַלְלָן טַפַּח עַל טַפַּח כְּדִי לְיִשֵּׁב עָלָיו, טַמָּא מוֹשֵׁב, שְׂכָן לְפַעֲמִים מְקַצִּיעִין וְעוֹשִׂים טְלָאֵי מֵאֶחָד מִהוֹן לְמְרַדְעַת שֶׁל חֲמוֹר וְיוֹשְׁבִים עָלָיו, וְלֹא הָוּי אֶלָּא טַפַּח עַל טַפַּח {ט} :
מִכָּל מְקוֹם. וְאֶפְלוּ מִן הַצְּדָדִים. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן סָבַר דְּמִן הַצְּדָדִים לֹא חֲזִי לְמוֹשֵׁב. וְאִין הַלְכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן :

פרק כז - משנה ה

נֶפֶה וְכִבְרָה. שֶׁל עוֹר הֵם. וּפְעָמִים עוֹשִׂים נֶפֶה מִשְׁעָר, וְדִינָה כְּדִין שֶׁק. וְכִן פְּעָמִים עוֹשִׂים כְּבָרָה מִחֻבְלִים שֶׁל שִׁיפָה וְשֶׁל גָּמִי, וְדִינָה כְּדִין מִפְּץ : **עַד שְׂיִקְצַע.** שְׂיִחְתֵּךְ וְיִתְקֵן לְמוֹשֵׁב. וְהַלְכָה כְּחַכְמִים : **אִף עַל פִּי שְׂאִין בּוֹ גְבֵה טַפַּח.** וְאִף עַל גֵּב דְּשֶׁל גְּדוֹל לֹא מְטַמָּא בְּבִצִיר מְטַפַּח, כְּדִתְנִין לְעִיל בְּפָרֶק הַשְּׁלַחַן וְהַדְּלִפְקִי [מִשְׁנֵה ג], כִּסָּא שֶׁל קָטָן חֲזִי לְיִשְׁיבָה אֶפְלוּ בְּבִצִיר מְטַפַּח : **עַד שְׂיִהִיָּה בּוֹ כְּשַׁעוֹר.** אִם הוּא מְבַגֵּד עַד שְׂיִהִיָּה שְׁלֵשָׁה עַל שְׁלֵשָׁה, כְּשַׁעוֹר טַמָּאת הַבְּגָד לְמַדְרָס : **וְנִמְדָד כְּפוּל.** שְׁלֵשָׁה לְפָנָיו וְשְׁלֵשָׁה לְאַחֲרָיו, נִמְצָא כְּשַׁפּוֹשְׁטוֹ שֶׁהוּא שֵׁשֶׁה אַרְךָ עַל שְׁלֵשָׁה רַחֵב, אֲרַכּוּ כְּפָלִים כְּרַחֲבּוּ :

אלו נמדדים כפולין. דצריך שיהיה השעור משני צדדים, כיון דאורחיהו להשתמש בהן משני צדדים, אי הוי השעור מצד אחד לא מהני. פרוש אחר, נמדדים כפולים, שכל בגד במקום החתך דרך החוטים לצאת ממנו ומתקלקל ונוח לקרע, ודרך התופרים לכפל מעט סביב החתך ותופר, והינו נמדד כפול דקתני, דלאחר שנקפל צריך שיהיה בו כדי מדתו, ואי ליכא כדי מדתו אף על פי שאם היה מתיר התפירה ופושטו היה בו כדי מדתו, לא מהני: **אנפליא**. מנעל המגיע עד הארכבה. בין של בגד בין של עור: **פמוליניא**. כמין מכנסים גדולים ממתנים ועד ירכים, ויש להן שניצים: **וכובע**. שבראש: **וכיס של פנדא** [יא]. אזור חלול, והוא כעין כיס העשוי לקבל: **מטלית**. טלאי: **שטליה על השפה**. שתפירה על השפה סביב לצואר: **אם פשוטה**. שאינה תפורה משני צדדים אלא או מלפניו או מאחוריו. ולפרוש השני, שלא נכפל מן החוט סביב התפירה:

הבגד שארג בו שלשה טפחים על שלשה טפחים. מצמצמות, שהוא שעור לטמא מדרס. ואחר שנטמאו במדרס כשהן מצמצמות השלים עליו אריגת כל הבגד, והשתא כל הבגד טמא מדרס דהוי חבור לשלשה על שלשה שנטמאו קדם אריגת כל הבגד: **נטל חוט אחד מתחלתו**. משלשה על שלשה ראשונים שנטמאו מדרס: **טהור**. כל הבגד מן המדרס: **אבל טמא מגע מדרס**. לפי שנגע בשלשה על שלשה ראשונים קדם שנתמעט שעורו: **נטל חוט אחד מתחלתו ואחר כף השלים עליו את כל הבגד טמא מגע מדרס**. ואף על גב דנתמעט שעורו קדם שהשלים עליו את כל הבגד, אף על פי כן טמא כל הבגד מגע מדרס. דהאי תנא סבירא ליה בגד שלשה על שלשה שנהלק אחר שנטמא במדרס, טמא מגע מדרס, כדלקמן בפרקיו. הלכך כשנתמעט שעורו דשלשה על שלשה, נשאר טמא מגע מדרס, וכשהשלים עליו את כל הבגד הוי הבגד מחבר לטמא מגע מדרס, וכל המחבר לטמא, טמא כמותו:

וְכֵן בָּגַד שְׂאֵרְג בּוֹ שְׁלֹשׁ אֲצָבָעוֹת עַל שְׁלֹשׁ אֲצָבָעוֹת. מְצַמְצָמוֹת, שְׂזָה שְׁעוֹרוֹ לְטַמְּא בְּכָל הַטְּמָאוֹת כְּלֵן חוּץ מִמְדָּרְס, וּבְבָצִיר מִהֲכִי לֹא מְטַמְּא בְּשׁוּם טְמֵאָה שְׂפָעוֹלָם: **שְׁלֹשׁ עַל שְׁלֹשׁ שְׁנֵתְמַעַט טְהוֹר**. לְגַמְרִי. דְּלֹא חֲזִי לְמִיּוֹדִי לֹא לְעֵנִיִּים וְלֹא לְעֹשִׂירִים, הֶלְכָּךְ טְהוֹר מִכָּל הַטְּמָאוֹת:

פרק כז - משנה ט

וְעִשָּׂאוֹ וִילוֹן. מְסָדָּ לְפָנֵי הַפֶּתַח. כְּגוֹן שְׁעֵשָׂה בּוֹ מְעֵשָׂה שְׁעַל יָדֵי כֵן טְהוֹר מִן הַמְדָּרְס, לְבֵית שְׂמַאי מְשִׁיתְחַבֵּר, וּלְבֵית הַלֵּל מְשִׁיקְשֵׁר, וּלְרַבִּי עֲקִיבָא מְשִׁיקְבַע, כְּדַתְנֵן לְעִיל בְּפָרְק הַפָּרִים וְהַכֶּסְתוֹת [מְשִׁנָּה ו]: **טְהוֹר מִן הַמְדָּרְס**. דְּבִטַל מִתּוֹרַת מְשִׁבָּב וּמּוֹשָׁב. אָבֵל לְטַמְּאֵת מִגַּע חֲזִי, מִפְּנֵי שֶׁהַשְּׂמֵשׁ מִתְחַמֵּם בּוֹ {יב} וּמִתְעַטֵּף בְּשׁוּלָיו: **וְכִי בְּאֵיזָה מְדָרְס נִגַּע זֶה**. כְּלוּמַר, הוֹאִיל וְטְהוֹר מִטְּמָאוֹת מְדָרְס כְּשֶׁעֲשָׂאָהּ וִילוֹן, הֲרִי טְהוֹר לְגַמְרִי וְלֹא נִשְׂאָר בּוֹ טְמֵאָה כְּלָל, מִיּוֹדֵי דְהוּא אֲשֶׁבְרִי כְּלִים שֶׁהֵם טְהוֹרִים מִטְּמָאוֹתָן לְגַמְרִי: **אֲלֵא אִם כֵּן נִגַּע בּוֹ הַזָּב**. אִם נִגַּע הַזָּב בְּוִילוֹן זֶה, מְטַמְּאוֹ טְמָאוֹת מִגַּע הַזָּב. אָבֵל מִכַּח טְמָאוֹת מְדָרְס שֶׁהֵיטָהּ בּוֹ תַחֲלָה, אִין כָּאֵן טְמָאוֹה כְּלָל. וְאִין הֶלְכָּה כְּרַבִּי יוֹסִי:

פרק כז - משנה י

שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה שְׁנַחֲלֵק. בָּגַד שֵׁישׁ בּוֹ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים עַל שְׁלֹשָׁה טְפָחִים שְׁנֵטְמָא בְּמְדָרְס הַזָּב, וְאַחַר כֵּן נַחֲלֵק וְאִין בְּאַחַד מֵהֶן כְּדִי שְׁעוֹר טְמָאוֹת מְדָרְס, בְּהָא פְּלִיגִי תְנָא קַמָּא וְרַבִּי יוֹסִי, דְּתַנָּא קַמָּא סָבַר טְמָא מִגַּע מְדָרְס, וְרַבִּי יוֹסִי סָבַר טְהוֹר לְגַמְרִי. אָבֵל בָּגַד שֶׁל שְׁלֹשׁ עַל שְׁלֹשׁ שְׁפָרֵשׁ מִבְּגַד גְּדוּל שֶׁהֵיטָהּ מְדָרְס, הַכֵּל מוֹדִים שֶׁבְּשַׁעַת פְּרִישְׁתָּן מְאַבְיָהוֹן מְקַבְּלוֹת טְמָאוֹה מְאַבְיָהוֹן {יג}. וְאִין הֶלְכָּה כְּרַבִּי יוֹסִי:

פרק כז - משנה יא

בְּרִיא וְצוּר מֶלֶח. גְּרָסִינָן. בְּגַד הַמָּטָל בְּאֲשֵׁפּוֹת בְּטֹל לִיה מִתּוֹרַת בְּגָד, אֶלֶּא אִם כּוֹן אֵית בֵּיה תִּרְתִּי, שְׂיֵהֵא בְּרִיא וְחִזְק, וְרֵאוּי לְצֻר בּוֹ רְבַע קַב מֶלֶח. אֲבָל הַנִּמְצָא בְּבֵית, הוּאִיל וְאִינֵה מְשֻׁלְכַת בְּאֲשֵׁפָה עֲדִין חָשׁוּב הוּא וּבַחֲד גְּרִידָא סָגִי, אוֹ בְּרִיא אָף עַל פִּי שְׂאִינוֹ צוּר מֶלֶח, אוֹ צוּר מֶלֶח אָף עַל פִּי שְׂאִינוֹ בְּרִיא: **רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בְּדָקָה.** לְעוֹלָם אֵינוֹ מְטַמָּא עַד שְׂיֵהֵא צוּר בְּגִסָּה: **אֱלוֹ וְאֵלוֹ מִתְּפוּנִים לְהַקֵּל.** רַבִּי יְהוּדָה סִבֵּר דְּקָה צְרִיכָה לְצֻר בְּבִגְד בְּרִיא וְחִזְק טָפִי, מִפְּנֵי כְּבֻדָּה, שֶׁהִיא כְּבֻדָּה יוֹתֵר מִן הַגִּסָּה, הַלְּכָף מְשַׁעַר עַד שֶׁתִּהְיֶה מְחֻזְקֵת בְּדָקָה, לְהַקֵּל עָלֶיהָ שְׁלֵא תִטְמָא. וְרַבִּנָּן סִבְרִי גִסָּה צְרִיכָה בְּגַד יוֹתֵר בְּרִיא, מִפְּנֵי חֲדוּדָה וְקִרְנוּתֶיהָ בּוֹלְטִים, הַלְּכָף מְשַׁעַרִּים בְּגִסָּה לְטַמָּא, כְּדִי לְהַקֵּל עַל הַבְּגָד הַמְּחֻזְקִיק מֶלֶח דְּקָה שְׁלֵא יִטְמָא: **שׁוּין שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה בְּאֲשֵׁפָה לְשֹׁלֵשׁ עַל שְׁלֹשׁ בְּבֵית.** כְּשֶׁם שְׁשֹׁלֵשׁ עַל שְׁלֹשׁ בְּבֵית מְטַמָּאוֹת טַמָּא מֵת וְאֵין מְטַמָּאוֹת מְדָרְס, כְּךָ שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה בְּאֲשֵׁפָה מְטַמָּאוֹת טַמָּא מֵת וְאֵין מְטַמָּאוֹת מְדָרְס, דְּבִטְלָה חֲשִׁיבוּתוֹן מֵאַחַר שֶׁהִשְׁלִיכָה לְאֲשֵׁפָה. וְהִלְכָה בְּחֻמְרֵי

פרק כז - משנה יב

שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה שְׁנֵי חוֹטִים. וְלֹא נִחְלְקוּ הַקְּרָעִים זֶה מִזֶּה: **וּבִשְׂרוֹ נוֹגַע בְּכֶסֶא.** אִם הַקְּרָע כָּל כְּךָ גָּדוֹל עַד שֶׁכְּשֶׁמְשִׁימִים הַבְּגָד עַל הַכֶּסֶא וַיֵּשֶׁב עָלָיו בִּשְׂרוֹ נוֹגַע בְּכֶסֶא: **טְהוֹר.** דְּבִטְלָ לִיה מִתּוֹרַת בְּגָד: **וְאִם לָאוּ.** שְׂאִין הַקְּרָע כָּל כְּךָ שְׂיֵגַע בִּשְׂרוֹ בְּכֶסֶא, לֹא בְטֹל מִתּוֹרַת בְּגָד, וְטַמָּא: **שְׁנֵי מִמֶּנּוּ.** שְׁבִלָה מִמֶּנּוּ. וְדִגְמָתוֹ מֵהוּוּהָ שְׁטִלְיָה עַל גְּבִי בְרִיאָה דְתַנָּן לְעִיל בְּסוּף פֶּרֶק שְׁלֹשָׁה תְרִיסִין. וְכִשְׁבִּלָה חוּט אֶחָד מִבְּגָד שְׁלֹשׁ עַל שְׁלֹשׁ מְצַמְצָמוֹת, נִתְמַעַט שְׁעוּרוֹ וְטְהוֹר: **אוֹ שְׁנֵי חוֹטִין מִתְּאִימִין.** פֶּרְשׁוֹ רַבּוֹתִי, דְּמִתְּאִימִין קָאִי נְמִי אֶקְשֶׁר. וְהַכִּי קִתְנִי, נִמְצָאוּ בֵּה שְׁנֵי קְשָׁרִים מִתְּאִימִין אוֹ שְׁנֵי חוֹטִים מִתְּאִימִין. מְשׁוּם דְּאִם שְׁנֵי חוֹטִים קְשׁוּרִים זֶה אֶצֶל זֶה בְּבִגְד אֵין דֶּרֶךְ לְהַנִּיחֵם, וְהַכִּי אֲמַרִינָן בְּגִמְרָא פֶּרֶק כָּלֵל גָּדוֹל [שְׁבֵת דָּף עד] אִי מִתְרַמִּי תְרִי קְטֵרִי בְּהַדִּי הַדְּדִי שְׂרִי חַד וְקֵטֵר חַד. וְשְׁנֵי חוֹטִים הַמְּתְאִימִין, שְׁדֶרֶךְ הָאֲרִיגָה שֶׁהָעֶרֶב נִכְנָס לְתוֹךְ הַשְּׂתִי אֵין שְׁנֵי חוֹטִים נִכְנָסִים בְּסִדֵּר אֶחָד אֶלֶּא בְּמִקּוֹם שְׁזָה נִכְנָס זֶה יוֹצֵא, וְכִשְׁשִׁנְיָהֶם שׁוּין נִחְשָׁב הָאֶחָד כְּמִי שְׂאִינוֹ: **הַחֲזִירָה.** לְבֵית: **טַמָּאָה.** דְּהָא הָדֵר אַחְשָׁבָה: **לְעוֹלָם הַשְּׁלֹכְתָה מִטְהַרְתָּה.** כְּלוֹמַר כִּי הָאִי גּוֹנָא מְטַמָּאָה וּמִטְהַרְתָּ אֶפְלוּ עֶשֶׂר פְּעָמִים בַּיּוֹם: **אֲרַגְמָן וְזֵהוּרִית טוֹבָה.** חֲשִׁיבִי וְלֹא מְבִטְלָה לְהוּ [מִתּוֹרַת בְּגָד]. וְזֵהוּרִית טוֹבָה הוּא הַמְּשִׁי הַצְּבוּעַ כְּרַמְיִי בְּלַע"ז: **אֶף מִטְלִית חֲדָשָׁה פּוֹצָא בְּהוּ.** דִּינָה כְּדִין אֲרַגְמָן וְזֵהוּרִית טוֹבָה, וְלֹא מְבִטְלָה לָהּ אֲשֵׁפָה מִתּוֹרַת בְּגָד: **כָּלן טְהוֹרִין.** אִם הִשְׁלִכוּ לְאֲשֵׁפָה, אֶפְלוּ אֲרַגְמָן וְזֵהוּרִית טוֹבָה: **לֹא הַזְּכָרוֹ.** אֲרַגְמָן וְזֵהוּרִית טוֹבָה לְחֵלֶק מְשָׁר בְּגָדִים: **אֶלֶּא מִפְּנֵי הַשְּׁבֵת אַבְדָּה.** דְּאִם מְצָאִים בְּאֲשֵׁפָה לֹא

אמרין מדעת השליכם, ובעו הכרזה, דמפני חשיבותיהו לא מיאשי
הבעלים. ושאר בגדים דלא חשיבי, אם מצאם באשפה לא בעו הכרזה.
והלכה קתנא

פרק כח

פרק כח - משנה א

שלש על שלש שנתנה בכדור. בגד של שלש אצבעות על שלש אצבעות
שנתנה בתוך כדור, פלוט"א בלע"ז: או שעשאה כדור. שלקח הבגד וכרכו
עגל כמין כדור, כמו שעושים לתינוקות, ותפרו: טהורה. שנתבטלה
כשנתנה בכדור, וכל שכן כשעשאה כדור בפני עצמה [א] שנתבטלה
בתפירה: אבל שלשה על שלשה. לא מבטלה בנתנתה לתוך הכדור, לפי
שהיא שמונה שם. אבל אם עשאה כדור בפני עצמה, טהורה, לפי
שהתפירה ממעטה, וטהורה ממדרס, אבל טמאה בכל שאר טמאות כדון
כל שלשה על שלשה שנתמעט:

פרק כח - משנה ב

לפוק. לסתם נקבין שבמרחץ שלא יצא החם: וילנער בו את הקדרה. לאחו
בו את הקדרה כדי לערות ממנה לתוך הקערה או לתוך התמחוי: בין מן
המוכן בין שאינו מן המוכן. בפרק במה מדליקין מוכיח, דבהניחו בקפסא
כלי עלמא לא פליגי דטמא, דהא אחשביה. ובזרקו לאשפה כלי עלמא לא
פליגי דטהור, דהא בטליה. כי פליגי היכא דתלה אותו במגוד, קוילי"א
בלע"ז [ג], או הניחו אחריו הדלת. רבי אליעזר סבר בין הניחו במגוד
שנראה כמוכן לגבי זרקו באשפה, בין הניחו אחריו הדלת שנראה כאינו
מוכן לגבי הניחו בקפסא, לעולם טמא כל זמן שלא זרקו באשפה. ורבי
יהושע סבר, לעולם טהור כל זמן שלא הניחו בקפסא. ורבי עקיבא סבר,
דתלאו במגוד מוכן הוא והוי כאילו הניחו בקפסא וטמא, והניחו אחריו

הַדִּלְתָּ דְהוּי שְׁלֵא מִן הַמוּיָכוֹן, הָרִי הוּא כְּאֵלוֹ זָרְקוּ בְּאַשְׁפָּה וְטָהוּר. וְהֵתָם
מִסִּיק דְהֵדֵר בֵּיה רַבִּי עֲקִיבָא לְגַבֵּי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. וְהִלְכָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ:

פרק כח - משנה ג

אֲסִפְלָנִית. תְּחַבֵּשֶׁת שְׁעוֹשִׁים מִחֶלֶב וְשַׁעוּה וְחִמָּאָה וְשֶׁמֶן וְכִיּוֹצָא בְּזָה,
וּמְמָרְחִים אוֹתָהּ עַל הַבְּגָד אוֹ עַל הָעוֹר וְנוֹתְנִים עַל הַמַּכָּה, וְהִיא נִמְאָסֶת,
וְאִין הַבְּגָד וְהָעוֹר רְאוּיִין עוֹד לִישִׁיבָה וְלֹא לְתַשְׁמִישׁ אַחַר: **מְלוּגְמָא.**
תְּחַבֵּשֶׁת עֲשׂוּיָה מִקָּמַח וְתֵאֲנִים וְכִיּוֹצָא בְּהוֹן, שְׂאָדָם לוֹעֵס וְנוֹתֵן עַל גֵּב
הַמַּכָּה. וּפְרוּשׁ מְלוּגְמָא, מְלֵא לֹוגְמָא: **בְּבִגְד טְהוּרָה.** לְפִי שֶׁהַבְּגָד נִמְאָס
וּמִתְבַּטֵּל וְתוֹ לֹא חֲזִי לְתַשְׁמִישׁ: **וּבְעוֹר טְמֵאָה.** שְׂאִין הַמְלוּגְמָא מִתְדַבְּקָת
עַל הָעוֹר כְּמוֹ עַל הַבְּגָד, וְאִין הָעוֹר מִתְבַּטֵּל בְּכַד: **מִפְּנֵי שֶׁהִיא נִנְעָרֶת.** לְאַחַר
שְׁנֵתִיבָשָׁה מֵעַל הַבְּגָד הִיא נִנְעָרֶת וְנִשְׁמָטֶת מֵאַלְיָהּ מֵעַל הַבְּגָד וְהוֹלֵךְ כָּל
הַלְכָלוֹךְ. וְאִין הַלְכָה כְּרַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל:

פרק כח - משנה ד

מְצִירוֹת טְהוּרוֹת. דְּצוּרְתָן מוֹכַחַת עֲלֵיהֶן שֶׁהוּן מִיַּחְדִּים לְסַפְרִים בְּלִבָּד
וְאִין מְשֻׁמְשֵׁי אָדָם, וְכֹל שְׂאִינוֹ מְשֻׁמְשֵׁי אָדָם, טְהוּר: **וְשְׂאִינוֹ מְצִירוֹת.**
מִיַּחְדִּים נִמִּי לְשָׂאֵר תַּשְׁמִישֵׁין, הַלְכָדָּ טְמֵאוֹת. וּבֵית שְׁמַאי דְּמִטְמְאִין בֵּין
מְצִירוֹת בֵּין שְׂאִינוֹ מְצִירוֹת, מְשׁוּם דְּמַחְשְׁבֵי מְטַפְחוֹת סַפְרִים מְשֻׁמְשֵׁי
אָדָם, שְׁעֲשׂוּיִין לְמְשֻׁמְשׁ בְּהֶם תְּמִיד: **אֵלוֹ וְאֵלוֹ טְהוּרוֹת.** דְּכִיּוֹן שְׂיַחְדָּן
לְסַפְרִים תּוֹ לֹא הוּוּ מְשֻׁמְשֵׁי אָדָם. וְאִין הַלְכָה כְּרַבֵּן גַּמְלִיאֵל:

פרק כח - משנה ה

כְּפָה. מְטַפַּחַת שְׁבָרָאשׁ הָאֲשָׁה. וַיֵּשׁ לָהּ טְמֵאָת מְדָרְס, שְׁפַעְעִים שֶׁהִיא
יוֹשֶׁבֶת עָלֶיהָ: **וְנִתְּנוֹ עַל הַסֶּפֶר.** אִם יַחַד אוֹתוֹ לְסַפֵּר וְכַדָּ אוֹתוֹ עָלָיו: **טְהוּר**
מִן הַמְדָרְס. אֲבָל טְמֵא שְׂאֵר טְמֵאוֹת: **חֲמַת.** נֹאד שֶׁל עוֹר: **שְׁעֵשָׂאוֹ שְׁטִיחַ.**

עור שטוח על הארץ לישיב עליו. וחמת ושטיח תרויהו טמאין מדרס, ואפלו הכי כיון דשנה מזה לזה ואפלו בלא שנוי מעשה הוי ליה ככלי שנשבר וטהור, אבל מקבל טמאה מכאן ולהבא: **תורמל**. כלי עור שהרועה מניח פליו לתוכו: **הכי גרסינן, כסת שעשאו מטפחת ומטפחת שעשאה כסת טהור**. ולא גרסינן טמא. וכך היא גרסת רבותי. וכן מצאתי במשנה דוקנית. והכי מוכח מן התוספתא. וטעמא דבכלהו טהור, כדתנן בסמוך זה הכלל לשמו טמא לשם אחר טהור, ומפרש בתוספתא, לשמו מכלי פשוט לכלי פשוט, כגון משטיח למטפחת או ממטפחת לשטיח, ושלא לשמו מכלי פשוט לכלי קבול ומכלי קבול לכלי פשוט, ומכלי קבול לכלי קבול נמי, הכל שנוי שלא לשמו וטהור. ואם כן חמת שעשאה תורמל דשנהו מקבול לקבול נמי טהור, וכר שעשאו סדין וסדין שעשאו כר דהוי שנוי מקבול לפשוט ומפשוט לקבול נמי טהור. ואי קשיא, אמאי לא ערבינהו ותנינהו חמת שעשאה שטיח ושטיח שעשאו חמת בהדי הנד, כיון דכלהו טהור הוא. הא לא קשיא, משום דקא בעי למהדר ולמתני [חמת] זימנא אחריתי כדתני חמת שעשאה תורמל והנה צריך למתני חמת שעשאה שטיח או תורמל, ואינו רוצה לשנות מסדר האחרים. ורב ספרים גורסים טמא, ואיני יודע לישיב גרסא זו מכוונת:

פרק כח - משנה ו

מטלית. שהיא טמאה מדרס, וטלאה בקפה. וקפה לאו בת מדרס היא, ומיהו כשטלאה בקפה נטמאת הקפה, לפי שנגעה במטלית הטמאה מדרס, והרי היא מגע מדרס. והמטלית כשנגמרה טליתה פרח מנה טמאת מדרס, משום דבטלה לגבי קפה וקפה לא חזיא למדרס: **מטמאה אחד ופוסלת אחד**. כדן כלים שנגעו במדרס ופרשו, דתנן בסוף זבים הנוגע במשכב מטמא שנים ופוסל אחד, פרש מטמא אחד ופוסל אחד, דכל זמן שהכלי נוגע במדרס חשבינן ליה כאב הטמאה לענין אכלים לעשות ראשון ושני בחליו ושלישי בתרומה, אבל כשפרש הוי ליה כולד הטמאה ועושה שני בחליו ושלישי בתרומה בלבד, דהינו מטמא אחד ופוסל אחד: **הפרישה**. למטלית מן הקפה, הוי לה הקפה ולד הטמאה כמו שהיתה קדם שהפרישה, אבל המטלית טהורה, דמכיון שטלאה בקפה נעשית כקפה והויא לה פחתיכת דפן שנטלה מן הקפה דטהורה החתיכה. ומיהו אם אחר פרישתה מן הקפה חשב עליה לשיבה, מקבלת טמאה מכאן ולהבא אם יש בה כשעור: **טלאה על הבגד**. לא נתבטלה מטמאת מדרס, ומטמא הבגד שנים ופוסל אחד כדן כלים הנוגעים במדרס כל זמן שלא פרשו: **הפרישה מן הבגד**. דין הבגד בכלים שנגעו ופרשו, מטמא אחד ופוסל אחד, והמטלית הרי היא כמו שהיתה, דלעולם לא נתבטלה, ומטמאה שנים ופוסלת אחד: **וכן הטולה מטלית על השק או על העור**.

כְּטוֹלָה עַל הַבְּגָד וְאֵינָה מִתְבַּטֶּלֶת: וְרַבֵּי שְׁמַעוֹן מְטַהֵר. קִסְבֵּר בִּשְׂק וּבַעוֹר
מִתְבַּטֶּלֶת, הוֹאֵיל וְלֹא מִינָה. וְרַבֵּי יוֹסִי סָבֵר, דְּבִשְׂק דְּאָרִיג כְּמוֹתָהּ, אֵינָה
מִתְבַּטֶּלֶת. אֲבָל בַּעוֹר, דְּלֹא אָרִיג הוּא, מִתְבַּטֶּלֶת. וְהִלְכָה כְּרַבֵּי יוֹסִי:

פרק כח - משנה ז

שְׁלֹשׁ עַל שְׁלֹשׁ שְׁאֲמָרוּ. דְּמַטְמָא לְעֵנָן טְמֵאת מֵת וְשָׂרָץ וְנִבְלָה [ו]: חוּץ מִן
הַמֶּלֶל. מַה שְׁמִשִּׁיר הָאוֹרֵג בְּרֹאשׁ הַבְּגָד [ז] כְּשֶׁעוֹר שְׁתֵּי אֲצִבְעוֹת, וְהוּא עֲנָף
שֶׁל בְּגָד, קְרוּי מֶלֶל. וְכֵינֵן שְׁשֵׁתֵי לְבָדוֹ הוּא וְאֵין בּוֹ עֵרֵב, אֵין מְצֻטְרָף לְאָרִיג.
וְרַבּוֹתֵי מְפָרְשִׁים מֶלֶל, מַה שְׁמוּלָל וְכוּפֵל הַתּוֹפֵר מְקוֹם הַחֲתָךְ, מְפָנִי
הַחוּטִים שֶׁדָּרְכָן לְצֵאת שְׁלֹא יֵצְאוּ וְתִתְקַלְקַל הַתְּפִיכָה: מְכוֹנֶת. וְהַמֶּלֶל
בְּכֹל: טְלִיָּה עַל הַבְּגָד מְרוּחַ אַחַת. מְטִלִית שֶׁהִיא טְמֵאָה מִדָּרְס וְתִפֵּר
אוֹתָהּ עַל הַבְּגָד בְּאֲמָצְעוֹ מְרוּחַ אַחַת, וּמִשְׁלֵשׁ רוּחוֹת תְּלוּיָה וְאֵינָה מִחֲבַרְת
בְּבֶגֶד: אֵינוֹ חֲבוּר. וְאֵין הַבְּגָד טְמֵא מִדָּרְס: מְשֵׁתֵי רוּחוֹת זֹו כְּנֶגֶד זֹו. כְּגוֹן
שֶׁהִיא תְּפוּרָה מְזָרְח וּמְעָרֵב, וְדָרוּם וְצָפוֹן אֵינָה תְּפוּרָה. אוֹ אֲפִכָא. הֵרִי זֶה
חֲבוּר וְהַבְּגָד טְמֵא מִדָּרְס: כְּמִין גָּאֵם. שֶׁתְּפוּרָה מְזָרְח וְדָרוּם, אוֹ מְעָרֵב
וְצָפוֹן: בְּמַה דְּבָרִים אֲמוּרִים. דְּלֹא הוּי חֲבוּר אֶלָּא בְּשֵׁתֵי רוּחוֹת זֹו כְּנֶגֶד זֹו:
בְּטִלִית. שְׁאֵינָה דָּרָךְ מְלַבּוּשׁ אֶלָּא שְׁכוּרְכָה עָלָיו בְּלָבֵד: אֲבָל בְּחִלוּק.
שְׁלוּבְשִׁים אוֹתוֹ, לְעוֹלָם הוּי חֲבוּר, אֶלָּא אִם כֹּן תְּפוּרָה הַשְּׂפָה הָעֲלִיוֹנָה [ח]:
וְהִלְכָה כְּחֻכְמִים:

פרק כח - משנה ח

בְּגָדֵי עֲנִיִּים. שֶׁהֵם עֲשׂוּיִים מִחֲתִיכוֹת חֲתִיכוֹת קִטְנוֹת וְאֵין בְּכֹלן חֲתִיכָה
אַחַת שְׁיִהְיָה בָּהּ שְׁלֹשׁ עַל שְׁלֹשׁ: הֵרִי אֵלוֹ טְמֵאִים מִדָּרְס. הוֹאֵיל וַיֵּשׁ בְּכֹל
הַבְּגָד בְּכֹלָלוֹ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים עַל שְׁלֹשָׁה טְפָחִים אוֹ יוֹתֵר, הֵרִי הַבְּגָד כְּלוֹ טְמֵא
מִדָּרְס: פִּיּוֹן שְׁנִקְרַע רַבָּה אֵינוֹ חֲבוּר. וְאִם נְטֵמָא הִקְצָה הָאֶחָד לֹא נְטֵמָא
הִקְצָה הָאֲחֵר: הָעֵבִים וְהָרַכִּים. הַבְּגָדִים הָעֵבִים וְהַגָּסִים בְּיוֹתֵר, כְּגוֹן
הַלְבָדִין וְהַמְּגוּסִין. וְהָרַכִּים וְדִקִּין בְּיוֹתֵר, כְּגוֹן הַשִּׁירָאִין וְהַסְרִיקִין [ט]:
אֵין בָּהֶן מְשׁוּם שְׁלֹשׁ עַל שְׁלֹשׁ. וְאֵין טְמֵאִין טְמֵא מֵת וְלֹא שְׂאָר טְמֵאוֹת
עַד שְׁיִהְיָה בָּהֶן שְׁלֹשָׁה טְפָחִים אוֹ יוֹתֵר, מְשׁוּם דְּשִׁלְשׁ עַל שְׁלֹשׁ מֵהֶן לֹא חֲזִי
לְמִידִי:

כָּסֶת הַסַּבְלִין. הַנוֹשָׂאִים מִשָּׂאוֹת עַל כֶּתֶף אוֹ עַל רֹאשׁוֹ יֵשׁ לָהֶן כָּסֶת קָטָן בְּרֹאשׁוֹ אוֹ בְּכַתְּפֵן שֶׁלֹּא יִזְיַק לָהֶן הַמִּשְׂאֵי, וּפְעָמִים יוֹשְׁבִים עָלָיו: **מִשְׁמֶרֶת שֶׁל יַיִן אֵין בָּהּ מְשׁוּם מוֹשֵׁב.** שָׂאִין יוֹשְׁבִים עָלֶיהָ מִפְּנֵי הַשְּׂמֵרִים: **סַבְּכָה שֶׁל זִקְנָה טְמֵאָה מוֹשֵׁב.** לְפִי מֵאֵי דָתָן לְעִיל בְּפָרֵק שֶׁלֹּשָׁה תְּרִיסִין דְּסַבְּכָה שֶׁל זִקְנָה טְמֵאָה מֵאֵי מֵת דְּמִשְׁמַע אֲבָל לֹא מְשׁוּם מוֹשֵׁב, צָרִיד לְפָרֵשׁ דְּשִׁנֵּי מִיָּנִי סַבְּכוֹת יֵשׁ לְזִקְנָה, אַחַת שְׂאִינָה רְאוּיָה לְיֹשֵׁב עָלֶיהָ וְהִיא טְמֵאָה טְמֵאָה מֵת, וְסַבְּכָה אַחֲרֶת שְׁפָעָמִים יוֹשֶׁבֶת עָלֶיהָ, וּבָהּ תֵּן הַכָּא שֶׁהִיא מִטְמֵאָה מְשׁוּם מוֹשֵׁב: **חֲלוּק שֶׁל יוֹצֵאת הַחוּץ.** תְּרַגּוּם זֹנָה נִפְקֶת בָּרָא: **עֲשׂוּי כְּסַבְּכָה.** שְׁיֵשׁ בָּהּ חֲלוּנוֹת חֲלוּנוֹת מַעֲשֵׂה רֶשֶׁת וּבִשְׂרָה נִרְאָה לַחוּץ: **מִן הַחֵרֶם.** מִן הַרְשָׁת. וּבִשְׂרוֹ נִרְאָה, לְפִיכֹד טְהוֹר: **מְזוּטוֹ.** יֵשׁ בְּתַחֲתִית הַרְשָׁת מַעֲט אָרִיג עֲשׂוּי כְּבָגֵד, וְקָרוּי זֹטוֹ שֶׁל רֶשֶׁת: **וּכְפָלוֹ.** שְׁכַפֵּל אֶת הַרְשָׁת וּתְפָרָה וְאֵין בְּשָׂרוֹ נִרְאָה מִתּוֹכָהּ: **טְמֵא.** דְּחָשִׁיב בְּגָד. וְאֵין הִלְכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר

קוֹרְקוֹרְתָהּ. שׂוֹלִים וְתַחֲתִית, כְּמוֹ קְרָקְרוֹת הַכֵּלִים: **עַד שְׁיִגְמַר אֶת פִּיהָ.** שְׁפָתָהּ הָעֲלִיוֹנָה. שְׂאִינָה יוֹרְדָת לְטְמֵאָה עַד שְׁיִגְמַר אֶת כָּל מְלֹאכְתָּהּ: **שְׂבִיט שְׁלָה.** מְלִשׁוֹן הַשְּׂבִיטִים וְהַשְּׂהֲרוֹנִים [י]. צִיּוֹר שְׁעוֹשִׂים עַל הַסַּבְּכָה לְנוּי, עוֹמֵד עַל מְצָחָהּ וּמְקִיף מֵאֲזֵן לְאֲזֵן. וּבְפְנֵי עֲצָמוֹ נִמְי חָשִׁיב, שֶׁהוּא עֲשׂוּי לְהַסִּירוֹ מִשָּׁם וְלָתֵת אוֹתוֹ בְּסַבְּכָה אַחֲרֶת: **הַחוּטִין שְׁלָה.** שְׂבָהֶן קוֹשְׂרִים הַסַּבְּכָה עַל הָרֹאשׁ: **טְמֵאִים מְשׁוּם חֲבוּר.** שְׂאֵם נְטֵמֵאת הַסַּבְּכָה נְטֵמֵאוֹ הַחוּטִים עִמָּה [יא] דְּאֵלוֹ הַחוּטִים בְּלֹא סַבְּכָה לֹא הָיוּ מְקַבְּלִים טְמֵאָה: **אִם אֵינָה מְקַבֵּלֶת אֶת רַב הַשְּׁעָר.** שֶׁל הָרֹאשׁ, טְהוֹרָה:

נומי הסדין. נימין היוצאים מן הסדין, והן חוטים שרגילים לצאת מן האריג בין מן הצדדים בין מלמעלה בין מלמטה. אם נגע שרץ [א] בנימין, נטמא הסדין. והוא שינגע בתוך השעור המפרש במתניתין. וכן אם נגע שרץ בסדין, נטמאו הנימין עד מקום השעור המפרש. ומשם ולחוץ טהורים, שאין הנימין חבור לכל בגד אלא עד מקום השעור המפרש בהן: **טרטין**. כמין כובעים: **פליון**. סדין שמתעטף בו כלו [ב]: **אפקרסין**. כמו אפקרסותו אינה מעקבת דפרק ואלו מגלחים [מועד קטן כב:], והוא לבוש התחתון ופתוח מכתפיו וכשלובשו קושרו: **סגוס**. בגד של צמר עב וכלו ציציות, וקורים לו בערבי אלבורנו"ס: **רדיד**. צעיף דק שהאשה מכסה בו ראשה. ותכס בצעיף, תרגום ירושלמי רדידא: **גומדין**. בגד שהוא אמה על אמה, ומכסין הערבים חטמן ופיהם בזמן הקר. ופרוש גמד אמה, כדכתיב (שופטים ג) ולה שני פיות גמד ארבה: **קלקין**. אריג של שער ויש לו נימין: **פנדא**. יש מפרשים אזור חלול ורחב. ויש מפרשים הפגד התחתון שנותנים על הבשר לשמר שאר הבגדים שלא יטנפו בזעה: **מעפרת**. תרגום ויתחפש באפר (מלכים א כ) ואשתני במעפרא. סודר שמעטפים בו הראש: **פרגוד**. מסד שתולין על פתחי המלכים: **פל שהו**. בין רב בין מעט הוי חבור. וכלהו אחריני ששעורן מפרש, כשעור הוי חבור, מה שיתר מכשעור לא הוי חבור, לא לטמאה ולא להזאה:

שלש כסותות של צמר. תפורות זו עם זו כשלהל של כובסין. אי נמי, ארוגות יחד, כעין האורגים מפות שדרךן להניח הפרש בין מפה למפה ומחברות בחוטי השתי ואין בו ערב. וכל הני דתנו הקא, כל אחד במנינו או פחות הוי חבור, ואם נגעה טמאה באחד מהן נטמאו כלן, ואם היו טמאין והוזה מאפר הפרה באחד מהן נטהרו כלן. ויותר על מנין זה לא הוי חבור לא לטמאה ולא להזאה [ד]: **סובריקין**. אית דתני ספריקין. אית דמפרשי מכנסים, ואית דמפרשי כמין בתי ידים מצמר שמלבשים בהם את הידים ומכסים בהם הזרועות עד האצילים: **גלפקרין**. כסות עבה של צמר שלובשים בעת הקרירות: **חבור לטמאה ואינו חבור להזאה**. לחמרא. אם נגעה טמאה באחד מהן הוי חבור ונטמאו כלן, ואם הוזה אחד מהן לא הוי חבור, ולא טהר אלא אותו שהוזה עליו בלבד: **רבי יוסי**

אומר אף לא לטמאה. ואין הלכה כרבי יוסי:

פרק כט - משנה ג

חוט המשקלת. הבנאים מחזיקים בידם חוט ובראשו עופרת ומורידים אותו כנגד הכתל לראות שלא יהא עקום: **חושין.** נגרין של עץ: **ושל בנאים.** הבונים החומות הגבוהות והגדולות. וחוט המשקלת דרישא דלא הוי אלא שנים עשר, מיירי במיוחד לבננים קטנים: **יתר מכן.** יותר ממדות אלו שפנו חכמים בכל אחד ואחד, אף על פי שהוא רוצה בקיומן (ו), טהור אותו העודף על המדה ולא הוי חבור לכלי: **ושל סידים.** הטחים פני הכתל בסיד וגם הם צריכים למשקלת, וכן הצירים שמצירים צורה בכתלים: **כל שהו.** בין רב בין מעט הוי חבור:

פרק כט - משנה ד

חוט מאזנים. חוט שאוחזים בו המאזנים בשעה ששוקלים בהן: **רבי יוסי אומר טפח טהור.** אם יד הקרדס גדול כל כך שיוצא טפח לאחר ידו, לא חשיב יד, לפי שמזיק לו למלאכתו, וכל היד פלו טהור. כך פרש מורי. ואין הלכה כרבי יוסי:

פרק כט - משנה ה

יד הקרדס מלפניו. דרך האוחז ביד הקרדס פשוטה לחתך בו אינו אוחז ממש בראש הקתא שמא יחליק ויפל מיזו אלא מניח מעט לאחר ידו, והשעור שיש בין יד האדם לברזל קורא מלפניו, והיוצא לאחר ידו קורא מאחוריו באיך בבא. והא דלא מפרש בבבא זו דין שלפניו ושל אחוריו, משום דהקא חשיב הנך דשעורן טפח, ובאיך בבא חשיב הנהו דשעורן שלש אצבעות: **פרגול.** מחוזה. קומפשוו בלע"ז. והחרשים צריכים לעשות בו צורות עגלות: **מקבת.** פטיש של ברזל שראשו אחד חד ובו

נוקבים ופוסלים את האבנים, ועל שם כך נקרא מקבת. ולשון מקרא הוא, ומקבות והגרזן כל כלי ברזל (מלכים א ו) : **מפתחי אבנים**. לשון פתוחי חותם :

פרק כט - משנה ו

של צמרים. מוכרי צמר. וטעמא דהנדך שעורן בטפחים, מפני שתופס בהן בשתי ידי. והינו נמי טעמא דכל הנדך ידות דלקמן ששעורן בטפחים. וכל אותן ששעורן טפח, לפי שדרכו לאחז בהן בגדו אחת : **מקור**. קרנס חד שמנקרים בו הרחים. ועל שם שמנקרים בו קרוי מקור : **יד המעצד של לגיונות**. גרסינו. והוא כלי מקלי הרוצחים {ט}, ראשו עגל, ונושאים אותו אנשי החיל במלחמה. ובערבי קורים לו טברזיין : **של זהבים**. המפיים על זהב לעשות טסין דקין : **ושל חרשים**. של ברזל :

פרק כט - משנה ז

שירי הדרבן מלמעלן. המרדע ראשו אחד יש בו ברזל כעין מרצע שבו מלמד הפרה לתלמיה והוא קרוי דרבן, ובראשו השני ברזל רחב מחדד לחתוך בו שרשים ושמו חרחור. ושעור יד המרדע, למעלה לצד הדרבן ארבעה טפחים חשובים חבור, ולמטה לצד החרחור שבעה טפחים הסמוכים לו הוי חבור, כדלקמן. ומה שהוא יותר מארבעה לצד הדרבן ושבעה לצד החרחור אינו חבור, ואם נגע שם טמאה לא נטמא לא החרחור ולא הדרבן : **בדיד**. כלי ברזל שבו חופרים גמות סביב האילן כדי שיחזיקו מימיהן. ועל שם הגמות שקרויין בדידן {י} נקרא הכלי החופר בהן בדיד : **של נפוש**. פטיש שמקישים בו על האבנים ומשברים אותן {יא} : **בן פטיש**. הפטיש הקטן קרוי בן פטיש, והגדול שמו פטיש : **של בקוע**. קרדס שמבקעים בו עצים : **של עזיר**. שחופרים בו הקרקע לזריעה. כמו אשר במעדר יעדרון (ישעיה ו) : **של סתתים**. חוצבי אבנים והמקצעים ומשוין

פרק כט - משנה ח

מגורפה. שגורפים בה תנור וכירים או הטיט. תרגום יעים, מגרופיתא :
ושל סידים. שגורפים בה את הסיד : יתר מכאן. יותר ממדות אלו שמנו
חכמים ביד המגורפה, אם רוצה בקיום זה הארץ היתר : טמא. אם נטמא
הכלי. וכן אם נגע טמאה בכל זה הארץ של יד, נטמא הכלי עמו, דהוי
חבור לכלי : יד משמשי האור. כגון יד של שפוד ואסקלה ומרחשת ושאר
כלים שתשמישן על ידי האור :

פרק ל

פרק ל - משנה א

כלי זכוכית. הך מתניתין תנינן לעיל בפרק ב' ובפרק ט"ו. ואידי דבעי
למתני דין הנדף כלים של זכוכית הדר תנא לה הכא : טבלא. שלחן :
אסקוטלא. בלשון לע"ז קורים לקערה שקוטיל"א. והכא מירי בקערה
פשוטה שאין לה בית קבול, אלא שמתחתיה מחבר לה בית קבול קטן
המשמש כשכופין הכלי על פניו [א], כעין שיש לכוסות של כסף ושל
זכוכית שלנו : יש להן לבזבז. שפה סביב, הלבזבז עושהו כלי שיש בו בית
קבול : שולי קערה ושולי אסקוטלא. כשנשבר מקום שתשמישן נשאר
הבית קבול קטן והופכו ומשתמש בו, ואפלו הכי טהורים, דלא חשיבי
השולים כלי, מפני מקום השבר שמזיק לידיים כשאוחזים בו : קרטסון או
שפן. תקנם ועשאון חלקים עד שראויין להשתמש באותו בית קבול,
טמאים, דלא הוו תו שבר כלי : בשופין. כלי שצורפין וחרשי ברזל
מסירים בו החלדה ומחליקים בו הכלים. תרגום הצריפים, שופינא.
לימ"א בלע"ז :

פרק **ל** - **משנה** **ב**

אספקלריא. מראה של זכוכית שהאשה רואה בה את פניה. ובלע"ז אספקל"ו [ב]. ואפלו יש לה בית קבול טהורה, לפי שאינה עשויה לקבל אלא לראות צורת הפנים: **תמחוי**. כמין קערה גדולה של זכוכית: **תרוד**. כף של זכוכית: **ואם לאו**. אם כשנותנו על השלחן או על דבר פשוט הוא מתגלגל לכאן ולכאן ונשפך מה שבתוכו, לפי שתחתיו חד ואינו עומד: **רבי עקיבא מטמא**. הואיל ויש לו בית קבול. והלכה כרבי עקיבא:

פרק **ל** - **משנה** **ג**

כוס. של זכוכית: **שנפגם רבו טהור**. דחשיב שבר כלי: **נפגם בו שלש ברבו**. שהשלש פגימות עומדות ברבו של כוס ולא במעוטו: **טהור**. אף על פי שאינו מפזר את רב הפנים: **אם מפזר הוא את רב הפנים טהור**. אבל במעוט, טמא. ואין הלכה כרבי שמעון: **בבעץ**. בבדיל: **רבי יוסי אומר בבעץ טמא**. דהכל הולך אחר המעמיד, וחשיב ככלי מתכות. ואין הלכה כרבי יוסי:

פרק **ל** - **משנה** **ד**

צלוחית. כעין צלוחיות של זכוכית שלנו שיש להן צנאר ארז: **שנטל פיה**. שנטל צנארה: **ובגדולה**. שאינה יכולה לנטל בגדו אחת אלא בשתי ידיו קרויה גדולה, ושיכולה לנטל בגדו אחת קרויה קטנה: **של פליטון**. של שמן אפרסמון: **טהורה**. דתו לא חזיא למלאכתה: **מפני שהיא סורחת את היד**. הבא לתת ידו לתוכה לקחת מן הפליטון להריח בו, ידו נסרכת ונשרטת ונקרעת, סורחת, כמו סורכת בכ"ף, לשון סרכא: **לגינין גדולים**. כמו כדן גדולים: **מתקנן לכבשים**. שכובשים בהן ירק במלח ובחמץ ומניחין אותן שם להתקיים: **אפרכס**. כלי עשוי לרחים, שרחב מלמעלה וקצר מלמטה בשוליו, ונותנים בו חטין הרבה בפעם אחת והן יורדים מעט מעט לתוך הרחים ונטחנים שם. ודגמתו מצינו בריש חגיגה (דף א) עשה אזנד כאפרכסת, שמכניס הרבה ומוציא קמעה: **אשריף כלים**. מסכת כלים: **שנכנסת בטמאה ויצאת בטהרה**. מתחלת באבות הטמאות

וּמְסִימָת

הָאֶפְרָס

שֶׁל

זְכוּכִית

טְהוֹרָה: